

Dell™ Tehnološki vodič

Napomene, obavijesti i mjere opreza

NAPOMENA: NAPOMENA ukazuje na važne informacije koje vam pomažu da koristite svoje računalo na bolji način.

OBAVIJEST: OBAVIJEST označava moguće oštećenje hardvera ili gubitak podataka i otkriva kako izbjeći neki problem.

OPREZ: OPREZ označava moguće oštećenje imovine, tjelesne ozljede ili smrt.

Koraci koji upućuju na *Microsoft® Windows Vista®* i *Windows® XP* odnose se na *Windows Vista Ultimate* i *Windows XP Professional* izdanje kao **zadani** uvjet.

NAPOMENA: Koraci se mogu razlikovati ovisno o instaliranom operativnom sustavu na računalu.

predstavlja Windows Vista gumb Start.

predstavlja Windows XP gumb Start.

Informacije u ovom dokumentu podložne su promjeni bez prethodne najave. Neke informacije u ovoj dokumentaciji ne odnose se na sve Dell-ove sustave.

© 2008 Dell Inc. Sva prava pridržana.

Bilo kakvo umnožavanje ovog materijala bez pismenog dopuštenja tvrtke Dell Inc. strogo je zabranjeno.

Zaštitni znakovi korišteni u ovom tekstu: *Dell*, *DELL* logo, *DellConnect*, *StrikeZone*, *Wi-Fi Catcher*, *ExpressCharge*, i *Dell TravelLite* zaštitni su znakovi tvrtke Dell Inc.; *Intel* i *iAMT* su registrirani zaštitni znakovi tvrtke Intel Corporation u SAD-u i drugim državama; *Bluetooth* je registrirani zaštitni znak tvrtke Bluetooth SIG, INC., a Dell se njime koristi uz dozvolu; *Blu-ray Disc* je zaštitni znak Udruženja Blu-ray Disc; *Microsoft*, *Windows*, *Internet Explorer*, *Windows Vista* i logotip gumba start sustava *Windows Vista* su ili zaštitni znakovi ili registrirani zaštitni znakovi tvrtke Microsoft Corporation u SAD-u i/ili drugim državama.

Ostali zaštitni znakovi i zaštićeni nazivi koji se koriste u ovom dokumentu označavaju ili subjekte koji su vlasnici tih znakova ili njihove proizvode. Tvrtka Dell Inc. odriče se bilo kakvih vlasničkih interesa za navedene trgovačke znakove i zaštićene nazive, osim vlastitih.

Sadržaj

1	Traženje informacija	25
	Tipka Start	25
	Windows-ovom Centru za pomoć i podršku	26
	Windows Vista®	27
	Windows® XP.	27
	Upravljačka ploča	28
	Informacije o ugrađenom hardveru	28
	Upravitelj uređaja.	28
	Hardverski uređaji instalirani na vašem računalu	29
	Programi instalirani na vašem računalu	30
	Bežično umrežavanje	31
	Internetska stranica za podršku Dell-a	32
	Tehnička podrška.	32
	Korisničke usluge.	33
	Informacije o jamstvu.	33
	Dell forumi	34
	Kontaktirajte nas	34
	BIOS i postavke programa za postavljanje sustava	34
2	Radna površina Microsoft Windowsa	35
	Pregled	35

Programska traka	36
Pregled	36
Prikaz programske trake	37
Podešavanje programske trake	37
Prikaz skrivenih ikona na području za obavijesti	37
Dodavanje ikona na područje za obavijesti	38
Ikone i prečice radne površine	38
Brisanje ikona s radne površine	39
Stvaranje i brisanje prečica za programe na radnoj površini	39
Izbornici za prečice	40
Promjena izgleda radne površine	41
Windows Vista®	41
Windows® XP	42
Postavljanje čuvara zaslona	43
Windows Vista	43
Windows XP	43
Tipka Start (Izbornik)	44
Pregled	44
Podešavanje izbornika Start	45
Upravljačka ploča	46
Pristup i upotreba Upravljačke ploče	47
Podešavanje postavki vašeg računala	47
Kako upravljati djelovanjem vašeg računala	47
3 Monitori i zasloni	49
Čišćenje zaslona vašeg računala	49

Podešavanje razlučivosti vašeg zaslona	50
Windows Vista®	51
Windows® XP.	52
Rješavanje problema	52
Izbor najboljih postavki za vaš zaslon	52
Postavljanje razlučivosti zaslona za vanjske LCD monitore	52
Postavljanje zaslona za više monitora	53
Windows Vista	54
Windows XP	55
Uporaba senzora vanjskog svjetla u svijetlim ili tamnim okruženjima	55
Kabeli i priključci	57
DisplayPort™ - funkcije i prednosti.	58
NVIDIA SLI i ATI Crossfire tehnologije	58
4 Uređaji za upravljanje (miš, tipkovnica, podloga osjetljiva na dodir)	59
Miš	60
Kontroliranje brzine tipaka na mišu	60
Kontroliranje brzine kotačića za listanje	61
Čišćenje ne-optičkog miša	61
Čišćenje optičkog miša	62
Upotrebljavanje Bluetooth® bežičnog miša	62
Podloga osjetljiva na dodir	64
Kružno listanje	64
Zoom-iranje jednim prstom	65
Čišćenje podloge osjetljive na dodir	65

Upotrebljavanje pokazivača za dodirivanje ekrana (pokazivački štapić ili olovka ručnog računala)	65
Uključivanje i isključivanje pokazivačkog štapića preko Upravljačke ploče	65
Uključivanje i isključivanje pokazivačkog štapića preko programske trake	66
Upotrebljavanje USB pokazivačkog uređaja/uređaja za pokazivanje (miš).	66
Traženje greški USB pokazivačkog uređaja	67
Tipkovnica	67
Podešavanje vaše tipkovnice	68
Osvijetljena tipkovnica	69
Mijenjanje jezika za vašu tipkovnicu	69
Upotrebljavanje numeričke tipkovnice na prijenosnim računalima	71
Opće prečice za tipkovnice	72
5 Pisači – postavke i pogoni.	75
Pristup informacijama o pisaču	75
Mijenjanje postavki pisača	76
Za Windows Vista®	76
Za Windows® XP	76
Podešavanje pisača	77
Dodavanje pisača.	77
Postavljanje primarnog pisača	78
Dijeljenje pisača na mreži	78
Instaliranje pogonskog programa za pisač.	79

6	Pogoni i mediji	81
	Oslobađanje prostora na tvrdom disku	81
	Pričuvni prostor za pohranu	81
	Smanjivanje količine pričuvnog prostora za pohranu podataka na tvrdom disku	82
	Solid-State pogon (SSD)	83
	Pogonski programi za medijske pogone	83
	Kako odrediti da li je pogonski program uređaja izvor problema s uređajem	83
	Kako zamijeniti pogonski program sa prijašnjom verzijom pogonskog programa	84
	Kako upotrijebiti nositelje pogonskih i uslužnih programa za ponovno instaliranje pogonskih programa	84
	Kako ručno ponovno instalirati pogonski program	85
	Problemi s pogonom	86
	Problemi s optičkom pogonom	86
	Problemi s tvrdim diskom	87
	Kako raditi s RAID pogonskim jedinicama	88
	RAID nivo 0	88
	RAID nivo 1	89
	Konfiguracija RAID nivoa 0+1	91
	Konfiguracija RAID nivoa 5	92
	Aktiviranje računala za način rada RAID	92
	Konfiguriranje RAID-a	93
7	Isključivanje vašeg računala	105
	Windows Vista®	105
	Windows® XP	106

Stanja isključivanja	107
Microsoft® Windows Vista®	107
Windows® XP	107
Kako zatvoriti program koji ne reagira	108
Kako zatvoriti proces koji ne reagira	109
Spajanje računala na priključnu stanicu i odstranjivanje prijenosnog računala sa priključne stanice	110
Odstranjivanje prijenosnog računala sa priključne stanice kada je računalo u radu	110
Odstranjivanje računala sa priključne stanice bez isključivanja	111
Isključivanje računala kada ga ne možete isključiti uobičajenim postupkom	111
Isključivanje računala koje djeluje vrlo polako ili računala koje je zamrznuo/prestalo reagirati	112
Isključivanje računala kada ne reagira i kada se pojavi sasvim plavi zaslon na ekranu	113
Uključivanje računala u sigurnom načinu rada	114
Ponovno uključivanje računala nakon nestanka električne energije	115
8 Datoteke i direktoriji	117
Kako upravljati datotekama	118
Kako izabrati i otvoriti datoteku	119
Kako izabrati skupinu datoteka	119
Kako nasumično izabrati datoteke	119
Kako otvoriti i sačuvati datoteku	120
Kako otvoriti grafičku sliku (fotografiju ili umjetničko djelo)	120

Kako pronaći datoteke	121
Kako potražiti datoteku	121
Kako promijeniti ime datoteke.	121
Kako ispisati datoteke	121
Kako izbrisati datoteku.	122
Dijeljenje datoteka	122
Windows Vista	122
Windows XP	123
Dijeljenje datoteka s lozinkom za zaštitu.	124
Kako zabraniti dostup datoteci	124
Kako prenijeti datoteke i postavke na novo računalo.	125
Kako prenijeti datoteke iz računala koji ima Windows XP na računalo koje ima Windows Vista	125
Kako prenijeti datoteke između računala koja koriste Windows XP	126
Kako dodatno pohraniti datoteke	126
Windows Vista	126
Windows XP	127
Kako pokrenuti dodatno pohranjivanje kada su postavke već prethodno postavljene	128
Kako pokrenuti dodatno pohranjivanje sa skrivenim pogonima	128
Kako obnoviti datoteke.	128
Windows Vista	128
Windows XP	128

9 Upravljanje namjenskim programima . . . 131

Instaliranje namjenskih programa na vaše računalo	131
Instaliranje namjenskih programa sa CD-a ili DVD-a sa Microsoft® Windows®	131
Instaliranje (preuzimanje) namjenskih programa sa Interneta	132
Instaliranje namjenskih programa s mreže.	132
Windows Vista®	133
Windows® XP	133
Uklanjanje namjenskih programa sa vašeg računala.	134
Windows Vista	134
Windows XP	134
Zatvaranje namjenskog programa kada se ne odziva.	135

10 Zadaci održavanja (za poboljšanje djelovanja računala i osiguranje zaštite) 137

Izvedba zadatka za održavanja kako bi se povećala brzina rada računala i osigurala zaštita.	137
Čišćenje vašeg računala	138
Prije nego počnete	138
Kako očistiti računalo	138
Kako čistiti optičke pogone i optičke medije	139
Kako upravljati djelovanjem vašeg računala	140
Windows Vista®	140
Windows® XP	141

Podešavanje učinkovitosti	142
Podešavanje učinkovitosti pomoću programa za postavljanje sustava	142
Podešavanje učinkovitosti pomoću programske opreme	142
NVIDIA Performance	142
NVIDIA Monitor	144
Kako očistiti tvrdi disk	144
Defragmentacija tvrdog diska	145
Kako otkriti i popraviti greške na disku	146
Pretraživanje za virusima i spywarom	147
11 Napajanje (postavke, uređaji za zaštitu i baterije)	149
Postavljanje opcija za napajanje	149
Windows Vista®	149
Windows® XP	152
Uređaji za zaštitu napajanja	154
Osigurači od električnog udara	154
Elektronički mjerni pretvornici	155
Neprekinuto snabdijevanje napajanjem (UPS)	155
Baterije prijenosnih računala	155
Korištenje prijenosnog računala prvi put	156
Očuvanje životnog vijeka baterije	156
Mijenjanje baterije	157
Provjera napunjenosti baterije	158
Štednja napajanja baterije	159
Punjenje baterije	160
Pohrana baterije	160

Odjel za transport SAD-a (DOT) Ograničenja za baterije prijenosnih računala	160
Dell™ ControlPoint Upravitelj napajanja	161
12 Mreže (LAN, bežična/Wireless, Mobile Broadband)	163
Pregled.	163
Mreže lokalnog područja (LAN)	164
Što je potrebno za postavljanje LAN-a	165
Postavljanje novog LAN-a	166
Mreže lokalnog područja (WLAN)	167
Što je potrebno za postavljanje WLAN-a.	167
Provjera kartice za bežičnu mrežu	168
Ponovno instaliranje programske opreme i pogonskih programa za vašu bežičnu mrežnu karticu	168
Postavljanje nove bežične mreže lokalnog područja (WLAN)	169
Ad Hoc mreže	172
Mobilne širokopojasne (bežična mreža šireg područja) mreže	173
Bilo koji priručnik o uređaju koji su na medijima koje ste dobili sa vašom karticom, ako ste ju kupili posebno	174
Provjeravanje mobilne širokopojasne kartice	174
Spajanje na mobilnu širokopojasnu mrežu.	174
Aktiviranje mobilne širokopojasne usluge	175
Upravljanje mrežom uslužnim programom Dell mobilne širokopojasne kartice	175
WiMAX	176

WPAN	176
Upravljanje vašom mrežom	176
Kako zaštititi vašu mrežu	176
Zaštita bežične mreže lokalnog područja (WLAN)	178
Osiguranje zaštite kod korištenja javnih Wi-Fi mreža (vruće točke)	179
Pronalaženje mreža sa Dell Wi-Fi Catcher™ mrežnim lokatorom	181
Traženje bežičnih mreža	181
Aktiviranje mrežnog lokatora	181
Upravljanje umreženim računalima s Intel® tehnologijom aktivnog upravljanja	183
13 Kako pristupiti internetu	185
Pregled	185
Što trebate da bi se spojili na internet	185
Preglednici za gledanje internetskih stranica	186
Web adrese	187
Postavljanje internetske veze	187
Windows Vista®	187
Windows® XP	188
Problemi traženja greški pri spajanju na internet	189
Postavke web preglednika	189
Kako postaviti početnu stranicu web preglednika	190
Kako podesiti način na koji preglednik prikazuje internetske stranice	190

Kako uštedjeti prostor postavkama za način na koji web preglednik bilježi povijest pregledanih stranica.	191
Kako povećati brzinu računala ograničavanjem broja otvorenih internetskih prozora	191
Kako upotrijebiti opcije pristupačnosti za slijepu i slabovidne osobe	192
Internetska zaštita i privatnost.	192
Kako povećati zaštitu vašeg računala kada se spajate na internet.	192
Kako zaštititi privatnost kada se spajate na internet	193
Virusi	194
Vatrozidi	194
Spyware i Malware	196
Neželjena pošta (spam)	197
Prevare sa phishingom	198
Kako sigurno kupovati preko interneta	198
Kako kontrolirati pop-up prozore	199
Kako kontrolirati neželjene alatne trake	199
Roditeljski nadzor nad sadržajem/ Savjetnik za sadržaje	200
Kako staviti knjižnu oznaku na najomiljenije stranice.	200
Kako tražiti informacije na internetu	201
Kako promijeniti Postavke internetskog komunikacijskog protokola (TCP/IP)	201
Kako ispisati internetsku stranicu.	202

Kako osloboditi prostor i zaštititi vaše računalo . . .	202
Čišćenje povijesti preglednika	202
Brisanje privremenih internetskih datoteka	203
Smanjivanje veličine mape za privremene datoteke.	203
Održavanje privatnosti blokiranjem i brisanjem kolačića	203
14 Elektronska pošta	205
Kako postaviti korisnički račun elektronske pošte.	205
Windows Vista®	206
Windows® XP.	206
Kako upravljati i organizirati poruke elektronske pošte.	206
Windows Vista	207
Windows XP	208
Kako zaštititi vašu elektronsku poštu	209
Kako smanjiti dobivanje neželjene pošte	209
Virusi i phishing.	211
Kako izbjeći privitke elektronske pošte.	211
Pregled poruka elektronske pošte	211
Slanje elektronske pošte.	212
Windows Vista	212
Windows XP	212
Kako stvoriti skupinu kontakata (Popis za slanje pošte).	213
Windows Vista	213
Windows XP	214

Sigurnosna kopija poruka elektronske pošte	215
Windows Vista	215
Windows XP	215
15 Multimedija (CD-ovi/DVD-ovi,	
5.1 Audio, MP3, TV, digitalne	
kamere i projektori)	217
Pregled.	217
CD, DVD i BlueRay™ disk mediji	218
Čitanje CD, DVD i BlueRay medija.	218
Čitanje CD, DVD i BlueRay medija.	219
5.1 Audio.	221
Postavljanje 5.1 audio veza.	221
Prenosivi medijski uređaji (MP3 playeri)	222
Priključivanje prenosivih medijskih uređaja	
(MP3 player) na vaše računalo	222
Kako postaviti prenosivi medijski uređaj za	
sinkroniziranje u Windows Media Player.	222
Kako prvi put postaviti prenosivi medijski uređaj.	223
Kopiranje audio i video datoteka na vaš	
prenosivi medijski uređaj	223
Čitanje medija upotrebom daljinskog	
upravljača Dell Travel.	224
Kako podesiti glasnost na vašem računalo	224
Omogućavanje S/PDIF digitalnog audio	
preko medijske programske opreme	225
Omogućavanje S/PDIF digitalnog audio u	
Windows audio pogonskom programu	225

Postavljanje slušalica Cyberlink (CL)	225
Uporaba digitalnog fotoaparata s vašim računalom	226
Uporaba Windows Media Playera	227
16 Priključivanje računala na televizor te podešavanje postavki za zaslon . . .	229
Dostup televiziji preko računala uz pomoć TV kartice	229
Priključivanje vašeg računala na televizijski ili audio uređaj	229
Kako utvrditi što imate i što trebate	231
Kako ustanoviti kakvi su konektori na vašem računalu	231
Kako odrediti konektore na vašoj televiziji	233
Kako odrediti kombinaciju kabela i adaptera koje trebate	233
Kako fizički priključiti vaše računalo na TV ili audio uređaj	236
Osnovni koraci za povezivanje	238
Kako izabrati pravilan ulazni signal sa TV izbornika	240
Primjer TV izbornika	241
Što učiniti ako TV ne raspoznaje signal	242
Procjena predložene konfiguracije priključenja računala na TV	243
Omogućavanje prikaza slike na računalu i TV . . .	252
Utvdite ako je računalo priključeno na TV	252
Utvdite ulazni signal za TV	252

Postavite TV kao uređaj za zaslona	252
Podesite sliku zaslona	253
Dvostruki neovisni način rada prikaza	254
Izmjena primarnih i sekundarnih zaslona.	255
Kako zamijeniti sliku zaslona	255
Podešavanje postavki zaslona.	255
Podešavanje rezolucije zaslona uz pomoć Windowsovog izbornika Svojstva zaslona	256
Otvaranje kartice za postavke preko izbornika Svojstva zaslona	257
Kako pristupiti dodatnim funkcijama sa tipkom za napredno.	258
Kako pristupiti kontrolnim karakteristikama video kartice.	258
Kako doći do pomoći za probleme sa rezolucijom video zaslona	259
Podešavanje postavki zaslona sa kontrolnom pločom video kartice	259
Windows Vista	259
Windows XP	260
Upotreba čarobnjaka	260
Kako upotrijebiti čarobnjak video kartice za podešavanje postavki zaslona	260
Kako upotrijebiti TV čarobnjak za podešavanje postavki zaslona	262
Kako doći do pomoći za upravljačku ploču video kartice	262
Rješavanje problema postavki zaslona.	262
Gdje naći pomoć	262
Kako riješiti najčešće probleme.	263

17 Sigurnost i privatnost	265
Kako zaštititi vaše računalo-koristeći prava administratora, korisničke grupe i lozinke	265
Prava administratora	265
Korisničke skupine	266
Lozinke	267
Pametne kartice.	268
Čitači otisaka prsta.	268
Program za prepoznavanje lica	269
Korištenje vatrozida za zaštitu vašeg računala	269
Uključenje Windows vatrozida	269
Šifriranje datoteka i direktorija	270
Korištenje antivirusne programske opreme	270
Održavanje zaštite kod korištenja javne bežične mreže.	271
Smanjivanje opasnosti da se vaše računalo zarazi virusima	272
Rukovanje s kolačićima	272
Blokiranje svih kolačića.	272
Izbjegavanje Spyware-a i Malware-a	273
18 Microsoft® Windows® XP Pro daljinska radna površina	275
Aktiviranje daljinske radne površine na računalu – domaćinu.	275

Instaliranje programske opreme klijenta daljinske radne površine	276
Poziv iz udaljene lokacije.	276
19 Vraćanje operativnog sustava	279
Upotreba Microsoft® Windows® programa za vraćanje operativnog sustava u početno stanje . .	279
Pokretanje Vraćanja sustava	280
Poništavanje posljednjeg vraćanja sustava	280
Omogućavanje funkcije Vraćanje sustava	281
Korištenje Dell™ PC vraćanja sustava u početno stanje i Dell programa za vraćanje sustava na tvorničke postavke	282
Windows Vista: Dell Factory Image Restore	282
Korištenje medija s operativnim sustavom.	283
Prije početka	283
Ponovno instaliranje Windows XP i Windows Vista	284
20 Rješavanje problema.	285
Alati za rješavanje problema.	286
Dijagnostička svjetla za stolna računala	287
Dijagnostička svjetla za stolna računala	289
Dijagnostička svjetla za stolna računala	289
Poruke sistema za prenosiva računala.	289
Poruke sistema za prenosiva računala.	291
Rješavanje problema kod Windows hardvera . . .	297
Izvedba dijagnostike Dall-a	297
Dell centar za podršku	302

Rješavanje problema	304
Problemi s baterijom	304
Problemi s pogonom	304
Problemi sa optičkom pogonskom jedinicom	305
Problemi s e-poštom, modemom i Internetom	306
Poruke o pogreškama	308
Problemi s IEEE 1394 uređajima.	309
Problemi sa tipkovnicom za vanjske tipkovnice	310
Problemi s blokiranjem i programskom opremom	310
Problemi s memorijom	312
Problemi s mišem.	313
Problemi s mrežom	314
Problemi s napajanjem	314
Problemi s pisačem.	315
Problemi sa skenerom	316
Problemi sa zvukom i zvučnicima	317
Problemi sa podlogom osjetljivom na dodir te mišem za prenosiva računala	318
Problemi sa videom i monitorom.	319
Svjetla napajanja	321
Usluga tehničkog ažuriranja tvrtke Dell	322
21 Postav sustava	325
Pregled postavki sustava s programom za postavljanje sustava	325
Otvaranje programa za postavljanje sustava	326
Rad sa opcijama na zaslonu programa za postavljanje sustava	326
Izmjena redoslijeda podizanja sustava.	327

Izvođenje jednokratnog podizanja operativnog sustava	328
Mijenjanje redoslijeda podizanja sustava na USB uređaj	328
Mijenjanje BIOS postavki.	329
Pregledavanje BIOS postavki.	329
Nadograđivanje BIOS-a	329
22 Priključci	331
USB priključak.	331
IEEE 1394 priključak	332
RS232 serijski priključak.	333
Paralelni priključak	334
eSATA priključak	335
Modem	336
Mrežni priključak	337
Priključak za tipkovnicu i miš	338
VGA priključak	339
DVI-I priključak	340
S-Video TV-izlazni priključak.	341
Komponentni video.	342
Kompozitni video	343
HDMI priključak	344
DisplayPort™	345

S/PDIF priključak (koaksijalni RCA)	346
S/PDIF priključak (Toslink)	346
Audio priključci	347
23 Dobivanje pomoći	349
Dobivanje pomoći	349
Dell-ova usluga za podršku	350
Tehnička podrška i služba za korisnike	350
DellConnect™	350
Usluge preko Interneta	351
AutoTech usluga	352
Automatizirana usluga za status narudžbe	352
Problemi s vašom narudžbom	352
Informacije o proizvodu	352
Vraćanje proizvoda radi jamstvenog popravka ili povrata sredstava	352
Prije nego nazovete	353
Kontaktiranje tvrtke Dell	355

Traženje informacija

Tipka Start

Na radnoj površini operativnog sustava Microsoft® Windows®, možete pritisnuti tipku Start za pristup elementima sistema, programima, te specijaliziranim alatima koji upravljaju time kako Windowsi izgledaju i djeluju na vašem računalu.

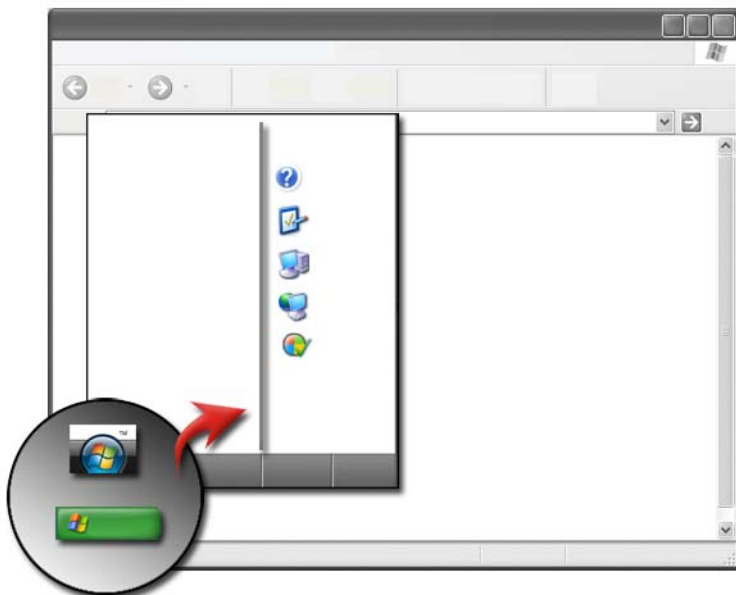
Tipka Start može se razlikovati u izgledu što ovisi o različitim verzijama Windowsa, ali uvijek se nalazi na lijevoj strani Windows-ove programske trake.

Preko tipke Start, možete pristupiti:

- Windows-ovom Centru za pomoć i podršku
- Upravljačka ploča
- Informacije o ugrađenom hardveru
- Upravitelj uređaja
- Programi instalirani na vašem računalu
- Bežično umrežavanje
- Internetska stranica za podršku Dell-a

Windows-ovom Centru za pomoć i podršku

Taj informacijski centar sadrži upute, savjete i općenite informacije o Microsoft Windowsu i objašnjava kako upotrijebiti dostupne funkcije. Također omogućuje pristup korisničkom priručniku za vaše računalo i uređaje instalirane na vašem računalo. Windows Centar za pomoć i podršku:

- 1 Kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).
- 2 Kliknite temu ili zadatak koji želite izvršiti.
- 3 Ako se određeni zadatak ne nalazi na popisu, upotrijebite opciju za pretraživanje.
U polju **Start Search** (Započni pretragu) (ili **Search** (Traži) u Windows XP), upiši riječ ili frazu koja opisuje vaše pitanje, te zatim kliknite Enter ili kliknite strelicu ili povećalo.
- 4 Kliknite temu koja opisuje vaše pitanje.
- 5 Slijedite upute na zaslonu.

Windows Vista®

Osnovne informacije o računalu

Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **System** (Sustav) ako želite pregledati informacije o vašem računalu.

Windows® XP

Korisnički priručnici

Ako želite pregledati korisnički priručnik na vašem računalu **Start** → **Help and Support** (Pomoć i podrška) → **Dell User and System guides** (Korisnički i priručnici sustava) (iz opcije **Pick a Topic** (Odaberi temu)).

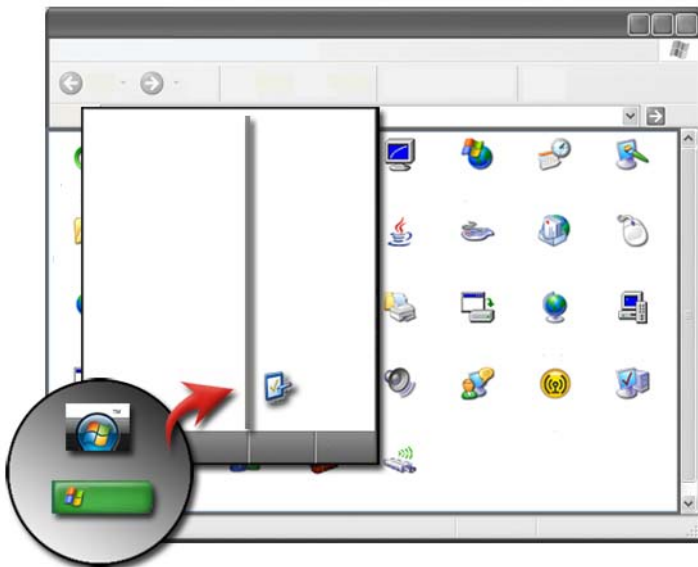
Osnovne informacije

Kliknite **Start** → **Help and Support** (Pomoć i podrška) → **Tools** (Alati) (iz opcije **Pick a Task** (Izaberi zadatak)) ako želite pregledati informacije o vašem računalu i problemi sa dijagnozom.

Ako želite saznati još više informacija o vašem računalu, to možete učini preko Upravljačke ploče (pogledajte “Upravljačka ploča” na stranici 28).

Upravljačka ploča

Za upravljanje pregledom značajki i funkcija računala, kliknite **Start** ili → **Control Panel** (Upravljačka ploča).

 ZA VIŠE INFORMACIJA: pogledajte Windows-ovu Pomoć i Podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Informacije o ugrađenom hardveru

Upravitelj uređaja

Upotrijebite Upravitelj uređaja kada želite pregledati popis svih uređaja instaliranih na vašem računalu i ako želite saznati više informacija o tome kako su pojedinačni uređaji konfigurirani.

Windows Vista®

Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **System** (Sustav) → **Device Manager** (Upravitelj uređaja) (nalazi se na popisu **Tasks** (Zadaci)).

Windows® XP

Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Performance and Maintenance** (Izvedba i održavanje) → **System** (Sustav) → **Hardware** (Strojna oprema) kartica → **Device Manager** (Upravitelj uređaja).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o komponentama strojne opreme vašeg računala, pogledajte temu **View your computer information** (Pregledaj informacije o vašem računalu) u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Hardverski uređaji instalirani na vašem računalu

Kliknite **Start** ili → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **System Information** (Informacije o sustavu).

Dvapat kliknite **Components** kako biste otvorili kategoriju **Components** (Komponente).

Specifikacije uređaja

- 1 Kliknite **Start** ili → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **System Information** (Informacije o sustavu).
- 2 Dvapat kliknite **Components** kako biste otvorili kategoriju **Components** (Komponente).
- 3 Kliknite kategoriju uređaja ako želite pregledati tabelu s informacijama o komponenti ili imenu uređaja i ostale informacije o postavkama i konfiguraciji.

Kako doći do informacija sustava u obliku tekstualne datoteke

- 1 Kliknite **Start** ili → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **System Information** (Informacije o sustavu).
- 2 U izborniku **File** (Datoteka), kliknite **Export** (Izvozi).
- 3 Pod **File name** (Ime datoteke), upišite ime datoteke.
- 4 Odaberite tip datoteke iz padajućeg izbornika **Save as type** (Spremi kao tip).
- 5 Kliknite **Save** (Spremi).

Programi instalirani na vašem računalu

Kliknite **Start** ili → **All Programs** (Svi programi) kako biste vidjeli sve raspoložive programe.

Ako se neki program ne nalazi u izborniku **All Programs** (Svi programi), kliknite **Search** (Traži) da pronađete određeni program:

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Search** (Traži).
- 2 Upišite naziv programa u polje za pretragu.
- 3 Pritisnite <Enter>.

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **Search** (Traži) → **All Files or Folders** (Sve datoteke i mape).
- 2 Upišite ime programa te pritisni **Search** (Traži).

Bežično umrežavanje

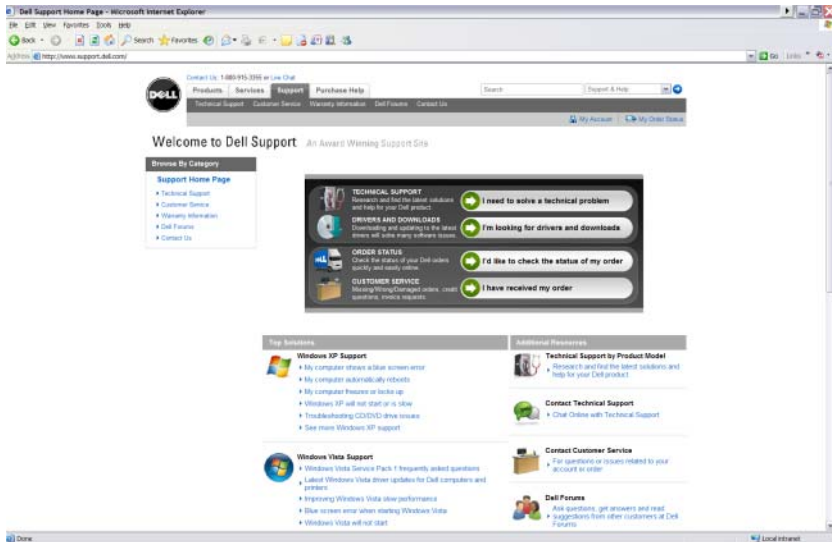
Informacije o bežičnom umrežavanju dostupne su preko više izvora:

Priručnici o uređajima	Pogledajte Microsoft Windows Pomoć i podršku ako želite pregledati priručnike o uređajima za određenu bežičnu karticu ugrađenu u vaše računalo. Priručnik o uređajima sadrži korisne informacije priključivanju na bežično umrežavanje kao što i o upravljanju veza bežičnog umrežavanja.
Windows Pomoć i podrška	Pogledajte Microsoft Windows Pomoć i podršku za osnovne informacije o bežičnom umrežavanju. Tema “Umrežavanje i Mreža” sadrži pregled, uvjete, detalje o povezivanju i priručnike o osnovama umrežavanja.

ZA VIŠE INFORMACIJA: Ako želite saznati više o bežičnim mrežama, pogledajte “Mreže (LAN, bežična/Wireless, Mobile Broadband)” na stranici 163.

Internetska stranica za podršku Dell-a

Internetska stranica za podršku Dell-a na support.dell.com pruža različite informacije:

- **Tehnička podrška:** Traženje i pronalazak najnovijih rješenja i pomoći za vaš Dell proizvod.
- **Korisničke usluge:** Pretraživanje opcija poput statusa narudžbe i preuzimanja Dell-ovih proizvoda.
- **Informacije o jamstvu:** Informacije o jamstvu za Dell-ove proizvode.
- **Dell forumi:** Informacije o forumima za raspravu i podršku Dell-ovih proizvoda.
- **Kontaktirajte nas:** Informacije o raznim raspoloživim opcijama za kontaktiranje tvrtke Dell.

Tehnička podrška

- Pogonski programi i preuzimanja
- Poslovni centar s resursima
- Pronađi brzi servisni kod
- Priručnici
- popis mojih sustava

- Sigurnosni centar
- Povijest podrške & Status
- Konfiguracije sustava
- Tehničke pretplate
- Traženje rješenja za otklanjanje problema
- Windows Vista Centar
- Windows XP Centar za pomoć i podršku
- Bežični centar

Korisničke usluge

- Dell financijske usluge
- Često postavljana pitanja
- Računi
- Nestalo, pogrešno i oštećeno
- Status narudžbe
- Prijenos vlasništva
- Međunarodni prijenos vlasništva
- Uplatnice
- Preuzimanje/Ponovna isporuka
- Dell Dollars/Rebate Centar
- Prijavi krađu sustava
- Vraćanja
- Ažuriraj adresu za dostavu računa

Informacije o jamstvu

- Usluga isteka jamstva
- Produži/nadogradi jamstvo
- Prijenos vlasništva
- Međunarodni prijenos vlasništva
- Servisni ugovori i formulari
- Stanje jamstva

Dell forumi

- Forumi za podršku
- Forumi za raspravu

Kontaktirajte nas

- Korisničke usluge
- Financijska podrška
- Prodajna podrška
- Tehnička podrška
- Međunarodna podrška za prijenosna računala

BIOS i postavke programa za postavljanje sustava

BIOS je uslužni program koji služi kao sučelje između hardvera računala i operativnog sustava. Nakon što uklonite i zamijenite određene komponente strojne opreme, možda ćete morati ažurirati vaš BIOS.

NAPOMENA: Iako je pomoću BIOS-a moguće promijeniti vrijeme, datum ili zaporka računala, preporučuje se uporaba opcija koje nudi operativni sustav.

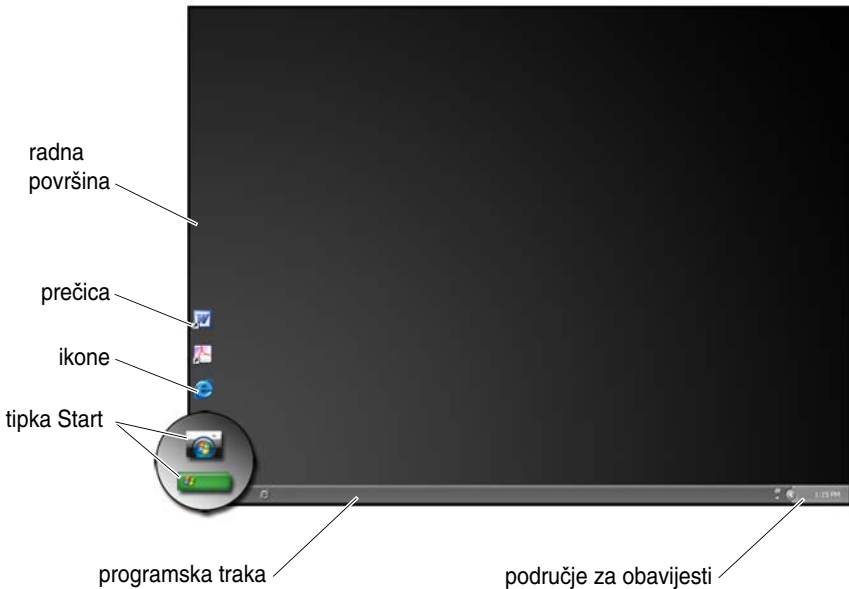
Koristite program za postavljanje sustava za:

- Promjenu informacija o konfiguraciji sustava nakon što dodate, promijenite ili odstranite hardver na vašem računalu.
- Postavljanje ili mijenjanje korisničkih opcija kao što je npr. lozinka.
- Utvrđivanje informacija o trenutnoj konfiguraciji vašeg računala, kao što je količina memorije sustava.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o programu za postavljanje sustava i konfiguraciji komponenti strojne opreme, pogledajte "Postav sustava" na stranici 325.

Radna površina Microsoft Windowsa

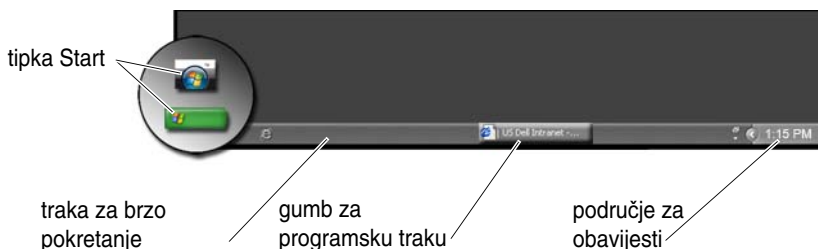
Pregled

Radna površina operativnog sustava Microsoft® Windows® je područje zaslona koje se pojavi kada se uključi operativni sustav Windows. Sastavni dijelovi radne površine su pozadina, ikone, prečice te programska traka koja se obično nalazi na dnu radne površine.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o radnoj površini Windowsa, pogledajte “Windows Basics” (Osnove Windowsa) pod Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Programska traka

Pregled

Windows programska traka se obično nalazi na dnu radne površine, ali može se premjestiti. Preko programske trake možete brzo otvoriti prozore na radnoj površini ili najčešće upotrebljavanje programe, datoteke ili uslužne programe na vašem računalu.

Glavni dijelovi programske trake su:

tipka Start	Omogućava dostup do izbornika Start, u kojem se nalazi popis svih programa i uslužnih programa sustava na vašem računalu. Upotrijebite izbornik Start za otvaranje namjenskih programa te za mijenjanje postavki vašeg računala. Ako pomaknete ili promijenite veličinu programske trake, tipka Start će se također pomaknuti te promijeniti veličinu.
traka za brzo pokretanje	Sadržava ikone za brzi pristup programima
područje programske trake s tipkama	Tipke predstavljaju smanjene prozore za otvorene namjenske programe.
područje za obavijesti	Sadržava sat te ikone povezane sa programima.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o radnoj površini Windowsa, pogledajte "Windows Basics" (Osnove Windowsa) pod Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Prikaz programske trake

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na prazno područje programske trake.
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva) da otvorite prozor sa **svojstvima za programsku traku i izbornik Start**.
- 3 Na kartici **Taskbar** (Programska traka) izaberite **Keep the taskbar on top of other windows** (Prikaži programsku traku iznad svih ostalih prozora).

Kada otvorite namjenske programe te datoteke, možda nećete moći vidjeti vašu radnu površinu.

Kako biste vidjeli radnu površinu umanjivanjem svih otvorenih prozora odjednom:

- 1 Pomaknite pokazivač na prazno područje programske trake.
- 2 Desnom tipkom miša kliknite za prikaz izbornika za prečacice.
- 3 Kliknite **Show the Desktop** (Prikaži radnu površinu).

Podешavanje programske trake

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na prazno područje programske trake.
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva). Pojavit će se prozor **Taskbar and Start menu Properties** (Svojstva programske trake i izbornika Start).
- 3 Prilagodite programsku traku tako da označite željena polja na kartici **Taskbar**.

Prikaz skrivenih ikona na području za obavijesti

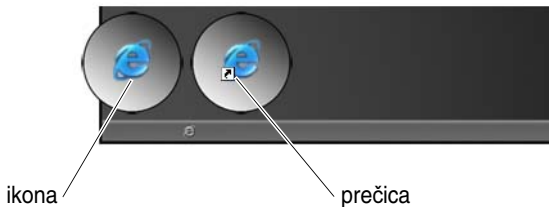
Područje obavijesti sadržava ikone za brzi pristup programima. Kliknite strelicu na desnoj strani programske trake blizu područja za obavijesti. Time će se privremeno prikazati skrivene ikone. Kliknite željenu ikonu da je ponovno vidite.

Dodavanje ikona na područje za obavijesti

Prilagodite programsku traku izborom ikona koje će se prikazivati i koji će ostati skrivene.

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na prazno područje programske trake.
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva). Prikazat će se kartica **Taskbar**.
- 3 *Za računala s Windows Vista®* izaberite karicu za **Notification Area** (Područje za obavijesti).
Za računala s Windows® XP nastavite sa sljedećim korakom.
- 4 Kliknite tipku **Customize** (Prilagodi) na Području za obavijesti.
- 5 Izaberite stavku te zatim izaberite njeno ponašanje.
- 6 Kliknite **OK**.

Ikone i prečice radne površine

Preko ikona prikazanih na radnoj površini Windowsa možemo brzo pristupiti programima, dokumentima ili direktorijima. Dva puta kliknite ikonu ako želite otvoriti datoteku ili direktorij, ili pokrenuti neki program.

Neke ikone su prečice, dok su druge poveznice.

- Ikone za prečice – prepoznamo ih po strelici na ikoni. Preko njih pristupimo programima, datotekama ili direktorijima. Prečice možete sigurno izbrisati čime nećete izbrisati stavku s kojom je povezana.
- Ikone za programe i datoteke – ikone za programske datoteke, dokumente ili direktorije nemaju strelicu.

SAVJET: za bolje djelovanje vašeg računala, napravite prečice za datoteke i direktorije, umjesto da ih postavite na radnu površinu.

Brisanje ikona s radne površine

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na ikonu te zatim **Delete** (Izbriši).
- 2 Kliknite **Yes** (Da).

SAVJET: ako izbrišete ikonu sa strelicom, znači da ste izbrisali samo vezu sa određenom stavkom, a ne i samu stavku. Ako izbrišete ikonu bez strelice, tada ste izbrisali i datoteku ili direktorij, a ne samo vezu.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o radnoj površini Windowsa, pogledajte “Windows Basics” (Osnove Windowsa) pod Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Stvaranje i brisanje prečica za programe na radnoj površini

Prečicu možete stvoriti za programe, datoteke ili direktorije upotrebom Windows Explorer-a ili radne površine.

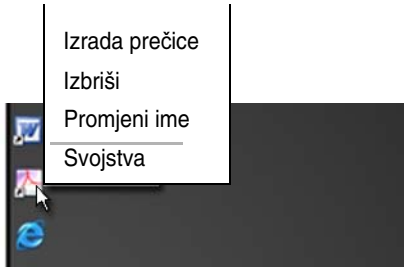
Upotreba Windows Explorer-a:

- 1 Desnom tipkom miša kliknite tipku **Start**, izaberite **Explore**. Pomaknite pokazivač do direktorija ili datoteke za koji želite stvoriti prečica.
- 2 Desnom tipkom miša kliknite stavku označite **Send to** (Pošalji na) i tada kliknite **Desktop (create shortcut)** (Radna površina (stvari prečicu)).

Upotreba radne površine:

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na otvoreno područje radne površine, označite **New** (Novi) i zatim pritisnite **Shortcut** (Prečica).
- 2 U prozoru **Create Shortcut** (Stvori prečicu), kliknite **Browse** (Pregledaj) da pronađete lokaciju stavke za koji želite stvoriti prečicu.
- 3 Označite datoteku ili direktorij te zatim kliknite **OK**.
- 4 Kliknite **Next** (Dalje).
- 5 Nazovite prečicu te zatim kliknite **Finish** (Završi).

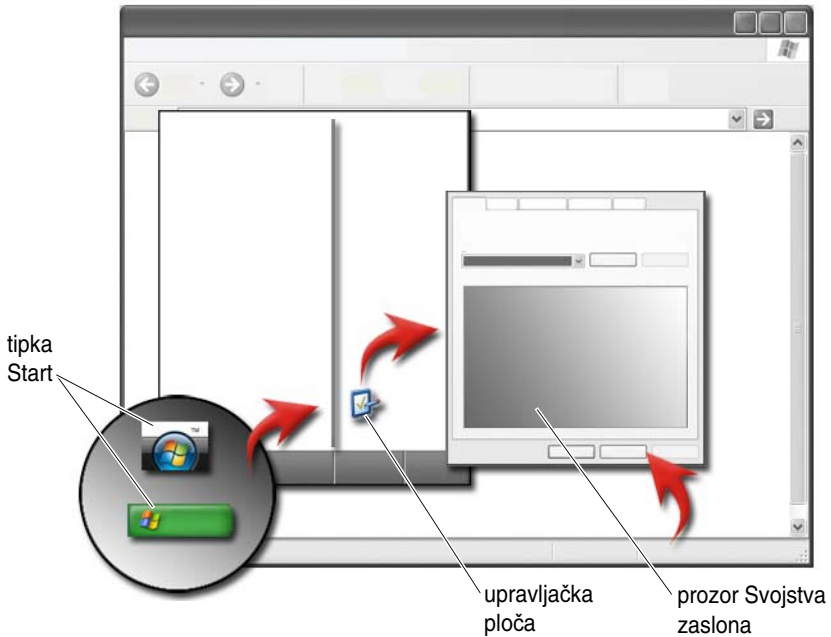
Izbornici za prečice

Izbornici za prečice dostupni su za mnoge sastavne dijelove radne površine Windowsa, uključujući datoteke i direktorije. Tim izbornicima možete na brz način pristupiti najčešćim naredbama za neku stavku.

Da pristupite izborniku za prečice, pomaknite pokazivač na stavku te je zatim kliknite desnom tipkom miša (kliknite desnu tipku na mišu ili desnu tipku na podlozi osjetljivoj na dodir).

Promjena izgleda radne površine

Izgled radne površine možete personalizirati mijenjanjem različitih sastavnih dijelova. Mnogi od tih sastavnih dijelova dostupni su preko prozora **Display Properties** (Svojstva zaslona).

Preko **prozora izbornika svojstava zaslona** možete mijenjati temu radne površine, razlučivost, čuvara zaslona, veličinu ikona, izgled te postavke zaslona. Upotrijebite kartice da izaberete stavku koji želite podesiti.

Windows Vista®

Iz radne površine:

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na prazno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Personalize** (Personaliziraj). Pojavit će se prozor za **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Pregledajte raspoložive opcije i pratite priložene upute.

Iz izbornika Start:

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Appearance and Personalization** (Izgled i prilagodba).
- 2 Kliknite **Personalization** (Personalizacija). Pojavit će se prozor **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Pregledajte raspoložive opcije i pratite priložene upute.

Windows® XP

Iz radne površine:

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na prazno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva).
- 3 Kliknite **Display** (Zaslon). Pojavit će se prozor **Display Properties** (Svojstva zaslona).
- 4 Pregledajte raspoložive opcije i pratite priložene upute.

Iz izbornika Start:

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Appearance and Themes** (Izgled i teme).
- 2 Pojavit će se prozor za **Appearance and Themes** (Izgled i teme).
- 3 Pregledajte raspoložive opcije i pratite priložene upute.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o radnoj površini Windowsa, pogledajte "Windows Basics" (Osnove Windowsa) pod Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Postavljanje čuvara zaslona

Čuvar zaslona je grafička slika koja se pojavi nakon što vaše računalo bude u pasivnom stanju neko određeno vrijeme. Dužina pasivnog stanja te željena grafička slika može se odrediti.

Windows Vista

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na prazno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Personalize** (Personaliziraj). Pojavit će se prozor **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Kliknite **Screen Saver** (Čuvar zaslona) da izaberete novi zaštitnik zaslona.
- 4 Podesite dužinu vremena pasivnog stanja vašeg računala prije pojavljivanja čuvara zaslona.
- 5 Kliknite **OK**.

NAPOMENA: Nakon aktiviranja čuvara zaslona, možda ćete se morati ponovno prijaviti kako biste pristupili svom računalu.

Windows XP

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na prazno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva). Pojavit će se prozor **Display Properties** (Svojstva zaslona).
- 3 Kliknite karticu za **Screen Saver** (Čuvar zaslona), te izaberite novog čuvara zaslona.

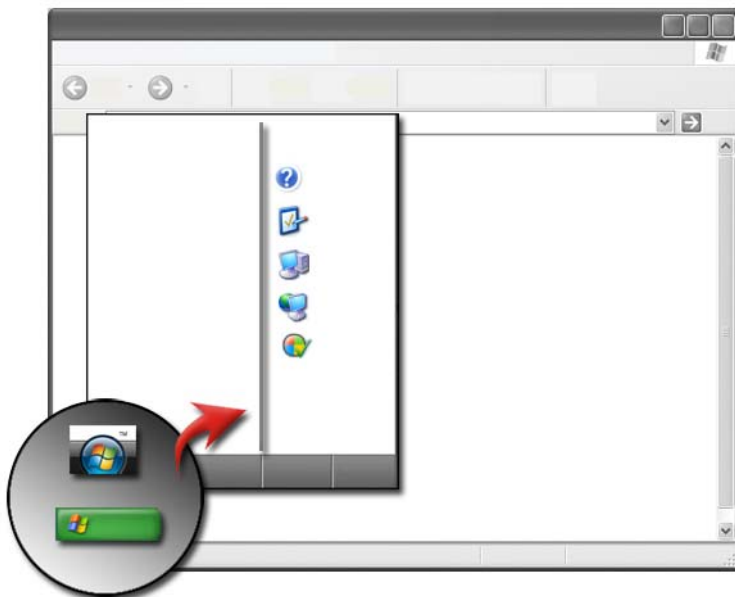
4 Podesite dužinu vremena pasivnog stanja vašeg računala prije pojavljivanja čuvara zaslona.

5 Kliknite **OK**.

NAPOMENA: Nakon aktiviranja čuvara zaslona, možda ćete se morati prijaviti kako biste pristupili svom računalu.

Tipka Start (Izbornik)

Pregled

Tipka **Start** otvara izbornik **Start**, koji omogućava pristup:

- Upravljačkoj ploči
- Programima
- Datotekama
- Postavkama računala
- Alatima kojima se nadzire djelovanje vašeg računala
- Windows Pomoći i podršci

Programi dostupni preko izbornika **Start** ovise o programskoj opremi instaliranoj na vaše računalo.

Izbornik **Start** možete koristiti za ponovno uključivanje ili isključivanje računala. Pogledajte “Isključivanje vašeg računala” na stranici 105.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o gumbu **Start**, pogledajte “Tipka Start” na stranici 25.

Podešavanje izbornika Start

Izbornik **Start** možete podesiti preko prozora za **Taskbar and Start Menu Properties** (Svojstva programske trake i izbornika Start).

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na prazno područje programske trake.
- 2 Izaberite **Properties** (Svojstva). Pojavit će se prozor za **Taskbar and Start menu Properties** (Svojstva programske trake i izbornika Start).
- 3 Podesite Izbornik **Start** izborom željenih opcija na kartici za Izbornik **Start**.

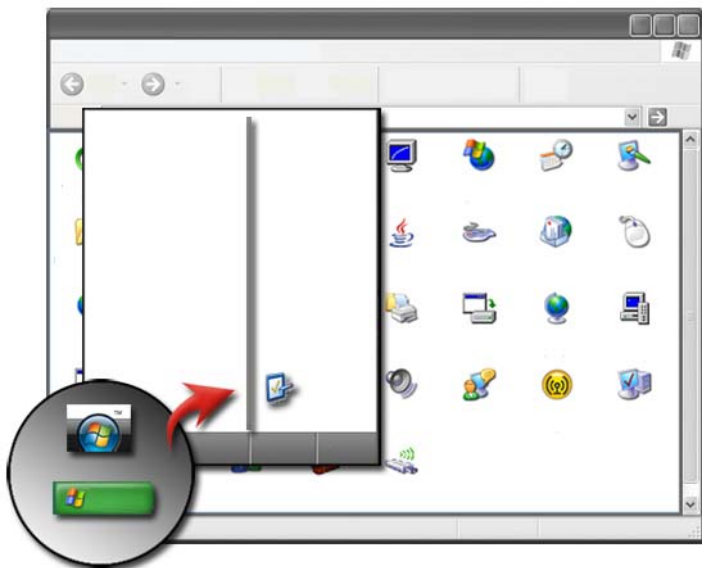

SAVJET: možete dodati prečice za izbornik **Start** povlačenjem ikone iz programa, mape ili datoteke na gumb **Start**.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o radnoj površini Windowsa, pogledajte “Windows Basics” (Osnove Windowsa) pod Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Upravljačka ploča

Upravljačka ploča sadržava programe i alate koji vama omogućavaju da održavate i podesite vaše računalo. Preko **Upravljačke ploče** možete:

- Dodati i nadzirati hardver
- Dodati ili odstraniti programe
- Promijeniti postavke za hardver
- Promijeniti postavke mreže i Interneta
- Podesiti izgled vaše radne površine
- Postaviti pisače i druge uređaje
- Održavati vaše računalo za bolje djelovanje računala

SAVJET: popis stavci koje možete prilagoditi pojavljuje se na zaslonu Upravljačke ploče. Držite pokazivač na jednom predmetu ako želite da se pojavi prozor sa tekstom objašnjavajući funkcije tog predmeta.

Pristup i upotreba Upravljačke ploče

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o radnoj površini Windowsa, pogledajte “Windows Basics” (Osnove Windowsa) pod Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Podešavanje postavki vašeg računala

- 1 Kliknite **Start** ili → **Control Panel** (Upravljačka ploča).
- 2 Izaberite kategoriju. Ako niste sigurni u kojoj kategoriji se nalazi potreban alat, držite pokazivač na kategoriji ako želite da se pojavi prozor sa tekstom.

Kako upravljati djelovanjem vašeg računala

Upravljačka ploča sadržava alate kojima možete upravljati i poboljšati rad vašeg računala. Koristite raspoložive opcije za oslobađanje prostora na vašem tvrdom disku ili za preraspoređivanje stavki na vašem tvrdom disku kako bi se programi brže izvršavali, što poboljšati učinkovitost vašeg računala.

Vidite “Zadaci održavanja (za poboljšanje djelovanja računala i osiguranje zaštite)” na stranici 137 za više informacija.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **Performance Information and Tools** (Informacije o učinkovitosti i alati).
- 2 Izaberite jednu od raspoloživih opcija u području **Zadataka** za nadziranje rada vašeg računala te izvršite promjene kako bi vaše računalo bolje radilo.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Performance and Maintenance** (Učinkovitost i održavanja).
- 2 Izaberite jednu od opcija za procjenu rada vašeg računala, pregled događaja, nadzor zabilježenih radova, ili upravljanje radom vašeg računala.

Upotrijebite Upravitelj uređaja za upravljanje uređajima instaliranim ili priključenim na vaše računalo.

SAVJET: za pristup Device Manager-u (Upravitelj uređaja):

Windows Vista

Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **Administrative Tools** (Administrativni alati) → **Computer Management** (Upravljanje računalom).

Windows XP

Click **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Performance and Maintenance** (Učinkovitost i održavanje) → **Administrative Tools** (Administrativni alati) → **Computer Management** (Upravljanje računalom).

ILI

Desnom tipkom miša kliknite na **My Computer** (Moje računalo) i izaberite **Properties** (Svojstva). Zatim kliknite **Device Manager** (Upravitelj uređaja).

Monitori i zasloni

ZA VIŠE INFORMACIJA: Ako želite saznati više o zaslonu računala, gledajte dokumentaciju za vaše računalo. Također, pogledajte informacije o sigurnost isporučene s vašim računalom za upute za sigurnost pri radu sa računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

Čišćenje zaslona vašeg računala

Da bi očistili zaslon vašeg stolnog računala, obrišite zaslon mekanom mokrom krpom.

Da bi očistili zaslon vašeg prenosivog računala, obrišite zaslon krpom koju ste prethodno namočili vodom ili tekućinom za čišćenje LCD zaslona.

OPREZ: Nemojte čistiti zaslon računala tekućinama ili sapunima koji nisu proizvedeni za čišćenje zaslona. Te tekućine mogu oštetiti zaštitnu oblogu monitora protiv blještavila. Tekućine za čišćenje nemojte raspršiti neposredno na zaslon.

Podešavanje razlučivosti vašeg zaslona

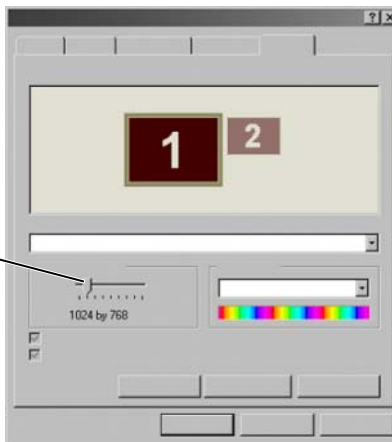
Razlučivost zaslona određuje jasnost slike na zaslonu. Kad pojačate razlučivost, predmeti na zaslonu se smanjuju. Kad smanjite razlučivost, tekst i simboli će se povećati.

Prije nego što promijenite bilo koje postavke zaslona, zabilježite trenutne postavke tako da ih uvijek možete promijeniti ako je to potrebno.

 NAPOMENA: Koristite isključivo video pogonske programe čiji je dostavljač tvrtka Dell koji su dizajnirani za pružanje najbolje izvedbe s vašim operativnim sustavom instaliranim od strane tvrtke Dell.

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o razlučivosti zaslona, pogledajte “Podešavanje postavki zaslona sa kontrolnom pločom video kartice” na stranici 259. Također, pogledajte Windows Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

upotrijebite kliznu traku
da bi postavili razlučivost

SAVJET: ako želite postaviti neki program na određenu razlučivost, provjerite da li video kartica i zaslon podržavaju taj program, a morate instalirati i potrebne video pogonske programe.

Windows Vista®

- 1 Desnom tipkom miša kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Personalize** (Personaliziraj). Pojavit će se prozor **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Kliknite **Display Settings** (Postavke zaslona).
- 4 U prozoru **Display Settings** (Postavke zaslona) pod **Resolution** (Razlučivost) pomaknite pokazivač na kliznoj traci u lijevo ili desno za povećavanje/smanjivanje razlučivosti zaslona.
- 5 Kliknite **Apply** (Primijeni) kako biste provjerili da li odabrana razlučivost odabrana, ako nije, ponovite korak 4.
- 6 Kliknite **OK**.

Windows® XP

- 1 Desnom tipkom miša kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva). Pojavit će se prozor **Display Properties** (Svojstva zaslona).
- 3 Kliknite karticu **Setting** (Postavke).
- 4 Pod dijelom **Screen resolution** (Razlučivost zaslona), pomaknite kliznu traku lijevo ili desno za pojačavanje/smanjivanje razlučivosti zaslona.
- 5 Kliknite **Apply** (Primijeni) kako biste provjerili da li odabrana razlučivost odabrana, ako nije, ponovite korak 4.
- 6 Kliknite **OK**.

Rješavanje problema

Zamagljen tekst: ako promijenite razlučivost zaslona iz trenutnih postavki na onu koju vaše računalo ili zaslon ne podržava, slika može biti zamagljena ili tekst se može teško pročitati.

Postavke razlučivosti i boje koje vaše računalo ili zaslon ne podržava: ako izaberete razlučivost ili paletu boja koja je viša od zaslona vašeg računala, postavke će se automatski podesiti na vrijednosti najbliže onima koje vaše računalo podržava.

Izbor najboljih postavki za vaš zaslon

Primarne postavke zaslona koje su postavljene su za vaše računalo ovise o monitoru ili zaslonu. Pristupite prozoru **Display Properties** (Svojstva zaslona) preko **Upravljačke ploče** kako biste odredili razlučivost vašeg monitora ili ju promijenili.

Postavljanje razlučivosti zaslona za vanjske LCD monitore

Postavite vanjski LCD monitor na izvornu razlučivost, što je najbolja moguća razlučivost za rad monitora. Gledajte dokumentaciju proizvođača za više informacija.

Ako ne možete odrediti izvornu razlučivost, tada podesite monitor na najvišu moguću razlučivost. Iako monitor može podržavati manju razlučivost, možda kvaliteta zaslona nije tako dobra.

Windows Vista®

- 1 Desnom tipkom miša kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Personalize** (Personaliziraj). Pojavit će se prozor **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Kliknite **Display Settings** (Postavke zaslona).
- 4 Odaberite vanjski LCD monitor u padajućem izborniku.
- 5 U prozoru **Display Settings** (Postavke zaslona) pomaknite **klizač razlučivosti** na lijevo ili desno kako biste odabrali razlučivost koja odgovara izvornoj razlučivosti vanjskog LCD monitora.
- 6 Kliknite **OK**.

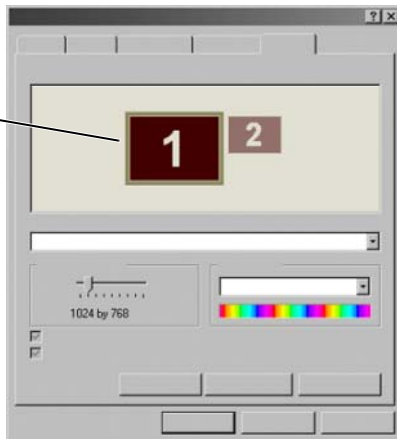
Windows® XP

- 1 Desnom tipkom miša kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva). Pojavit će se prozor **Display Properties** (Svojstva zaslona).
- 3 Kliknite karticu **Settings** (Postavke).
- 4 Odaberite vanjski LCD monitor u padajućem izborniku zaslona.
- 5 U odjeljku **Screen resolution** (Razlučivost zaslona) pomaknite klizač na lijevo ili desno kako biste odabrali razlučivost koja odgovara izvornoj razlučivosti vanjskog LCD monitora.
- 6 Kliknite **OK**.

Postavljanje zaslona za više monitora

S vašim računalom možete postaviti više monitora kako biste poboljšali učinkovitost proširivanjem vaše radne površine. Tada možete raditi više zadataka odjednom prebacivanjem stavki s jednog monitora na drugog ili ih razvući preko više monitora.

kliknite i vucite ikone na monitoru da bi odgovarale postavkama monitora

NAPOMENA: Vaša video kartica mora podržavati više monitora. Gledajte Windowsovu Pomoć i podršku za više informacija o uvjetima za postavljanje više monitora.

Windows Vista

- 1 Desnom tipkom miša kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Personalize** (Personaliziraj). Pojavit će se prozor **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Kliknite **Display Settings** (Postavke zaslona).
- 4 Vucite ikone za monitor tako da odgovaraju fizičkom razmještaju vaših monitora.
- 5 Ovisno o vašim potrebama, odaberite bilo koji ili oba od sljedećih potvrđnih okvira:
 - **This is my main Monitor** (Ovo je moj glavni monitor) – omogućuje vam da postavite glavni monitor.
 - **Extend the desktop onto this monitor** (Proširi radnu površinu na ovaj monitor) – omogućuje vam da povlačite stavke preko vašeg zaslona na dodatne monitore.
- 6 Kliknite **OK**.

Windows XP

- 1 Desnom tipkom miša kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Properties** i pojavit će se prozor **Display Properties** (Svojstva zaslona).
- 3 Kliknite karticu **Settings** (Postavke).
- 4 Vucite simbole za monitor tako da odgovaraju fizičkom razmještaju vaših monitora.
- 5 Ovisno o vašim potrebama, odaberite bilo koje ili oba od slijedećih potvrđnih okvira:
 - **Use this device as a primary monitor** (Koristi ovaj uređaj kao primarni monitor) – omogućuje vam da postavite glavni monitor.
 - **Extend my Windows desktop onto this monitor** (Proširi moju Windows radnu površinu na ovaj monitor) – omogućuje vam da povlačite stavke preko vašeg zaslona na dodatne monitore.
- 6 Kliknite **OK**.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome kako pristupiti prozoru za **Display Properties** (Svojstva zaslona) da biste konfigurirali više monitora, pogledajte “Upravljačka ploča” na stranici 46. Za više iscrpnih informacija o Upravljačkoj ploči, pogledajte “Windows Basic” (Osnove Windowsa) u Windows Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Uporaba senzora vanjskog svjetla u svijetlim ili tamnim okruženjima

NAPOMENA: Vaše prijenosno računalo možda nije opremljeno senzorom vanjskog svjetla.

NAPOMENA: Senzor vanjskog svjetla podešava osvjetljenje zaslona samo na vašem računalo. Ne upravlja osvjetljenjem vanjskih monitora ili projektor.

Senzor vanjskog svjetla je smješten na prednjoj strani zaslona računala. Senzor detektira vanjsko osvjetljenje i automatski povećava ili smanjuje osvjetljenje zaslona kako bi kompenzirao učinak tamnih ili svijetlih okruženja.

1 Senzor vanjskog svjetla

Senzor vanjskog svjetla možete aktivirati ili deaktivirati pritiskom kombinacije tipki <Fn> i strelice lijevo.

 NAPOMENA: Ne prekrivajte senzor vanjskog svjetla samoljepljivim naljepnicama. Ako ga pokrijete, a senzor je aktiviran, automatski će postaviti svjetlinu zaslona na najmanju razinu.

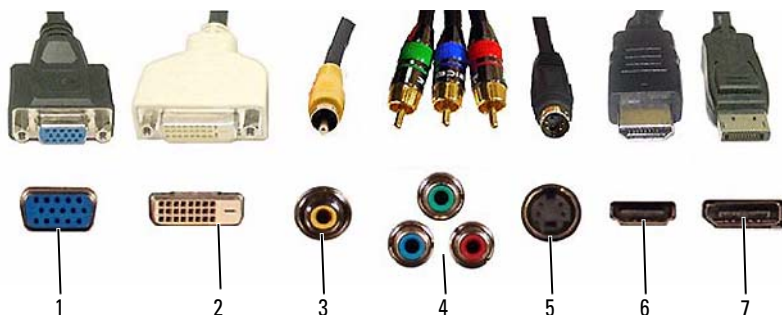
 NAPOMENA: Kada vaše računalo priključite u električnu utičnicu, senzor vanjskog svjetla se deaktivira.

Uporabom kombinacija tipki deaktivira se senzor vanjskog svjetla, a osvjtljenje zaslona se povećava ili smanjuje.

 NAPOMENA: Ponovnim pokretanjem računala senzor vanjskog svjetla se vraća na ranije postavke (bilo aktivirano ili deaktivirano).

Kabeli i priključci

Za svaki monitor potrebna su barem dva kabela, za napajanje i podatke. Vaš Dell monitor može podržavati jednog ili više slijedećih podatkovnih konektora:

Konektor	Tip signala	Audio potpora	Priključuje se u	
1	VGA	Analogni	Ne	Monitor ili projektor
2	DVI	Digitalni	Ne	Monitor ili projektor
3	Kompozitni	Analogni	Ne	Sustav kućnog kina
4	Komponentni	Analogni	Ne	Sustav kućnog kina
5	S-video	Analogni	Ne	<ul style="list-style-type: none"> • Sustav kućnog kina • Monitor • Projektor
6	HDMI	Digitalni	Da	<ul style="list-style-type: none"> • Sustav kućnog kina • Monitor • Projektor
7	DisplayPort	Digitalni	Da	<ul style="list-style-type: none"> • Sustav kućnog kina • Monitor • Projektor

Za raspored pinova gore navedenih priključaka, pogledajte “Priključci” na stranici 331.

DisplayPort™ - funkcije i prednosti

U suradnji s skupinom vodećih računalnih i grafičkih tvrtki i proizvođača poluvodiča, Dell je razvio besplatno i opsežno sučelje **DisplayPort**, pogodno i za vanjske stolne monitore kao i za unutarnja grafička sučelja.

Sjedinjenjem unutarnjih i vanjskih signalnih načina, DisplayPort omogućuje uvođenje digitalnih monitora s “neposrednim pogonom”, što rezultira najučinkovitijom ponudom tehnologije ravnog zaslona krajnjim korisnicima.

DisplayPort je također pogodan za povezivanje sadržaja visoke definicija poput optičkih disk playera, pokretnih uređaja, osobnih video rekordera i TV prijemnika.

Ostale značajke uključuju:

- Visoke razlučivosti poput WQXGA (2048x1536 piksela).
- Promjenjiva dubina boje (do 30 bita-po-pixelu (bpp)).
- Do 120Hz frekvencije osvježavanja.
- HDCP v1.3 potpora za gledanje Blu-Ray diskovnog sadržaja.
- Potpora za kabele duljine do 15 m.
- Jedinstveno sučelje i kabel za dvosmjerni prijenos audio i video signala za sustave s ugrađenim ili vanjskim zvučnicima, mikrofonom i kamerom.
- Bolja učinkovitost od dvojne veze DVI (10,6 Gbps naprama 9,6 Gbps)
- Širokopoljasni audio

Za više informacija, pogledajte www.displayport.org.

NVIDIA SLI i ATI Crossfire tehnologije

Kod određenih grafičkih kombinacija moguće je konfigurirati dvije ili više istovjetnih grafičkih kartica za aktivaciju NVIDIA SLI (Sučelje veze s prirastom) ili ATI Crossfire tehnologija. Time se može poboljšati sposobnost računala za igranje igara i uporabu 3D aplikacija.

Podrobnije informacije o prednostima uporabe ovih tehnologija možete pronaći na internetskim stranicama NVIDIA i ATI.

Uređaji za upravljanje (miš, tipkovnica, podloga osjetljiva na dodir)

Miš, tipkovnicu, podlogu osjetljivu na dodir i pokazivački štapić možete upotrebljavati za upravljanje i biranje iz karakteristika dostupnih na Microsoft® Windows® radnoj površini.

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tim uređajima, pogledajte dokumentaciju isporučenu s vašim računalom. Također, pogledajte Windows Pomoć i podršku: kliknite **Start** → **Help and Support**.

Miš

Miš obično ima dvije tipke i kotačić za listanje.

- Koristite lijevu i desnu tipku za biranje ili klikanje predmeta na ekranu.
- Koristite kotačić za listanje za listanje stranica ili prozora na ekranu. Ako želite listati prema dolje, tada valjajte kotačić natraške (prema sebi). Ako želite listati prema gore, tada valjajte kotačić naprijed (od sebe).

Kontroliranje brzine tipaka na mišu

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Strojna oprema i zvuk) → **Mouse** (Miš).
- 2 Na kartici **Button** (Tipka) u prozoru **Mouse Properties** (Svojstva miša), upotrijebite traku za micanje da izaberete brzinu koja vam odgovara.
- 3 Kliknite **OK**.

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Mouse** (Miš).
- 2 Na oznaci **Tipka** u prozoru **Karakteristike miša**, upotrijebite traku za micanje da izaberete brzinu koja vam odgovara.
- 3 Kliknite **OK**.

Kontroliranje brzine kotačića za listanje

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Strojna oprema i zvuk) → **Mouse** (Miš).
- 2 Na kartici **Wheel** (Kotačić) u prozoru **Mouse Properties** (Svojstva miša), postavite željene opcije za djelovanje kotačića.
- 3 Kliknite **OK**.

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Mouse** (Miš).
- 2 Na kartici **Wheel** (Kotačić), pod **Scrolling** (Listanje) izaberite broj redova koji želite prolistati sa svakim udubljenjem na kotačiću ili kliknite **One screen at a time** (Zaslon po jedan).
- 3 Kliknite **OK**.

Čišćenje ne-optičkog miša

Ako vaš pokazivač na zaslonu (pokazivač miša) preskače ili ne djeluje normalno, tada ga morate očistiti.

 OBAVIJEST: Isključite miš iz računala prije nego što ga počnete čistiti.

- 1 Očistite vanjski dio miša sa krpom navlaženom u blagoj tekućini za čišćenje.
- 2 Okrenite prsten kliznog ležaja na donjoj strani vašeg miša suprotno od kazaljke na satu i tada odstranite kuglicu.
- 3 Očistite kuglicu čistom krpom (ne gaza).

- 4 Pažljivo puhnite u okvir kugličnog ležaja, ili upotrijebite limenku sa stlačenim zrakom da uklonite prašinu i vlakna.
- 5 Ako su valjci unutar okvira kugličnog ležaja prljavi, očistite valjke sa pamučnom krpom lagano umočenom u isopropyl alkoholu.
- 6 Poravnajte valjke u njihove kanale ako nisu poravnati. Provjerite da se dlačice sa krpe ne nalaze na valjcima.
- 7 Ponovno postavite kuglicu i prsten kliznog ležaja kojeg zatim okrenite u smjeru kazaljke na satu dok ne dođe na mjesto.

Čišćenje optičkog miša

Očistite vanjski dio miša sa krpom navlaženom u blagoj tekućini za čišćenje.

Upotrebljavanje Bluetooth® bežičnog miša

Prije nego postavite Bluetooth uređaj, morate:

- 1 Dodati Bluetooth adapter na vaše računalo, ako već nije ugrađen u vašem računalu.
- 2 Postaviti uređaj tako da ga računalo može pronaći (ili otkriti). Provjerite priručnik proizvođača ili web stranice za upute.
- 3 Instalirajte uređaj koji odgovara operativnom sustavu na vašem računalu, koristeći upute u sljedećem odlomku:

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča).
- 2 Kliknite **Hardware and Sound** (Strojna oprema i Zvuk) → **Bluetooth Devices** (Bluetooth uređaji).
- 3 Kliknite uređaj koji želite promijeniti te zatim kliknite **Properties** (Svojstva).
- 4 Učinite jedno od sljedećeg:
 - Ako želite promijeniti ime uređaja, unesite novo ime, kliknite karticu **General** (Općenito) i kliknite **OK**.
 - Ako želite omogućiti uslugu, kliknite potvrdni okvir kraj usluge na kartici **Services** (Usluge) i kliknite **OK**.
 - Ako želite onemogućiti uslugu, poništite potvrdni okvir kraj usluge na kartici **Services** (Usluge) i kliknite **OK**.

- Ako želite da vaše računalo raspoznaju Bluetooth uređaji, u dijaloškom okviru **Bluetooth Devices** (Bluetooth uređaji) na kartici **Options** (Opcije), kliknite potvrdni okvir **Allow Bluetooth devices to find this compute** (Dopusti Bluetooth uređajima da pronađu računalo).
- Ako želite biti obaviješteni kada se Bluetooth uređaj želi spojiti na vaše računalo, u dijaloškom okviru **Bluetooth Devices** (Bluetooth uređaji) na kartici **Options** (Opcije), kliknite potvrdni okvir **Alert me when a new Bluetooth device wants to connect** (Obavijesti me kada se novi Bluetooth uređaj želi spojiti) na računalo.

Windows® XP

- 1 Priključite ili uključite adapter za Bluetooth.
- 2 Kliknite tipku na dnu miša tako da miš može biti prepoznat. Gledajte dokumentaciju miša za više informacija.
- 3 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Bluetooth Devices** (Bluetooth uređaj).
- 4 Na kartici **Devices** (Uređaji), kliknite **Add** (Dodaj).
- 5 Kliknite potvrdni okvir **My device is set up and ready to be found** (Moj uređaj je postavljen i spreman da bude otkriven) i kliknite **Next** (Dalje).
- 6 Kliknite simbol koji predstavlja Bluetooth miš i kliknite **Next** (Dalje).
- 7 Kliknite **Don't use a passkey** (Nemoj upotrijebiti ključ) → **Next** (Dalje). Provjerite dokumentaciju za miš za upute za passkey.
- 8 Slijedite ostala upute čarobnjaka.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o dodavanju i konfiguriranju uređaja, pogledajte Windows pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Podloga osjetljiva na dodir

Za dodir podloge možete koristiti vaš prst (ili pokazivački štapić kod nekih računala) za pomicanje pokazivača ili biranje predmeta na zaslonu:

- Ako želite pomaknuti pokazivač, tada lagano pomaknite prst ili štapić preko podloge.
- Za odabir objekta, lagano jednom udarite po površini podloge osjetljive na dodir ili palcem pritisnete lijevi gumb površine podloge osjetljive na dodir.
- Za odabir i pomicanje (ili povlačenje) objekta postavite pokazivač na objekt i lagano udarite dva puta po površini površine podloge osjetljive na dodir. Nakon drugog udarca, ostavite prst ili štapić na podlozi i pomaknite izabrani predmet tako da pomaknete prst ili štapić preko površine podloge.
- Ako želite dva puta kliknuti predmet, smjestite pokazivač na predmet i dva puta lagano udarite po podlozi, ili upotrijebite palac da dva puta pritisnete tipku na lijevoj strani podloge.

Kružno listanje

NAPOMENA: Vaše prijenosno računalo možda ne podržava funkciju kružnog listanja.

Za konfiguriranje kružnog listanja, dvaput kliknite ikonu Dell površine osjetljive na dodir na području za obavijesti na vašoj radnoj površini.

U kartici Scrolling (Listanje) aktivirajte ili deaktivirajte listanje ili kružno listanje, odaberite širinu područja listanja i brzinu listanja.

Kada je kružno listanje aktivirano, možete listati gore i dolje pomicanjem vašeg prsta na podlozi osjetljivoj na dodir u smjeru kazaljke na satu i obratno.

Zoom-iranje jednim prstom

NAPOMENA: Vaše prijenosno računalo možda ne podržava funkciju zoom-iranja jednim prstom.

Za promjenu postavki zoom-iranja, dvaput kliknite ikonu Dell površine osjetljive na dodir na području za obavijesti na vašoj radnoj površini.

U kartici **Gestures** (Kretnje), aktivirajte ili deaktivirajte zoom-iranje jednim prstom (povećavanje i smanjivanje pomicanjem prsta prema gore ili dolje) ili pinch zoomiranje (povećavanje i smanjivanje širenjem ili primicanjem dva prsta jednog prema drugome).

Čišćenje podloge osjetljive na dodir

- 1 Isključite i ugascite računalo.
- 2 Isključite sve priključene uređaje iz računala i iz izvora napajanja.
- 3 Uklonite instalirane baterije.
- 4 Navlažite meku krpu bez dlaka vodom i nježno prebrišite površinu podloge osjetljive na dodir. Ne dozvolite da voda s krpe curi između podloge osjetljive na dodir i površine koja je okružuje.

Upotrebljavanje pokazivača za dodirivanje ekrana (pokazivački štapić ili olovka ručnog računala)

Uključivanje i isključivanje pokazivačkog štapića preko Upravljačke ploče

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Strojna oprema i zvuk) → **Pen and Input Devices** (Olovka i ulazni uređaji).
- 2 Na kartici **Touch Pointer** (Pokazivački štapić), kliknite ili poništite potvrdni okvir **Show the touch pointer when I'm interacting with items on the screen** (Prikaži pokazivački štapić kada radim sa predmetima na zaslonu).
- 3 Kliknite **OK**.

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Pen and Input Devices** (Olovka i ulazni uređaji)
- 2 Na kartici **Touch Pointer** (Pokazivački štapić), kliknite ili poništite potvrdni okvir **Show the touch pointer when I'm interacting with items on the screen** (Prikaži pokazivački štapić kada radim sa predmetima na zaslonu).
- 3 Kliknite **OK**.

Uključivanje i isključivanje pokazivačkog štapića preko programske trake

- 1 Upotrijebite prst da pritisnete na i držite programsku traku.
- 2 Pokazivač pomaknite do **Toolbars** (Alatne trake), te zatim udarite na **Touch Pointer** (Pokazivački štapić).
- 3 Ako želite uključiti ili isključiti pokazivački štapić, udarite na ikonu **Touch Pointer** (Pokazivački štapić) na programskoj traci.

Upotrebljavanje USB pokazivačkog uređaja/uređaja za pokazivanje (miš)

Vaše računalo obično automatski detektira i instalira pogonske programe za miša, kada se miš ukopča u USB priključak.

- **NAPOMENA:** Određene miševe vaše računalo možda neće detektirati. Tada ćete morati ručno instalirati upravljačke programe.

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o korištenju USB pokazivačkih uređaja, pogledajte priručnik proizvođača pokazivačkog uređaja za više informacija. Također, pogledajte Windows Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Traženje greški USB pokazivačkog uređaja

USB pokazivački uređaj ćete možda morati ponovno aktivirati ako se pojave sljedeći problemi:

- Pokazivač se čudno miče.
- Pokazivač ne reagira kada pomičete pokazivački uređaj.
- Ništa se ne događa kada pritisnete tipku na pokazivačkom uređaju.
- Pokazivački uređaj prestane djelovati nakon nekoliko minuta upotrebe.

Ako ne uspijete ponovno aktivirati USB pokazivački uređaj, možete izvršiti vraćanje sustava.

Za više informacija o vraćanju sustava, pogledajte “Upotreba Microsoft® Windows® programa za vraćanje operativnog sustava u početno stanje” na stranici 279.

SAVJET: ako još uvijek imate probleme sa pokazivačkim uređajem provjerite pogonski program uređaja. Možda ćete morati ponovno instalirati pogonski program. Pogledajte “Kako odrediti da li je pogonski program uređaja izvor problema s uređajem” na stranici 83.

Tipkovnica

Na vašoj tipkovnici nalaze se različiti setovi tipki za izvođenje različitih setova funkcija:

- Alfanumeričke tipke za tipkanje slova, brojki, znakova interpunkcije, simbola
- Upravljačke tipke za izvođenje određenih radnji: <Ctrl>, <Alt>, <Esc> i tipka sa logom Windowsa
- Funkcijske tipke označene sa <F1>, <F2>, <F3> za izvođenje određenih zadataka
- Navigacijske tipke za micanje pokazivača po dokumentima i prozorima: <Home>, <End>, <Page Up>, <Page Down>, <Delete>, <Insert > i tipke sa strelicama
- Dio tipkovnice sa brojkama grupiranima zajedno kao kod mašina za zbrajanje (dio tipkovnice sa brojkama kod prijenosnih računala integriran je u alfanumeričkim tipkama.)

Podešavanje vaše tipkovnice

Postavke tipkovnice možete podesiti tako da:

- Promijenite vrijeme kašnjenja prije nego se pojave drugi znakovi tipaka.
- Promijenite brzinu kojom se znakovi tipaka ponavljaju.
- Promijenite učestalost treptanja pokazivača.
- Podesite redoslijed tipki za ulazne jezike.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Strojna oprema i zvuk) → **Keyboard** (Tipkovnica).
- 2 Kliknite Start, Upravljačka ploča, hardver i zvuk, Tipkovnica. Podesite postavke tipkovnice i zatim kliknite **OK**.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Keyboard** (Tipkovnica).
- 2 Na prozoru **Keyboard Properties** (Svojstva tipkovnice), podesite postavke tipkovnice te zatim kliknite **OK**.

Osvijetljena tipkovnica

NAPOMENA: Vaše prijenosno računalo možda ne podržava funkciju osvjetljene tipkovnice.

Osvijetljena tipkovnica osigurava vidljivost u tamnim okruženjima osvjetljavanjem simbola na tipkama.

Postavke svjetline tipkovnice/ podloge osjetljive na dodir – kliknite <Fn> i tipku sa strelicom desno za prebacivanje između tri stanja osvjetljenosti (u danom poretku).

Tri stanja osvjetljenosti su:

- 1 puna osvjetljenost tipkovnice/podloge osjetljive na dodir,
- 2 polovična osvjetljenost tipkovnice/podloge osjetljive na dodir,
- 3 bez osvjetljavanja.

Mijenjanje jezika za vašu tipkovnicu

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Clock, Language, and Region** (Vrijeme, jezik i regija) → **Regional and Language Options** (Postavke regije i jezika).
- 2 Kliknite **Change keyboards or other input methods** (Promijeni tipkovnicu ili druge načine unosa).
- 3 Na kartici **Keyboards and Languages** (Tipkovnice i jezici), kliknite **Change keyboards** (Promjeni tipkovnice).
- 4 Pod **Installed services** (Instalirane usluge), kliknite **Add** (Dodaj).
- 5 Kliknite jezik koji želite dodati, izaberite tekstualne usluge koje želite dodati, te zatim kliknite **OK**.

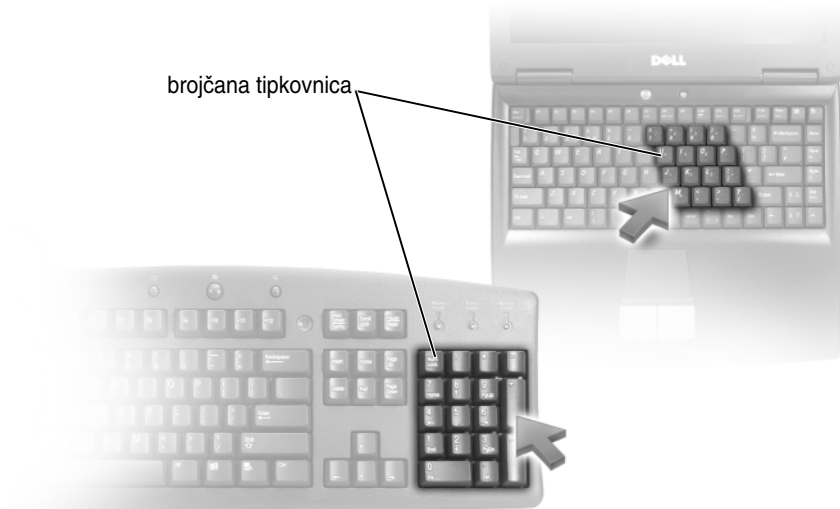
NAPOMENA: Ako ne vidite traku za Jezik, desnim klikom kliknite na programsku traku, idite na **Toolbars** (Alatne trake) te zatim kliknite **Language bar** (Traka za jezik).

- 6 Kliknite tipku za Input language **Input language** (Jezik unosa) na traci za jezike.
- 7 Izaberite jezik, koji želite koristiti
- 8 Kliknite tipku za **Keyboard layout** (Razmještaj tipki na tipkovnici), te ga zatim izaberite.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Date, Time, Language, and Regional Options** (Datum, vrijeme, jezik i regionalne opcije) → **Regional and Language Options** (Postavke regije i jezika).
- 2 Na kartici **Regional Options** (Regionalne opcije) u prozoru **Regional and Language Options** (Regionalne opcije i opcije jezika), izaberite jezik te zatim kliknite **OK**.

Upotrebljavanje numeričke tipkovnice na prijenosnim računalima

Vaše prijenosno računalo možda već ima numeričku tipkovnicu integriranu na tipkovnici. Taj dio tipkovnice odgovara dijelu tipkovnice na proširenoj tipkovnici.

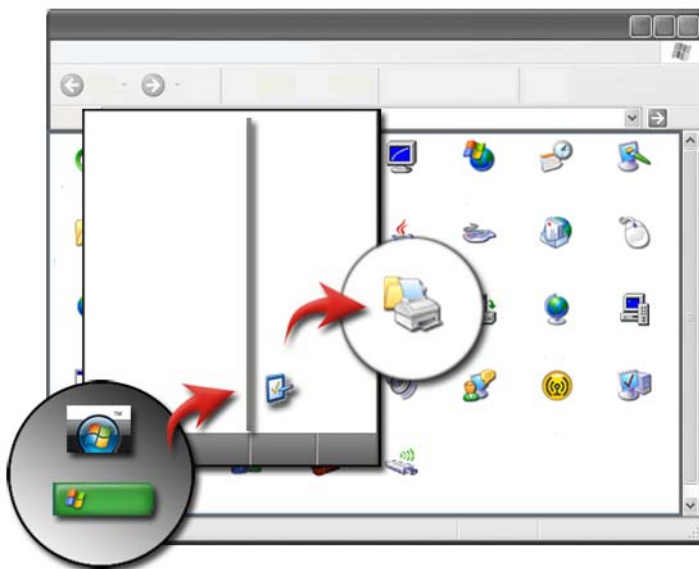
- Ako želite utipkati broj ili simbol, kliknite i držite <Fn> te zatim kliknite željenu tipku.
- Za aktiviranje numeričke tipkovnice, kliknite <Num Lk>. Pojavit će se svjetlo koje označava da je tipkovnica aktivirana.
- Da deaktivirate taj dio tipkovnice, ponovno kliknite <Num Lk>.

Opće prečice za tipkovnice

<Ctrl><Shift><Esc>	otvaraju prozor Task Manager (Upravitelj zadataka).
<Fn><F8>	prikazuju ikone koje predstavljaju sve trenutno dostupne opcije zaslona (samo zaslona, samo vanjskog monitora i projektora, i zaslona i projektora itd.) Označite željenu ikonu kako bi prebacili zaslon na tu opciju.
<Fn> i tipka strelica gore	Označite željene simbole ako želite promijeniti zaslon na te opcije.
<Fn> i strelica za dole	Smanjuje svjetlinu na integriranom zaslonu (ne na vanjskom monitoru).
<Fn><Esc>	Aktivira način rada za upravljanje napajanjem. Možete ponovno programirati ovaj prečac na tipkovnici kako bi aktivirali drugi način rada za upravljanje energijom pomoću trake Advanced (Napredno) u prozoru Power Options Properties (Svojstva opcija napajanja).
<F2>	Promijeni ime izabranog predmeta.
<F3>	Traži datoteke ili direktorije.
<F4>	Prikaže popis naslova korištenih u Windows Exploreru.
<F5>	Osvježi aktivan prozor.
<F6>	Kruži elementima ekrana u prozoru ili na radnoj površini.
<F10>	Aktivira traku sa izbornikom u aktivnom prozoru.
<Ctrl><c>	Kopira izabrane predmete.
<Ctrl><x>	Izreže izabrani predmet.
<Ctrl><v>	Zalijepi izabrani predmet.
<Ctrl><z>	Poništi radnju.
<Ctrl><a>	Izabere predmete u dokumentu ili prozoru.
<Ctrl><F4>	Zatvori aktivan prozor (u programima koji vam dopuštaju da imate istovremeno otvorenih više dokumenata).

<Ctrl><Alt><Tab>	Koristi tipke sa strelicama da prolazite kroz otvorene predmete.
<Alt><Tab>	Prolazi kroz otvorene stavke.
<Alt><Esc>	Kruži predmetima onim redom kojim su bili otvoreni.
<Delete>	Izbriše izabrani predmet te ga stavi u koš za reciklažu.
<Shift><Delete>	Briše izabrane predmete bez da ih prethodno stavi u koš za reciklažu.
<Ctrl> i tipka sa strelicom za desno	Pomiče pokazivač prema početku sljedeće riječi.
<Ctrl> i tipka sa strelicom za lijevo	Pomiče pokazivač prema početku prijašnje riječi.
<Ctrl> i tipka sa strelicom za dolje	Pomiče pokazivač prema početku sljedećeg stavka.
<Ctrl> i tipka sa strelicom za gore	Pomiče pokazivač prema početku prijašnjeg stavka.
<Ctrl><Shift> sa tipkom za strelicu	Izabere dio teksta.
<Shift> sa bilo kojom tipkom za strelicu	Izabere više od jednog predmeta u prozoru ili na radnoj površini, ili izabere tekst unutar dokumenta.
Tipka sa logom Windowsa i <m>	Minimalizira sve otvorene prozore.
Tipka s logom Windowsa i <Shift><m>	Vraća sve minimizirane prozore. Ta kombinacija tipki djeluje kao preklopna tipka za ponovno vraćanje prozora u prethodno stanje nakon upotrebe kombinacije tipke s logom Windowsa i <m>.
Tipka s logom Windowsa i <e>	Pokreće Windows Explorer.
Tipka sa logom Windowsa i <r>	Otvora dijaloški okvir Run (Pokreni).
Tipka s logom Windowsa i <f>	Otvora dijaloški okvir Search Results (Rezultati pretraživanja).
Tipka s logom Windowsa i <Ctrl><f>	Otvora dijaloško polje Search Results-Computer (Rezultati pretraživanja-računalo) (ako je računalo priključeno na mrežu).
Tipka s logom Windowsa i <Pause>	Otvora dijaloški okvir System Properties (Značajke sustava).

Pisači – postavke i pogoni

Pristup informacijama o pisaču

Informacije o pisaču možete naći tako da pritisnete tipku **Start**. Iz izbornika **Start**, kliknite **Control Panel** (Upravljačka ploča) da pristupite strojnoj opremi na vašem računalu, uključujući i popis pisača priključenih na vaše računalo.

Gledajte dokumentaciju proizvođača pisača za više informacija o hardveru.

 SAVJET: dodajte prečicu za vaš pisač u izborniku Start. Za više informacija pogledajte "Ikone i prečice radne površine" na stranici 38. Također, pogledajte Microsoft® Windows® Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Mijenjanje postavki pisača

Postavke vašeg pisača određuju kvalitetu ispisa, opcije završavanja (poput dvostranog ispisa) i potrošnju boje ili tonera, podržanu veličinu papira itd.

Za Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Strojna oprema i zvuk) → **Printers and faxes** (Pisači i faksovi).

Za Windows® XP

Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Printers and Faxes** (Pisači i faksovi).

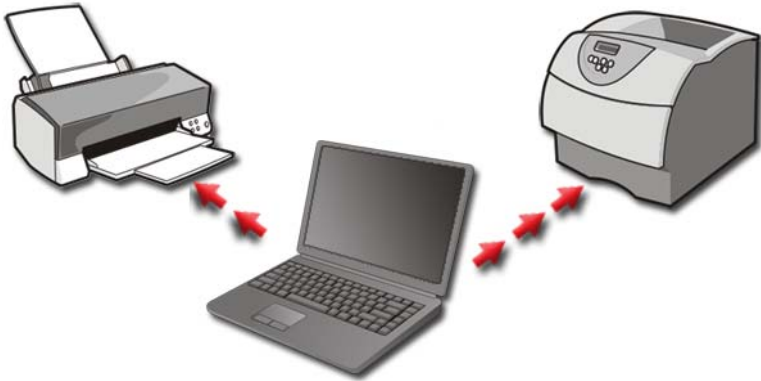
- 2 Prođite kroz popis dostupnih pisača i desnom tipkom miša kliknite na željeni pisač za promjenu postavki.
- 3 Izaberite ili **Properties** (Svojstva) ili **Printing Preferences** (Postavke ispisa). Model pisača kojeg imate odredit će i različite izbore.
 - **Postavke ispisa:** koristite kartice u tom prozoru da izaberete kvalitetu slike, upravljanje bojama ili efektima postavljanja.
 - **Svojstva:** koristite kartice u tom prozoru da pregledate vaše trenutne postavke i da napravite promjene na samom uređaju.

PRIMJER: ukoliko želite ispisati slike sa digitalne kamere na foto papir, na kartici Kvalitete odaberite tip vašeg foto papira.

Podešavanje pisača

Na vaše računalo možete priključiti jedan ili više pisača te možete vašem pisaču dodati jedno ili više računala.

PRIMJER: imate prenosivo računalo koje koristite na poslu i kod kuće. Ako želite ispisati na dvjema lokacijama, možete instalirati oba pisača na vaše računalo.

Dodavanje pisača

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Strojna oprema i zvuk) → **Printers** (Pisači).

Za Windows XP

Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Printers and Faxes** (Pisači i faksovi).

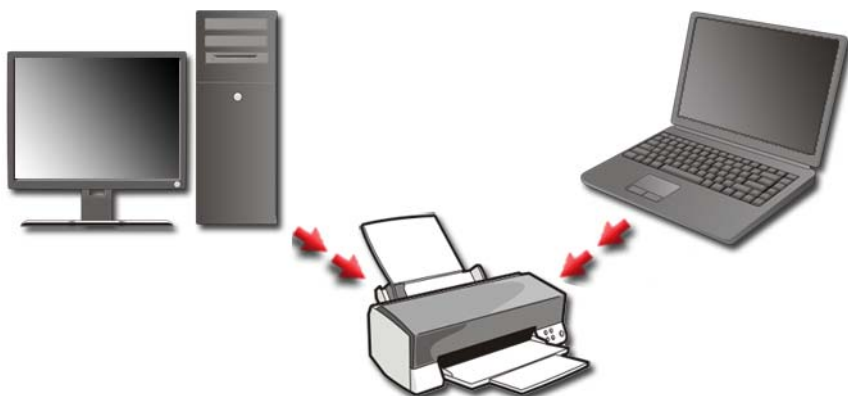
- 2 Kliknite **Add a Printer** (Dodaj pisač).
- 3 Slijedite upute **Čarobnjaka za dodavanje pisača**.

Postavljanje primarnog pisača

Postavite pisač koji najčešće koristite kao vaš primarni pisač. Da postavite određeni pisač kao primarne pisače, desnom tipkom miša kliknite ikonu pisača i izaberite **Set as Default Printer** (Postavi kao primarni pisač). Iznad ikone pisača koji je postavljen kao primarni pojavit će se kvačica.

Dijeljenje pisača na mreži

Dijeljeni pisač je onaj koji prima zadatke od većeg broja računala. Dijeljeni pisač se također zove mrežni pisač. Kada se priključite na dijeljeni mrežni pisač, možete ga koristiti kao da je priključen na vaše računalo.

Za dijeljenje umreženog pisača, prvo morate dodati mrežnu uslugu vašem računalu.

Za upute o instaliranju mrežne usluge, gledajte “Mreže (LAN, bežična/Wireless, Mobile Broadband)” na stranici 163. Kada je vaše računalo umreženo, dodajte vaš pisač toj vezi.

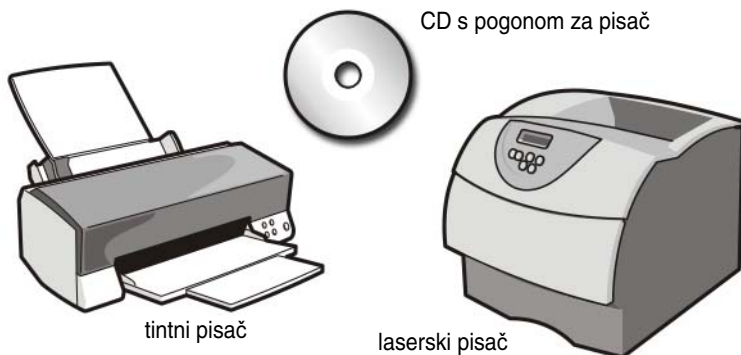

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o umrežavanju, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili

→ **Help and Support.**

Instaliranje pogonskog programa za pišač

Pogonski program je program koji upravlja uređajem, kao što je pišač, i omogućuje povezivanje sa vašim računalom. Svi ti uređaji zahtijevaju pogonski program.

Pogonski programi za pišače nalaze se na CD-u kojeg ste dobili zajedno sa vašim pišačem.

Možda ćete morati instalirati ili ponovno instalirati pogonske programe ako ste:

- Nadogradili operativni sustav
- Ponovno instalirali operativni sustav
- Priključili ili instalirali novi pišač

Da instalirate pogonski program za pišač:

- 1 Umetnite Medij *Drivers i Utilities*.

Ako prvi put koristite vaš Medij *Drivers i Utilities*, idite na korak 2. Ako ne, preskočite na korak 5.

- 2 Kada se pokrene instalacijski program *Drivers i Utilities*, slijedite naredbe na zaslonu.

NAPOMENA: U većini slučajeva program *Drivers i Utilities* će se automatski pokrenuti. Ako ne, pokrenite Windows Explorer, kliknite na direktorij pogona na mediju da se prikaže sadržaj na mediju i zatim dva puta kliknite datoteku **autorcd.exe**.

- 3 Kada se pojavi prozor sa **Čarobnjakom InstallShield Wizard Complete**, izvadite Medij *Drivers and Utilities* te kliknite **Finish** (Završi) tako da možete isključiti i ponovno uključiti računalo.
- 4 Kada se pojavi radna površina Windowsa, ponovno umetnite Medij *Drivers and Utilities*.
- 5 Kada se pojavi **Dell-ov zaslon dobrodošlice vlasniku sustava**, kliknite **Next** (Sljedeće).

Pojavit će se poruka da je program *Drivers i Utilities* otkrio hardver na vašem računalu.

SAVJET: pogonski programi koje koristi vaše računalo automatski se prikazuju u prozoru *Moji pogonski programi – CD s resursima* prepoznao je sljedeće komponente u vašem sustavu.

- NAPOMENA:** Izbornik *Drivers i Utilities* prikazuje pogonske programe samo za hardver ugrađen u vaše računalo. Ako ste ugradili dodatni hardver, pogonski programi za novi hardver neće biti prikazani. Ako ti pogonski programi nisu prikazani, izađite iz programa *Drivers i Utilities*, zatvorite sve programe, i isključite i ponovno uključite vaše računalo. Za informacije o pogonskom programu uređaja, gledajte dokumentaciju vašeg uređaja.
- 6 Kliknite pogonski program koji želite instalirati i slijedite upute na zaslonu. Ako se određeni pogonski program ne nalazi na popisu, tada taj pogonski program nije potreban za vaš operativni sustav.

Pogoni i mediji

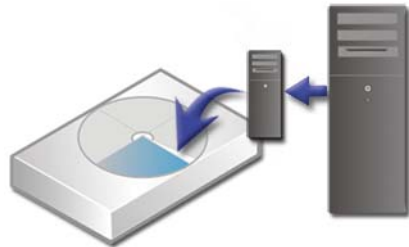
Oslobađanje prostora na tvrdom disku

Microsoft® Windows Vista® ima obično rezervirano 1GB na tvrdom disku za funkcije operativnog sustava, dok je ostatak prostora rezerviran za ostale standardne operacije.

Da bi odredili koliko prostora na tvrdom disku je ostalo za standardne operacije, kliknite **Start** → **Computer** (Računalo). Pojavit će se popis pogona i jedinica za spremanje podataka. Prikazuje se slobodan prostor na pogonu C (tvrdi disk).

Pričuvni prostor za pohranu

Pričuvni prostor za pohranu je prostor rezerviran na tvrdom disku za potrebe vraćanja sustava (pogledajte “Upotreba Microsoft® Windows® programa za vraćanje operativnog sustava u početno stanje” na stranici 279).

Da bi odredili količinu prostora pričuvnog prostora za pohranu podataka na tvrdom disku:

1 **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Accessories** (Pomagala).

2 Desnom tipkom miša kliknite **Command Prompt**.

3 Kliknite **Run as administrator** (Pokreni kao administrator).

4 Ako se pojavi prozor sa pitanjem da li želite nastaviti, kliknite **Continue** (Nastavi).

5 Utipkajte sljedeće:

```
vssadmin list shadowstorage.
```

6 Pritisnite <Enter>.

Naredbeni redak prikazuje količinu prostora pričuvnog prostora za pohranu podataka na tvrdom disku.

Smanjivanje količine pričuvnog prostora za pohranu podataka na tvrdom disku

1 **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Accessories** (Pomagala).

2 Desnom tipkom miša kliknite **Command Prompt**.

3 Kliknite **Run as administrator** (Pokreni kao administrator).

4 Ako se pojavi prozor sa pitanjem ako želite nastaviti, kliknite **Continue** (Nastavi).

5 Utipkajte sljedeće:

```
vssadmin resize shadowstorage /On=C: /Maxsize=[maksimalna količina  
prostora koju želite za Zasjenčenu pohranu]
```

6 Pritisnite <Enter>.

7 Ako želite potvrditi da je manje prostora tvrdog diska namijenjeno pričuvnom prostoru za pohranu, kliknite **Start** → **Computer** (Računalo) → **Local Disk** (Lokalni disk) (C:).

 NAPOMENA: Pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku za više informacija o optimalnoj i minimalnoj veličini ovog prostora za pohranu.

Solid-State pogon (SSD)

Solid-State pogon (SSD) je uređaj za pohranu podataka koji koristi stalnu memoriju za trajnu pohranu podataka. Solid-state je električni pojam koji se odnosi na elektroničke krugove koji su u potpunosti izrađeni od poluvodiča, dok tvrdi diskovi koriste magnetski medij.

Za razliku od flash memorijskih kartica, SSD oponaša tvrdi disk te ga tako lako nadomješta za većinu primjena. SSD koristi SRAM (Statička memorija s izravnim pristupom) ili DRAM (Dinamička memorija s izravnim pristupom) umjesto flash memorije i često se naziva RAM pogon.

Pogonski programi za medijske pogone

Pogonski program je program koji upravlja vašim medijskim pogonom. Možda će biti potrebno instalirati pogonske programe ako:

- Nadograđujete operativni sustav.
- Ponovno instalirate vaš operativni sustav.
- Priključujete ili instalirate novi uređaj.

SAVJET: ako želite vršiti zadatke spomenute u tom odlomku, morate biti prijavljeni kao administrator.

Kako odrediti da li je pogonski program uređaja izvor problema s uređajem

- 1 Kliknite **Start** te desnom tipkom miša kliknite **Computer** (Računalo).
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva) → **Device Manager** (Upravitelj uređaja).
- 3 Ako se pojavi prozor sa pitanjem ako želite nastaviti, pritisnite **Nastavi**.
- 4 Prođite kroz popis da provjerite da li bilo koji od navedenih uređaja ima uskličnik (žuti krug s [!]) na ikoni uređaja.

Ako se nalazi uskličnik kraj naziva uređaja, tada morate ponovno instalirati ili ažurirati pogonski program.

Kako zamijeniti pogonski program sa prijašnjom verzijom pogonskog programa

Ako se problem na računalu pojavljuje nakon instalacije ili ažuriranja pogonskog programa, uporabite Windows Device Driver Rollback (Vraćanje pogonskog programa uređaja).

- 1 Kliknite **Start** te desnom tipkom miša kliknite **Computer** (Računalo).
- 2 Kliknite na **Properties** (Svojstva) → **Device Manager** (Upravitelj uređaja).
- 3 Desnom tipkom miša kliknite uređaj za koji ste instalirali novi pogonski program i zatim kliknite **Properties** (Svojstva).
- 4 Kliknite na karticu **Drivers** (Pogonski programi) → **Roll Back Driver** (Vraćanje pogonskog programa).

Ako vraćanje pogonskog programa ne riješi problem, upotrijebite program Vraćanje sustava (pogledajte “Upotreba Microsoft® Windows® programa za vraćanje operativnog sustava u početno stanje” na stranici 279), kako biste računalo vratili radno stanje u kojem je bilo prije instalacije novog pogonskog programa.

Kako upotrijebiti nositelje pogonskih i uslužnih programa za ponovno instaliranje pogonskih programa

- 1 Kada se prikaže radna površina Windowsa, umetnite Medij *Drivers and Utilities*.
Ako je to prvi puta da koristite Medij *Drivers and Utilities*, nastavite na 2. korak. Ako ne, idite na korak 5.
- 2 Kada započne program za instalaciju sa Medija *Drivers and Utilities*, slijedite naredbe na zaslonu.
- 3 Kada se pojavi prozor sa **Čarobnjakom InstallShield Wizard Complete**, izvadite Medij *Drivers and Utilities* te kliknite **Finish** (Završi) tako da možete isključiti i ponovno uključiti računalo.
- 4 Kada se pojavi radna površina Windowsa, ponovno umetnite Medij *Drivers and Utilities*.
- 5 Na zaslonu **Welcome Dell System Owner**, kliknite **Next** (Sljedeći).
Prikazuje se poruka da medij *Drivers and Utilities* detektira hardver na vašem računalu.

Pogonski programi koje koristite na vašem računalu se automatski prikazuju na prozoru **My Drivers –The Drivers and Utilities media has identified these components in your system** (Moji pogonski programi – Medij Drivers and Utilities je otkrio ove komponentne u vašem sustavu).

 SAVJET: pogonski programi za dodatno ugrađene uređaje se možda ne nalaze na mediju Drivers and Utilities. Informacije o pogonskom programu za uređaj potražite u dokumentaciji koju ste dobili uz uređaj.

- 6 Kliknite na pogonski program koji želite instalirati i slijedite upute na zaslonu.

Kako ručno ponovno instalirati pogonski program

- 1 Preuzmite pogonski program za uređaj na vaš tvrdi disk.
- 2 Kliknite **Start** te desnom tipkom miša kliknite **Computer** (Računalo).
- 3 Kliknite na **Properties** (Svojstva) → **Device Manager** (Upravitelj uređaja).
- 4 Dva puta kliknite vrstu uređaja za koji instalirate pogonski program (na primjer, **Audio** ili **Video**).
- 5 Dva puta kliknite naziv uređaja za koji instalirate pogonski program.
- 6 Kliknite karticu **Driver** (Pogonski program) → **Update Driver** (Ažuriraj pogonski program) → **Browse my computer for driver software** (Pregledaj moje računalo za softver pogonskog programa).
- 7 Kliknite **Browse** (Pregledaj), te zatim potražite lokaciju na koju ste prethodno kopirali datoteke pogonskog programa.
- 8 Kada se prikaže naziv odgovarajućeg pogonskog programa, kliknite na naziv pogonskog programa → **OK** → **Next** (Dalje).
- 9 Kliknite **Finish** (Dovrši) i ponovno pokrenite računalo.

 SAVJET: Dell-ova internetska stranica za podršku support.dell.com i vaš Medij *Drivers and Utilities* izvor su ovlaštenih pogonskih programa za računala Dell. Ako instalirate pogonske programe iz nekih drugih izvora, vaše računalo možda neće raditi ispravno.

Problemi s pogonom

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom.

PROVJERITE DA LI MICROSOFT WINDOWS RASPOZNAJE POGON — Kliknite **Start** → **My Computer** (Moje računalo). Ako pogon nije na popisu, kontaktirajte tvrtku Dell (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

TESTIRANJE POGONA —

- Umetnite drugi CD, DVD ili Blu-Ray[®] disk, čime ćete provjeriti da li je originalni nositelj neispravan.
- Umetnite disk za podizanje sustava i ponovno pokrenite računalo.

OČISTITE POGON ILI DISK — Gledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašim računalom.

ZA POGONSKE JEDINICE S VRETENOM I/ILI LADICOM PROVJERITE DA LI JE NOSITELJ PRAVILNO UMETNUT NA VRETENO

ZA POGONSKE JEDINICE KOJE IMAJU OTVOR ZA NOSITELJE, PROVJERITE DA LI SU TI NOSITELJI PRAVILNO POSTAVLJENI U TE OTVORE

PROVJERITE PRIKLJUČKE KABELA

POKRENITE PROGRAM ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA S HARDVEROM — Vidite “Rješavanje problema kod Windows hardvera” na stranici 297.

POKRENITE PROGRAM DELL DIAGNOSTICS — Vidite “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297.

Problemi s optičkom pogonom

NAPOMENA: Vibracije prilikom rada brzih optičkih pogona su normalne i mogu biti bučne što ne znači da su pogon ili mediji neispravni.

NAPOMENA: Zbog različitih regija u svijetu i različitih formata diskova, svi DVD naslovi neće raditi u svim DVD pogonima.

Problemi sa zapisivanjem na pogonski program

ZATVORITE OSTALE PROGRAME

PROMIJENITE BRZINU ZAPISIVANJA NA SPORIJU — Gledajte datoteke pomoći za programsku opremu za snimanje CD-a, DVD-a ili BD-a.

Pogon s ladicom ne izbacuje disk (za pogone koje nemaju otvor za nositelje)

- 1 Provjerite da je računalo isključeno.
- 2 Izravnajte spajalicu za papir i umetnite jedan kraj u otvor za izbacivanje na prednjem dijelu pogonske jedinice i tada čvrsto gurnite tako da ladica jednim dijelom iskoči.
- 3 Lagano izvucite ladicu dok ne stane.

Pogon proizvodi čudan zvuk kao da se nešto slama ili brusi

- Provjerite da li neki otvoreni program proizvodi taj zvuk.
- Provjerite da li je disk pravilno umetnut.

Problemi s tvrdim diskom

OHLADITE RAČUNALO PRIJE NEGO ŠTO GA PONOVRNO UKLJUČITE — Vrući tvrdi disk može onemogućiti podizanje operativnog sustava. Ohladite računalo na sobnu temperaturu prije nego što ga uključite.

POKRENITE PROGRAM CHECK DISK (PROVJERI DISK) —

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Computer** (Računalo).

Za Windows® XP:

Kliknite **Start** → **My Computer** (Moje računalo).

- 2 Desnom tipkom miša kliknite **Lokalni disk (C:)**.
- 3 Kliknite na **Properties** (Svojstva) → **Tools** (Alati) → **Check Now** (Provjeri sada).

NAPOMENA: Možda će se prikazati prozor **User Account Control** (Kontrola korisničkog računa). Ako ste administrator ovog računala, kliknite na **Continue** (Nastavi); u suprotnom, za nastavak se obratite administratoru.

- 4 Kliknite **Scan for and attempt recovery of bad sectors** (Pretraži te pokušaj obnoviti neispravne sektore) i tada kliknite **Start**.

Kako raditi s RAID pogonskim jedinicama

Redundatno polje neovisnih diskova (RAID) je konfiguracija diskova za pohranu podataka koja omogućuje poboljšano djelovanje ili zalihost podataka. U ovom poglavlju raspravlja se o četiri osnovna RAID nivoa.

NAPOMENA: Za RAID je potrebno više tvrdih diskova. Broj potrebnih tvrdih diskova ovisan je RAID konfiguraciji.

- RAID nivo 0 preporučuje se za veću učinkovitost (brža propusnost).
- RAID nivo 1 preporučuje se za korisnike koji trebaju visoki nivo cjelovitosti podataka.
- RAID nivo 0+1 preporučuje se za veću učinkovitost i cjelovitost podataka.
- RAID nivo 5 preporučuje se za veću učinkovitost i toleranciju grešaka.

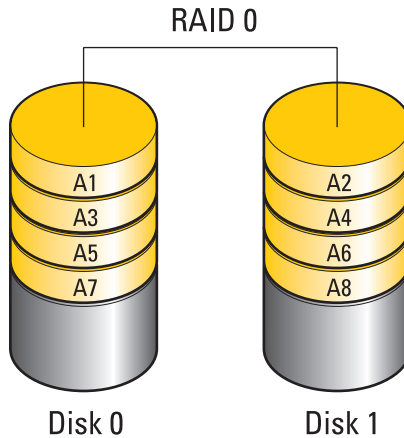
ZA VIŠE INFORMACIJA: Vaše računalo može podržavati ostale RAID nivoje (5, 10, 50). Više informacija o ovim nivoima potražite na support.dell.com.

RAID nivo 0

OBAVIJEST: RAID nivo 0 ne pruža zalihost. Stoga, kvar jednog diska dovodi do gubitka svih podataka. Redovito radite sigurnosne kopije podatkovnih datoteka.

RAID nivo 0 koristi *fragmentiranje* podataka za brže pristupanje podacima. Fragmentiranjem podataka zapšisuju se uzastopni segmenti ili pojasevi podataka slijedno na fizičku pogonsku jedinicu čime se stvara veći prividan disk. To omogućuje jednom od pogona čitanje podataka, dok drugi pogon traži i čita sljedeći blok.

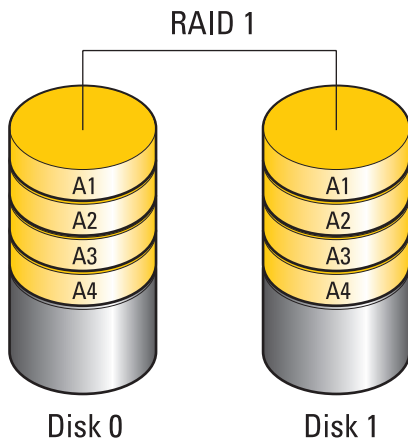
RAID 0 za pohranu podataka koristi pun kapacitet oba diska. Na primjer, dva 120GB tvrda diska služe se da stvore zapreminu od 240GB za pohranjivanje podataka na tvrdom disku.

NAPOMENA: Kod konfiguracije RAID nivoa 0, veličina konfiguracije jednaka je veličini najmanjeg diska pomnoženo s brojem diskova u konfiguraciji.

RAID nivo 1

RAID nivo 1 koristi *zrcaljenje* podataka čime se poboljšava cjelovitost podataka. Kada se podaci zapisuju na primarni disk, podaci se dupliciraju ili zrcale na drugi disk konfiguracije. RAID nivo 1 žrtvuje visoku brzinu pristupa podacima za zalihost podataka.

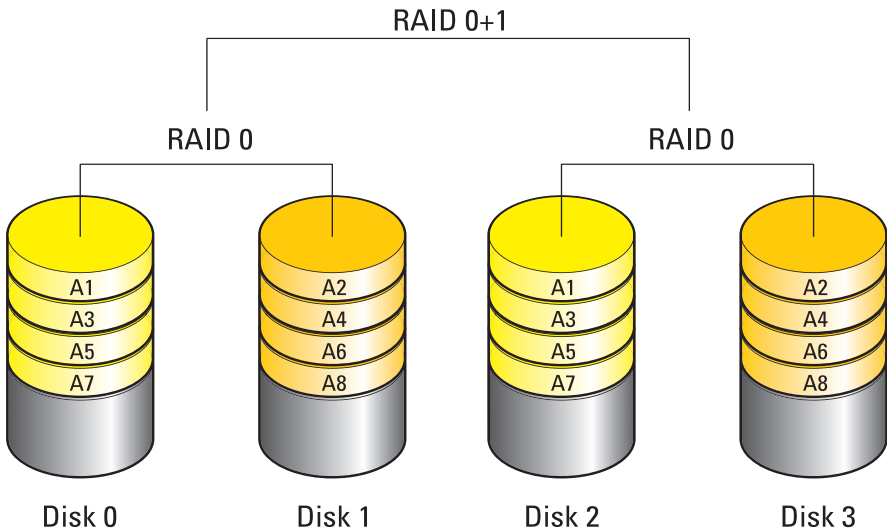
Ako dođe do kvara diska, time će se operacije čitanja i zapisivanja preusmjeriti na preostali disk. Zamjenski pogonski program može tada biti ponovno izgrađen koristeći podatke iz zdravog.

NAPOMENA: Kod konfiguracije RAID nivoa 1, veličina konfiguracije jednaka je veličini najmanjeg diska u konfiguraciji.

Konfiguracija RAID nivoa 0+1

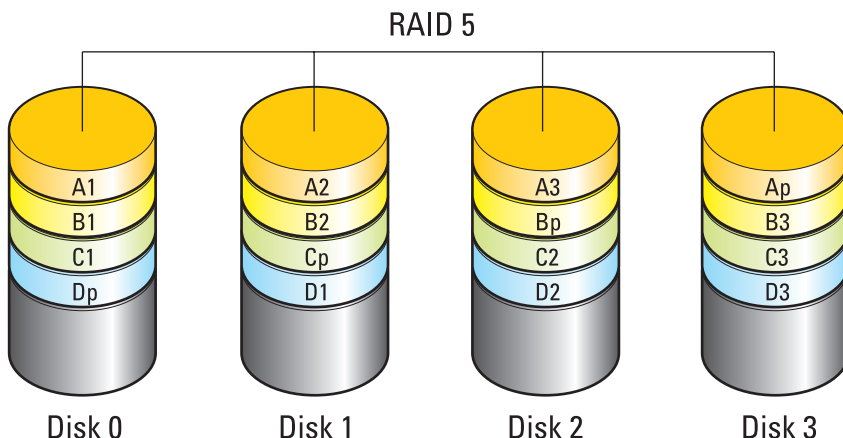
RAID 0+1 polje kombinira veliku brzinu pristupanja podacima RAID nivoa 0 i zaštite podataka (zalihosti) RAID nivoa 1 fragmentiranjem podataka na dva diska i zrcaljenjem tih fragmentiranih podataka na druga dva diska.

Ako dođe do kvara diska, time će se operacije čitanja i zapisivanja presumjeriti na preostale zdrave diskove. Zamjenski disk može tada biti ponovno izgrađen koristeći podatke iz zdravog. Također, zato što se podaci dupliciraju na primarnom i dodatnim diskovima, četiri 120-GB RAID nivo 1 diska zajedno imaju maksimalan kapacitet od 240-GB za pohranu podataka.

Konfiguracija RAID nivoa 5

RAID nivo 5 koristi uparivanje podataka. RAID nivo 5 fragmentira i podatke i informaciju o uparivanju na tri ili više diskova. Omogućuje fragmentiranje podataka na razini byte-a te informaciju o pogrešci fragmentacije (rotirajuće upareno polje). To rezultira odličnom učinkovitošću i dobrom tolerancijom grešaka.

Ako dođe do kvara diska, time će se operacije čitanja i zapisivanja presumjeriti na preostale zdrave diskove. Zamjenski pogonski program može tada biti ponovno izgrađen koristeći podatke iz zdravih. Također, zato što se podaci dupliciraju na primarnom i dodatnim diskovima, četiri 120-GB RAID nivo 1 diska zajedno imaju maksimalan kapacitet od 360-GB za pohranu podataka.

Aktiviranje računala za način rada RAID

Prije izrade RAID konfiguracije morate postaviti svoje računalo u način rada koji omogućuje RAID.

- 1 Otvorite program za postavljanje sustava (gledajte “Otvaranje programa za postavljanje sustava” na stranici 326).
- 2 Kliknite tipke sa strelicama gore ili dolje da izaberete **Pogone** te pritisnite <Enter>.
- 3 Kliknite tipke sa strelicama gore ili dolje da izaberete primjenjive SATA Pogonske jedinice te pritisnite <Enter>.

- 4 Kliknite tipke sa strelicama gore ili dolje da izaberete **RAID On** (RAID Uključen) te pritisnite <Enter>.
- 5 Ponovite proces ako je potrebno za svaki tvrdi disk.
 NAPOMENA: Diskovi u RAID konfiguraciji trebali bi biti jednakih veličina čime ćete izbjeći nenamijenjen ili neupotrijebljen prostor.
- 6 Pritisnite <Esc>, te zatim kliknite tipke sa strelicama gore ili dolje da izaberete **Save/Exit** (Spremi/Izađi). Zatim pritisnite <Enter> da bi izašli iz programa za podizanje sustava te nastavite proces podizanja sustava.

Konfiguriranje RAID-a

Vaše računalo može biti konfigurirano za RAID, iako niste izabrali konfiguraciju RAID kada ste kupili vaše računalo. To se može izvršiti prije ili nakon instaliranja operativnog sustava.

Ovisno o vašem računalu, koristit ćete ili NVIDIA (pogledajte “Uporaba NVIDIA uslužnih programa” na stranici 93) ili Intel (pogledajte “Uporaba Intel® RAID uslužnih programa” na stranici 98) programe za izradu i upravljanje RAID polja.

Uporaba NVIDIA uslužnih programa

Ako je ugrađeno u vaše računalo, za informacije o korištenju NVIDIA uslužnih programa pogledajte slijedeća poglavlja.

- “Namjenjivanje tvrdih diskova RAID polju prije instaliranja operativnog sustava” na stranici 94.
- “Namjenjivanje novih pogona polju RAID nakon instaliranja operativnog sustava” na stranici 95.
- “Brisanje RAID polja” na stranici 96.
- “Konvertiranje iz jedne konfiguracije RAID u drugu konfiguraciju RAID” na stranici 96.
- “Ponovno postavljanje konfiguracije RAID (samo za RAID 1)” na stranici 97.

Namjenjivanje tvrdih diskova RAID polju prije instaliranja operativnog sustava

OBAVIJEST: Sljedećim postupcima izgubit ćete sve podatke na vašem tvrdom disku(ovima). Dodatno pohranite sve podatke prije nego što nastavite.

- 1 Aktivirajte RAID za svaki primjenjiv tvrdi disk na vašem računalu (gledajte “Aktiviranje računala za način rada RAID” na stranici 92).
- 2 Ponovo pokrenite računalo.
- 3 Pritisnite <Ctrl><n> kada se pojavi naredba za unos RAID BIOS.

Pojavit će se prozor **Define a New Array** (Odredi novo polje).

NAPOMENA: Ako se pojavi logo operativnog sustava, pričekajte dok ne vidite radnu površinu Windowsa, te zatim isključite računalo pokušajte ponovno.

- 4 Pritisnite <Tab> da dođete do polja **RAID Mode** (Način rada RAID).
Za stvaranje konfiguracije RAID 0, upotrijebite tipke sa strelicama da izaberete **Striping** (Fragmentiranje).
Za stvaranje konfiguracije RAID 1, upotrijebite tipke sa strelicama da izaberete **Mirroring** (Zrcaljenje).
- 5 Pritisnite <Tab> da dođete do polja **Free Disks** (Slobodni diskovi).
- 6 Upotrijebite tipke sa strelicama gore dolje da izaberete koji tvrdi disk ćete uključiti polje RAID-a te zatim upotrijebite tipku sa strelicom za desno da pomaknete određeni pogon iz područja **slobodnih diskova** na područje **diskova** polja. Ponovite te korake za svaki pogon koji želite uključiti u polje RAID.

NAPOMENA: Broj diskova kod svakog polja RAID razlikuje se, što ovisi o računalu kojeg imate.

- 7 Kada namijenite tvrdi disk RAID-u, tada pritisnite <F9>.
Pojavit će se naredba **Clear disk data** (Očisti podatke na pogonu).

OBAVIJEST: Sljedećim postupkom izgubit ćete sve podatke na izabranom pogonu. Dodatno pohranite sve podatke prije nego što nastavite.

- 8 Pritisnite <y> da bi očistili sve podatke sa izabranih pogona.
Pojavit će se prozor sa **popisom polja**.

- 9 Da provjerite potankosti polja kojeg ste postavili, upotrijebite tipke sa strelicama da izaberete polje u prozoru **Array Detail** te pritisnite <Enter>.

Pojavit će se prozor sa **popisom polja**.

NAPOMENA: Ako želite izbrisati neko polje, upotrijebite tipke sa strelicama da ga izaberete te zatim pritisnite <d>.

- 10 Pritisnite <Enter> za povratak u prijašnji zaslon.
- 11 Pritisnite <Ctrl> <x> da bi izašli iz RAID BIOS-a.

Namjenjivanje novih pogona polju RAID nakon instaliranja operativnog sustava

Upotrijebite Nvidia MediaShield za stvaranje konfiguracije RAID samo, kada dodajete jedan ili više novih tvrdih diskova postojećem (bez RAID konfiguracije) računalu s jednim diskom i kada želite konfigurirati nove diskove u polje RAID.

OBAVIJEST: Sljedećim postupcima izgubit ćete sve podatke na vašem tvrdom disku (ovima). Dodatno pohranite sve podatke prije nego što nastavite.

- 1 Aktivirajte RAID na vašim tvrdim diskovima (gledajte “Aktiviranje računala za način rada RAID” na stranici 92).
- 2 Nakon što ste podigli sustav, pokrenite Nvidia MediaShield.
- 3 Kliknite **Create** (Stvori) pod **System Tasks** (Zadaci sistema).
Pojavit će se **NVIDIA Create Array Wizard**, koji će nabrojiti pogone koji se mogu upotrijebiti za konfiguraciju.
- 4 Kliknite **Next** (Dalje) → **Custom** (Prilagodi) → **Next** (Dalje).
- 5 Otvorite okvir s padajućim popisom te izaberite **Striping** (RAID 0) (Fragmentiranje) ili **Mirroring** (RAID 1) (Zrcaljenje).
- 6 Kliknite **Next** (Dalje).

Pojavit će se prozor **Free Disk Selection** (Izbor slobodnih pogona).

NAPOMENA: Na popisu slobodnih pogona nalaze se samo oni tvrdi diskovi koji su aktivirani za RAID.

- 7 Izaberite pogone koji će se koristiti u RAID konfiguraciji, kliknite **Next** (Dalje) te zatim opet **Next** (Dalje).

NAPOMENA: Broj diskova kod svakog polja RAID razlikuje se, što ovisi o računalu kojeg imate.

Pojavit će se prozor **Clearing System Data** (Brisanje podataka sustava).

➡ **OBAVIJEST:** Opcija **Clear System Data** (Izbriši podatke sustava) briše sve podatke na izabranim pogonima. Dodatno pohranite sve podatke prije nego što nastavite.

8 Kliknite **Next** (Dalje) → **Finish** (Završi) za stvaranje RAID konfiguracije.

Pojavit će se prozor uslužnog programa za upravljanje RAID MediaShield-om, koji će nabrojiti polje te sve druge instalirane tvrde diskove.

Brisanje RAID polja

Brisanjem RAID 1, volumen će se podijeliti na dva tvrda diska bez RAID-a. Pri tome se neće izbrisati datoteke sa postojećim podacima.

➡ **OBAVIJEST:** Brisanje volumena konfiguracije RAID 0 uništava sve podatke. Dodatno pohranite sve podatke prije nego što nastavite.

➡ **OBAVIJEST:** Ako je vaše računalo trenutno postavljeno na konfiguraciju RAID i ako ste izbrisali volumen RAID, vaše računalo više neće moći ponovno podići sustav.

1 Pokrenite Nvidia MediaShield.

2 Izaberite polje koje želite izbrisati.

3 Kliknite **Delete Array** (Izbriši polje) u prozorskom oknu **System Tasks** (Zadaci sustava).

Pojavit će se **NVIDIA čarobnjak za brisanje polja**.

4 Kliknite **Next** (Dalje).

Pojavit će se prozor s potvrdom na kojem se nalazi ime te veličina polja kojeg ste označili za brisanje.

5 Kliknite **Finish** (Završi) za brisanje konfiguracije RAID.

Pojavit će se prozor za upravljanje MediaShield RAID-a i izlistati bilo kakve preostale poljee zajedno sa ostalim instaliranim tvrdim diskovima.

Konvertiranje iz jedne konfiguracije RAID u drugu konfiguraciju RAID

Možete promijeniti trenutni status diska ili polja - npr. od fragmentiranog u zrcaljenog - bez ikakvog gubitka podataka. Također, u postojeće polje možete dodavati tvrde diskove.

Vrijeme trajanja za konvertiranje polja ovisi o nekoliko čimbenika, kao što su brzina procesora, tip i veličina tvrdog diska kojeg upotrebljavate, operativni sustav itd.

 OBAVIJEST: Dodatni tvrdi diskovi koje ćete koristiti u polju ne smiju biti manji od bilo kojeg pogona trenutne konfiguracije.

- 1 Provjerite da li su svi pogoni u RAID konfiguraciji aktivirani za RAID (Gledajte “Aktiviranje računala za način rada RAID” na stranici 92).
- 2 Pokrenite Nvidia MediaShield.
- 3 Izaberite polje koji želite konvertirati.
- 4 Kliknite **Convert Array** (Konvertiraj polje) u prozorskom oknu **System Tasks** (Zadaci sustava).

Pojavit će se **NVIDIA čarobnjak za konvertiranje polja**.

- 5 Kliknite **Next** (Dalje).
- 6 Pod **RAID Mode Selection** (Izbor načina rada RAID), izaberite **Mirroring** ili **Striping** iz izbornika sa padajućim popisom.
- 7 Kliknite **Next** (Dalje).

 OBAVIJEST: Sljedećim postupkom izgubit ćete sve podatke na izabranom pogonu. Dodatno pohranite sve podatke prije nego što nastavite.

- 8 Pod **Free Disk Selection** (Izbor slobodnog diska), kliknite potvrdni okvir pokraj tvrdog diska(ova) koje želite uključiti u polje.
- 9 Kliknite **Finish** (Završi).

Pojavit će se prozor uslužnog programa za upravljanje RAID MediaShielda, pri čemu će se prikazati status procesa nadgradnje/seljenja zajedno sa svim ostalim instaliranim tvrdim diskovima.

Ponovno postavljanje konfiguracije RAID (samo za RAID 1)

Ako je jedan od tvrdih diskova u konfiguraciji RAID u kvaru, tada možete ponovno postaviti polje tako da vratite podatke na zamjenski pogon.

- 1 Pokrenite Nvidia MediaShield.
- 2 U prozoru uslužnog programa za upravljanje izaberite vašu konfiguraciju RAID (**Zrcaljenje**).
- 3 Kliknite **Rebuild Array** (Ponovno izgradi polje) u prozorskom oknu **System Tasks** (Zadaci sustava).

Pojavit će se **NVIDIA čarobnjak za ponovnu izgradnju polja**.

- 4 Kliknite **Next** (Dalje).
- 5 Izaberite tvrdi disk koje želite ponovno izgraditi tako da kliknete potvrdni okvir.

6 Kliknite **Next** (Dalje)→ **Finish** (Završi).

Pojavit će se prozor uslužnog programa za upravljanje RAID MediaShield-a, pri čemu će se prikazati status procesa ponovnog postavljanja.

NAPOMENA: Pri procesu ponovne izgradnje polje, možete normalno koristiti računalo.

Uporaba Intel® RAID uslužnih programa

Ako je ugrađeno u vaše računalo, za informacije o korištenju Intel uslužnih programa pogledajte sljedeća poglavlja.

- “Konfiguriranje RAID 0 ili RAID 1 polja prije instaliranja operativnog sustava” na stranici 98.
- “Izrada RAID nivo 0 konfiguracije nakon instaliranja operativnog sustava” na stranici 99.
- “Izrada RAID nivo 1 konfiguracije nakon instaliranja operativnog sustava” na stranici 100.
- “Obnavljanje nakon kvara jednog tvrdog diska (RAID 1)” na stranici 101.
- “Proces seljenja na konfiguraciju RAID nivoa 0” na stranici 101.
- “Proces seljenja na konfiguraciju RAID nivoa 1” na stranici 103.

Konfiguriranje RAID 0 ili RAID 1 polja prije instaliranja operativnog sustava

OBAVIJEST: Izgubit ćete podatke na vašem tvrdom disku kada stvarate RAID konfiguraciju koristeći se sljedećim postupkom. Dodatno pohranite sve podatke prije nego što nastavite.

OBAVIJEST: Upotrijebite sljedeće postupke samo ako ponovno instalirate operativni sustav. Nemojte upotrebljavati sljedeće postupke za seljenje postojeće konfiguracije na konfiguraciju RAID nivoa 0.

- 1** Postavite svoje računalo na način rada RAID (gledajte “Aktiviranje računala za način rada RAID” na stranici 92).
- 2** Pritisnite <Ctrl><i> kada se pojavi naredba za unos uslužnog programa Intel RAID opcije ROM.
- 3** Pritisnite tipke sa strelicama gore ili dolje da izaberete **Create RAID Volume** (Izradi RAID volumen) te pritisnite <Enter>.
- 4** Unesite ime volumena RAID ili prihvatite početne postavke i pritisnite <Enter>.

Za RAID 0

- a Pritisnite tipke sa strelicama gore ili dolje da izaberete **RAID0 (Stripe)** (Fragmentiranje).

NAPOMENA: Izaberite veličinu fragmenta za pohranjivanje podataka koja je najbliža prosječnoj veličini datoteke koju želite pohraniti na volumen RAID. Ako ne znate veličinu prosječne datoteke, tada izaberite 128KB za veličinu fragmenta za pohranjivanje podataka.

- b Pritisnite tipke sa strelicama gore dolje da promijenite veličinu fragmenta za pohranjivanje podataka te pritisnite <Enter>.

Za RAID 1

Pritisnite tipke sa strelicama gore ili dolje da izaberete **RAID1 (Mirror)** (Preslikavanje).

- 5 Izaberite željeni kapacitet volumena te pritisnite <Enter>. Zadana vrijednost jednaka je najvećoj mogućoj veličini.
- 6 Pritisnite <Enter> da stvorite volumen.
- 7 Pritisnite <y> za potvrdu da želite stvoriti RAID volumen.
- 8 Potvrdite da se je pravilna konfiguracija volumena prikazala na prozoru uslužnog programa Intel RAID opcije ROM.
- 9 Pritisnite tipke sa strelicama gore dolje da izaberete **Exit** (Izađi) te pritisnite <Enter>.
- 10 Instalirajte operativni sustav (gledajte “Vraćanje operativnog sustava” na stranici 279).

Izrada RAID nivo 0 konfiguracije nakon instaliranja operativnog sustava

NAPOMENA: Kod izvedbe te operacije, izgubit ćete sve podatke na RAID pogonu.

- 1 Postavite svoje računalo na način rada RAID (gledajte “Aktiviranje računala za način rada RAID” na stranici 92).
- 2 Kliknite **Start** → **Programs** → **Intel(R) Matrix Storage Manager** → **Intel Matrix Storage Console**.

NAPOMENA: Ako ne vidite opciju sa Izbornikom **radnji**, znači da još niste aktivirali vaše računalo za način rada RAID.

- 3 U izborniku **Actions** (Radnje) izaberite **Create RAID Volume** (Stvori volumen RAID) da pokrenete Čarobnjaka za stvaranje volumena RAID te zatim kliknite **Next** (Dalje).
 - 4 Na prozoru **Select Volume Location** (Izaberi lokaciju volumena), kliknite prvi tvrdi disk koji želite uključiti u volumen RAID nivoa 0 i tada kliknite tipku sa strelicom desno.
 - 5 Odaberite drugi tvrdi disk kojeg želite uključiti u vaš RAID 0 volumen i kliknite strelicu desno. Odabrani tvrdi diskovi pojaviti će se prozoru **Selected** (Odabrano). Kliknite **Next** (Dalje).
- **NAPOMENA:** Za dodavanje trećeg tvrdog diska u vaš RAID nivo 0 volumen, slijedite korake gore nakon što odaberete treći tvrdi disk.
- 6 U prozoru za **Specify Volume Size** (Odredi veličinu volumena), kliknite željenu **veličinu volumena** te zatim kliknite **Next** (Dalje).
 - 7 Kliknite **Finish** (Završi) da stvorite volumen te kliknite **Back** (Natrag) ako želite nešto promijeniti.

Izrada RAID nivo 1 konfiguracije nakon instaliranja operativnog sustava

NAPOMENA: Kod izvedbe te operacije, izgubit ćete sve podatke na RAID pogonu.

- 1 Postavite svoje računalo na način rada RAID (gledajte “Aktiviranje računala za način rada RAID” na stranici 92).
- 2 Kliknite **Start** → **Programs** → **Intel(R) Matrix Storage Manager** → **Intel Matrix Storage Console**.

NAPOMENA: Ako ne vidite opciju sa Izbornikom **Actions** (Radnje), znači da još niste aktivirali vaše računalo za način rada RAID.

- 3 U izborniku **Actions** (Radnje) izaberite **Create RAID Volume** (Stvori volumen RAID) da pokrenete Čarobnjaka za stvaranje volumena RAID.
- 4 Kliknite **Next** (Dalje) na prvom prozoru.
- 5 Potvrdite ime volumena, izaberite **RAID 1** za RAID nivo te zatim kliknite **Next** (Dalje) za nastavak.
- 6 U prozoru **Select Volume Location** (Izaberi lokaciju volumena), kliknite prvi tvrdi disk koji želite uporabiti i kliknite strelicu desno.
- 7 Kliknite drugi tvrdi disk dok se ne pojave oba tvrda diska prozoru **Selected** (Odabrano) te kliknite **Next** (Dalje).

- 8 U prozoru za **Specify Volume Size** (Odredi veličinu volumena), kliknite željenu **veličinu volumena** te zatim kliknite **Next** (Dalje).
- 9 Kliknite **Finish** (Završi) da stvorite volumen ili kliknite **Back** (Natrag) ako želite nešto promijeniti.
- 10 Slijedite upute Microsoft Windowsa za stvaranje particija na novom volumenu RAID.

Obnavljanje nakon kvara jednog tvrdog diska (RAID 1)

NAPOMENA: Učinite slijedeće korake tek nakon što zamijenite pokvareni tvrdi disk (gledajte odlomak “Pogoni” za vaše računalo).

- 1 Uključite ili ponovno pokrenite vaše računalo.
- 2 Pritisnite <Ctrl> <i> kada se pojavi naredba za unos uslužnog programa Intel RAID opcije ROM.
- 3 Pod **DEGRADED VOLUME DETECTED** (OTKRIVEN DEGRADIRANI VOLUMEN), potvrdite da se novi pogon (bez RAID-a) nalazi na popisu te pritisnite <Enter>.
- 4 Pod **Disk/Volume Information** (Informacije o pogonu/volumenu), potvrdite da status volumena na *Rebuild* (Izgradi ponovno).

NAPOMENA: Volumeni sa statusom *Rebuild* ponovno se postavljaju unutar operativnog sustava.

- 5 Pritisnite tipke sa strelicama gore dolje da izaberete **Izadi** te pritisnite <Enter>.

Vaše računalo počinje podizanjem operativnog sustava i automatski ponovno izgrađuje volumen RAID.

NAPOMENA: Vaše računalo može se normalno upotrebljavati za vrijeme ponovne izgradnje volumena RAID nivoa 1.

Proces seljenja na konfiguraciju RAID nivoa 0

- 1 Postavite svoje računalo na način rada RAID (gledajte “Aktiviranje računala za način rada RAID” na stranici 92).
- 2 Kliknite **Start** → **All Programs** → **Intel(R) Matrix Storage Manager** → **Intel Matrix Storage Console**.

NAPOMENA: Ako ne vidite opciju sa Izbornikom **Actions** (Radnje), znači da još niste aktivirali vaše računalo za način rada RAID.

- 3 Na izborniku **Actions** (Radnje) izaberite **Create RAID Volume From Existing Hard Drive** (Stvori volumen RAID iz postojećeg tvrdog diska) da pokrenete Čarobnjaka za seljenje.
 - 4 Kliknite **Next** (Dalje) u prozoru **Čarobnjaka za seljenje**.
 - 5 Unesite ime volumena RAID ili prihvatite početne postavke.
 - 6 Iz okvira s padajućim opisom izaberite **RAID 0** za RAID nivo.
 - 7 Izaberite odgovarajuću veličinu fragmenta za pohranjivanje podataka iz okvira sa padajućim popisom i zatim kliknite **Next** (Dalje).
Izaberite veličinu fragmenta za pohranjivanje podataka koja je najbliža prosječnoj veličini datoteke koju želite pohraniti na volumen RAID. Ako ne znate veličinu prosječne datoteke, tada izaberite 128 KB za veličinu pojasa za pohranjivanje podataka.
 - 8 Na prozoru **Select Source Hard Drive** (Izaberi izvorni tvrdi disk), dva puta kliknite tvrdi disk iz kojeg želite seliti i kliknite **Next** (Dalje).
To bi trebao biti tvrdi disk koji sadržava podatke ili datoteke operativnog sustava koji želite zadržati na RAID volumenu.
 - 9 U prozoru **Select Member Hard Drive** (Izaberi članski tvrdi disk), dva puta kliknite tvrdi disk kojeg ste izabrali kao članski tvrdi disk, čime ćete proširiti polje pojasa za pohranjivanje podataka te kliknite **Next** (Dalje).
 - 10 U prozoru **Specify Volume Size** (Odredi veličinu volumena), izaberite željenu **veličinu volumena** te kliknite **Next** (Dalje).
- **OBAVIJEST:** U slijedećem koraku, uklonit će se svi podaci sadržani na pripojenom disku.
- 11 Kliknite **Finish** (Završi) za početak seljenja ili kliknite **Back** (Natrag) ako želite nešto promijeniti.
- **NAPOMENA:** Računalo se može normalno koristiti za vrijeme procesa seljenja.

Proces seljenja na konfiguraciju RAID nivoa 1

- 1 Postavite svoje računalo na način rada RAID (gledajte “Aktiviranje računala za način rada RAID” na stranici 92).
- 2 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → **Intel(R) Matrix Storage Manager** (Upravitelj za pohranu) → **Intel Matrix Storage Console** (Konzola za opohranu) za pokretanje uslužnog programa Intel Storage.

NAPOMENA: Ako ne vidite opciju sa Izbornikom **Actions** (Radnje), znači da još niste aktivirali vaše računalo za način rada RAID.

- 3 Iz izbornika **Actions** (Radnje) izaberite **Create RAID Volume From Existing Hard Drive** (Stvori volumen RAID iz postojećeg tvrdog diska) da pokrenete Čarobnjaka za seljenje.
- 4 Kliknite **Next** (Dalje) na prozoru **Čarobnjaka za seljenje**.
- 5 Unesite ime opsega RAID ili prihvatite početne postavke.
- 6 Iz okvira sa padajućim opisom izaberite **RAID 1** za RAID nivo.

NAPOMENA: Izaberite tvrdi disk koji želite upotrijebiti kao vaš izvorni tvrdi disk (to bi trebao biti tvrdi disk koji sadržava podatke ili datoteke operativnog sustava koji želite zadržati na opsegu RAID).

- 7 Na prozoru **Select Source Hard Drive** (Izaberi izvorni tvrdi disk), dva puta kliknite tvrdi disk iz kojeg želite seliti i kliknite **Next** (Dalje).

To bi trebao biti tvrdi disk koji sadržava podatke ili datoteke operativnog sustava koji želite zadržati na RAID volumenu.

- 8 Na prozoru **Select Member Hard Drive** (Izaberi članski tvrdi disk), dva puta kliknite tvrdi disk kojeg ste izabrali kao članski tvrdi disk, koji će se upotrijebiti za kopiranje podataka u konfiguraciji te zatim kliknite **Next** (Dalje).
- 9 Na prozoru **Specify Volume Size** (Odredi veličinu volumena), izaberite željenu veličinu volumena te kliknite **Next** (Dalje).

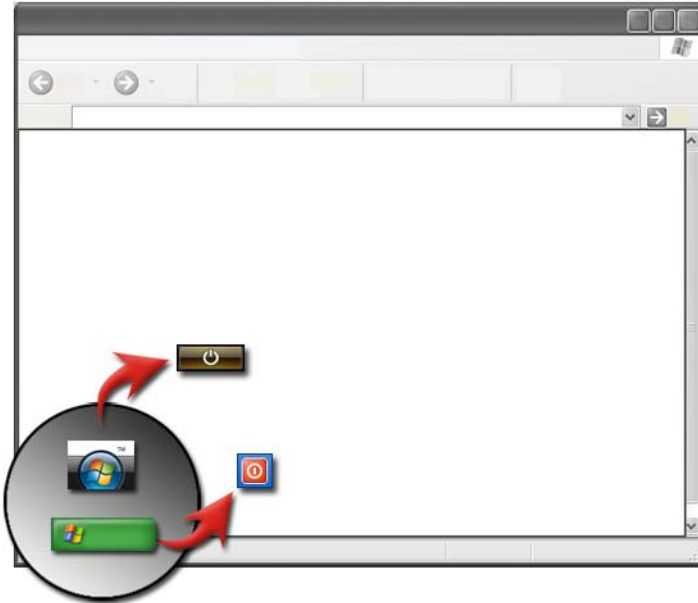
OBAVIJEST: U slijedećem koraku, uklonit će se svi podaci sadržani na pripojenom disku.

- 10 Kliknite **Finish** (Završi) za početak seljenja te kliknite **Back** (Natrag) ako želite nešto promijeniti.

NAPOMENA: Računalo se može normalno koristiti za vrijeme procesa seljenja.

Isključivanje vašeg računala

Provjerite da li ste isključili Microsoft® Windows® operativni sustav prije nego što isključite računalo.

Windows Vista®

- 1 Spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i zatvorite sve otvorene programe.
- 2 Kliknite **Start** i pomaknite pokazivač na simbol za strelicu pokraj gumba za zaključavanje.
- 3 Kliknite **Shut Down** (Isključi).

Windows® XP

- 1 Spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i zatvorite sve otvorene programe.
- 2 Kliknite **Start** i potom odaberite **Turn Off** menu (Izbornik za isključivanje).
- 3 Pojavit će se dijaloško polje **Turn off computer** (Isključi računalo).
- 4 Kliknite gumb **Turn Off** (Isključi) za isključivanje računala.

SAVJET: ako vaše računalo ne radi ispravno, ponovno pokretanje Windowsa često rješava problem.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome kako pravilno isključiti računalo u Windowsima, pogledajte Pomoć i podršku Windows-a: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

NAPOMENA: Windows operativni sustavi automatski se uključuje kada uključite računalo.

Stanja isključivanja

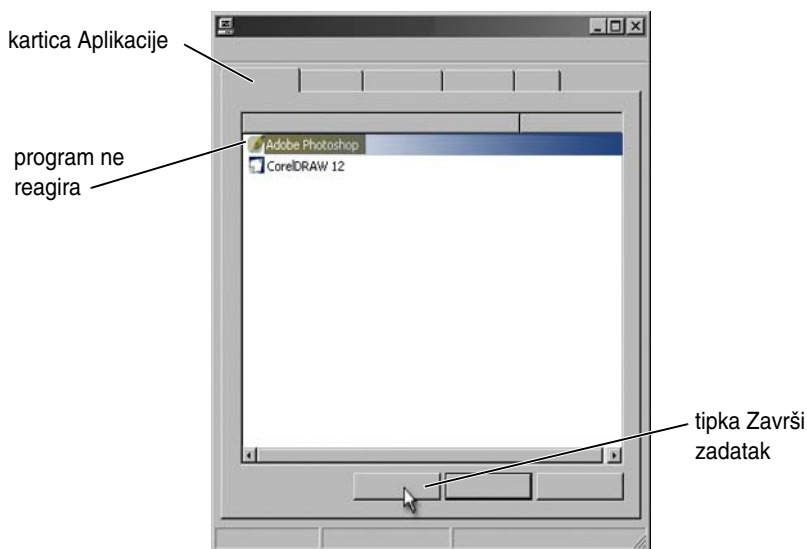
Microsoft® Windows Vista®

- Spavanje** Spavanje je stanje ili način rada za štednju električna energije. To stanje sprema sve otvorene dokumente i programe te dopušta računalu da se brzo vrati u puno operativno stanje (obično u nekoliko sekundi) kada opet želite početi raditi.
- Isključivanje** Koristite to stanje samo onda kada morate isključiti dovod električne energije vašem računalu, na primjer kada želite dodati memoriju ili ne planirate koristiti računalo za nekoliko dana.

Windows® XP

- Stanje pripravnosti** Stanje pripravnosti je stanje u kojem se isključe zaslon i tvrdi diskovi tako da vaše računalo koristi manje električne energije. Kada ga ponovno želite koristiti, računalo se brzo vraća iz stanja pripravnosti i pojavljuje se vaša radna površina u stanju u kakvom ste ju ostavili. Nestanak električne energije kada se računalo nalazi u tom stanju, može uzrokovati gubitak nespremljenih informacija, jer to stanje ne sprema stanje radne površine na disk.
- Hibernacija** To je stanje u kojem se računalo isključi da očuva energiju, ali prije toga sve sprema u memoriju na tvrdom disku. Kada ponovno uključite vaše računalo, vaša radna površina pojavit će se u stanju u kakvom ste ju ostavili. Koristite to stanje za očuvanje energije, kada se nećete nalaziti u blizini vašeg računala neko duže vrijeme.
- Isključivanje** Koristite to stanje kada želite prekinuti dovod energije vašem računalu. Ta radnja isključuje Windowse tako da sigurno možete isključiti računalo.

Kako zatvoriti program koji ne reagira

Ako program na vašem računalu ne reagira ili zamrzne, Windows će pokušati pronaći problem i automatski ga popraviti. Da biste mogli nastaviti raditi, prvo morate zatvoriti (završiti) taj program. Program možete zatvoriti korištenjem uslužnog programa Upravitelj zadataka.

- 1 Desnim klikom kliknite programsku traku te izaberite **Task Manager** (Upravitelj zadataka).
- 2 Pojavit će se prozor **Task Manager** (Upravitelj zadataka).
- 3 U kartici **Applications** (Aplikacije), odaberite program koji se ne odziva i potom kliknite **End Task** (Završi zadatak).

NAPOMENA: Svi uneseni podaci i učinjene promjene u tom programu koje nisu bile spremljene bit će izgubljene.

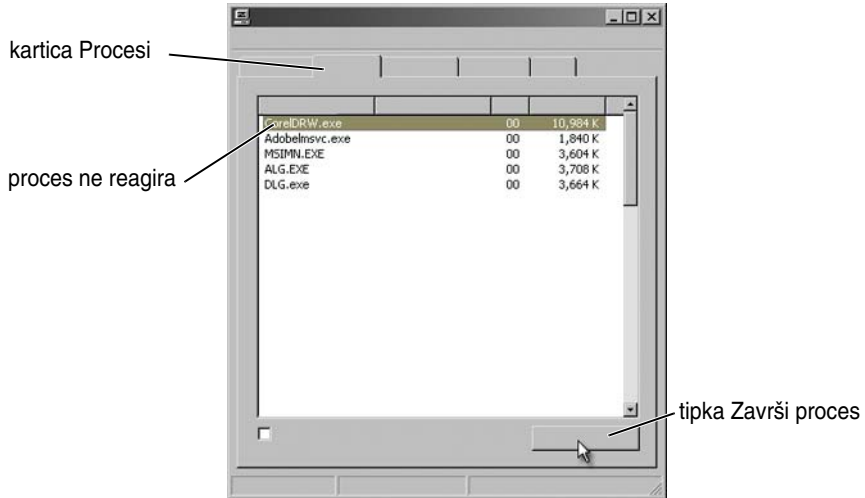

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o Upravitelju zadataka, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili

→ **Help and Support.**

Kako zatvoriti proces koji ne reagira

Upotrijebite Upravitelja zadataka da bi zaustavili (završili) procese koji ne reagiraju. Proces može biti program, kao što je Windows Explorer, ili usluga, kao što je MSTask.

- 1 Desnim klikom kliknite na programsku traku, i zatim kliknite oznaku za **Task Manager** (Upravitelj zadataka) → **Processes** (Procesi).
- 2 U kartici **Process** (Procesi), odaberite proces koji se ne odziva i potom kliknite **End Process** (Završi proces).

 SAVJET: budite oprezni, kada završavate proces. Ako završite proces koji je povezan sa nekim otvorenim programom, program će se isto tako zatvoriti i izgubiti nespremljene podatke. Ako završite proces koji je povezan sa nekom uslugom sustava, neki dijelovi sustava prestati će pravilno djelovati.

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome što učiniti kada neki proces ne reagira, pogledajte Pomoć i podršku Windows-a: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Spajanje računala na priključnu stanicu i odstranjivanje prijenosnog računala sa priključne stanice

Odstranjivanje prijenosnog računala sa priključne stanice kada je računalo u radu

Sučelje za naprednu konfiguraciju i napajanje (ACPI) je oblik upravljanja napajanjem, koji omogućuje operativnom sustavu nadzor nad količinom napajanja za svaki uređaj spojen na računalo.

Ako vaše računalo ima aktiviran ACPI, računalo možete odstraniti sa priključne stanice kada normalno radi, bez zatvaranja ikakvih otvorenih namjenskih programa.

Da odredite da li računalo ima aktiviran ACPI:

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **System** (Sustav) → **Device Manager** (Upravitelj uređaja) (nalazi se na popisu Zadaci).
- 2 Ako se pojavi prozor sa pitanjem ako želite nastaviti, kliknite **Continue** (Nastavi).
- 3 Potražite **System devices** (Uređaji sustava). Ako vaše računalo ima aktivirani ACPI, ACPI će se pojaviti kraj imena tog uređaja.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Performance and Maintenance** (Učinkovitost i održavanje).
- 2 Kliknite **Administrative Tools** (Administrativni alati) → **Computer Management** (Upravljanje računalom) → **Device Manager** (Upravitelj uređaja).
ILI
Kliknite **System** (Sustav) → **System Properties** (Svojstva sustava) → **Hardware** (Strojna oprema) → **Device Manager** (Upravitelj uređaja).
- 3 Potražite **System devices** (Uređaji sustava). Ako vaše računalo ima aktivirano ACPI, ACPI će se pojaviti kraj imena tog uređaja.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o odstranjivanju prenosivog računala s priključne stanice, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili sa vašim računalom i dokumentaciju koju ste dobili sa vašom priključnom stanicom.

Odstranjivanje računala sa priključne stanice bez isključivanja

- 1 Spremite otvorene datoteke.
- 2 Kliknite **Start** → **Undock Computer** (Iskopčaj računalo) i pričekajte dok sustav ne potvrdi da je računalo spremno za iskopčavanje s priključne stanice.
- 3 Zatim odstranite računalo sa priključne stanice.

SAVJET:

1) Ako računalo nema energije iz baterije, tada će se računalo isključiti i izgubit ćete sve nespremljene podatke.

2) Nikad nemojte odstraniti računalo sa priključne stanice prije nego što ga pripremite. Ako ga odstranite prije pripreme, izgubit ćete sve nespremljene podatke i računalo će se moći vratiti u normalno radno stanje tek nakon nekoliko minuta.

3) Odstranjivanje prenosivog računala sa priključne stanice kada je računalo uključeno moguće je samo kod računala koja imaju aktiviran ACPI.

Isključivanje računala kada ga ne možete isključiti uobičajenim postupkom

Nećete uvijek moći uspješno isključiti računalo. Kada se to dogodi, program ili proces možda sprječava računalo da se isključi na uobičajen način. Kada isključujete računalo, Windows će pokušati zatvoriti sve programe. Ako je to ne uspije, tada ćete morati ručno zatvoriti programe i/ili procese pomoću **Upravitelja zadataka**.

Isključivanje računala koje djeluje vrlo polako ili računala koje je zamrznuo/prestalo reagirati

Windows Vista

Kada pokušate isključiti računalo, ekran će se zatamniti i na njemu će se prikazati programi koji sprječavaju normalno isključivanje računala. Isto tako mogu biti prikazani i razlozi zašto ti programi sprječavaju normalno isključivanje računala.

- Kliknite **Shut down now** (Isključi sada) čime ćete prisiliti zatvaranje svih tih programa čime ćete započeti proces isključivanja računala. Ako pritisnete **Shut down now** (Isključi sada), mogli biste izgubiti sve nespремljene podatke.

ILI

- Nemojte isključiti računalo. Kliknite **Cancel** (Odustani) da se vratite u Windows. Ako bilo koji od programa, koji sprječavaju isključivanje računala, imaju podatke koje želite sačuvati, sačuvajte ih sada. Tada nastavite sa isključivanjem računala.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o isključivanju računala, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili

→ **Help and Support.**

Windows XP

Kada pokušate isključiti računalo, Windows će prikazati dijaloški okvir **End Program** (Zatvori program).

- Kliknite **End Now** (Završi sada) da zatvorite programe. Ako ste izabrali da sada zatvorite sve programe, tada ćete izgubiti sve nespремljene podatke.

ILI

- Nemojte isključiti računalo. Kliknite **Cancel** (Odustani) da se vratite u Windows. Ako bilo koji od programa, koji sprječavaju isključivanje računala, imaju podatke koje želite sačuvati, sačuvajte ih sada. Tada nastavite sa isključivanjem računala.

Isključivanje računala kada ne reagira i kada se pojavi sasvim plavi zaslon na ekranu

Kada se pojavi greška na operativnom sustavu, računalo prikaže plavi ekran sa kodovima greški i sve operacije na računalu se zaustave. U tom trenutku, morate isključiti računalo.

Kliknite i držite gumb za električnu energiju barem 8 sekundi. Nadalje, možete odstraniti ili zamijeniti bateriju vašeg prenosivog računala da budete sigurni da nema enapajanja, nakon toga će se sastavni dijelovi ponovno postaviti kada uključite računalo. Pogledajte “Mijenjanje baterije” na stranici 157.

SAVJET: ako se pojavi poruka pogreške kada računalo prestane reagirati, zapišite tu poruku. To će kasnije pomoći u rješavanju problema.

Dijaloški okvir sa izvještavanjem greške pojaviti će se kada ponovno uključite računalo. Zapišite sve poruke s greškama koje se pojave.

NAPOMENA: Nespremljeni podaci aktivnih programa će se izgubiti.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o isključivanju vašeg računala, pogledajte:

- Windows Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška)
- “Zadaci održavanja (za poboljšanje djelovanja računala i osiguranje zaštite)” na stranici 137
- Administrator sustava
- support.dell.com

Uključivanje računala u sigurnom načinu rada

Siguran način rada (Safe mode) je opcija traženja greški za Windowse koji uključi računalo u ograničenom stanju. Pokreću se samo osnovne datoteke i pogonski programi nužni za pokretanje Windowsa.

Vaše računalo možete uključiti u sigurnom načinu rada ako ste ga isključili zbog zamrznutog plavog ekrana.

Riječi “Safe Mode” pojavit će se u kutovima zaslona tako da znate koji Windows način rada koristite. Ako se postojeći problem više ne pojavljuje kada uključite računalo u sigurnom načinu rada, tada možete ukloniti početne postavke i osnovne pogonske programe uređaja kao uzroke vašeg problema.

Pristupite sigurnom načinu rada tako da pritisnete i držite tipku <F8> za vrijeme ponovnog uključivanja vašeg računala.

Ponovno uključivanje računala nakon nestanka električne energije

Ako je došlo do nestanka energije, računalo će se ponovno uključiti i prikazati

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o sigurnom načinu rada, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

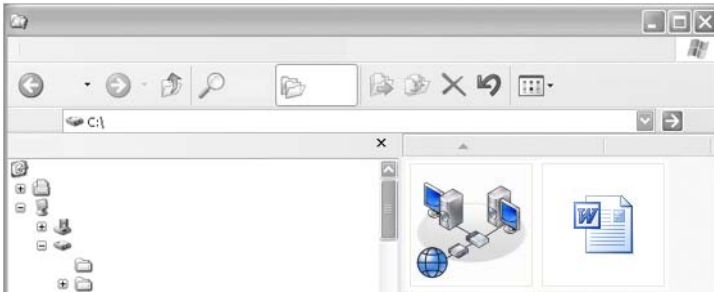
niz poruka.

- Ako ste nešto radili u namjenskom programu, poruka će vas pitati koju verziju dokumenta želite sačuvati.
- Ako ste imali otvoreni namjenski ili neki drugi program, poruka će vas obavijestiti da se program nije pravilno zatvorio. Možda ćete morati zatvoriti program i ponovno pokrenuti računalo.

 ZA VIŠE INFORMACIJA: da bi saznali više o tome, kako upravljati opcijama napajanja na vašem računalu, pogledajte:

- Windows Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška)
- “Zadaci održavanja (za poboljšanje djelovanja računala i osiguranje zaštite)” na stranici 137
- “Napajanje (postavke, uređaji za zaštitu i baterije)” na stranici 149.

Datoteke i direktoriji

Datoteke su dokumenti, fotografije ili grafika pohranjeni na vašem računalu. Direktorij je skupina većeg broja dokumenata.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome kako otvoriti, kopirati i izbrisati datoteke i direktorije, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

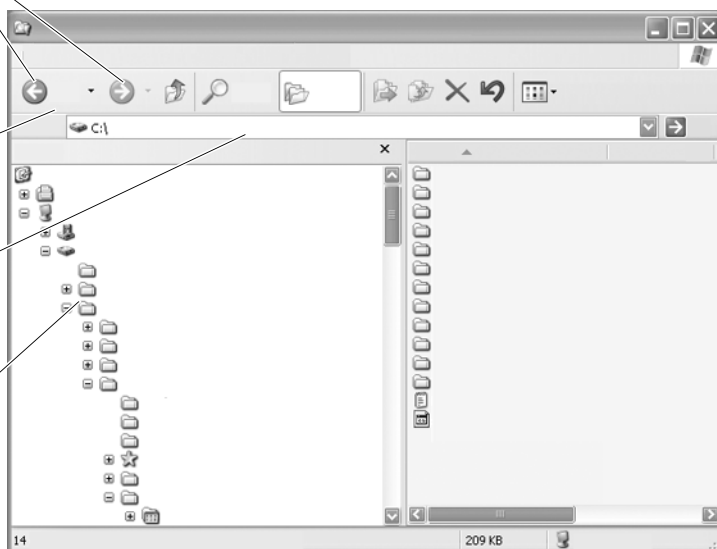
Kako upravljati datotekama

tipka naprijed/
nazad

alatna
traka

traka
adrese

direktoriji

Upotrijebite Microsoft® Windows® Explorer da pregledate i pronadete datoteke i direktorije na vašem računalu.

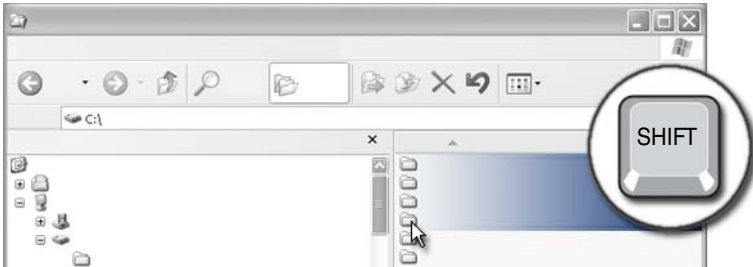
ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o uslužnom programu Windows Explorer, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

U Windows Exploreru, upotrijebite tipke **Forward** (Naprijed) i **Back** (Natrag) iznad trake za naslov da dođete do datoteka koje ste prije pregledavali.

Kako izabrati i otvoriti datoteku

Kada želite otvoriti datoteku, prvo ju morate izabrati. Da izaberete datoteku, kliknite ime datoteke jedanput. Izabrana datoteka je označena. Kada želite otvoriti datoteku, kliknite izabrano ime datoteke dva puta.

Kako izabrati skupinu datoteka

Kliknite prvu datoteku koju želite uključiti u skupinu. Pritisnite i držite tipku <Shift> sve dok ne kliknete sve datoteke koje želite uključiti u skupinu. Sve datoteke u skupini su označene.

Kako nasumično izabrati datoteke

Kliknite datoteku koju želite izabrati. Pritisnite i držite tipku <Ctrl> tako dugo dok ne kliknete sve datoteke koje želite. Sve vaše izabrane datoteke su označene.

Kako otvoriti i sačuvati datoteku

Dva puta kliknite datoteku koju želite otvoriti. Kada završite raditi sa tom datotekom, učinite sljedeće ako želite spremiti datoteku: kliknite **File** (Datoteka)→ **Save** (Spremi). Kliknite **X** u gornjem desnom dijelu prozora kada želite zatvoriti datoteku.

NAPOMENA: Ako kliknete **X** u gornjem desnom kutu aplikacije umjesto pojedine datoteke u aplikaciji, zatvorit će se sve otvorene datoteke u aplikaciji.

SAVJET: kako biste spremili datoteku pod drugim imenom, kliknite **File** (Datoteka)→ **Save As** (Spremi kao). Upišite ime datoteke u kutiju Ime datoteke i kliknite Save (Spremi).

Kako otvoriti grafičku sliku (fotografiju ili umjetničko djelo)

Kada dva puta pritisnete na grafiku (kao što je fotografija) da ju otvorite, pojavit će se prozor Windows preglednik slike i faksa (Windows Picture and Fax viewer). Ako želite učiniti promjene na grafici, morat ćete ju otvoriti unutar programa koji je bio upotrijebljen za stvaranje te grafike ili unutar nekog drugog programa za uređivanje slike.

Kako pronaći datoteke

Ako niste sigurni gdje ste spremili datoteku, možete upotrijebiti opciju **Search** (Traži).

Kako potražiti datoteku

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Search** (Traži).
- 2 U prozoru **Search Results** (Rezultati pretrage), kliknite **All** (Sve).
- 3 Upišite ime datoteke ili dio imena datoteke u kutiju za pretraživanje.
- 4 Upišite riječ ili dio riječi u polje za **pretraživanje**.
- 5 Pritisnite <**Enter**> ili kliknite povećalo

Ako želite potražiti sliku:

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → **Windows Photo Gallery** (Windows Galerija slika).

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **Search** (Traži).
- 2 Pod **Search Companion** (Suradnik za pretraživanje), izaberite tip predmeta kojeg želite tražiti.
- 3 Unesite ime i kliknite **Search** (Traži).

Kako promijeniti ime datoteke

Imena datoteka koje operativni sustav ili neki drugi programi trebaju za djelovanje ne smiju biti promijenjena.

- 1 Desnom tipkom miša kliknite datoteku kojoj želite promijeniti ime.
- 2 Kliknite **Rename** (Primenuj) iz izbornika sa padajućim popisom.
- 3 Unesite novo ime za datoteku te kliknite <**Enter**>.

Kako ispisati datoteke

- 1 Otvorite datoteku koju želite ispisati te zatim izaberite **File** (Datoteka) → **Print** (Ispiši).
- 2 Odredite postavke za ispis i kliknite **OK**.

Kako izbrisati datoteku

- 1 Kliknite datoteku koju želite izbrisati.
- 2 Kliknite tipku **Delete** (Izbriši). Pojavit će se dijaloški okvir **Confirm File Delete** (Potvrda brisanja datoteke).
- 3 Izabrana datoteka je izbrisana.

SAVJET: kada izbrišete datoteku, Windows premješta datoteku u Recycle Bin (Koš) u slučaju da želite vratiti tu datoteku. Ako želite trajno izbrisati datoteku, ispraznite Koš za reciklažu. Ako želite isprazniti koš za reciklažu, dva puta kliknite ikonu Koša za reciklažu i izaberite Empty Recycle Bin (Isprazni koš za reciklažu) iz izbornika File (Datoteka).

Dijeljenje datoteka

Windows Vista

- 1 Kliknite jednu ili više datoteka ili direktorija koje želite dijeliti i kliknite **Share** (Dijeli).
- 2 U dijaloškom okviru **File Sharing** (Dijeljenje datoteke), učinite jedno od sljedećeg:
 - **Na istom računalu:** Upišite ime osobe sa kojom želite podijeliti datoteku i kliknite **Add** (Dodaj).
 - **Na domeni – osobe:** Kliknite strelicu za desno na kutiji za tekst, te zatim kliknite **Find** (Traži). Upišite ime osobe sa kojom želite podijeliti datoteku i kliknite **Check Names** (Provjeri imena), i kliknite **OK**.

- **Na domeni – svi:** Kliknite strelicu za desno na kutiji za tekst, te zatim kliknite Everyone (Svi) i **Add** (Dodaj).
- **Na domeni – radna skupina:** Kliknite strelicu za desno na kutiji za tekst, te zatim kliknite ime osobe i **Add** (Dodaj).

Moguće je da ćete morati stvoriti novi korisnički račun za dijeljenje datoteka s nekim korisnicima.

- 3 Pod **Permission Level** (Nivo Dozvole), kliknite strelicu kraj svake osobe ili skupine i izaberite dijeljenje dozvola:
 - **Čitatelj** (Reader) može pregledati dijeljene datoteke, ali ih ne može dodati, promijeniti ili izbrisati.
 - **Davatelj** (Contributor) može pregledati ili dodati dijeljene datoteke, ali može promijeniti ili izbrisati samo one datoteke koje je podijelio.
 - **Suvlasnik** (Co-owner) može pregledati, dodati, promijeniti ili izbrisati bilo koju podijeljenu datoteku.
- 4 Kliknite **Share** (Dijeli). Ako se od vas zatraži administratorska lozinka ili potvrda, utipkajte lozinku ili potvrdite.
- 5 Ako se pojavi prozor sa pitanjem da li želite nastaviti, kliknite **Continue** (Nastavi).
- 6 Kada dobijete potvrdu da je vaš direktorij dijeljen, pošaljite vezu za dijeljene datoteke svima onima sa kojima ih želite podijeliti.
- 7 Kliknite **Done** (Učinjeno).

NAPOMENA: Ako promijenite ime dijeljene datoteke ili direktorija, pošaljite vezu za novu lokaciju svima onima koji dijele tu datoteku ili direktorij.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **My Documents** (Moji dokumenti).
- 2 Izaberite datoteku ili direktorij koji želite dijeliti i povucite ga do **Shared Documents** (Dokumenti za dijeljenje) u polju **Other Places** (Druga mjesta).

SAVJET: ako želite saznati više o dijeljenju direktorija ili dokumenata, kliknite opciju Shared Documents (Dokumenti za dijeljenje) u polju Zadaci datoteka i direktorija. Tada kliknite vezu za dijeljenje i sigurnost u prozoru za Karakteristike Dijeljenih dokumenata. Ta radnja dovest će vas do Windows-ove Pomoći i podrške.

Dijeljenje datoteka s lozinkom za zaštitu

Ako je vaše računalo dio radne skupine, imate opciju da uključite ili isključite lozinku za zaštitu.

Ako je lozinka za zaštitu uključena, osoba sa kojom dijelite mora imati korisnički račun i lozinku na vašem računalu kako bi joj bio omogućen pristup do datoteka i direktorija koje dijelite.

Kako zabraniti pristup datoteci

Pristup datotekama i direktorijima možete zabraniti tako da postavite dozvole za određene datoteke ili direktorije.

- 1 Nađite direktorij ili datoteku za koji želite postaviti dozvolu i kliknite je desnom tipkom miša.
- 2 Kliknite **Properties** (Svojstva) → **Security** (Sigurnost) tako da odstranite dozvole skupini ili korisniku, kliknite na određenu skupinu ili korisnika i kliknite **Remove** (Odstrani).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o postavljanju dozvola, pogledajte "Prava administratora" na stranici 265.

Kako prenijeti datoteke i postavke na novo računalo

1

2

Kako prenijeti datoteke iz računala koji ima Windows XP na računalo koje ima Windows Vista

- 1 Instalirajte aplikaciju Windows Easy Transfer s Windows Vista DVD-a na računalo koje ima Windows XP.
- 2 Nakon što se instalacija dovrši, kliknite **Start** → **Windows Easy Transfer**.
- 3 Kliknite **Continue** (Nastavi) na dijaloškom polju **User Account Control** (Kontrola korisničkog računa) i slijedite upute Čarobnjaka za **Windows Easy Transfer**.

Ako se **Windows Easy Transfer** ne nalazi na popisu Izbornika **Start**, upotrijebite Upravljačku ploču da otvorite Čarobnjak za **Windows Easy Transfer**:

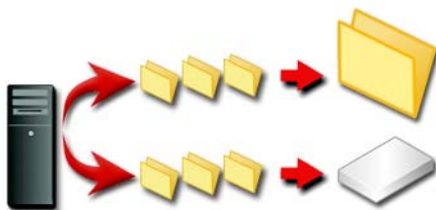
- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **Welcome Center** (Centar za dobrodošlicu) → **Transfer files and settings** (Prenesi datoteke i postavke).
- 2 Kliknite **Continue** (Nastavi) na dijaloškom polju **User Account Control** (Kontrola korisničkog računa) i slijedite upute Čarobnjaka za **Windows Easy Transfer**.

Kako prenijeti datoteke između računala koja koriste Windows XP

Kada želite prenijeti datoteke i direktorije iz jednog računala na drugo koristeći Čarobnjak **Files and Settings Transfer** u Windows XP:

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava).
- 2 Izaberite **Files and Settings Transfer Wizard** (Čarobnjak za prijenos datoteka i postavki).
- 3 Slijedite upute čarobnjaka.

Kako dodatno pohraniti datoteke

Dodatno možete pohraniti sve ili samo određene datoteke i direktorije na vašem računalu.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **Welcome Center** (Centar za dobrodošlicu) → **Transfer files and settings** (Prenesi datoteke i postavke).
- 2 Kliknite **Back up files** (Dodatno pohrani datoteke) ili **Back up computer** (Sigurnosna kopija računala).
- 3 Kliknite **Continue** (Nastavi) u dijaloškom polju **User Account Control** (Kontrola korisničkog računa) i slijedite upute Čarobnjaka za **dodatno pohranjivanje datoteka**.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **Backup** (Sigurnosna kopija).
- 2 Izaberite **Advanced Mode** (Napredan način rada) u **Čarobnjaku** za **odatno pohranjivanje ili obnavljanje**.
- 3 Na kartici **Backup** → **Job** (Posao) → **New** (Novi).
- 4 Odredite datoteke i direktorije koje želite dodatno pohraniti tako da kliknete potvrdni okvir na lijevoj strani datoteke ili direktorija pod **Kliknite potvrdni okvir za bilo koji pogon, direktorij ili datoteku koje želite dodatno pohraniti**.
- 5 Pod **Backup destination** (Odredište dodatnog pohranjivanja), učinite jedno od sljedećeg:
 - Kliknite **File** (Datoteka) ako želite dodatno pohraniti datoteke i direktorije u datoteku. Ta opcija je primarna postavka.
 - Kliknite uređaj s vrpcom ako želite dodatno pohraniti datoteke i direktorije na taj uređaj.
- 6 Pod **Backup media or file name** (Ime medija za sigurnosnu kopiju iledatoteke), učinite jedno od sljedećeg:
 - Ako dodatno pohranjujete datoteke i direktorije u datoteku, upišite put i ime datoteke za datoteku za dodatno pohranjivanje (.bkf) ili kliknite tipku za **Browse** (Pretraži) da pronađete datoteku.
 - Ako dodatno pohranjujete datoteke i direktorije na uređaj s vrpcom, tada izaberite vrpcu koju želite upotrijebiti.
- 7 Odredite bilo koje opcije želite, kao što su tip dodatnog pohranjivanja i tip zapisa datoteke, tako da kliknete Izbornik **Tools** (Alati) te zatim kliknite **Options** (Opcije).
- 8 Kada ste završili sa određivanjem opcija za dodatno pohranjivanje, kliknite **OK**.
- 9 Kliknite **Start Backup** (Započni dodatno pohranjivanje) te tada učinite promjene u dijaloškom polju **Backup Job Information** (Informacije o poslu dodatnog pohranjivanja). Ako želite postaviti napredne opcije za dodatno pohranjivanje kao što su provjera podataka ili hardversko sažimanje, tada kliknite opciju **Advanced** (Napredno). Kada ste završili sa određivanjem opcija za dodatno pohranjivanje, kliknite **OK**.
- 10 Kliknite **Start Backup** (Započni dodatno pohranjivanje) za početak operacije.

Kako pokrenuti dodatno pohranjivanje kada su postavke već prethodno postavljene

Ako je postupak dodatnog pohranjivanja već postavljen, tada morate samo pristupiti **Čarobnjaku za dodatno pohranjivanje ili obnavljanje** te kliknite **Next** (Sljedeće) te **Finish** (Završi) gdje je potrebno bez mijenjanja postavki. Čarobnjak će vas povesti kroz opcije, te će zatim započeti proces dodatnog pohranjivanja.

Kako pokrenuti dodatno pohranjivanje sa skrivenim pogonima

NAPOMENA: Pogon koji je “skriven” ne možete dodatno pohraniti.

Ako u toj situaciji želite pokrenuti dodatno pohranjivanje, tada morate skriveni pogon učiniti vidljivim. Da biste to napravili, otvorite program kojeg ste koristili za sakrivanje pogona i učinite ga vidljivim.

Kako obnoviti datoteke

Obnoviti možete samo određene datoteke ili cijelo računalo.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **Back Up and Restore Center** (Centar za sigurnosne kopije i vraćanje sustava).
- 2 Kliknite ili **Restore files** (Obnovi datoteke) ili **Restore computer** (Obnovi računalo).
- 3 Kliknite **Continue** (Nastavi) u dijaloškom polju **User Account Control** (Kontrola korisničkog računa) i slijedite upute Čarobnjaka za **obnavljanje datoteka**.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **Backup** (Sigurnosna kopija).
- 2 Kliknite **Advanced Mode** (Napredan način rada).
- 3 Na kartici **Restore and Manage Media** (Obnovi i upravljaj nositeljima) izaberite datoteke i direktorije koje želite obnoviti.

- 4 Izaberite kamo želite staviti obnovljene datoteke i direktorije.
- 5 Izaberite da li želite nadomjestiti postojeće datoteke s istim imenima datoteka.
- 6 Kliknite **Start Restore** (Započni obnovu).

Upravljanje namjenskim programima

Instaliranje namjenskih programa na vaše računalo

Instaliranje namjenskih programa sa CD-a ili DVD-a sa Microsoft® Windows®

- 1 Umetnite CD ili DVD u vaše računalo.
- 2 Slijedite upute na zaslonu.

Ako se od vas zatraži administratorska lozinka ili potvrda, utipkajte lozinku ili potvrdite.

Ako se namjenski program ne može instalirati, potražite datoteku za postavljanje namjenskih programa, koja se obično zove **setup.exe** ili **install.exe**, na disku za instaliranje.

Instaliranje (preuzimanje) namjenskih programa sa Interneta

- 1 U vašem web pregledniku, kliknite link za namjenski program.
Ako se od vas zatraži administratorska lozinka ili potvrda, utipkajte lozinku ili potvrdite.
 - 2 Kliknite **Open** (Otvori) ili **Run** (Pokreni) i slijedite upute na zaslону.
ili
Kliknite **Save** (Spremi) te preuzmite datoteku za instaliranje na vaše računalo čime ćete moći pretražiti datoteku za viruse. Za instaliranje namjenskog programa, dva puta kliknite datoteku te slijedite upute na zaslону.
- **OBAVIJEST:** Kod preuzimanja i instaliranja namjenskih programa s Interneta, provjerite izdavača namjenskog programa te internetsku stranicu koja nudi određeni namjenski program.

Instaliranje namjenskih programa s mreže

Ta tema odnosi se na vaše računalo samo ako je vaše računalo umreženo. Ako vaše računalo nije umreženo, mogu se pojaviti različite opcije za izbor, kao što su **Preuzmi program preko Interneta** (za Windows Vista).

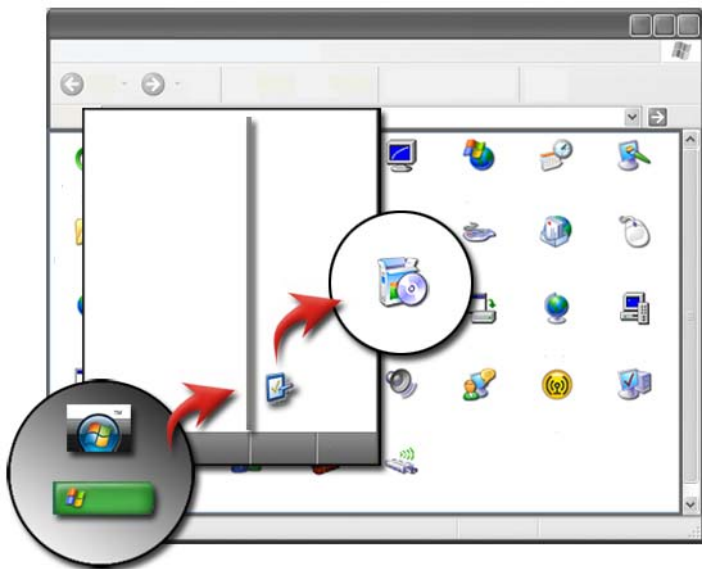
Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Programs** (Programi), te onda kliknite **Get Programs Online** (Preuzmi programe).
- 2 Izaberi namjenski program sa popisa i kliknite **Install** (Instaliraj).
- 3 Slijedite upute na zaslonu.
Utiskajte lozinku administratora ili potvrdu, ako se pojave ta pitanja.

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Add or Remove Programs** (Dodaj ili ukloni programe).
- 2 Kliknite **Add a program** (Dodaj program).
- 3 Ako je vaš administrator podijelio programe u različite kategorije, morati ćete izabrati jednu od opcija pod **Kategorija** da vidite program koji želite dodati.
- 4 Izaberite namjenski program sa popisa i kliknite **Add** (Dodaj).
- 5 Slijedite upute na zaslonu.

Uklanjanje namjenskih programa sa vašeg računala

Windows Vista

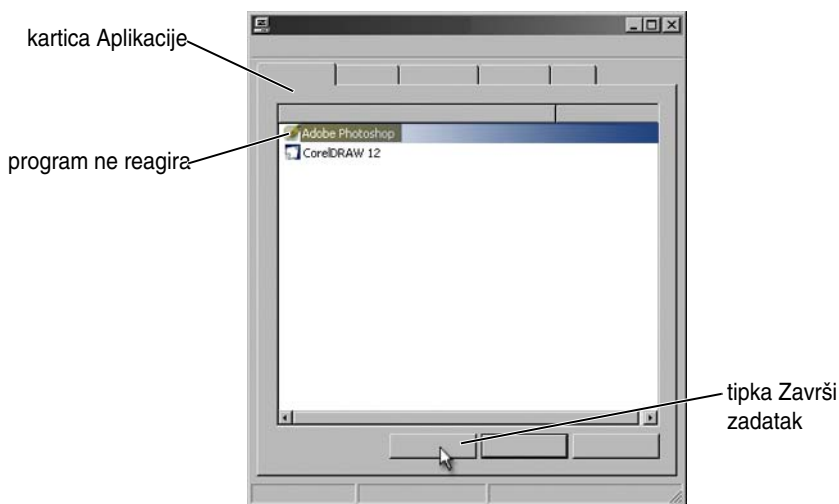
- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Kontrolna ploča) → **Programs** (Programi) → **Programs and Features** (Programi i karakteristike).
- 2 Izaberite program koji želite odstraniti te kliknite **Uninstall** (Odstrani).
Utipkajte lozinku administratora ili potvrdu, ako se pojave ta pitanja.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Add or Remove Programs** (Dodaj ili ukloni programe).
- 2 Kliknite **Remove a program** (Odstrani program) te izaberite namjenski program koji želite odstraniti.
- 3 Kliknite **Remove** (Odstrani).

SAVJET: ako samo izbrišete program, to ne znači da ćete time potpuno ukloniti s vašeg računala. Ako ne koristite uslužni program za dodavanje ili odstranjivanje programa, brisanjem programa sa vašeg računala možete uzrokovati brisanje nekih pogona koje koriste neki drugi programi.

Zatvaranje namjenskog programa kada se ne odziva

Ako se namjenski program ne odziva, Windows automatski pokušava naći problem i riješiti ga.

Namjenski program možete zatvoriti i upotrebom Upravitelja zadataka:

- 1 Desnom tipkom miša kliknite programsku traku te izaberite **Task Manager** (Upravitelj zadataka).
- 2 Na oznaci za **namjenske programe Windows-ovog Upravitelja zadataka**, označite namjenski program, koji se ne odaziva te zatim kliknite **End Task** (Završi zadatak).

Zadaci održavanja (za poboljšanje djelovanja računala i osiguranje zaštite)

Izvedba zadatka za održavanja kako bi se povećala brzina rada računala i osigurala zaštita

Vaše računalo može nakon nekog vremena početi djelovati sporije. Sporije djelovanje računala može biti uzrokovano:

- Neorganiziranim datotekama
- Nepotrebnom programskom opremom
- Nekorištenim mrežnim pogonima
- Prevelikom brojem programa koji se automatski pokreću kod uključivanja računala

Nadalje, virusi isto tako mogu nanijeti veliku štetu i usporiti djelovanje računala.

Vaše računalo možete zaštititi, povećati životni vijek djelovanja, i poboljšati njegovo djelovanje ako izvodite standardne zadatke održavanja, poput:

- Čišćenje računala i njegovih sastavnih dijelova
- Defragmentacija diska (preslaganje fragmentiranih podataka za bolji rad računala)
- Pretraživanje za virusima i spyware-om

Alati za upravljanje i poboljšanje djelovanja računala dostupni su preko operativnog sustava računala. Upotrijebite taj dokument za pregled ponuđenih opcija.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o zadacima održavanja, pogledajte Windows Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili

→ **Help and Support.**

Čišćenje vašeg računala

Prije nego počnete

Pročitajte upute za sigurnost u Dell™ informacijama o sigurnosti koje su isporučene zajedno s vašim računalom.

Isključite računalo i iskopčajte kabel napajanja iz električne utičnice. Ako se radi o prijenosnom računalu, uklonite sve baterije.

Kako očistiti računalo

Da očistite vaše računalo, obrišite računalo, tipkovnicu i plastični dio monitora vlažnom krpom.

Ne koristite raspršiva sredstva za čišćenje, zapaljive tekućine ili druge sprejeve za čišćenje. Nemojte dopustiti da vam voda prodre u računalo ili tipkovnicu.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o čišćenju pojedinih komponenti vašeg računala, pogledajte "Uređaji za upravljanje (miš, tipkovnica, podloga osjetljiva na dodir)" na stranici 59.

Kako čistiti optičke pogone i optičke medije

- **OBAVIJEST:** Uvijek koristite stlačeni zrak za čišćenje leća kod optičkog pogona, i slijedite upute koje ste dobili s vašim proizvodom za stlačeni zrak. Ne dirajte leću u pogonu.

Ako ste primijetili probleme, kao što je preskakanje, s kvalitetom reprodukcije vašeg optičkog medija, pokušajte očistiti medij.

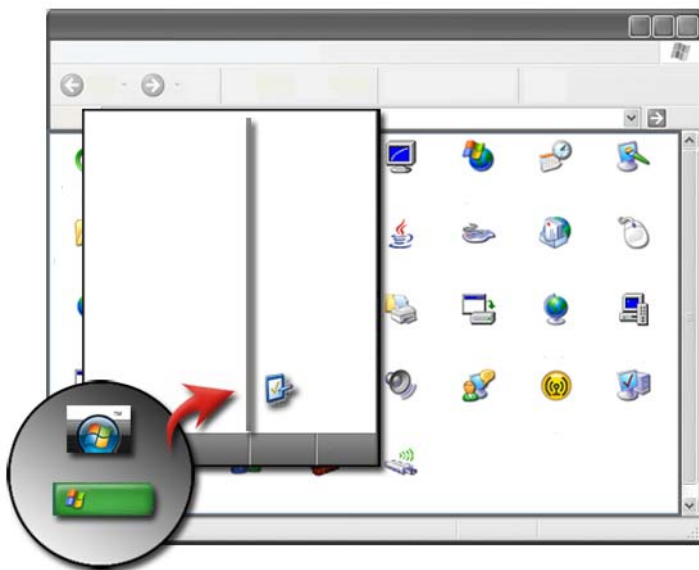
- 1 Držite disk za vanjski rub. Možete dodirnuti i unutrašnji rub centralne rupe.

- **OBAVIJEST:** Kako biste izbjegli oštećivanje površine, disk ne brišite kružnim pokretima.

- 2 Mekanom krpom bez dlačica lagano obrišite donju stranu diska (neoznačenu stranu) ravnim pokretima od centra prema vanjskim rubovima.

Za tvrdokornu prljavštinu pokušajte koristiti vodu ili otopinu vode i lagane sapunice. Također možete kupiti komercijalne proizvode za iš enje diskova i pružaju zaštitu od prašine, otisaka prstiju i ogrebotina. Sredstva za čišćenje CD-ova su također sigurna i za DVD-e.

Kako upravljati djelovanjem vašeg računala

Upravljačka ploča sadrži alate za upravljanje i poboljšanje djelovanja vašeg računala.

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča).
- 2 Kliknite **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **Performance Information and Tools** (Informacije o djelovanju i alati).
- 3 Upotrijebite sljedeće opcije u području **Zadataka** za poboljšanje djelovanja vašeg računala:

Upravljanje programima koji se automatski pokreću kod uključivanja – deaktivirajte neke od tih programa kako biste poboljšali djelovanje.

Podesite vizualne efekte – promijenite prikazivanje izbornika i prozora za poboljšano djelovanje

Podesite opcije indeksiranja – index opcije pomažu vam kod pronalaženja onog što tražite na računalu

Podesite postavke za napajanja – promijenite te postavke tako da se računalo učinkovitije vrati na postavke čuvanja električne energije i podesite upotrebu baterije za prenosiva računala.

Otvorite Čišćenje Diska (Disk CleanUp) – izbrišite nepotrebne ili privremene datoteke na tvrdom disku za povećanje prostora pohranjivanja na vašem računalu

Napredni alati – pristupite naprednim alatima sustava, kao što su Preglednik događaja i Informacije o sustavi

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Performance and Maintenance** (Učinkovitost i održavanje) → **Administrative Tools** (Administrativni alati).
- 2 Izaberite jednu od dostupnih opcija za izvedbu održavanja i poboljšanje djelovanja vašeg računala:

Usluge sastavnih dijelova – alati sustava za nadzor statusa usluga sustava, preglednika događaja, i drugih procesa na računalu.

Upravljanje računalom – pruža pristup alatima sustava, kao što su Upravitelj uređaja, defragmenter diska, upravljanje diskom i drugim uslužnim programima za pohranjivanje i usluge sustava.

Preglednik događaja – napredan alat sustava za pregled zaštite, namjenskih programa i događaja sustava za provjeravanje grešaka i područja s problemima.

Politika lokalne zaštite – napredan alat sustava za upravljanje i nadograđivanje zaštite sustava sa lozinkama, lokalnom politikom, lokalnom ključnim politikom, zabranama programske opreme, te IP politikom zaštite.

Djelovanje – nadzire djelovanje sustava da otkrije probleme.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o upravljanju prostorom na tvrdom disku uklanjanjem nekorisćenih aplikacija, pogledajte “Uklanjanje namjenskih programa sa vašeg računala” na stranici 134.

Podešavanje učinkovitosti

Podešavanje učinkovitosti pomoću programa za postavljanje sustava

Kod nekih Dell sustava opcije raspoložive na stranici s Naprednim postavkama programa za postavljanje sustava omogućuju korisniku poboljšan pristup opcijama i naredbama za ručno podešavanje učinkovitosti računala.

OBAVIJEST: Program za postavljanje sustava pruža korisnicima neograničen pristup parametrima za postavljanje učinkovitosti. Neodgovarajuće postavke ovih parametara ili odabir opcija izvan radnih sposobnosti ugrađenih komponenti mogu dovesti do nestabilnosti sustava, smanjenja radnog vijeka komponente ili trajnog oštećivanja komponente.

Za više informacija o pristupanju programu za postavljanje sustava, pogledajte “Postav sustava” na stranici 325.

Podešavanje učinkovitosti pomoću programske opreme

NVIDIA Enthusiast System Architecture (ESA) je računalni protokol za nadzor i upravljanje u realnom vremenu toplinskih, električnih, zvučnih i radnih svojstava računala.

Ukoliko su u vaše računalo ugrađene komponente koje podržavaju ESA, Dell je već instalirao aplikacije za nadzor i podešavanje učinkovitosti i rada komponenti.

Za više informacija o ESA, pogledajte [nvidia.com/object/nvidia_esa.html](https://www.nvidia.com/object/nvidia_esa.html).

NVIDIA Performance

Aplikacija NVIDIA Performance integrira mnoštvo funkcija koje su prije bile raspoložive u aplikaciji NVIDIA nTune u odjeljku Učinkovitosti NVIDIA Upravljačke ploče.

NAPOMENA: Pri uporabi odjeljka **Učinkovitosti** NVIDIA Upravljačke ploče, od vas se može zatražiti da prihvatite Licenčni sporazum s krajnjim korisnikom.

Device Settings

Nakon pokretanja, aplikacija otkriva ugrađene uređaje koji podržavaju ESA poput, CPU-ova, video kartica, memorije, matične ploče i komponenti kućišta.

Odabirom komponente u sučelju **Device Settings** (Postavke uređaja) prikazuju se raspoložive postavke i opcije za tu komponentu. Napredni korisnici mogu ručno podešavati te postavke kako bi ugađali i prilagodili učinkovitost svog sustava. Ove se postavke mogu spremići i opet naknadno uporabiti.

OBAVIJEST: Program za postavljanje sustava pruža korisnicima neograničen pristup parametrima za postavljanje učinkovitosti. Neodgovarajuće postavke ovih parametara ili odabir opcija izvan radnih sposobnosti ugrađenih komponenti mogu dovesti do nestabilnosti sustava, smanjenja radnog vijeka komponente ili trajnog oštećivanja komponente.

Dynamic BIOS Access

Ovaj odjeljak NVIDIA upravljačke ploče vam pruža mogućnost mijenjanja postavki BIOS-a putem Windows korisničkog sučelja. Promjene ovih postavki će biti primijenjene nakon slijedećeg ponovnog pokretanja sustava.

View System Information

Ovaj odjeljak NVIDIA upravljačke ploče vam pruža mogućnost pregleda informacija o inačicama komponenti sustava i instaliranih pogonskih programa. Ove se informacije mogu spremići u datoteku za kasniji pregled kao i za postupke tehničke potpore.

Profile Policies

Odjeljak Profile Policies omogućuje vam kada i kako će se koristiti profili spremljeni u odjeljku **Device Settings**.

LED Control

U odjeljku **LED Control** možete prilagoditi boju i intenzitet LED indikatora na kućištu. Preko ovog sučelja možete izraditi, spremići i primijeniti prilagođene efekte za LED indikatore.

NVIDIA Monitor

Aplikacija NVIDIA Monitor vam omogućuje nadzor, praćenje i vođenje dnevnika o karakteristikama učinkovitosti podržanih komponenti unutar vašeg računala.

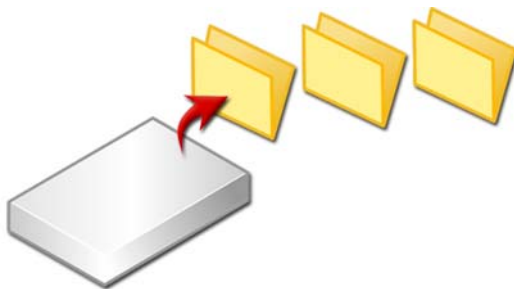
Podatke se može koristiti za praćenje učinkovitosti sustava tijekom vremena kao i za procjenu djelovanja promjena izvršenih u konfiguraciji sustava.

Nakon pokretanja, aplikacija NVIDIA Monitor otkriva ugrađene uređaje koji podržavaju ESA poput, CPU-ova, video kartica, memorije, matične ploče i komponenti kućišta. Odabirom komponente u sučelju prikazuju se podaci u realnom vremenu za raspoložive radne karakteristike odabrane komponente. Ove karakteristike mogu sadržavati napone, brzine ventilatora, potrošnju, temperature itd.

NVIDIA Monitor možete prilagoditi na slijedeće načine:

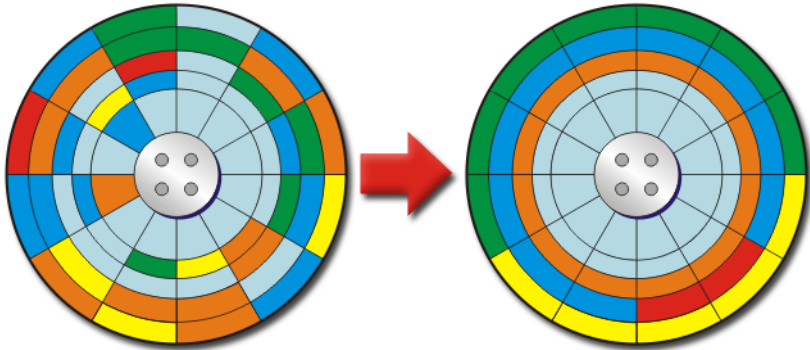
- Izabrati ključne karakteristike za praćenje, prikazivanje grafikonom i vođenje dnevnika.
- Postaviti intervale za izvještaje i granice učinkovitosti.
- Konfigurirati i zapisati događaje definirane od strane korisnika.
- Prilagoditi brzinu osvježavanja aplikacije.

Kako očistiti tvrdi disk

- 1 Kliknite **Start**→ **All Programs** (Svi Programi)→ **Accessories** (Pomagala)→ **System Tools** (Alati sustava)→ **Disk Cleanup** (Čišćenje diska).
- 2 **Čišćenje diska** (Disk Cleanup) izračunava koliko prostora će biti oslobođeno na vašem disku nakon čišćenja.
- 3 Kliknite **OK**.

Defragmentacija tvrdog diska

Djelovanje računala možete poboljšati defragmentacijom tvrdog diska. Ta radnja omogućuje brže pokretanje vaših programa i brže otvaranje datoteka.

SAVJET: Zašto defragmentirati disk?

Fragmentirani tvrdi disk pohranjuje fragmente (djeliće) datoteka na različitim lokacijama na disku. Računalo zatim mora pretražiti cijeli disk da dođe do cijele datoteke. Defragmentor diska sastavi sve dijelove datoteka i spremi ih na jednu lokaciju. Time se smanjuje vrijeme koje računalo potroši za pronalaženje svih dijelova datoteka i otvaranje.

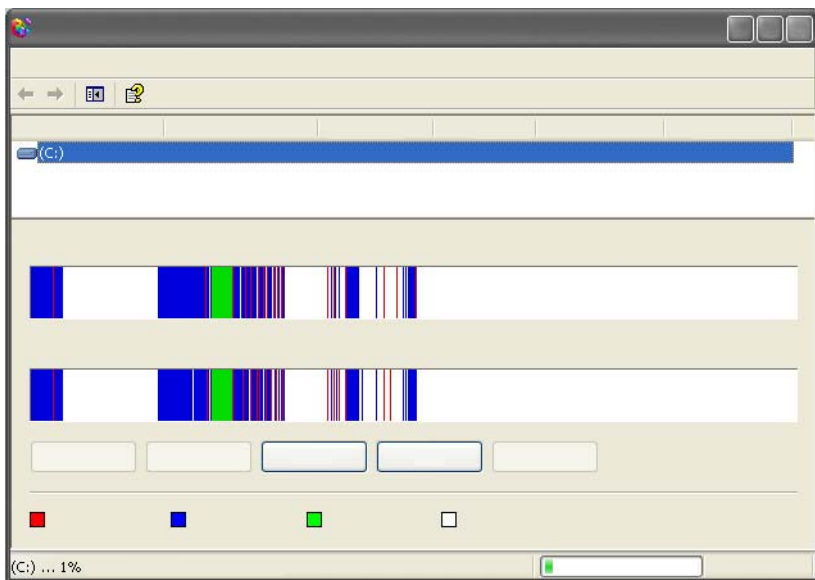
Prije defragmentacije tvrdog diska, Windows analizira disk da odredi da li je defragmentacija potrebna. Taj postupak potrebno je izvesti barem jedanput tjedno.

 NAPOMENA: Ako se taj postupak redovito izvodi, proces defragmentacije trebao bi trajati samo 5 do 10 minuta.

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **Disk Defragmenter** (Defragmentor diska).

Otvorit će se prozor **Defragmentora diska**. U tom prozoru nalazi se popis tvrdih diskova na vašem računalu zajedno sa kapacitetom memorije i količinom slobodnog prostora.

- 2 Izaberite pogon koji želite defragmentirati i kliknite **Analyze** (Analiziraj) da odredite da li je potrebna defragmentacija diska. Kliknite **Defragment** (Defragmentiraj) ako želite nastaviti i defragmentirati disk.

NAPOMENA: Ne smijete upotrebljavati vaše računalo za vrijeme procesa defragmentacije.

Kako otkriti i popraviti greške na disku

- 1 Kliknite **Start** → **My Computer** (Moje računalo).
- 2 Na izborniku **File** (Datoteka), izaberite **Properties** (Svojstva).
- 3 Na kartici **Tool** (Alati), kliknite **Check Now** (Provjeri sada).
- 4 Izaberite radnje koje želite izvesti i kliknite **Start**.

Pretraživanje za virusima i spywarom

Virusi i spyware su skrivena programska oprema koja oštećuje datoteke ili sakuplja informacije na vašem računalu bez vašeg znanja ili pristanka.

Virusi utječu na djelovanje vašeg računala, a mogu i uništiti podatke. Ako vaše računalo ima pristup internetu, tada morate instalirati antivirusne i antispymware programe.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome kako zaštititi vaše računalo od virusa, pogledajte "Virusi" na stranici 194.

Windows defender/branitelj Windowsa je antispymware namjenski program koji:

- Provjerava mjesta na tvrdom disku vašeg računala koja su zaražena spyware-om
- Provjerava sve datoteke na tvrdom za spyware
- Provjerava da li svi trenutno otvoreni programi imaju spyware

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o Windows Defender-u, potražite "Using Windows Defender" (Uporaba Windows Defender-a) na Microsoftovoj stranici (www.microsoft.com). Za više informacija o antivirusnoj programskoj opremi, potražite pojam "antivirusna programska oprema" na internetu.

Napajanje (postavke, uređaji za zaštitu i baterije)

Postavljanje opcija za napajanje

Windows Vista®

Korištenje planova za napajanje

Windows Vista ima tri primarna plana za napajanje koje možete koristiti kao što jesu ili ih možete konfigurirati prema vašim potrebama. Ti planovi upravljaju korištenjem napajanja vašeg računala tako da čuvaju napajanje, maksimiziranjem djelovanje sustava, ili balansiranjem/uravnoteživanjem tih dviju zadataka. Unaprijed konfigurirani planovi za napajanje su:

- **Uravnoteženi** pruža puno djelovanje kada ga trebate i čuva napajanje za vrijeme mirovanja.
- **Štednja napajanja** štedi napajanje na prijenosnom računalu tako da smanjuje djelovanje sustava da produži život/vrijeme korištenja/trajanja baterije.
- **Visoka učinkovitost** pruža najveći nivo djelovanja sustava na vašem prijenosnom računalu prilagođavanjem brzine procesora na vaše djelovanje/rad, što povećava učinkovitost sustava.

Za izbor plana napajanja:

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **Power Options** (Opcije napajanja).
- 2 Kliknite opciju koju želite upotrijebiti.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o planovima napajanja, pogledajte Windows Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Stanja upravljanja napajanjem

Spavanje

Stanje spavanja štedi napajanje tako da sačuva vaše otvorene dokumente i programe i dopušta vašem računalu da se brzo vrati punoj aktivnosti kada ste opet spremni početi raditi na računalu.

Da stavite vaše računalo u to stanje:

- Kliknite **Start**, pomaknite pokazivač na ikonu za strelicu kraj tipke **Zaključaj**. Zatim kliknite **Sleep** (Spavaj).

ILI

- Ovisi o tome kako postavite opcije upravljanja napajanjem, možete koristiti i jednu od sljedećih metoda da bi vaše računalo stavili u stanje spavanja:
 - Kliknite gumb za uključivanje.
 - Zatvorite zaslon na prijenosnim računalima.
 - Kliknite <Fn><Esc>.

Da bi računalo probudili, ovisi o tome kako su postavljene opcije upravljanja napajanjem:

- Kliknite gumb za uključivanje.

ILI

- Otvorite zaslon na prijenosnim računalima.

Stanje hibernacije

To stanje čuva napajanje kopiranjem podataka sustava na određeno područje na tvrdom disku te zatim potpuno isključi računalo. Kada računalo napusti stanje hibernacije, vraća se u isto radno stanje u kojem je bilo prije ulaska u stanje mirovanja.

OBAVIJEST: Ne možete uklanjati uređaje ili skinuti računalo s priključne stanice dok je računalo u stanju hibernacije.

Vaše računalo ulazi u stanje mirovanja ukoliko razina baterije postane kritično niska.

Za ručni ulazak u stanje mirovanja:

- Kliknite **Start**, pomaknite pokazivač na ikonu za strelicu kraj tipke **Lock** (Zaključaj). Tada kliknite **Hibernate** (Hiberniraj).

ILI

- Ovisi o tome kako postavite opcije upravljanja napajanjem, možete koristiti i jednu od sljedećih metoda da bi vaše računalo stavili u stanje spavanja:
 - Kliknite gumb za uključivanje.
 - Zatvorite zaslon na prijenosnom računalu.
 - Kliknite <Fn><Esc>.

NAPOMENA: Neke PC kartice ili Express kartice možda neće djelovati ispravno kada računalo izađe iz stanja zimovanja. Odstranite i ponovno umetnite karticu ili jednostavno isključite i ponovno uključite računalo.

Kako biste napustili stanje hibernacije, kliknite gumb za uključivanje. Za izlazak iz stanja mirovanja računalo će trebati nekoliko vremena.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o konfiguriranju opcija napajanja, pogledajte Windows Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili

→ **Help and Support.**

Windows® XP

Konfiguriranje postavki napajanja

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Performance and Maintenance** (Učinkovitost i održavanje) → **Power Options** (Opcije napajanja).
- 2 U prozoru za **Karakteristike opcija napajanja**, možete promijeniti sljedeće informacije za najbolju potporu vašem računalu:
 - **Plan rada za napajanje** – izabere unaprijed konfigurirane postavke za vaše računalo
 - **Alarmi** – postavlja alarme za nisku ili kritičnu moć napajanja baterije (prijenosna računala)
 - **Mjerač napajanja** – pregled raspoložive napunjenosti baterije (projenosna računala)
 - **Napredno** – izabire opcije za napredne postavke napajanja
 - **Hiberniraj** – izabire aktiviranje ili deaktiviranje stanja hibernacije

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o konfiguriranju postavki napajanja u Windowsima, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Načini rada upravljanja napajanjem

Stanje pripravnosti

Stanje pripravnosti čuva napajanje isključivanjem zaslona i tvrdog diska nakon predodređenog perioda mirovanja (vrijeme neaktivnosti). Kada računalo izađe iz načina rada stanje pripravnosti, vraća se u isto operativno stanje u kojem je bilo prije početka stanja pripravnosti.

OBAVIJEST: Ako računalo ostane bez struje ili napajanja dovođene baterijom, tada može doći do gubitka podataka.

Za ulazak u stanje pripravnosti:

- Kliknite **Start** → **Turn off computer** (Isključi računalo) → **Stand by** (Stanje pripravnosti).

ILI

- Ovisno o vašim postavljenim opcijama upravljanja napajanjem, možete upotrijebiti jednu od sljedećih metoda da stavite računalo u stanje spavanja:
 - Kliknite gumb za uključivanje.
 - Zatvorite zaslon na prijenosnim računalima.
 - Kliknite <Fn><Esc>.

Da bi izašli iz stanja pripravnosti, ovisno o tome kako su postavljene opcije upravljanja napajanjem:

- Kliknite gumb za uključivanje.

ILI

- Otvorite zaslon na prijenosnim računalima.

Stanje hibernacije

To stanje čuva napajanje kopiranjem podataka sustava na određeno područje na tvrdom disku te zatim potpuno isključi računalo. Kada računalo izađe iz načina rada stanje hibernacije, vrati se u isto operativno stanje u kojem je bilo prije početka stanja hibernacije.

OBAVIJEST: Ne možete uklanjati uređaje ili skinuti računalo s uređaja za spajanje dok je računalo u stanju hibernacije.

Vaše računalo ulazi u stanje hibernacije ukoliko razina baterije postane kritično niska.

Za ručni ulazak u stanje hibernacije:

- Kliknite **Start** → **Turn off computer** (Isključi računalo). Zatim kliknite i držite tipku <Shift> i kliknite **Hibernate** (Hiberniraj).

ILI

- Ovisno o vašim postavljenim opcijama upravljanja napajanjem, možete upotrijebiti jednu od sljedećih metoda da stavite računalo u stanje hibernacije:
 - Kliknite gumb za uključivanje.
 - Zatvorite zaslon na prijenosnim računalima.
 - Kliknite <Fn><Esc>.

NAPOMENA: Neke PC kartice ili Express kartice možda neće djelovati ispravno kada računalo izađe iz stanja zimovanja. Odstranite i ponovno umetnite karticu ili jednostavno isključite i ponovno uključite računalo.

Kako biste napustili stanje hibernacije, kliknite gumb za uključivanje. Za izlazak iz stanja hibernacije računalo će trebati nekoliko vremena.

Uređaji za zaštitu napajanja

Smetnje ili fluktuacija/nestalnost nivoa napajanja koja snabdijeva vaše računalo, može uzrokovati krahove/padove i ponekad trajno oštetiti vaše računalo. Osigurači od električnog udara, elektronički mjerni pretvornici, neprekidno snabdijevanje napajanjem pružaju zaštitu vašem računalu.

osigurači od električnog udara

elektronički mjerni pretvornici

neprekidno snabdijevanje napajanjem

Osigurači od električnog udara

Priključite kabel za napajanje u osigurač od električnog udara ili razdjelnik napajanja koji ima zaštitu od električnog udara čime ćete spriječiti štetu na vašem računalu od kratkih izboja visokog napona koji se mogu pojaviti za vrijeme električne oluje ili drugih prekida napajanja.

Neki proizvođači uređaja za zaštitu od prenapona daju jamstvo za određene vrste šteta. Prilikom odabira uređaja za zaštitu od prenapona pažljivo pročitajte jamstvo. Uređaj s većom stopom joulea daje veću zaštitu. Usporedite stope joulea kako biste usporedili učinkovitost različitih uređaja.

OBAVIJEST: Većina uređaja za zaštitu od prenapona ne štiti od promjena ili prekida koje uzrokuju bliski udari groma. Kada u vašoj blizini dođe do grmljavinskog nevremena, isključite telefonski kabel iz zidne telefonske utičnice, a računalo isključite iz zidne strujne utičnice.

Mnogi uređaji za zaštitu od prenapona imaju telefonski priključak za zaštitu modema. Upute za povezivanje s modemom potražite u dokumentaciji uređaja za zaštitu od prenapona.

- **OBAVIJEST:** Neki uređaji za zaštitu od prenapona nemaju zaštitu za mrežne adaptere. Tijekom oluje isključite mrežni kabel iz zidne mrežne utičnice.

Elektronički mjerni pretvornici

- **OBAVIJEST:** Oni ne štite od nestanka napajanja.

Uključite kabel za napajanje u elektronički mjerni pretvornik da nadoknadite najviše i najniže nivoe snabdijevanja napajanjem i da smanjite najviše nivoe napajanja strujnog toka za vaše računalo. Ti pretvornici drukčiji su od tipičnog neprekinutog snabdijevanja napajanjem u tome što neprestano pune bateriju i stalno snabdijevaju računalom napajanjem, ali bez napajanja iz baterije.

Neprekinuto snabdijevanje napajanjem (UPS)

- **OBAVIJEST:** Nestanak struje prilikom spremanja podataka na tvrdi disk može rezultirati gubitkom ili oštećenjem podataka.

- **NAPOMENA:** Kako biste osigurali maksimalno trajanje baterije, na UPS priključujte samo računalo. Ostale uređaje, npr. pisac, priključite na zasebno napajanje opremljeno uređajem za zaštitu od prenapona.

UPS uređaji štite od fluktuacija i nestanka napajanja. UPS uređaji opremljeni su baterijom koja privremeno napaja priključene uređaje kada dođe do prekida u napajanju izmjeničnim naponom. Baterija se puni dok je izmjenično napajanje dostupno.

Informacije o vijeku trajanja baterije potražite u dokumentaciji koju ste dobili od proizvođača UPS-a i provjerite da li je uređaj odobren od strane Underwriters Laboratories (UL).

Baterije prijenosnih računala

Da osigurate optimalno djelovanje i da pomognete očuvati BIOS postavke, radite na prijenosnom računalu sa baterijom instaliranom cijelo vrijeme. Jedna baterija je isporučena kao serijska oprema u toru za baterije.

Korištenje prijenosnog računala prvi put

Ikona mjerača napajanja

Kod prvog korištenja vašeg računala, koristite strujni adapter za priključivanje računala u električnu utičnicu u slučaju da baterija nije potpuno puna. Za najbolje rezultate koristite računalo s AC adapterom dok u potpunosti ne napunite bateriju. Da pregledate status punjenja baterije, provjerite ikonu mjerača napajanja na programskoj traci.

NAPOMENA: Za očuvanje moći napajanja, priključite računalo na električnu utičnicu za vrijeme zapisivanja na CD ili DVD.

Očuvanje životnog vijeka baterije

Operativno vrijeme baterije, što je zapravo vrijeme za koje se baterija može puniti, različito je što ovisi o tome kako koristite vaše prijenosno računalo. Sljedećim postupcima smanjit ćete operativno vrijeme vaše baterije:

- Korištenje optičkih upravljačkih programa
- Korištenje bežičnih komunikacijskih uređaja kao što su PC kartice, Express kartice, memorijske kartice medija, ili USB uređaja
- Korištenje postavki za iznimnu svjetlinu zaslona, 3D čuvara zaslona ili ostalih programa koji zahtijevaju puno napajanja poput složenih 3D grafičkih aplikacija
- Korištenje računala u načinu rada maksimalnog djelovanja (gledajte Održavanje vašeg računala za informacije o tome kako podesiti optimalno djelovanje vašeg računala)

Životni vijek baterije smanjuje se nakon nekog vremena što ovisi o tome kako koristite bateriju i uvjetima pod kojima koristite bateriju. Možda ćete nakon nekog vremena morati kupiti novu bateriju.

Više informacija o produljivanju trajanja baterije na vašem računalu potražite u “Dell™ ControlPoint Upravitelj napajanja” na stranici 161.

Mijenjanje baterije

- **OPREZ:** Korištenje baterije koja nije kompatibilna može povećati opasnost od eksplozije ili požara. Bateriju zamijenite isključivo s kompatibilnom baterijom kupljenom od tvrtke Dell. Baterija je namijenjena za rad u vašem Dell računalu. U računalu nemojte umetati baterije namijenjene drugim računalima.
- **OPREZ:** Baterije nemojte odložiti u smeće vašeg domaćinstva. Kada se baterija više ne može puniti, zovite lokalno poduzeće za sakupljanje otpada ili agenciju za zaštitu okoliša da se raspitate kamo staviti takve baterije. Pročitajte “Odlaganje baterije” u sigurnosnim uputama koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.
- **OPREZ:** Nepravilna upotreba baterije može povećati opasnost od požara ili kemijskih opekлина. Ne bušite, ne palite, ne rastavljajte i ne izlažite bateriju temperaturama većim od 65°C (149°F). Držite bateriju izvan dosega djece. Postupajte pažljivo s oštećenim baterijama ili onima koje cure. Oštećene baterije mogu curiti i prouzročiti osobne ozljede ili štetu na opremi.
- **OPREZ:** Prije izvođenja tih postupaka, isključite računalo, isključite adapter iz električne utičnice i računala, isključite modem iz zidnog konektora i računala i odstranite bilo kakve vanjske kablove iz računala.
- **OBAVIJEST:** Morate ukloniti sve vanjske kablove iz računala kako bi izbjegli moguća oštećenja konektora.

Baterije se razlikuju od jednog do drugog prijenosnog računala. Ako želite zamijeniti bateriju prijenosnog računala, učinite sljedeće:

- 1 Ako je računalo priključeno na priključnu stanicu, iskopčajte ga iz nje.
- 2 Vodite računa da je računalo isključeno.
- 3 Gurnite jezičak za oslobađanje baterije na dnu računala te zatim lagano izvadite bateriju.

- 4 Stavite novu bateriju na isto mjesto tako da se postavi na mjesto.

Provjera napunjenosti baterije

Punjenje baterije na računalu možete provjeriti jednim od sljedećih načina:

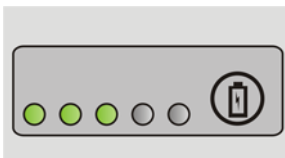
Microsoft Windows mjerac napajanja

Mjerac napajanja označava ostatak vremena za punjenje baterije. Da provjerite količinu napunjenosti vaše baterije, dva puta kliknite ikonu Mjerača napajanja na programskoj traci.

Stupac za mjerenje punjenja baterije/mjerac punjenja baterije

Operativno vrijeme baterije ovisi o broju punjenja baterije. Nakon stotina ciklusa punjenja i pražnjenja, baterije gube kapacitet – ili zdravlje baterije. To jest, ako baterija prikazuje status “napunjeno” ali ima smanjeni kapacitet punjenja, koji je zapravo zdravlje baterije.

Punjenje lijevo na bateriji

Kako bi provjerili napunjenost baterije, kliknite i otpustite statusni gumb na mjeracu napunjenosti baterije kako bi osvijetlili razinu punjenja. Svaki indikator predstavlja otprilike 20 posto ukupne napunjenosti baterije.

PRIMJER: ako je bateriji ostalo još 60% punjenja baterije, tri indikatora će biti osvijetljena. Ukoliko nema svjetla, baterija je prazna.

Provjeravanje zdravlja baterije

Kako biste provjerili zdravlje baterije pomoću mjerača napunjenosti kliknite i držite statusni gumb na mjeracu napunjenosti baterije najmanje 3 sekunde.

Ukoliko indikatori ne svijetle, baterija je u dobrom stanju i ostaje više od 80% originalnog kapaciteta. Svaki indikator predstavlja postupno opadanje.

Ukoliko se pojavi pet svjetala, ostalo je manje od 60% kapaciteta napajanja, te biste trebali razmisliti o zamjeni baterije.

Razumijevanje upozorenja za niski nivo baterije

 OBAVIJEST: Kako biste izbjegli gubljenje ili oštećenje podataka, spremite svoj rad odmah nakon što čujete ton upozorenja. Tada priključite računalo na električnu utičnicu ili instalirajte drugu bateriju u otvor za medije ako vaše prijenosno računalo ima tu mogućnost. Ukoliko se baterija potpuno isprazni, način rada hibernacije se odmah uključi.

Vaše prijenosno računalo može prikazati upozorenje kada je baterija potrošila 90% napajanja. Ako koristite dvije baterije, upozorenje se odnosi na obje baterije. Računalo ulazi u način rada hibernacije kad je napunjenost baterije kritično niska.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o mijenjanju postavki za alarme baterije kroz opciju upravljanja napajanjem u Windowsima, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**. Također, vidite “Postavljanje opcija za napajanje” na stranici 149.

Postavke za alarme baterije možete promijeniti kroz opciju upravljanja napajanjem u Windowsima (gledajte “Postavljanje opcija za napajanje” na stranici 149).

Štednja napajanja baterije

Za štednju baterije na prijenosnom računalu, učinite jedno od sljedećeg:

- Priključite računalo na električnu utičnicu kad je god moguće, radni vijek baterije uvelike ovisi o broju korištenja i punjenja baterije.
- Konfigurirajte postavke za upravljanje napajanjem koristeći Microsoft Windows opcije napajanja za optimalnu upotrebu napajanja računala (gledajte “Postavljanje opcija za napajanje” na stranici 149).
- Koristite stanje spavanja kada ostavite računalo u stanju mirovanja za duže vrijeme.

Punjenje baterije

Kada spojite računalo na izvor napajanja ili instalirate bateriju dok je računalo priključeno na izvor napajanja, računalo provjerava napunjenost baterije i temperaturu. Po potrebi, AC adapter zatim puni bateriju i odražava bateriju punom.

NAPOMENA: S Dell™ ExpressCharge™, kada je računalo isključeno, strujni adapter napuni sasvim praznu bateriju do 80% za oko 1 sat a do 100% u približno dva sata. Vrijeme punjenja je dulje ako je računalo uključeno. Bateriju u računalu možete ostaviti koliko god želite. Unutarnji sustav sklopova baterije sprječava preveliko punjenje baterije.

Ukoliko je baterija vruća od korištenja u računalu ili je u vrućem okolišu, baterija se možda neće puniti kada priključite računalo na izvor napajanja.

Baterija je prevruća za početak punjenja ako svjetla naizmjenice treptaju zelenim i narančastim svjetlom (boje svjetla ovise o vašoj bateriji). Isključite računalo iz izvora napajanja i dopustite računalu i bateriji da se ohladi na sobnu temperaturu. Zatim priključite računalo na izvor napajanja kako biste nastavili puniti bateriju.

NAPOMENA: Za vrijeme punjenja baterije, možete nastaviti raditi na računalu. Međutim, nemojte koristiti računalo koristeći napajanje baterije tako dugo dok se baterija potpuno ne napuni.

Pohrana baterije

Izvadite bateriju kada pohranjujete računalo na duži period. Baterija se prazni za vrijeme duljeg stajanja. Nakon dugog vremena nekorištenja, sasvim napunite bateriju da biste ju ponovno mogli koristiti.

Odjel za transport SAD-a (DOT) Ograničenja za baterije prijenosnih računala

Od 01. siječnja 2008, DOT SAD-a zabranjuje rezervne (slobodne) litijske baterije u čekiranoj prtljazi. Dell baterija za prijenosno računalo se smije nalaziti u čekiranoj prtljazi samo ako je umetnuta u Dell prijenosno računalo koje je isključeno.

SAVJET: ako želite onemogućiti punjenje baterije, možete uporabiti funkciju onemogućavanja punjenja baterije u aplikaciji Dell ControlPoint. To je pogodno u npr. avionima gdje punjenje baterija može biti zabranjeno.

Dell™ ControlPoint Upravitelj napajanja

Dell ControlPoint Upravitelju napajanja vašeg prijenosnog računala možete pristupiti preko namjenskog programa Dell ControlPoint (DCP). Ikona Dell ControlPoint se pojavi na programskoj traci. Kliknite ikonu za pristup Pomoći Dell ControlPoint i dodatnim karakteristikama i opcijama.

Možete optimizirati vrijeme trajanja baterije vašeg prijenosnog računala uporabom opcija raspoloživih pod All Day Battery mode (Baterija za čitav dan) ili Extended Battery Life mode (produljeno trajanje baterije).

ZA VIŠE INFORMACIJA: Ako želite saznati više o uporabi aplikacije Dell ControlPoint, pogledajte *pomoć* s glavnog zaslona aplikacije ControlPoint.

Mreže (LAN, bežična/Wireless, Mobile Broadband)

LAN

WLAN

Pregled

Mreža računala pruža spajanje između vašeg računala i Interneta, drugog računala ili vanjskog uređaja kao što je pisač. Na primjer, s mrežom postavljenom kod kuće ili u uredu, možete:

- Ispisivati na zajedničko korišteni pisač.
- Pristupiti pogonima i datotekama na drugom računalu.
- Dijeliti datoteke.
- Pretraživati druge mreže.
- Pristupiti internetu.

Mrežu lokalnog područja (LAN) možete uspostaviti uz pomoć širokopolasnog modema i mrežnih kabela, dok bežičnu mrežu lokalnog područja (WLAN) možete uspostaviti uz pomoć bežičnog usmjernika ili pristupne točke.

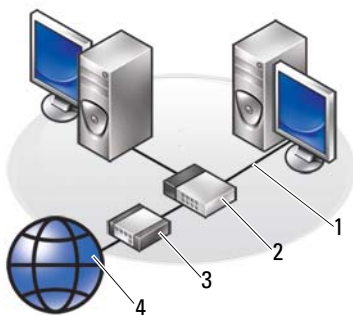
Čarobnjak za mrežne veze vodi vas kroz proces postavljanja mreže računala i spajanja na druge mreže.

Intel® tehnologija aktivnog upravljanja (Intel AMT ili iAMT®) pruža izvrsne alate za upravljanje umreženim računalima. Ova Intel AMT programska oprema dostupna je na nekim Dell računalima. Pogledajte “Upravljanje umreženim računalima s Intel® tehnologijom aktivnog upravljanja” na stranici 183.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o mrežama, pogledajte Windows-ovu Pomoć i Podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support.**

Mreže lokalnog područja (LAN)

1	kabel	2	Usmjernik
3	Modem	4	Internet

LAN spaja dva ili više računala jedno s drugim preko mrežnih kabela priključenih na svako računalo. Ovaj tip mreže obično pokriva manje područje. LAN se s drugim udaljenim LAN-om može povezati putem telefonske linije i radio valova za stvaranje mreže šireg područja (wide area network, WAN).

Što je potrebno za postavljanje LAN-a

- Kabelski ili DSL širokopoljasni modem s uspostavljenim internetskim pristupom. Za više informacija o širokopoljasnoj vezi, pogledajte “Širokopoljasni pristup” na stranici 165.
- Usmjernik – usmjernik spaja računala i vanjske uređaje jedno s drugima u mrežu, čime sva računala dijele pristup internetu preko širokopoljasnog modema. Usmjernik ima veći broj priključaka, svaki podržava jedno računalo ili jedan vanjski uređaj kao što je pisač.
- Mrežni kabeli – koristite CAT 5 ili CAT 5e kablove.
- Mrežna kartica/mrežni vezni sklop.

Širokopoljasni pristup

Širokopoljasni pristup pruža mnogo brži prijenos podataka nego dial-up pristup (pristup uz biranje). Širokopoljasni pristup najpovoljniji je za slanje velikih digitalnih fotografija elektronskom poštom, preuzimanje glazbe ili gledanje streaming videa (gledanje videa bez spremanja na računalo).

Što je potrebno za širokopoljasni pristup

- Možete birati između dva specifična tipa širokopoljasnog pristupa koje pružaju pružatelji internetskih usluga (ISP) – *kabelski* i *DSL*. DSL širokopoljasni pristup nude telefonske kompanije, ali nije dostupan na svim lokacijama. Ako imate pristup kabelskoj televiziji, možete dobiti kabelski širokopoljasni pristup preko pružatelja usluga kabelske televizije.
- Vaše računalo ili mrežu računala morate spojiti na kabelski modem ili DSL modem za širokopoljasni pristup. Širokopoljasni modem možete kupiti sami, a isto tako možete koristiti modem vašeg internetskog pružatelja usluga uz plaćanje mjesečne naknade koja je dodana vašoj mjesečnoj pretplati.
- Računalo mora imati mrežnu karticu.
- Vaša postojeća telefonska linija ili kabelska televizijska linija koristi se za pružanje širokopoljasni usluge; stoga nije potrebna nova linija.

Postavljanje novog LAN-a

Slijedeći koraci su samo općenite smjernice za postavljanje tipičnog LAN-a. Gledajte dokumentaciju koju ste dobili s usmjernikom za specifične detalje.

Postavljanje strojne opreme

- 1 Kontaktirajte davatelja internetskih usluga (ISP) ako želite dobiti specifične informacije o uvjetima za spajanje za vaš širokopojasni modem.
- 2 Provjerite da li imate pristup internetu kroz vaš širokopojasni modem.
- 3 Instalirajte programsku opremu za vaš usmjernik. S vašim usmjernikom ste najvjerojatnije dobili i instalacijski medij, koji obično sadrži informacije o instaliranju i traženju greški. Instalirajte potrebnu programsku opremu prema uputama proizvođača usmjernika.

Spajanje na mrežu

U **Control Panel** (Upravljačka ploča) vašeg računala, kliknite **Network and Internet connections** (Mreža i povezivanje s Internetom) → **Network and Sharing Center** (Centar za mreže i dijeljenje).

Najvjerojatnije će se automatski pojaviti Čarobnjak za mrežne veze. Ako ne, kliknite opciju za postavljanje veze ili mreže.

Sami koraci će se možda razlikovati od računala do računala što ovisi o instaliranom operativnom sustavu. Slijedite upute na zaslonu. Slijedite upute na zaslonu.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o spajanju vašeg računala u mrežu, pogledajte Windowsovu Pomoć i Podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Mreže lokalnog područja (WLAN)

1 Usmjernik 2 Modem 3 Internet

Ta mreža spaja dva ili više računala jedno sa drugim i internetom preko zračnih valova, a ne preko mrežnih kablova spojenih na vaša računala.

Kod WLAN-a, uređaj za radijsko komuniciranje (pristupna točka ili bežični usmjernik) spaja umrežena računala i vanjske uređaje te pruža pristup internetu i mreži. Pristupna točka ili bežični usmjernik i kartica za bežičnu mrežu na računalu komuniciraju tako da njihove antene odašilju podatke putem zračnih valova.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o mrežama, pogledajte Windows-ovu Pomoć i Podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**. Isto tako, pogledajte priručnike za uređaje za vaše bežične kartice koje ste dobili s vašim računalom.

Što je potrebno za postavljanje WLAN-a

- Širokopojasni pristup internetu (kabelski ili DSL)
- Širokopojasni modem
- Bežični usmjernik
- Bežična mrežna kartica, integrirani bežični adapter, ili bežični USB adapter za svako računalo koje želite spojiti na WLAN.
Pogledajte “Provjera kartice za bežičnu mrežu” na stranici 168.
- Mrežni kabel sa mrežnim konektorima (RJ-45)

Provjera kartice za bežičnu mrežu

Ako želite potvrditi da vaše računalo ima bežičnu mrežnu karticu i ako želite odrediti tip kartice, pogledajte potvrdu za narudžbu koju ste dobili kada ste naručili vaše računalo, ili upotrijebite Upravitelja uređaja (pogledajte “Upravitelj uređaja” na stranici 28):

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** , desnom tipkom miša kliknite **Computer** (Računalo) i odaberite **Properties** (Svojstva).
- 2 Pod **Tasks** (Zadaci) kliknite **Device Manager** (Upravitelj uređaja).
- 3 Kliknite **Network Adapters** (Mrežni adapteri).

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** , desnom tipkom miša kliknite **My Computer** (Moje Računalo) i odaberite **Properties** (Svojstva).
- 2 Kliknite karticu **Hardware**.
- 3 Kliknite **Device Manager** (Upravitelj uređaja) → **Network Adapters** (Mrežni adapteri).

Ponovno instaliranje programske opreme i pogonskih programa za vašu bežičnu mrežnu karticu

Ako je programska oprema uklonjena ili neispravna, pratite upute iz dokumentacije za karticu za bežičnu mrežu.

Provjerite koja je vrsta kartice za bežičnu mrežu ugrađena u vaše računalo i zatim taj naziv potražite na web-stranici Dell podrške support.dell.com.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome kako odrediti tip bežične mrežne kartice instalirane na vašem računalo, pogledajte “Provjera kartice za bežičnu mrežu” na stranici 168.

Postavljanje nove bežične mreže lokalnog područja (WLAN)

- 1 Kontaktirajte internetskog davatelja usluga (ISP) ako želite dobiti specifične informacije uvjetima za spajanje za vaš širokopojasni modem.
- 2 Provjerite da li imate žični pristup internetu preko vašeg širokopojasnog modema prije nego što pokušate postaviti bežičnu mrežnu vezu.
- 3 Instalirajte programsku opremu potrebnu za bežični usmjernik. Sa vašim bežičnim usmjernikom ste najvjerojatnije dobili i instalacijski medij, koji obično sadrži informacije o instaliranju i traženju greški. Instalirajte potrebnu programsku opremu prema uputama proizvođača usmjernika.

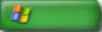
Spajanje na WLAN

NAPOMENA: Sljedeće upute za umrežavanje ne odnose se na unutarnje kartice s Bluetooth® bežičnom tehnologijom ili mobilne proizvode.

Ovaj odlomak sadrži općenite postupke za spajanje na mrežu upotrebom bežične tehnologije. Nazivi mreža i pojedinih konfiguracija mogu se razlikovati.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome kako spojiti vaše računalo na WLAN, pogledajte priručnik za uređaj kojeg ste dobili sa vašim računalom ili potražite tu temu u Windowsovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Network** (Mreže).
- 2 Kliknite **Network and Sharing Center** (Centar za umrežavanje i dijeljenje) na upravljačkoj traci na vrhu direktorija **Network** (Mreža).
- 3 Kliknite **Connect to a network** (Spoji na mrežu) pod **Tasks** (Zadaci).
- 4 Izaberite željenu mrežu sa popisa i kliknite **Connect** (Poveži).

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Network and Internet Connections** (Mreža i internetske veze) → **Network Connections** (Mrežne veze).
- 2 Kliknite **Wireless Network Connection** (Bežična mrežna veza) → **View Wireless Networks** (Pregledajte mrežne veze).
- 3 Izaberite željenu mrežu sa popisa i kliknite **Connect** (Poveži).

NAPOMENA: Dostupan izbor mreža može se razlikovati što ovisi o konfiguraciji i promjenama u izborniku Start.

NAPOMENA: Ako izaberete zaštićenu javnu mrežu, tada ćete morati unijeti mrežni WEP ili WPA kod kada se to od vas zahtjeva.

Kadgod se upišete na vaše računalo u području bežičnih mreža koje ste izabrali, isti pop-up prozor obavještava vas o bežičnoj mrežnoj vezi.

NAPOMENA: Spajanje vašeg računala na bežičnu mrežnu vezu može potrajati nekoliko minuta.

prozor za vezu na
bežičnoj mreži

Priključivanje na zaštićenu bežičnu mrežu (upotrebom WEP ili WPA koda)

Ako izaberete zaštićenu mrežu, morate unijeti mrežni WEP ili WPA kod kada se to od vas zahtjeva. Taj broj je broj jedinstven za vašu mrežu i ustanovljen je kod konfiguracije vašeg bežičnog usmjernika. Tu informaciju možete dobiti od vašeg mrežnog administratora.

Spajanje na javni WLAN (vruća točka/hotspot)

Ako se želite spojiti na javnu bežičnu mrežu, slijedite upute opisane u “Spajanje na WLAN” na stranici 169. Dodajte ovu mrežu na vaš popis dostupnih mreža i unesite kod ako je mreža zaštićena.

Neka računala će prikazati i pop-up prozor koji će prikazati da se javna bežična mreža nalazi unutar vašeg dosega.

 SAVJET: slijedite upute za spajanje na javnu bežičnu mrežu samo jedanput, a vaše će računalo otkriti i spojiti se na nju kad god se nađete unutar doseg a te iste mreže.

Aktiviranje/deaktiviranje bežične kartice bežičnim prekidačem

Bežični prekidač se može nalaziti na prijenosnom računalu. Taj prekidač možete koristiti za uključivanje ili isključivanje vaše bežične kartice.

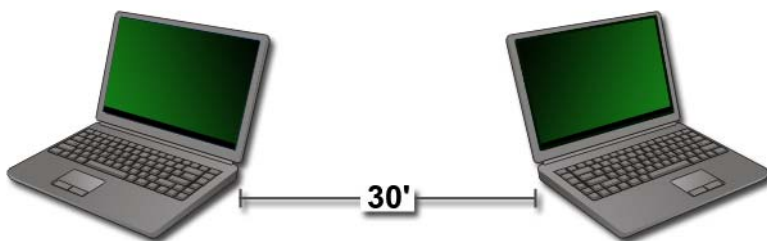
 NAPOMENA: Kao zadana postavka, prekidač bežične veze je prilikom isporuke računala bio isključen. Za otkrivanje i spajanje na bežičnu mrežu, potrebno je uključiti prekidač bežične veze.

Na nekim računalima, isto tako možete upotrijebiti bežični prekidač za pretraživanje bežične mreže tako da pomaknete i držite bežični prekidač na mjestu za nekoliko sekundi. Druga računala koriste posebnu tipku ili prekidač za pretraživanje.

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome kako znati da li vaše računalo ima bežični prekidač i gdje se nalazi, pogledajte dokumentaciju vašeg računala.

Ad Hoc mreže

Ad hoc mreže su jednostavne mreže koje spajaju dva ili više računala u neposrednoj blizini bez upotrebe usmjernika ili pristupne točke. Ad hoc mreže se obično koriste za dijeljenje datoteka i igranje igara. Neki od Dell-ovih bežičnih pisača koriste ad hoc mrežu za konfiguriranje bežičnog adaptera pisača.

Windows Vista operativni sustav pruža čarobnjak jednostavan za upotrebu koji vam pomaže kod postavljanja mreže.

- 1 Iz Centra za umrežavanje i dijeljenje, kliknite **Tasks** (Zadaci) → **Setup a connection or network** (Postavite vezu ili mrežu).
- 2 Kliknite **Set up a wireless ad hoc (computer-to-computer) network** (Postavi bežičnu ad-hoc (računalo na računalo) mrežu) → **Sljedeći**.

Pojavit će se zaslone **Set up a wireless ad hoc network information** (Informacije o postavljanju bežične ad hoc mreže). Taj zaslon objašnjava što je ad hoc mreža i da računala koja želite umrežiti moraju biti jedno kraj drugog u krugu od 30 stopa.

- 3 Kliknite **Next** (Sljedeći) za početak.
- 4 Slijedite upute na zaslonu.

NAPOMENA: ad hoc mreža aktivira se tek kada se jedno od računala pridruži ad hoc mreži.

Mobilne širokopojasne (bežična mreža šireg područja) mreže

Mobilna širokopojasna mreža poznata kao i bežična mreža šireg područja (WWAN) je digitalna mobilna mreža visoke brzine koja pruža pristup Internetu preko geografskog područja puno šireg od WLAN-a, koji obično pokriva samo od 100 do 1000 stopa.

Vaše računalo može održavati pristup mobilnoj širokopojasnoj mreži tako dugo dok se računalo nalazi u zoni podatkovnog pokrivanja mobilne mreže. Kontaktirajte pružatelja usluga za detalje o pokrivanju.

NAPOMENA: Čak i ako možete zvati iz vašeg mobilnog telefona na nekoj određenoj geografskoj lokaciji, nije nužno da se ta lokacija nalazi unutar zone mobilnog podatkovnog pokrivanja.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o mobilnim širokopojasnim mrežama (bežične mrežama šireg područja), pogledajte sljedeće resurse:

- Windows Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška)
- Isto tako, pogledajte priručnike za uređaje za vaše mobilne širokopojasne kartice koje ste dobili s vašim računalom.
- Bilo koji priručnik o uređaju za mobilne širokopojasne kartice koje ste dobili sa vašim računalom.

Bilo koji priručnik o uređaju koji su na medijima koje ste dobili sa vašom karticom, ako ste ju kupili posebno

NAPOMENA: Ovisno vašem računalu, za postavljanje mobilne širokopojasne veze možete koristiti mobilnu širokopojasnu ExpressCard ili MiniCard karticu, ali ne obje istodobno.

Za uspostavljanje veze preko mobilne širokopojasne mreže su vam potrebni:

- Mobilna širokopojasna Express card ili MiniCard kartica (što ovisi o konfiguraciji vašeg računala)
- Aktivirana mobilna širokopojasna Express Card kartica ili aktivirani modul identifikacije korisnika (SIM) vašeg pružatelja usluga
- Uslužni program mobilne širokopojasne kartice (već instaliran na vašem računalu ako ste kupili karticu kada i vaše računalo, ili na mediju kojeg ste dobili sa karticom kada ste ju kupili posebno od računala)

Ako je uslužni program oštećen ili izbrisan sa vašeg računala, pogledajte korisnički priručnik za uslužni program mobilne širokopojasne kartice u Windows Pomoć i podrška (kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška)) ili medij kojeg ste dobili s vašom karticom, ako ste ju kupili posebno.

Provjeravanje mobilne širokopojasne kartice

- 1 Kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).
- 2 Tražite **Informacije o računalu**, Koristi **alate** ili **Informacije o sustavu** da pregledate informacije o računalu i utvrdite problem.

SAVJET: mobilna širokopojasna kartica obično se nalazi na popisu pod **Modemi** u Windows Pomoći i podršci.

Spajanje na mobilnu širokopojasnu mrežu

NAPOMENA: Te upute odnose samo na mobilnu širokopojasne ExpressCards ili Mini kartice. Ne vrijede za interne kartice s bežičnom tehnologijom.

Aktiviranje mobilne širokopojasne usluge

Prije nego se spojite na Internet, morate aktivirati uslugu mobilne širokopojasne mreže preko svog mobilnog operatera.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o Dell uslužnom programu mobilne širokopojasne kartice, pogledajte:

- Korisnički priručnik obično dostupan preko Windows Pomoć i podrška: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška)
- Korisnički priručnik dostupan na Dell-ovoj stranici za podršku: **support.dell.com**
- Korisnički priručnik na mediju uključenom s vašom mobilnom širokopojasnom karticom ako ste ju kupili posebno od računala

Upravljanje mrežom uslužnim programom Dell mobilne širokopojasne kartice

- 1 Kliknite ikonu Dell uslužnog programa mobilne širokopojasne kartice u Windowsovom području za obavijesti kako biste pokrenuli uslužni program.
- 2 Kliknite **Connect** (Poveži).
- 3 Za upravljanje mrežnom vezom s uslužnim programom slijedite upute na zaslonu.

SAVJET: Dell nudi lagane načine za početak rada s mobilnom širokopojasnom vezom. Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Dell Wireless** → **Dell Wireless Broadband** i slijedite upute na zaslonu.

WiMAX

NAPOMENA: WiMAX nije podržan kod svih računala.

WiMAX (Globalni međuoperativni mikrovalni pristup) je standardna telekomunikacijska tehnologija koja pruža bežičan prijenos podataka.

WiMAX pruža najmoderniji bežični pristup kao zamjenu za žičnu širokopojasnu vezu poput kabela ili DSL-a. Zasniva se na IEEE 802,16 standardu, koji se naziva i WirelessMAN te pruža fiksnu i pokretnu vezu bez potrebe za optičkom vidljivošću s baznom stanicom. U bliskoj budućnosti očekuje se i podrška za mobilni širokopojasni bežični pristup.

WPAN

NAPOMENA: WPAN nije podržan kod svih računala.

WPAN (Bežična privatna mreža) pomaže pri spajanju bežičnih uređaja unutar vašeg radnog područja.

WPAN tehnologija podržava komunikacije na kratke udaljenosti. Bluetooth se koristi kao osnova za novi standard, IEEE 802,15. je primjer WPAN-a.

Upravljanje vašom mrežom

Kako zaštititi vašu mrežu

Da zaštitite vašu mrežu i računalo od nedopuštenih spajanja, instalirajte neke protumjere/mjere opreza sa interneta kako bi vaša mreža bila zaštićena od hakera/hakera, spywara i upada u vašu privatnost.

<p>Kako zaštititi usmjernik.</p>	<p>Ako je vaš mrežni usmjernik nezaštićen, haker može pristupiti vašem računalu preko širokopojasne internet veze.</p> <p>Za poboljšanje zaštite vaše mreže, promijenite ime mreže i lozinku administratora koristeći programsku opremu za konfiguraciju usmjernika, i nakon toga povremeno mijenjajte administratorsku lozinku.</p> <p>Kada postavljate usmjernik, omogućite šifriranje podataka. Da postavite šifriranje podataka na vašem usmjerniku, koristite programsku opremu za konfiguraciju usmjernika.</p>
<p>Postavite vatrozid/firewall.</p>	<p>Vatrozid pomaže kod zaštite računala unutar mreže od nedozvoljenog pristupa računalu izvan mreže. Neki vatrozidi isto tako zabranjuju neovlašteni prijenos informacija unutar mreže, kao što je na primjer programska oprema spywar-a koja šalje informacija preko interneta neovlaštenim korisnicima.</p> <p>Windows Vista i Windows XP operativni sustavi imaju vatrozide. Slijedite ove upute da provjerite da li imate aktiviran vatrozid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Kliknite Start → Control Panel (Upravljačka ploča) → Network and Internet Connections (Mreža i povezivanje s Internetom). 2 Izaberite ikonu za windows vatrozid. 3 Ako opcija Firewall nije aktivirana, tada izaberite opciju da aktivirate vatrozid.
<p>Koristite suvremenu programsku opremu.</p>	<p>Proizvođači programskih oprema redovito nadograđuju njihove proizvode i dodaju veći nivo zaštite. Instalirajte zadnju verziju internet preglednika i operativnih sustava na vaša računala u mreži, i redovito ih nadograđujte.</p>

Zaštita bežične mreže lokalnog područja (WLAN)

Promijenite postavku za početnu lozinku administratora za usmjernik i promijenite početno ime bežične mreže (SSID).	Vaš bežični usmjernik koristi lozinku administratora i ime bežične mreže (SSID), koji su postavljeni kao primarne/početne vrijednosti proizvođača usmjernika. Za poboljšanje zaštite vaše bežične mreže, promijenite ime mreže i lozinku administratora koristeći programsku opremu za konfiguraciju usmjernika, i nakon toga povremeno mijenjajte administratorsku lozinku.
Postavite šifriranje.	Kada postavljate bežični usmjernik, omogućite šifriranje podataka. Najčešći tipovi standarda za šifriranje su: <ul style="list-style-type: none">• Wireless equivalency privacy/bežična ekvivalentnost privatnosti (WEP)• Wireless protected access/bežični zaštićeni pristup (WPA)• Wireless protected access 2/bežični zaštićeni pristup 2 (WPA2) WPA i WPA2 šifre sigurnije su od sustava sa lozinkom jer se šifra mijenja dinamički. Sva strojna oprema na mreži mora podržavati isti standard šifriranja. Da postavite šifriranje podataka na vašem usmjerniku, koristite programsku opremu za konfiguraciju usmjernika.

Postavite MAC filtriranje.	<p>Ako konfigurirate vaš bežični usmjernik na MAC filtriranje, usmjernik će ograničiti pristup bežičnim adapterima sa onim MAC adresama koje vi odredite.</p> <ol style="list-style-type: none">1 Otvorite prozor Naredbeni redak i upišite <code>ipconfig/all</code>.2 Pod bežičnom mrežnom vezom nalazi se heksadecimalni broj fizičke adrese koji se sastoji od 12 znakova. To je MAC adresa za bežični adapter vašeg računala.3 Ponovite korak 1 i korak 2 na svakom računalu vaše mreže da dobijete MAC adresu svakog bežičnog adaptera svih računala.4 Pokrenite program za konfiguraciju bežičnog adaptera i aktivirajte opciju za MAC filtriranje. (Ta opcija može se nalaziti pod imenom “Access Control” (Kontrola pristupa) ili slično).5 Unesite MAC adrese koje ste dobili u korak 2 i korak 3.
-----------------------------------	---

Kada postavite bežičnu mrežu, odredite tip šifriranja i kod za šifriranje jednak za svaki bežični uređaj vaših računala.

Osiguranje zaštite kod korištenja javnih Wi-Fi mreža (vruće točke)

Prije nego što spojite računalo na javnu bežičnu mrežu, konfigurirajte mrežne postavke vašeg računala tako da smanjite sigurnosne rizike.

Nadogradite vašu programsku opremu.	Prije upotrebe javnih bežičnih mreža, ažurirajte operativni sustav i programsku opremu za zaštitu sa zadnjim informacijama o sigurnosnim popravcima i virusima.
Koristite vatrozid.	Ako koristite Windows Vista ili Windows XP operativni sustav, provjerite da li je Windows vatrozid aktiviran. Pogledajte “Korištenje vatrozida za zaštitu vašeg računala” na stranici 269. Ako vaš operativni sustav ne uključuje vatrozid, kupite i instalirajte integrirani paket s programskom opremom za internetsku zaštitu ili barem samostalnu programsku opremu za vatrozid.
Onemogućite dijeljenje datoteka i pisača.	Onemogućite dijeljenje datoteka i pisača, prije upotrebe javne Wi-Fi mrežne veze: 1 Kliknite Start → Control Panel (Kontrolna ploča). 2 Dvapat kliknite ikonu Sigurnosnog Centra , te zatim kliknite opciju za Windows Firewall (Vatrozid). 3 Izaberite karticu Exceptions (Iznimke) u dijaloškom polju Postavke Windows vatrozida . 4 Poništite File and Printer Sharing (Dijeljenje datoteka i pisača) te zatim kliknite OK .
Konfigurirajte postavke za Windows mrežnu zaštitu na Javno mjesto.	Kada se prvi put spojite na bežičnu mrežu, vaše računalo će zahtijevati da odredite tip mreže tako da prema tome može konfigurirati postavke za vatrozid. Za javnu, nezaštićenu mrežu, morate izabrati opciju Public Place (Javno mjesto).
Pretplatite se na Prividnu privatnu mrežu (VPN), ili na pružatelja zaštićenih vrućih točaka bežičnih usluga.	Ako često koristite javni bežični mrežni pristup, pretplatite se na uslugu Prividne privatne mreže (VPN), ili na bežičnu uslugu zaštićenih vrućih točaka.
Ne otvarajte financijske stranice kada koristite javni WLAN.	Čak i ako slijedite prethodne smjernice, nemojte otvarati bankovne stranice ili stranice za burzovno posredništvo kada koristite javni WLAN.

Pronalaženje mreža sa Dell Wi-Fi Catcher™ mrežnim lokatorom

Bežični prekidač se može nalaziti na računalu. Ako želite saznati da li vaše računalo ima bežični prekidač i gdje se nalazi, proučite odlomak “o vašem računalu” u Brzom referentnom priručniku.

Bežični prekidač koristi Dell Wi-Fi Catcher mrežni lokator da pronade bežične mreže u vašoj blizini/okolici.

Traženje bežičnih mreža

Na nekim računalima, možete koristiti bežični prekidač za traženje bežičnih mreža u vašoj blizini. Za traženje bežičnih mreža, pomaknite te zatim držite bežični prekidač na mjestu za nekoliko sekundi (pogledajte “Aktiviranje/deaktiviranje bežične kartice bežičnim prekidačem” na stranici 171).

Druga računala koriste posebnu tipku ili prekidač za pretraživanje. Slijedite upute u dokumentaciji za korištenje bežičnog prekidača ili tipke.

Wi-Fi Catcher mrežni lokator djeluje neovisno o tome da li je vaše računalo uključeno ili ne, ili da li je u načinu rada spavanje. Važno je samo da prekidač aktiviran i konfiguriran za nadzor Wi-Fi mrežnih veza.

NAPOMENA: Svjetlo se uključuje samo kada je računalo isključeno.

Aktiviranje mrežnog lokatora

Zato jer vaš Wi-Fi bežični mrežni lokator možda nije aktiviran i konfiguriran za korištenje kada ste prvi put dobili računalo, morate prvo aktivirati i konfigurirati prekidač za nadzor Wi-Fi mrežnih veza. Taj zadatak možete izvesti preko:

- Dell ControlPoint Upravitelja za povezivanje
- BIOS-a sustava dostupnog preko programa za postavljanje sustava (pogledajte “Postav sustava” na stranici 325)

Dell ControlPoint Upravitelj za povezivanje

Upravitelju možete pristupiti preko namjenskog programa Dell ControlPoint.

DCP ikona

Dell ControlPoint Upravitelj za povezivanje je namjenski program za spajanje koji omogućava upravljanje svih umrežavanja iz jednog mjesta na vašem računalu. Možete ga koristiti za upravljanje mrežnih tipova kao što su:

- Wi-Fi
- Mobilna širokopojasna veza
- Dial-up
- Ethernet (ili “žičano”)
- Bluetooth i UWB
- GPS

Da pristupite ControlPoint Upravitelju za povezivanje za aktiviranje i konfiguriranje karakteristika Wi-Fi mrežnog lokatora vašeg računala, morate:

- 1 Kliknite ControlPoint ikonu (DCP ikona) na programskoj traci. Pojavit će se prozor **Dell ControlPoint**.
- 2 Kliknite **Connection Manager** (Upravitelj za povezivanje). Pojavit će se prozor za **Pregled Upravitelja za povezivanje**.
- 3 Iz tog prozora izaberite **Manage Connections** (Upravljanje vezama) i slijedite upute.

Za pomoć, kliknite Pomoć Upravitelja za povezivanje ? (upitnik).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o uporabi aplikacije Dell ControlPoint, pogledajte pomoć s glavnog zaslona aplikacija ControlPoint.

Upravljanje umreženim računalima s Intel® tehnologijom aktivnog upravljanja

Za neke sustave, Dell koristi Intel® tehnologiju aktivnog upravljanja (Intel AMT ili iAMT®) kako bi dopustio mrežnim administratorima da upravljaju umreženim računalima. S tom tehnologijom, administratori mogu:

- Otkriti i upravljati sredstvima na umreženim računalima bez obzira da li su računala uključena ili ne.
- Sa daljine popraviti sustave čak i nakon pada operativnog sustava – u slučaju pada operativnog sustava ili programske opreme, Intel AMT može se koristiti za pristup računalu sa daljine u svrhu popravka.
- Zaštititi mreže od ulaznih opasnosti/prijetnji pri čemu ažurirate programsku opremu i zaštitu od virusa na svakom umreženom računalu.

Pogledajte Dell™ *Systems Management Administrator's Guide* (Priručnik za administratora za upravljanje sustavom) za informacije o korištenju Intel-ove® tehnologije aktivnog upravljanja. Ovaj priručnik dostupan je preko Dell-ove stranice za podršku **support.dell.com**.

Kako pristupiti internetu

Pregled

Internet je elektronička komunikacijska mreža koja povezuje mreže računala (za individualne ili organizacijske korisnike) po cijelom svijetu. Internet podržava široku svjetski poznatu zbirku računala i poslužitelja, koji sadrže dokumente ili informacijske stranice (zване web pages/mrežne stranice) koje su vezane jedna na drugu preko procesa zvanog *hipertekstualno povezivanje* ili *hiperlinkovi*.

Ti elektronički dokumenti pohranjeni na računalima širom svijeta i pristupačni preko interneta, čine WEB (mrežu ili svjetska mreža).

Što trebate da bi se spojili na internet

NAPOMENA: Davatelji internetskih usluga (ISP-ovi) i njihove ponude razlikuju se od zemlje do zemlje.

Da se spojite na internet, trebate modem ili mrežnu vezu i pružatelja internetskih usluga (ISP). ISP pruža jednu ili više sljedećih opcija internetskih spajanja:

- DSL (digitalna pretplatnička linija) veze koje pružaju pristup Internetu visokom brzinom preko vaše postojeće telefonske linije. Preko DSL veze možete istovremeno pristupiti Internetu i koristiti svoj telefon.
- Veze putem kablenskog modema omogućavaju brzi pristup Internetu putem lokalne linije za kablisku TV.
- Veza uz pomoć satelitskog modema pruža pristup Internetu visokom brzinom preko satelitskog televizijskog sustava.

- Dial-up modemske veze se na Internet priključuju putem telefonske linije. Te veze su sporije od DSL veza, veza uz pomoć kablenskog modema i veza uz pomoć satelitskog modema.
- Bežična mreža širokog područja (WWAN) ili mobilna širokopolasna tehnologija (mobile broadband) pruža pristup Internetu preko mobilne tehnologije širokopolasnom brzinom prijenosa.
- Bežična mreža lokalnog područja (WLAN) koristi visoko frekventne radio valove za komuniciranje. Obično je bežični usmjernik priključen na širokopolasni kabel ili DSL modem koji šalje internetski signal do vašeg računala.

Ako koristite Dial-up modemsku vezu, prije postavljanja internetske veze, priključite telefonsku liniju na modemske konektor svog računala i zidnu telefonsku utičnicu.

Ako koristite DSL vezu, vezu uz pomoć kablenskog ili satelitskog modema kontaktirajte vašeg pružatelja internetskih usluga ili mobilnog operatera za upute za postavljanje.

Preglednici za gledanje internetskih stranica

Ako želite pregledati internet, tada trebate web preglednik, program programske opreme koji prikazuje internetske stranice. Internetske stranice imaju tekst, grafiku, zvuk i video koji upotrebljavaju hipertekstualni označni jezik (html). Internetske stranice imaju veze/linkove koji omogućuju kretanje iz jednog dokumenta na drugi, čak i kada su dokumenti pohranjeni na različitim lokacijama na internetu.

Internetska stranica (website) je zbirka internetskih stranica (web pages) koje održava jedna osoba ili organizacija.

Web preglednici omogućuju da čitate hiperlinkovske internetske stranice. Postoji nekoliko web preglednika. Često korišteni preglednik je Internet Explorer.

- 1 Da pogledate određenu internetsku stranicu, otvorite Internet Explorer klikom na njegovu ikonu.
- 2 Kada se preglednik otvori, kliknite traku za adresu koja se nalazi na vrhu prozora preglednika i unesite web adresu (internetska adresa).

Web adrese

Web adresa ili usklađeni lokator resursa (URL), sadrži lokaciju internetske stranice. Svaka web stranica na internetu ima URL. Uobičajeni format za web adrese je: **http://www.dell.com**.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o internetu i različitim tipovima Internetskih veza, potražite informacije na Dell-ovoj internetskoj stranici za podršku na **support.dell.com**.

Postavljanje internetske veze

Da se spojite na internet, trebate modem ili mrežnu vezu i pružatelja internetskih usluga (ISP).

Za postavljanje internetske veze putem dostupne ISP prečice na radnoj površini:

- 1 Spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i izađite iz svih otvorenih programa.
- 2 Dva puta kliknite na ikonu ISP-a na radnoj površini Microsoft® Windowsa®.
- 3 Za dovršetak postavljanja pratite upute na zaslonu.

NAPOMENA: Pripremite informacije o svom davatelju internetskih usluga. Ako nemate davatelja internetskih usluga, Čarobnjak Connect to the Internet (Poveži me s Internetom) može vam pomoći pri odabiru davatelja usluga.

Ako na radnoj površini nema ISP ikone ili ako za postavljanje internetske veze želite koristiti drugog davatelja internetskih usluga:

Windows Vista®

- 1 Spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i izađite iz svih otvorenih programa.
- 2 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Network and Internet** (Mreža i Internet).
- 3 Pod **Network and Internet** (Mreže i Internet), kliknite **Connect to the Internet** (Povezivanje s Internetom).
Prikazat će se prozor **Connect to the Internet** (Povezivanje s Internetom).

- 4 Kliknite **Broadband (PPPoE)** (Širokopoljasno (PPPoE)), **Wireless** (Bežično) ili **Dial-up** (Veza uz biranje), ovisno o željenom načinu povezivanja.
 - Izaberite **Broadband** ako se želite spojiti preko DSL modema, modema kableske TV ili satelitskog modema.
 - Izaberite **Wireless** ako želite koristiti bežičnu vezu preko WLAN kartice.
 - Izaberite **Dial-up** ako ćete koristiti dial-up modem ili ISDN (digitalna mreža integriranih usluga).
- **NAPOMENA:** Ako ne znate koji tip veze izabrati, kliknite **Help me choose** (Pomogni mi pri odabiru) ili kontaktirajte vaš ISP.
- 5 Slijedite upute na zaslonu i koristite informacije o postavljanju koje ste dobili od vašeg ISP-a, kako biste dovršili postavljanje.

Windows® XP

- 1 Spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i izađite iz svih otvorenih programa.
- 2 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Network and Internet Connections** (Mreža i Internetske veze).
- 3 Kliknite **Set up or change your Internet connection** (Postavite ili promijenite vašu bežičnu vezu).
- 4 Kliknite **Setup** (Postavi). Prikazat će se **New Connection Wizard** (Čarobnjak za novu vezu).
- 5 Kliknite **Next** (Dalje). Odaberite **Connect to the Internet** (Poveži s Internetom) i kliknite **Next** (Dalje).
- 6 Kliknite **Set up my connection manually** (Postavi moju vezu ručno) i kliknite **Next** (Dalje).
- 7 Kliknite **Broadband (PPPoE)** (Širokopoljasno (PPPoE)), **Wireless** (Bežično) ili **Dial-up** (Veza uz biranje), ovisno o željenom načinu povezivanja.
 - Izaberite **Broadband** ako se želite spojiti preko DSL modema, modema kableske TV ili satelitskog modema.
 - Izaberite **Wireless** ako želite koristiti bežičnu vezu preko WLAN kartice.
 - Izaberite **Dial-up** ako ćete koristiti dial-up modem ili ISDN (digitalna mreža integriranih usluga).

NAPOMENA: Ako ne znate koji tip veze izabrati, kliknite **Help me choose** (Pomozi mi pri odabiru) ili kontaktirajte vaš ISP.

- 8 Slijedite upute na zaslonu i koristite informacije o postavljanju koje ste dobili od vašeg ISP-a, kako biste dovršili postavljanje.

Problemi traženja greški pri spajanju na internet

Ako imate probleme kod spajanja na internet, ali ste se prije uspješno spojili na internet, znači da je možda došlo do ispada usluge ISP-a.

Ukoliko se ne možete povezati na Internet, a u prošlosti ste se uspješno povezivali, kontaktirajte vašeg davatelja internetskih usluga. Obratite se davatelju internetskih usluga za provjeru statusa usluge ili se pokušajte ponovo priključiti kasnije.

Postavke web preglednika

Mijenjanjem postavki preglednika možete prilagoditi vaš preglednik vašim željama i nivou zaštite koji vi izaberete. Na primjer, mijenjanje postavki kod Internet Explorera:

- Otvorite Internet Explorer i kliknite **Tools** (Alati)→ **Internet Options** (Internet opcije).

ILI

- Kliknite **Start**→ **Control Panel** (Upravljačka ploča)→ **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze)→ **Internet Options** (Internet opcije).

Pojavit će se prozor sa **opcijama Interneta**. Upotrijebite taj prozor za postavljanje postavki za određene funkcije, kao što su:

- Početna stranica web preglednika
- Izgled internetske stranice
- Povijest preglednika
- Opcije dostupnosti

Kako postaviti početnu stranicu web preglednika

Postavite početnu stranicu web preglednika (najčešće korištena internetska stranica), tako da se svaki put dok otvorite internet explorer pojavi ista stranica.

- 1 Kliknite **Start**→ **Control Panel** (Upravljačka ploča)→ **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze)→ **Internet Options** (Internet opcije).
- 2 Upišite internetsku adresu stranice koju želite da se prvo otvori svaku put kada koristite internet explorer.

Kako podesiti način na koji preglednik prikazuje internetske stranice

Općenit izgled internetskih stranica može se promijeniti upotrebom boja, jezika, znakova i dostupnosti.

- 1 Kliknite **Start**→ **Control Panel** (Upravljačka ploča)→ **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze)→ **Internet Options** (Internet opcije).
- 2 Pronađite tipke za podešavanje izgleda internetske stranice. Kliknite tipke za karakteristike koje želite promijeniti.

Boje	<p>Iz prozora za izbor boja možete mijenjati tekst, podlogu, i hiperlinkove. Početne postavke su jednostavne sheme boja Windowsa, crni tekst, bijela podloga, i plavi hiperlinkovi (ljubičasti ako ste ih već koristili).</p> <ol style="list-style-type: none">1 Poništite potvrdni okvir za početne postavke Use Windows Colors (Upotrijebi Windows boje), i polja više neće biti sive boje.2 Kliknite paletu boja teksta i pojavit će se kutija sa dostupnim bojama.3 Kliknite OK. <p>NAPOMENA: Ako promijenite boje teksta i podloge na dvije slične boje, čitanje tog teksta biti će otežano.</p> <p>NAPOMENA: Neke internetske stranice imaju predodređene sheme boja koje će pregaziti vaše postavke.</p>
Jezici	<p>Ako želite prikazati neke znakove u određenom jeziku, možete ga promijeniti.</p>
Slova	<p>Slova opisuju veličinu, oblik i stil teksta. Izaberite tip slova koji želite.</p>

Veličina teksta	<p>Smanjite ili povećajte veličinu teksta:</p> <p>Kliknite <Alt><v>.</p> <p>Kliknite Text Size (Veličina teksta) gdje vam izbornik sa strane omogućava neposredno prilagođavanje od većeg prema manjem.</p> <p>Ako ste podesili tekst na najveću moguću veličinu slova i još uvijek imate problema sa čitanjem teksta na internetskoj stranici, tada pokušajte sa karakteristikom Zoom na donjoj desnoj strani prozora.</p>
Zoom (Povećavanje)	<p>Upotrebom karakteristike Zoom možete prilagoditi veličinu svega na zaslonu.</p> <p>Držite tipku <Ctrl> istovremeno pristišćući tipku za (+) ako želite približiti.</p> <p>Držite tipku <Ctrl> istovremeno pristišćući tipku za (-) ako želite udaljiti.</p>

Kako uštedjeti prostor postavkama za način na koji web preglednik bilježi povijest pregledanih stranica.

Internet explorer zabilježi sve posjećene internetske stranice čime ubrza proces skidanja grafike svaki put kada ponovno posjetite tu internetsku stranicu. Količina prostora za bilježenje povijesti može biti smanjena ili svu zabilježenu povijest možete izbrisati.

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze) → **Internet Options** (Internet opcije).
- 2 Izbrišite datoteke u povijesti pretraživanja tako da kliknete **Delete** (Izbriši) ili smanjite količinu prostora tako da kliknete **Settings** (Postavke).
- 3 Smanjite veličinu datoteka (broj MB u memoriji) i/ili smanjite broj dana za koji želite da se ta informacija čuva u povijesti pretraživanja da ograničite prostor korišten za pohranjivanje tih informacija.

Kako povećati brzinu računala ograničavanjem broja otvorenih internetskih prozora

Kartice vam dozvoljavaju otvoriti više internetskih stranica istovremeno u istom prozoru preglednika. Nije potrebno da imate više prozora internet explorera otvorenih istovremeno.

Karakteristikama sa karticama ubrzava procese računala ograničavanjem broja otvorenih programa.

- 1 Kliknite **Start**→ **Control Panel** (Upravljačka ploča)→ **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze)→ **Internet Options** (Internet opcije).
- 2 Pod odlomkom **Tabs** (Kartice), kliknite **Settings** (Postavke).
- 3 Kliknite da izaberete potvrdni okvir kraj **Enable Tabbed Browsing** (Omogući pretraživanje uz pomoć kartica).
- 4 Kliknite da odaberete potvrdni okvir **Enable Quick Tabs** (Omogući brze kartice). Ta opcija omogućava vizualan pregled svih otvorenih kartica.
- 5 Kliknite **Always open pop-ups in a new tab** (Uvijek otvori pop-up prozore u novoj kartici).
Ta radnja vam osigurava da će se sve reklame otvoriti u web pregledniku kojeg trenutno koristite bez preusmjerenja na nove naslove.
- 6 U odlomku **Open links from other programs** (Otvori linkove iz drugih programa), kliknite **A new tab in the current window** (Nova kartica u trenutnom prozoru). Ta radnja otvara hiperlinkove u novoj kartici bez otvaranja novog preglednika.

Kako upotrijebiti opcije pristupačnosti za slijepi i slabovidne osobe

Ako ste slijepi ili slabovidni, izbornik za pristupačnost se može koristiti za prelazak preko postavki internetskih stranica čime se zanemaruju određene boje i fontovi na određenim internetskim stranicama.

Kliknite bilo koju radijsku tipku za omogućavanje karakteristika pristupačnosti ili koristite naprednu karakteristiku za stiliranje stranice, koja omogućuje upotrebu preoblikovane stilirane stranice za sve internetske stranice.

Internetska zaštita i privatnost

Kako povećati zaštitu vašeg računala kada se spajate na internet

Internetsku zaštitu možete povećati čime gubite mogućnost da vidite sve dostupne funkcije. Međutim, ako smanjite postavke za internetsku zaštitu, time ugrožavate sigurnost vašeg računala.

- 1 Kliknite **Start**→ **Control Panel** (Upravljačka ploča)→ **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze)→ **Internet Options** (Internet opcije).
- 2 Otvorite karticu **Security** (Sigurnost).
- 3 Kada je ikona interneta označena, upotrijebite okomitu kliznu traku za nivo zaštite u tom području, za povećanje ili smanjenje zaštite internetskih stranica.

Kliknite bilo koji od drugih simbola pri čemu će se na stranici **Security** (Zaštita) otvoriti dodatne opcije za zaštitu.

- 1 Kliknite internetske **stranice** pod bilo kojim naslovom, i dodajte stranice koje mislite da su sigurne i koje želite ograničiti/zabraniti.
 - Sigurne stranice možete dodati na popis tako da se informacija iz tih stranica smatraju sigurnima.
 - Zabranjene stranice su one za koje mislite da bi mogle nanijeti štetu vašem računalu.
- 2 Upišite naslove internetskih stranica i kliknite **OK**.

Kako zaštititi privatnost kada se spajate na internet

Privatnost utječe na to kako druge internetske stranice mogu utjecati na vaše računalo. Svaki put kada posjetite internetsku stranicu dođe do određene količine međusobnog utjecaja između internetske stranice i preglednika vašeg računala.

Ponekad internetske stranice prikazuju reklame koje se pojave u drugom prozoru (pop-up). Ponekad se vaši posjeti određenim internetskim stranicama zabilježe u kolačićima koji se zatim smjeste na vašem računalu.

Osigurajte zaštitu i privatnost:

Upotrebom antivirusnih programa i antspyware programa	Vidite “Kako koristiti antivirusni program” na stranici 194 i “Kako spriječiti zarazu malware-om i spyware-om” na stranici 197.
Instaliranje vatrozida	Vidite “Vatrozidi” na stranici 194.
Kako izbjeći neželjenu elektronsku poštu i phishing	Vidite “Neželjena pošta (spam)” na stranici 197 i “Prevare sa phishingom” na stranici 198.
Kako kontrolirati pop-up-e i kolačiće	Vidite “Kako kontrolirati pop-up prozore” na stranici 199 i “Održavanje privatnosti blokiranjem i brisanjem kolačića” na stranici 203.
Korištenje tehnika sigurne kupovine	Viditei “Kako sigurno kupovati preko interneta” na stranici 198.

Virusi

Virusi su programi koji napadaju vaše računalo, oštećuju podatke i programe sustava i umanjuju sigurnost informacija. Ti virusi se mogu vezati na datoteke koje skidate ili primite sa privicima elektronske pošte.

Kako koristiti antivirusni program

Zaštitite vaše računalo od virusa upotrebom antivirusnih programa. Dva popularna antivirusna programa su Norton AntiVirus i McAfee VirusScan. Oba programa redovito provjeravaju računalo za viruse i izoliraju sumnjive programe i podatke.

Antivirusne programe možete dobiti preko Dell-ove stranice za podršku **support.dell.com**.

Kako nadograditi antivirusni program

Redovito ažurirajte vaše antivirusne programe jer se svakim danom otkriju novi virusi. Redovito provjerite nadogradnju za vaš antivirusni program. Neki programi se automatski ažuriraju kada se spojite na internet.

Vatrozidi

Vatrozidi su dodatna karakteristika za zaštitu kod windows operativnog sustava. Vatrozid je uređaj programske opreme koji je konfiguriran tako da dozvoljava prijenos podataka preko mreže računala, koja ima različite nivoe sigurnosti.

Osnovni zadatak vatrozida je da regulira priliv prometa između mreža računala različitih nivoa sigurnosti.

PRIMJER: tipičan primjer računalnih mreža su:

- internet koji je područje bez ikakvog nivoa sigurnosti
- unutarnje mreže, koje su područja višeg nivoa sigurnosti

Da bi postavili vatrozid:

- 1 Kliknite **Start**→ **Control Panel** (Upravljačka ploča)→ **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze)→ **Windows Firewall** (Windows Vatrozid).
ILI
Kliknite **Start**→ **Kontrolna ploča**→ **Centar za sigurnost**→ **Windows Vatrozid**.
- 2 Kliknite **Change Settings** (Promijeni postavke). Pojavit će se prozor **Windows Vatrozid Settings** (Postavke Windows vatrozida).
Općenita kartica prikazuje dvije postavke: **Uključen** (On) i **Isključen** (Off). Oklopi na lijevoj strani su *zeleni sa kvačicom* (**Uključeno**) ili *crveni sa X* (**Isključeno**).

Postavljanje Windows vatrozida na **Uključeno** (preporučeno) pruža još jedan izbor. Potvrdni okvir koji kaže **Don't allow exceptions** (Ne dozvoli nikakve iznimke) je također na raspolaganju.

- 3 Ako želite još više povećati nivo sigurnosti, tada izaberite opciju **Don't allow exceptions**. Windows vatrozid će poslati poruku svaki puta kada zaustavi neki program.

Prozor **Windows vatrozida** ima nekoliko kartica koje omogućavaju podešavanje postavki za sigurnost.

Kartica General (Općenito)	Općenita kartica prikazuje dvije postavke: Uključen (On) i Isključen (Off). Postavljanje Windows vatrozida na Uključeno (preporučeno) pruža još jedan izbor: Nisu dopuštene nikakve iznimke
Kartica Exceptions (Iznimke)	Kartica za Exceptions dopušta tipovima određenih programa da djeluju bez miješanja windows vatrozida i slanja poruka da je program zaustavljen.

Kartica Advanced (Napredno)	<p>Kartica Advanced dopušta specifične postavke.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartica Network Connection Settings (Postavke mrežne veze) pruža opciju Windows vatrozida da se odnosi na bilo koju ili sve tipove dostupnih veza. • Postavke za bilježenje sigurnosti mogu biti aktivirane ako želite bilježiti sve skinute pakete kao što i sva uspješna spajanja u za to određene datoteke. • Postavke za Protokol u internetu za nadzor poruka (ICMP) dopuštaju računalu na mreži da dijele informacije o greškama i statusu jedni sa drugima. • Početne postavke dopuštaju vraćanje cjelokupnog windows vatrozida u početno stanje. Ta opcija stavlja windows vatrozid na početan status.
---------------------------------------	---

SAVJET: ako želite isključiti windows vatrozid, tada se morate na računalo prijaviti kao administrator.

Spyware i Malware

Spyware je tip programa korišten za praćenje potrošača/korisnika čime se bolje usmjerava reklamiranje na određene grupe potrošača. Također se može koristiti za otkrivanje informacije o osobama koje ne zaštite svoje računalo.

Malware je programska oprema napravljena za oštećivanje podataka na tvrdom disku računala. Neki malware mogu zabilježiti svaku tipku koju pritisnete, čime se može otkriti i broj kreditne kartice ili vaše informacije bankovnog računa.

Spyware i malware mogu oštetiti vaše računalo i informacije koje sadrži mogu biti rizične za sigurnost.

Postoji nekoliko pokazivača da je računalo zaraženo spywareom. Pazite na:

- Sporije djelovanje računala
- Obični zadaci trebaju puno više vremena za izvršavanje
- Vaša početna stranica web preglednika se promijenila
- Pop-up prozori pojavljuju se i kada niste spojeni na internet

Kako spriječiti zarazu malware-om i spyware-om

Postoji nekoliko opcija kojima možete spriječiti zarazu računala malware-om i spyware-om. Na primjer, možete koristiti anti-spyware programe da osigurate, provjerite i/ili očistite vaše računalo. Zapamtite da uvijek morate ažurirati anti-spyware program.

SAVJET: upotrijebite sigurne stranice za preuzimanje datoteka. Pazite kada želite preuzeti besplatne datoteke sa interneta

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o anti-spyware i anti-malware programima kompatibilnima s Windows Vista, posjetite Microsoft-ov katalog na Microsoft-ovoj stranici (microsoft.com).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o spywar-u i malwar-u, pogledajte sljedeće teme u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support:**

- Remove spyware from your computer (Odstranite spyware sa vašeg računala)
- Using anti-malware software to help protect your computer (Korištenje anti-spyware programske opreme za zaštitu vašeg računala)
- When to trust a website (Kako znamo da je web stranica sigurna).

Neželjena pošta (spam)

Spam se odnosi na neželjene poruke elektronske pošte, što uključuje lančana pisma i reklame. Dostupni su anti-spam programi čime smanjujete količinu spama kojeg dobijete. Međutim, ti programi nisu savršeni i ponekad mogu blokirati i pravovaljane poruke elektronske pošte.

Anti-spam programe možete dobiti i sa Dell-ove stranice.

Prevare sa phishingom

Phishing je pojam koji se odnosi na pokušaj krađe informacija preko tobožnje pravovaljane elektronske pošte i tekstualnih poruka koje su poslone od uvažanih poduzeća. Budite oprezni s bilo kojom elektronskom poštom ili stranicom koja zahtjeva vaše osobne informacije, kao što je broj kreditne kartice.

Zaštitite se od phishera tako da uključite phishing filtar.

NAPOMENA: Ako želite koristiti taj filtar, morate imati verziju 7 Internet Explorera.

- 1 Otvorite Internet Explorer i kliknite **Tools** (Alati)→ **Phishing filter**.
- 2 Izaberite **Turn on the Automatic Website Check** (Uključi automatsko provjeravanje internetskih stranica).
- 3 Kliknite **Phishing Filter Settings** (Postavke phishing filtra). Filtar vas preusmjeri na karticu **Advanced** (Napredno) Opcija interneta, da izaberete različite postavke.

Kako sigurno kupovati preko interneta

Važno je da poslujete s uvažanim online trgovinama tako da izbjegnute bilo kakvu zlouporabu/prijevaru i da možete lako vratiti ili zamijeniti predmete. Pročitajte ocjene trgovina i kritike potrošača ako niste upoznati sa nekom online trgovinom.

Držite se sljedećih mjera opreza da osigurate da vaše iskustvo online kupovine bude sigurno i pouzdano:

- Provjerite vjerodostojnost internetske stranice
- Da li je to dobro poznata stranica?
- Da li ta stranica pripada organizaciji internetskog društva (internet trust organization).
- Da li možete kontaktirati osobe povezane sa tom stranicom preko telefona ili fizičkog naslova za slanje pošte?
- Da li je lako i otvoreno dostupna informacija o proizvodima i raspoloživosti?
- Kako brzo možete očekivati narudžbu?
- Da li su troškovi otpreme razumni?
- Da li trgovina provodi razumnu politiku vraćanja/zamjene robe?
- Da li stranica koristi šifre za podatke o korisniku i plaćanju?
- Da li postoje kakvi pečati o kvaliteti na stranici? Ti pečati predstavljaju vanjsku ocjenu sigurnosnih mjera te stranice.

Kako kontrolirati pop-up prozore

- 1 U prozoru **Internet Options** (Internetske opcije) kliknite karticu **Privacy** (Privatnost).
- 2 Ako polje kraj **Pop-up bloker** nije označena, to znači da pop-up bloker nije uključen.
Ako je polje označeno, znači da je bloker uključen i tada možete kliknuti **Settings** (Postavke) za pristup dodatnim funkcijama pop-up blokera.
- 3 Kliknite **Settings** (Postavke).
- 4 Unesite web adrese u područje iznimki da dopustite pop-up prozore na određenim stranicama.
- 5 U odlomku **Notifications and Filter level** (Nivo obavještavanja i filtriranja), označite dva polja ako želite čuti zvuk kada je blokiran neki pop-up i ako želite vidjeti informacijsku traku kada je blokiran pop-up.
- 6 U padajućem izborniku **Filter level** (Nivo filtriranja) izaberite **Low** (Nisko), **Medium** (Srednje) ili **High** (Visoko) čime postavite kontrolu nad količinom privatnosti.

Kako kontrolirati neželjene alatne trake

Alatne trake su smještene na vrhu preglednika da bi vam pomogle kod navigacije kroz stranice. Mnogi od tih alata su korisni, ali previše njih može smanjiti pravu veličinu vašeg preglednika kojeg koristite za pregledavanje stranica.

- 1 Kliknite **View** (Pogled).
- 2 Kliknite **Toolbars** (Alatne trake). Pojavit će se drugi izbornik koji prikazuje sve dostupne alatne trake vašeg preglednika. Potvrдна oznaka kraj alatne trake označava da je ta alatna traka trenutno uključena.
- 3 Kliknite alatnu traku ako ju želite aktivirati ili deaktivirati.

Roditeljski nadzor nad sadržajem/Savjetnik za sadržaje

Internet Explorer ima mogućnost blokiranja sadržaja sa interneta.

- 1 Kliknite **Start**→ **Control Panel** (Upravljačka ploča)→ **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze)→ **Internet Options** (Internet opcije).
- 2 Otvorite karticu **Content** (Sadržaj).
- 3 Kliknite **Enable** (Aktiviraj) u odjeljku za **Content Advisory** (Savjetnik za sadržaje).

Određeni tipovi sadržaja mogu se blokirati tako da se zahtijeva lozinka ako želite pristupiti toj internetskoj stranici. Pročitajte opis pod opcijom prije nego što ju izaberete.

Kako staviti knjižnu oznaku na najomiljenije stranice

Spremite naslov često posjećivane stranice kako biste je kasnije lakše pronašli, tako da ju označite.

U Internet Exploreru koristite Izbornik **Favorites** (Omiljeno) da označite često posjećivane stranice. Na internetskoj stranici koju želite dodati, kliknite **Favorites** (Omiljeno)→ **Add to Favorites** (Dodaj u omiljeno).

Ako želite organizirati popis omiljenih označenih stranica u direktorije:

- 1 Kliknite **Favorites** (Omiljeno)→ **Organize Favorites** (Organiziraj Omiljeno).
- 2 Kliknite **Create Folder** (Stvori direktorij) za stvaranje novog direktorija.
- 3 Označite direktorij ili stranicu i kliknite **Rename** (Preimenuj) da promijenite popis u kojem se nalazi.
- 4 Označite direktorij ili stranicu i kliknite **Move to Folder** (Premjesti u direktorij) da pomaknete stranicu u direktorij.
- 5 Označite direktorij ili stranicu i kliknite **Delete** (Izbriši) ako želite izbrisati omiljenu stranicu iz vašeg popisa.

Ako želite pregledati popis direktorija, kliknite Izbornik **Favorites** (Omiljeno) i pojavit će se padajući izbornik sa svim prethodno izabranim omiljenim stranicama. Ta funkcija se može otvoriti i kombinacijom tipki <Alt><a>.

Kako tražiti informacije na internetu

Ako želite pronaći informacije (stranicu) na internetu kad ne znate točan naslov, možete upotrijebiti stroj pretraživač da potražite tu informaciju.

Postoji mnogo pretraživača. Svaki funkcionira na svoj način. Pročitajte odjeljke Pomoći ako želite saznati više o određenom pretraživaču.

- 1 Pristupite uobičajenom pretraživaču i upišite riječ ili kombinaciju riječi koju tražite u polje **Search** (Pretraži).
- 2 Pritisnite <Enter> ili kliknite **Go** (Kreni), ili **Search** (Pretraži) (ovisno o pretraživaču).

Ispod polja za pretraživanje pojavit će se popis odgovarajućih stranica.

SAVJET: kada tražite informaciju, provjerite da li ste pravilno napisali riječ i da li ste upotrijebili specifične riječi koje će vam pomoći kod pretraživanja. Mnogi pretraživači imaju naprednu opciju pretraživanja koja pomaže kod pretraživanja.

Kako promijeniti Postavke internetskog komunikacijskog protokola (TCP/IP)

Internet koristi određene komunikacijske protokole za dijeljenje informacija. Kada kliknete određenu stranicu (za pristup stranici), šalju se informacije (preuzimaju) na vaše računalo preko komunikacijskog protokola, poput:

TCP/IP (Protokol za upravljanje prijenosom (TCP) i internetski protokol (IP)).

Za TCP/IP ćete možda morati promijeniti postavke vašeg računala.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o postavkama za TCP/IP, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili od vašeg ISP-a. Isto tako, pogledajte Windows-vu Pomoć i podršku ako želite bolje razumjeti kako raditi s postavkama interneta: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Kako ispisati internetsku stranicu

Mnoge stranice pružaju printer-friendly verziju (verziju prihvatljivu za ispis). Ako ta verzija nije dostupna:

- 1 Kliknite **File** (Datoteka).
- 2 Kliknite **Print Preview** (Pregled prije ispisa) da pregledate i potvrdite što će biti ispisano. Format stranice koji trenutno gledate često nije ne odgovara ispisanom sadržaju.

Druge karakteristike dostupne preko zaslona **Print Preview** (Pregled prije ispisa):

- Kliknite prvi izbornik sa padajućim popisom ako želite da se na zaslonu vidi više stranica odjedanput.
- Kliknite drugi izbornik sa padajućim popisom ako se želite kretati od jednog okvira na drugi. Pošto su mnogi prozori podijeljeni u zasebne odjeljke (okvire), ponekad se ispisani odjeljak nalazi odvojeno od ostatka preglednika.
- Kliknite treći izbornik sa padajućim popisom za povećavanje ili smanjivanje određene stranice.

Kako osloboditi prostor i zaštititi vaše računalo

Čišćenje povijesti preglednika

Preglednik bilježi sve posjećene internetske stranice. Ta opcija napravljena je da se smanji vrijeme otvaranja iste stranice. Međutim, to je ponekad rizično za zaštitu ili može čak imati utjecaj na rad vašeg računala. Brisanje povijesti preglednika može smanjiti rizik i veličinu povijesnih datoteka na vašem računalu:

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Network and Internet Connections** (Mreže i internetske veze) → **Internet Options** (Internet opcije).
- 2 U odlomku Povijesti preglednika, kliknite **Delete** (Izbriši).

Brisanje privremenih internetskih datoteka

Kada se datoteke preuzimaju na vaše računalo, one se pohranjuju u privremeni prostor za datoteke. Te datoteke mogu loše utjecati/usporediti resurse vašeg računala, ako ih ima previše. Njihovo redovito brisanje pomaže djelovanju i brzini rada računala.

- 1 Otvorite web preglednik i idite na karticu **Internet Options** (Opcije interneta).
- 2 Iz odlomka **Temporary Internet Files** (Privremene internetske datoteke), kliknite tipku **Delete Files** (Brisanje datoteka).

Smanjivanje veličine mape za privremene datoteke.

Internet Explorer bilježi sve posjećene internetske stranice i prostor pohranjivanja privremenih internetskih datoteka. Količinu prostora privremenih datoteka i zabilježene povijesti možete izbrisati ili smanjiti.

- 1 Iz Internet explorera, izaberite karticu **Internet Options** (Opcije interneta).
- 2 Izbrišite datoteke u povijesti pretraživanja te zatim smanjite količinu prostora tako da pritisnete **Settings** (Postavke).
- 3 Smanjite memoriju izraženu u brojkama MB i/ili smanjite broj dana za koje želite da se zadrži informacija o povijesti pretraživanja da ograničite prostor za pohranjivanje tih informacija.

Održavanje privatnosti blokiranjem i brisanjem kolačića

Kolačići su male oznake (djelići šifre) koje se smještaju na vaše računalo kada posjetite internetsku stranicu. Tvrtke na internetu koriste kolačiće da prate broj posjeta njihovim stranicama.

Neki od njih jednostavno poboljšavaju upotrebu njihove stranice. Na primjer, kolačić može spremiti informaciju s lozinkom vaše internetske stranice tako da ju morate unijeti samo kod prvog posjeta toj stranici. Međutim, drugi kolačića mogu upotrijebiti osobne informacije u komercijalne svrhe, čime je vaša privatnost pod rizikom.

Izbrišite kolačiće u povijesti vašeg preglednika tako da otvorite internetski preglednik i kliknite karticu **Options** (Opcije). Potražite tipku za **Delete Cookies** (Izbrši kolačiće), i kliknite ju.

Na primjer, brisanje kolačića preko Internet Explorera:

- 1 Otvorite Internet Explorer.
- 2 Kliknite karticu **Tools** (Alati)→ **Internet Options** (Internet opcije).
- 3 Iz odlomka **Temporary Internet Files** (Privremene internetske datoteke), kliknite tipku za **Delete Cookies** (Brisanje kolačića).

Isto tako možete ograničiti broj kolačića smještenih na vaše računalo tako da pojačate postavke za zaštitu:

- 1 U prozoru **Internet Options** (Internetske opcije) kliknite karticu **Privacy** (Privatnost).
- 2 Pomaknite okomitu kliznu traku na *gore* za veću privatnost i smanjenje dopuštenih kolačića, ili na *dolje* za manju privatnost i dopuštanje slobodnog kretanja kolačića između stranica i vašeg preglednika.
- 3 Ako želite blokirati sve kolačiće pomaknite tu traku na sam vrh za blokiranje svih kolačića zatim kliknite **OK**.

SAVJET: blokiranje kolačića može spriječiti pravilan prikaz nekih stranica. Neke web stranice pohrane vaše člansko ime, lozinku, ili druge informacije o vama u kolačiću. Ako taj kolačić izbrišete, ponovno ćete morati unijeti osobne informacije kada sljedeći put posjetite tu stranicu.

Elektronska pošta

Kako postaviti korisnički račun elektronske pošte

S internetskom vezom te uslugom elektronske pošte, možete razmjenjivati poruke elektronske pošte s vašom obitelji, prijateljima, te suradnicima preko interneta.

Programska oprema elektronske pošte kod većine pružatelja usluge nudi Čarobnjaka za internetsku vezu čime ćete se moći povezati na internet te otvoriti korisnički račun elektronske pošte.

Potrebne su vam sljedeće informacije vašeg pružatelja internetskih usluga (ISP) ili administratora mreže lokalnog ručja (LAN):

- Ime korisničkog računa te lozinka
- Imena dolaznih i odlaznih poslužitelja vaše elektronske pošte

NAPOMENA: **Windows Mail** and **Outlook Express** su zadane replikacije elektronske pošte za Windows Vista® i Windows® XP.

ZA VIŠE INFORMACIJA: Ako želite saznati više o korištenju elektronske pošte, pogledajte odlomak “Getting started with e-mail” (Kako početi koristiti elektronsku poštu) u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Windows Vista®

Ako želite dodati (ili odstraniti) korisnički račun elektronske pošte:

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Windows Mail** (Windows Pošta).
- 2 Kliknite **Tools** (Alati) → **Accounts** (Računi).
- 3 Kliknite **Add** (Dodaj) ili **Remove** (Odstrani), izaberite tip korisničkog računa koji želite dodati ili odstraniti, kliknite **Next** (Sljedeći) te zatim slijedite upute na internetu.

Windows® XP

Ako želite dodati (ili odstraniti) korisnički račun elektronske pošte preko Outlook Expressa:

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Outlook Express**.
- 2 Kliknite **Tools** (Alati) → **Accounts** (Računi).
- 3 U dijaloškom okviru **internetskih korisničkih računa**, kliknite **Add** (Dodaj) ili **Remove** (Odstrani).
- 4 Izaberite **Mail** (Pošta) da otvorite Čarobnjak za povezivanje s internetom te zatim slijedite upute za uspostavu veze sa elektronskom poštom ili poslužiteljem za vijesti.

Kako upravljati i organizirati poruke elektronske pošte

Postoji mnogo mogućnosti za upravljanje i organiziranje poruka elektronske pošte. Na primjer, možete postaviti više direktorija za različite poruke elektronske pošte, postaviti pravila i filtre za elektronsku poštu, ili izbrisati neželjenu elektronsku poštu.

Windows Vista

Kako dodati direktorij za elektronsku poštu:

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Windows Mail** (Windows Pošta).
- 2 Kliknite **File** (Datoteka) → **Folder** (Direktorij), → **New** (Novi).
- 3 Upišite ime vašeg direktorija u polje za **Ime direktorija**.
- 4 Pod popisa **Select the folder in which to create the new folder** (Izaberite direktorij u kojem želite stvoriti novi direktorij), kliknite direktorij u kojem želite pohraniti vaš novi direktorij.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o brisanju ili zamjeni direktorija, pogledajte odlomak “Add, delete, or rename e-mail folders” (Dodavanje, brisanje ili promjena ime direktorija elektronske pošte) u Windows-oj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Kako stvoriti pravilo elektronske pošte:

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Windows Mail** (Windows Pošta).
- 2 Kliknite poruku koju želite koristiti kao osnovu za vaše pravilo.
- 3 Kliknite **Message** (Poruka) → **Create Rule from Message** (Stvori pravilo iz poruke).

Tada možete izabrati između više mogućnosti, ili “pravila”, koja nadziru kako se upravlja određenom elektronskom poštom u budućnosti, kada novo primljena elektronska pošta ima “uvjete” koji odgovaraju elektronskoj pošti koju ste koristili kao osnovu za vaše pravilo.

PRIMJER: možete uporabiti *uvjet* **Where the from line contains** (Gdje od reda sadržava) za postavljanje pravila tako da se sve poruke elektronske pošte primljene od određenog subjekta (ili koje imaju određenu riječ u polju **From**) automatski rasporede i arhiviraju pod direktorij elektronske pošte koji vi odredite.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o promjeni pravila elektronske pošte ili upotrebi pravila na primljene poruke elektronske pošte, pogledajte “Organize e-mail using rules and folders” (Organiziraj elektronsku poštu upotrebom pravila i direktorija) u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Kako izbrisati poruku elektronske pošte:

- 1 Izaberite poruku koju želite izbrisati te zatim kliknite **Delete** (Izbriši).
- 2 Da izaberete više poruka, držite tipku Ctrl i kliknite svaku poruku koju želite izbrisati. Tada kliknite **Delete** (Izbriši).

Windows XP

Kako dodati direktorij za elektronsku poštu:

- 1 Kliknite **Start** → **Programs** (Programi) → **Outlook Express**.
- 2 Pod **File** (Datoteka) → **Folder** (Direktorij) → **New** (Novi).
- 3 U polje za Ime **direktorija** upišite ime te zatim izaberite lokaciju vašeg novog direktorija.

Kako stvoriti pravilo elektronske pošte:

- 1 Kliknite **Start** → **Programs** (Programi) → **Outlook Express**.
- 2 Izaberite poruku elektronske pošte u glavnom prozoru.
- 3 U prozoru **Poruka** kliknite **Create Rule from Message** (Stvori pravilo iz poruke).

Time stvarate jednostavno pravilo elektronske pošte koje se temelji na imenu osobe u redu **OD** (FROM). Međutim, nikakve druge informacije iz poruke ne možete umetnuti u pravilo.

Kako izbrisati poruku elektronske pošte:

- 1 Kliknite **Start** → **Programs** (Programi) → **Outlook Express**.
- 2 Na popisu poruka izaberite poruku.
- 3 Na alatnoj traci kliknite **Delete** (Izbriši).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o Outlook Express-u, pogledajte Pomoć Outlook Express-a.

Kako zaštititi vašu elektronsku poštu

Postoji više mogućnosti kojima možete provjeriti da je primljena elektronska pošta neopasna:

- Postavite određeni nivo zaštite kroz vašu uslugu elektronske pošte (gledajte “Kako povećati zaštitu vašeg računala kada se spajate na internet” na stranici 192).
- Smanjite neželjenu poštu (spam).
- Zaštite poštu od virusa i phishinga napada (primanje poruka kojima su pošiljalitelji navodno osobe sa vaše kontakt-liste).
- Izbjegavajte otvaranje privitaka elektronske pošte.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o zaštiti poruka vaše elektronske pošte, gledajte dokumentaciju pružatelja usluga vaše elektronske pošte.

Kako smanjiti dobivanje neželjene pošte

Postavite određeni nivo zaštite preko programske opreme vaše elektronske pošte (Windows Pošta za Windows Vistu ili Outlook Express za Windows XP) za raspoređivanje primljene elektronske pošte.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Windows Mail** (Windows Pošta).
- 2 Kliknite **Tools** (Alati) → **Junk e-mail Options** (Opcije bezvrijedne e-pošte).
- 3 Izaberite nivo zaštite koji želite:
 - **No Automatic Filtering** (Nema automatskog filtriranja). Izaberite tu opciju ako želite sasvim zaustaviti blokiranje poruka bezvrijedne e-pošte. Međutim, Windows pošta nastavlja blokirati poruke koje sadržavaju imena domena i naslove elektronske pošte koji se nalaze na popisu vaših **Blokiranih pošiljalatelja**.

- **Low** (Nisko). Izaberite tu opciju ako ne primate puno poruka bezvrijedne e-pošte i ako želite blokirati samo najočiglednije poruke bezvrijedne e-pošte.
- **High** (Visoko). Izaberite tu opciju ako primate puno poruka bezvrijedne e-pošte i ako želite blokirati što je moguće više poruka. Međutim, s vremena na vrijeme pregledajte direktorij sa porukama bezvrijedne e-pošte kako biste provjerili da se u direktoriju možda ne nalaze valjane poruke koje bi morale biti u nekom drugom direktoriju.
- **Safe List Only** (Samo poruke sa sigurnog popisa). Izaberite tu opciju ako samo želite primiti poruke ljudi ili imena domena koji se nalaze na vašem popisu **sigurnih pošiljatelja**. Poruke elektronske pošte ljudi ili imena domena koji se ne nalaze na popisu **sigurnih pošiljatelja** biti će tretirane kao poruke bezvrijedne e-pošte, tako da izaberite tu opciju samo ako ste sigurni da se svaka osoba ili ime domene od kojih želite primiti poruku nalazi na popisu **sigurnih pošiljatelja**.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o smanjenju neželjene pošte (spama), pogledajte odlomak “Block spam and other unwanted e-mail” (Blokiranje neželjene pošte) u Windows Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Programs** (Programi) → **Outlook Express**.
- 2 Kliknite **Tools** (Alati) → **Options** (Opcije) → karticu **Security** (Sigurnost).
- 3 Pod **Download Images** (Preuzmi slike), kliknite **Block images and other external content in HTML e-mail** (Blokiraj slike i druge vanjske sadržaje u HTML elektronskoj pošti).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o smanjivanju neželjene pošte, gledaj odlomak “Viewing e-mail images that are blocked” (Pregled slika blokiranih poruka elektronske pošte) u Pomoći Outlook Express-a.

Virusi i phishing

Ako želite zaštititi poruke elektronske pošte od virusa i phishinga, možete izabrati jednu od sljedećih mogućnosti:

- Instalirati antivirusni program.
- Čitati samo tekst poruke elektronske pošte.
- Provjeriti da li su privici od sigurnih pošiljatelja.
- Ne otvarajte privitke sa sufiksom **.exe**.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o zaštiti od virusa, gledajte “Korištenje antivirusne programske opreme” na stranici 270.

Kako izbjeći privitke elektronske pošte

Neke usluge elektronske pošte automatski blokiraju tipove datoteka koji obično šire viruse elektronske pošte. Ako je određeni privitak blokiran, pojavit će se poruka na **Informacijskoj** traci koja vas obavještava o blokiranju i nabraja privitke koji su blokirani.

Druge usluge elektronske pošte omogućuju vam da izaberete tip datoteka koje želite blokirati.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o privicima elektronske pošte, pogledajte Informacije za pomoć vašeg pružatelja usluga elektronske pošte.

Pregled poruka elektronske pošte

- 1 Otvorite uslugu elektronske pošte pritiskom na simbol na radnoj površini ili kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → te tada kliknite Ime vaše usluge elektronske pošte (na primjer Windows pošta ili Outlook Express).
- 2 Kliknite direktorij pošte (na primjer **Ulazna pošta** (Inbox)) koji sadržava poruke koje želite pročitati.
- 3 Da pregledate poruke, kliknite poruku na popisu poruka.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o pregledu elektronske pošte, pogledajte “View e-mail messages in Windows Mail” (Pregled poruka elektronske pošte pod Windows Pošta) u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Slanje elektronske pošte

Kada sastavite poruku elektronske pošte, spremni ste da pošaljete poruku primatelju.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Windows Mail** (Windows Pošta).
- 2 Kliknite **File** (Datoteka) → **New** (Nova) → **Mail Message** (Poruka pošte) da otvorite prozor za sastavljanje poruke.
- 3 U polje **To** (Za) upišite adrese elektronske pošte za svakog primatelja vaše poruke.
- 4 U polje **Subject** (Tema) utipkajte temu vaše poruke.
- 5 Kliknite u glavnom prozoru te počnite pisati vašu poruku.
- 6 Ako želite odmah poslati poruku, kliknite **Send** (Pošalji).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više slanju elektronske pošte u Windows pošti, gledajte “Write an e-mail message” (Pisanje poruke elektronske pošte) u Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Programs** (Programi) → **Outlook Express**.
- 2 Na alatnoj traci kliknite **Create Mail** (Izdradi poruku).
- 3 U polje **To** (Za) upišite adrese elektronske pošte za svakog primatelja vaše poruke.

- 4 U polje **Subject** (Tema) utipkajte temu vaše poruke.
- 5 Napišite vašu poruku te zatim na alatnoj traci kliknite **Send** (Pošalji).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o slanju elektronske pošte u Outlook Expressu, pogledajte “To send an e-mail message” (Kako poslati poruku elektronske pošte) u Pomoći Outlook Express-a.

Kako stvoriti skupinu kontakata (Popis za slanje pošte)

Skupine kontakata (popisi za slanje pošte) vrlo su korisni kada želite poslati poruku većem broju primatelja. Skupina kontakata je popis naslova elektronske pošte. Stvaranjem skupine kontakata možete sastaviti jednu poruku i poslati ju većem broju primatelja.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Windows Contacts** (Windows kontakti).
- 2 Na alatnoj traci kliknite **New Contact Group** (Nova skupina kontakata), upišite ime skupine u polje za **Ime skupine**, te zatim popunite polja na kartici **Skupina kontakata** i **Potankosti skupine kontakata**. Ne morate ispuniti sva polja, samo upišite one informacije koje želite za novu skupinu kontakata koju stvarate.
- 3 Dodajte kontakte skupini kontakata na jedan od sljedećih načina:
 - Ako želite dodati individualne kontakte skupini kontakata iz popisa postojećih kontakata, kliknite **Add to Contact Group** (Dodaj skupini kontakata).
 - Ako želite stvoriti nove kontakte i dodati ih skupini kontakata, kliknite **Create New Contact** (Stvori novi kontakt).
 - Ako želite dodati nove ljude skupini kontakata bez da ih dodate popisu vaših individualnih kontakata, upišite odgovarajuće informacije u polja **Ime kontakta** i **Elektronska pošta** te zatim kliknite **Create for Group Only** (Stvori samo za skupinu).
- 4 Kada ste završili stvaranjem skupine kontakata, kliknite **OK**.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o stvaranju poruka elektronske pošte, pogledajte “Create contact groups (mailing lists)” (Stvori skupine kontakata (popise za slanje pošte)) u Pomoć i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Programs** (Programi) → **Outlook Express**.
- 2 U **Imeniku** izaberite direktorij u kojem želite stvoriti skupinu kontakata. kliknite **New** (Novo) na alatnoj traci, te zatim kliknite **New Group** (Nova skupina).
- 3 Otvorit će se dijaloško polje **Properties** (Svojstva). U polje za **Ime skupine** upišite ime skupine.
- 4 Dodajte kontakte skupini kontakata na jedan od sljedećih načina:
 - Da dodate osobu iz vašeg **Imenika**, kliknite **Select Members** (Izaberi članove) te zatim kliknite ime iz vašeg popisa **Imenika**.
 - Ako želite dodati osobu neposredno u skupinu bez dodavanja imena vašem imeniku, tada upišite ime osobe i adresu elektronske pošte u donjem lijevom dijelu dijaloškog polja **Properties** (Svojstva) te zatim kliknite **Add** (Dodaj).
 - Ako želite dodati osobu i skupini i Knjizi naslova, tada kliknite **New Contact** (Novi kontakt) te upišite odgovarajuće informacije.
 - Ako želite koristiti uslugu adresara, tada kliknite **Select Members** (Izaberi članove) te zatim **Find** (Pronađi). Izaberite uslugu adresara iz padajućeg popisa koji se nalazi na kraju polja za tekst. Nakon što ste pronašli i izabrali adrese, one se automatski dodaju u vaš Imenik.
- 5 Ponovite postupak za svaku adresu dok vaša skupina ne bude dovršena.

Sigurnosna kopija poruka elektronske pošte

Možete izraditi sigurnosnu kopiju poruka elektronske pošte i drugih datoteka čime ćete povećati (osloboditi) prostor vašeg diska.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **Backup and Restore Center** (Centar za sigurnosne kopije i obnavljanje).
- 2 Kliknite **Back up files** (Sigurnosna kopija datoteka) te zatim slijedite korake čarobnjaka. Ako sustav zatraži administratorsku lozinku ili potvrdu, utipkajte lozinku ili potvrdite.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o sigurnosnim kopijama poruka elektronske pošte, pogledajte “Back up your files” (Sigurnosna kopija vaših datoteka) u Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Programs** (Programi) → **Outlook Express**.
- 2 Izaberite direktorij elektronske pošte.
- 3 Kliknite **File** (Datoteka) → **Folder** (Direktorij) → **Compact** (Sabij).
- 4 Ako želite izraditi sigurnosnu kopiju direktorija, kopirajte ga u direktorij za sigurnosnu kopiju, optički medij ili mrežni pogon. Direktoriji elektronske pošte Outlook Expressa imaju sufiks **.dbx** (na primjer Poslana pošta.dbx (**Sent Items.dbx**)).

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o sigurnosnim kopijama poruka elektronske pošte, pogledajte “To compact and back up e-mail folders” (Sažimanje i sigurnosna kopija direktorija elektronske pošte) u Pomoći Outlook Express-a.

Multimedija (CD-ovi/DVD-ovi, 5.1 Audio, MP3, TV, digitalne kamere i projektori)

Pregled

Većina Dell-ovih računala uključuje i CD/DVD čitač/uređaj za snimanje, koji se može koristiti za podatke, glazbu ili video. Također, možete priključiti i druge medijske uređaje, kao što su digitalni fotoaparati, projektori, MP3 čitači, i TV. Možete pregledati i ispisati digitalne fotografije, čitati CD i DVD, stvarati vlastite CD-ove, slušati radio postaje, i kopirati datoteke na prenosive uređaje medija, kao što je MP3 čitač.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o priključivanju računala na TV i podešavanju postavki zaslona ovisno o tipu priključivanja, pogledajte "Priključivanje računala na televizor te podešavanje postavki za zaslon" na stranici 229.

CD, DVD i BlueRay™ disk mediji

Neka računala opremljena su tipkama za medije za:

- Čitanje različitih medija
- Prijenos podataka i sigurnosne kopije podataka
- Zabavu

Za upute o korištenju ovih gumba, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašim računalom.

Čitanje CD, DVD i BlueRay medija

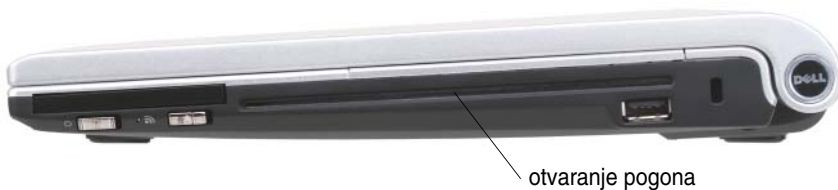

Za pogone sa vretenom/osovinom i/ili ladicom

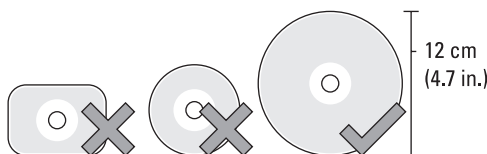
- 1 Na pogonu kliknite tipku Izbaci/Eject.
- 2 Stavite medij, sa etikom/oznakom okrenutom prema gore, u središte ladice tako da sjedne na vreteno/osovinu, ili ga samo stavite u ladicu ako nema vretena.
- 3 Gurnite ladicu natrag u pogonsku jedinicu.
- 4 Za računala koja su opremljena multimedijским tipkama, kliknite tipku za **Play** (Reproduciraj).

Neka računala pokreću zaslon za odabir automatske reprodukcije. Odaberite funkciju koja odgovara zadatku kojeg želite izvršiti poput otvaranja za pregled ili otvaranja za neposredan prijenos podataka.

Za pogone s utorom

- OBAVIJEST:** Ne koristite nestandardne veličine ili oblike diskova (uključujući mini CD-ove i mini DVD-ove) jer bi mogli oštetiti pogon.

- NAPOMENA:** Prilikom reprodukcije ili snimanja na CD-ove i DVD-ove, ne pomičite računalo.

- 1 Kliknite gumb za izbacivanje kako biste uklonili prethodno umetnuti CD. Za lokaciju gumba za izbacivanje, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s računalom.
- 2 Stavite disk sa oznakom prema gore u otvor pogona.
- 3 Za računala koja su opremljena multimedijским tipkama, kliknite tipku za **Play** (Reproduciraj).

Neka računala pokreću zaslon za odabir automatske reprodukcije. Odaberite funkciju koja odgovara zadatku kojeg želite izvršiti poput otvaranja za pregled ili otvaranja za neposredan prijenos podataka.

Da formatirate medij za pohranjivanje ili kopiranje podataka, gledajte programsku opremu medija koju ste dobili s vašim računalom.

- NAPOMENA:** Provjerite da slijedite sva autorska prava kada kopirate medije.

Čitanje CD, DVD i BlueRay medija

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → <vaš CD/DVD softver> → **Projects** (Projekti) → **Copy** (Kopiraj).
- 2 Kopirajte disk.

Ako imate samo jedan diskovni pogon:

- a** Stavite izvorni disk u pogon.
- b** Provjerite da li su postavke ispravne, i zatim slijedite upute preko interneta.
Računalo čita vaš izvorni disk i kopira podatke u privremeni direktorij na vašem tvrdom disku.
- c** Kada se pojavi naredba, stavite prazan disk u pogon i kliknite **OK**. Računalo kopira podatke iz privremenog direktorija na prazan disk.

Kad imate dva pogona:

- a** Izaberite pogon za izvorni disk (te zatim disk stavite unutra).
- b** Umetnite prazan disk u pogon za drugi disk, i slijedite upute za kopiranje diska.
Računalo kopira podatke iz izvornog diska na prazan disk. Kada je završeno kopiranje sa izvornog diska, taj disk se automatski izbacuje.

SAVJET: upotrijebite Microsoft® Windows® Explorer za povlačenje i kopiranje datoteka na disk tek nakon što pokrenete programsku opremu za izradu CD/DVD-ova i otvorite projekt <create CD/DVD> (izradi CD/DVD).

- Upotrijebite prazan disk za vježbanje snimanja.
- Sa vašom CD/DVD programskom opremom možda nećete moći stvoriti audio DVD-e. Gledajte upute proizvođača na stranici za medijsku programsku opremu instaliranu na vaše računalo.
- Ako imate programsku opremu Roxio, gledajte stranicu Roxio na www.sonic.com ili stranicu Blu-ray disk™ Udruženja na blu-raydisc.com za dodatne informacije.

5.1 Audio

NAPOMENA: 5.1 Audio možda neće podržavati sva računala.

5.1 predstavlja broj audio kanala kod većine surround zvučnih konfiguracija. **5** predstavlja pet glavnih audio kanala: lijevi prednji, središnji prednji, desni prednji, lijevi surround i desni surround; dok **1** predstavlja nisko frekventni kanal (LFE).

Izvor **5.1** signala može biti optički medij ili satelitski TV kanal.

Postavljanje 5.1 audio veza

Za postavljanje 5.1 audio veza:

Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Additional Options** (Dodatne opcije). Pokrenite **IDT Audio Control Panel** (IDT Audio upravljačka ploča). U kartici **Jacks** (Priključci) postoje tri ikone priključaka. Slijedite upute za dovršavanje postavljanja.

- 1** Kliknite ikonu mikrofona, odaberite **Device: Rear Speakers** (Uređaj: stražnji zvučnici) i ukopčajte kabel stražnjeg zvučnika u audio ulaz/mikrofon priključak.
- 2** Kliknite srednju ikonu slušalica, odaberite **Device: Center/LFE Speaker** (Uređaj: središnji LFE zvučnik) i ukopčajte kabel središnjeg zvučnika/woofera u srednji audio izlaz/slušalice priključak.
- 3** Kliknite desnu ikonu slušalica, odaberite **Device: Front Speaker** (Uređaj: prednji zvučnik) i ukopčajte kabel prednjeg zvučnika u desni audio izlaz/slušalice priključak.

Prenosivi medijski uređaji (MP3 playeri)

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o priključivanju prenosivih uređaja medija na vaše računalo i čitanju prenosivih uređaja medija (MP3 player), pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s uređajem. Također, pogledajte “Using Windows Media Player” (Kako upotrijebiti Windows Media player) u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Priključivanje prenosivih medijskih uređaja (MP3 player) na vaše računalo

Slijedite upute koja ste dobili sa vašim medijskim uređajem ako ga želite priključiti na vaše računalo.

Ako želite odrediti koji prenosivi medijski uređaji su kompatibilni sa Media Player-om, gledajte upute koja ste dobili sa vašim medijskim uređajem. Isto tako, gledajte stranicu windowsmedia.com.

Kako postaviti prenosivi medijski uređaj za sinkroniziranje u Windows Media Player

Upotrijebite Windows Media Player da sinkronizirate datoteke digitalnog medija iz knjižnice medija (media library) na vaš prenosivi medijski uređaj.

Ako vaš prenosivi medijski uređaj ima dostatan kapacitet da spremi sve datoteke koje želite kopirati, Media Player *automatski* sinkronizira vašu medijsku knjižnicu. Zatim, kada u budućnosti opet priključite vaš prenosivi medijski uređaj na vaše računalo, Media Player će ažurirati vaš uređaj.

Ako kapacitet pohranjivanja podataka na prenosivom uređaju medija nije dovoljno velik da sačuva sve datoteke koje želite kopirati, Media Player promijeni postavke na ručno sinkroniziranje. Tada morate ručno odstraniti datoteke iz uređaja ili promijeniti izbor datoteka koje želite kopirati.

Media čitač omogućuje mijenjanje iz operacije automatskog i ručnog sinkroniziranja.

Kako prvi put postaviti prenosivi medijski uređaj

Kada prvi puta priključite medijski uređaj, Media Player izabere metodu sinkroniziranja koja će najbolje odgovarati vaš uređaju, a što ovisi o njegovom kapacitetu pohranjivanja podataka.

- 1 Uključite prenosivi medijski uređaj, te ga zatim priključite u vaše računalo. Ako se pojavi upit, tada izaberite opciju sinkroniziranja uređaja koristeći Windows čitača medija.
- 2 Učinite jedno od sljedećeg:
 - Ako je Media Player izabrao automatsko sinkroniziranje vašeg uređaja, tada kliknite **Finish** (Završi). Kada pritisnete **Finish** (Završi), Media Player sinkronizira cijelu knjižnicu na prenosivi medijski uređaj. Nakon toga se vaš prenosivi medijski uređaj sinkronizira automatski svaki put kada ga priključite na vaše računalo.
 - Ako je Media Player izabrao ručno sinkroniziranje uređaja, kliknite **Finish** (Završi). Tada, u kartici **Sync** (Sinkroniziranje), izaberite datoteke i glazbene popise koje želite sinkronizirati.

Kopiranje audio i video datoteka na vaš prenosivi medijski uređaj

Koristite funkciju **Kopiraj na CD ili uređaj** za kopiranje audio i video datoteka iz medijske **knjižnice** na prenosivi medijski uređaj ili karticu za pohranjivanje podataka.

Također možete kopirati i ovlaštene/licencirane datoteke koje preuzmete s interneta ili koje ste kopirali iz CD-a na prenosivi medijski uređaj. Ako želite kopirati licenciranu datoteku, vaš prenosivi medijski uređaj će možda zahtijevati serijski broj hardvera. Pružatelj sadržaja odlučuje o vlasništvu i pravima čitanja datoteke, i neke datoteke koje ćete prenijeti na vaš prenosivi medijski uređaj se možda neće moći pročitati.

Kada kopirate datoteke na vaš prenosivi medijski uređaj, stupac sa **Status** u prozoru **Items to Copy** (Predmeti za kopiranje) prikazuje informaciju o statusu, kao što je **Inspecting** (Pregledavanje), **Converting/Converted** (Konvertiranje/Konvertirano), **Copying** (Kopiranje) i **Complete** (Završeno).

Čitanje medija upotrebom daljinskog upravljača Dell Travel

Daljinski upravljač Dell Travel napravljen je za upravljanje Dell Media Direct-om i Windows Vista Media Centrom i dostupan je samo za određena računala.

- 1 Ugradite bateriju u obliku novčića u daljinski upravljač.
- 2 Otvorite Vista Media Center.
- 3 Upotrijebite tipke na daljinskom upravljaču za čitanje medija.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o daljinskom upravljaču Dell Travel, pogledajte Dell-ovu stranicu za podršku na **support.dell.com**. Također gledajte upute koja ste dobili sa daljinskim upravljačem Dell Travel.

Kako podesiti glasnost na vašem računalu

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na simbol za **glasnost** na programskoj traci.
- 2 Kliknite **Open Volume Mixer** (Otvori mikser za glasnost).
- 3 Kliknite i vucite traku za klizanje gore ili dolje da povećate ili snizite glasnost.

Omogućavanje S/PDIF digitalnog audio preko medijske programske opreme

Ako vaše računalo ima DVD pogon i podržava digitalni audio (S/PDIF), tada možete aktivirati digitalni audio za čitanje DVD-a.

- 1 Kliknite **Start**→ **All Programs** (Svi Programi), te zatim kliknite link za DVD player.
- 2 Umetnite DVD u DVD pogon.
Ako se DVD počne reproducirati, kliknite tipku Stop/Stani.
- 3 Kliknite **Settings** (Postavke)→ **DVD**→ **DVD Audio Setting** (DVD audio postavke).
- 4 Kliknite strelice kraj postavke **Speaker Configuration** (Konfiguracija zvučnika) za pomicanje kroz opcije i izaberite opciju **SPDIF**.
- 5 Kliknite tipku **Back** (Natrag) jednom, i zatim još jednom **Back** čime za pšovratka na glavni izbornik.

Omogućavanje S/PDIF digitalnog audio u Windows audio pogonskom programu

- 1 Desnom tipkom miša kliknite na simbol za **glasnost** na programskoj traci.
- 2 Na prozoru **Volume Control** (Kontrola glasnoće) kliknite **Options** (Opcije)→ **Advanced Controls** (Napredne kontrole)→ **Advanced** (Napredno).
- 3 Kliknite na potvrdni okvir da omogućite **S/PDIF sučelje**.
- 4 Kliknite **Close** (Zatvori)→ **OK**.

Postavljanje slušalica Cyberlink (CL)

NAPOMENA: Funkcija CL slušalica dostupna je samo ako vaše računalo ima DVD pogon.

Ako vaše računalo ima DVD pogon, tada možete omogućiti digitalni audio kroz slušalice za reprodukciju DVD-a.

- 1 Kliknite **Start**→ **All Programs** (Svi programi), te zatim kliknite opciju za DVD player na vašem računalu.

- 2 Umetnite DVD u DVD pogon.
Ako se DVD počne reproducirati, kliknite tipku Stop/Stani.
- 3 Kliknite **Settings** (Postavke)→ **DVD**→ **DVD Audio Setting** (DVD audio postavke).
- 4 Kliknite strelice kraj postavke **Speaker Configuration** (Konfiguracija zvučnika) za pomicanje kroz opcije i izaberite opciju **Headphones** (Slušalice).
- 5 Kliknite strelice kraj postavke **Audio listening mode** (Način slušanja audia) za pomicanje kroz opcije i izaberite opciju **CL Headphone** (CL slušalice).
- 6 Kliknite strelice kraj opcije **Dynamic range compression** (Kompresija dinamičkog opsega) da izaberete najprikladniju opciju.
- 7 Kliknite tipku **Back** (Natrag) jednom, i zatim još jednom **Back** čime za pšovratak na glavni izbornik.

Uporaba digitalnog fotoaparata s vašim računalom

Kada koristite digitalni fotoaparat s vašim računalom, možete izvesti jedan ili više sljedećih zadataka:

- Pregledati i preuzeti slike s vašeg fotoaparata.
- Prilagoditi slike i dodati posebne učinke.
- Ispisati fotografije.
- Organizirati zbirku slika.
- Izraditi slide shows/prezentacije.

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o uporabi digitalne kamere s vašim računalom, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili sa vašom kamerom. Isto tako, pretražite teme o digitalnim kamerama u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Uporaba Windows Media Playera

Windows Media Player je Microsoftova izvorna programska oprema za reprodukciju, snimanje i organiziranje multimedijskih datoteka. Windows Media Player možete koristiti u različite svrhe kao što su:

- Reprodukcija digitalnih medijskih datoteka uključujući audio i video datoteke, CD-ove i DVD-ove datoteke i oblike drugih medija
- Stvaranje vlastitih CD-ova i DVD-ova kao što i kopiranje glazbe sa CD-ova.
- Slušanje radio postaja
- Traženje i organiziranje datoteka digitalnih medija
- Kopiranje i sinkroniziranje datoteka na prenosive uređaje
- Kupovanje digitalnih medija preko interneta

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o tome kako koristiti Windows Media Player, pogledajte Windows Pomoć i podršku: kliknite: **Start** ili → **Help and Support**.

Priključivanje računala na televizor te podešavanje postavki za zaslon

Dostup televiziji preko računala uz pomoć TV kartice

TV karticu možete koristiti za gledanje i snimanje televizijskih programa na vašem računalu. TV kartica može zamijeniti vašu trenutnu video karticu ili se može koristiti zajedno sa vašom video karticom.

Za više informacija o gledanju i snimanju televizijskih programa na vašem računalu, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili sa TV karticom.

Priključivanje vašeg računala na televizijski ili audio uređaj

Postoji više načina kako priključiti računalo na TV. Moguće je priključivanje preko:

- VGA
- koaksijalnog kabela

- S-video; S-video/kompozitni video signal; S-video/komponentni video signal
- DisplayPort™
- Video digitalni vezni sklop (DVI) ili multimedijski vezni sklop visoke definicije (HDMI)

Nadalje, postoje i audio kabele koji funkcioniraju zajedno sa video kablama. Od audio kabela koriste se oni od standardnih analognih RCA utičnica preko S/PDIF digitalnih audio ili višekanalnih digitalnih audio kabela pa sve do optičkih kabela.

Sve te mogućnosti priključivanja audio i video kablama različiti su kod svakog računala i TV-a. Pregledajte stražnje dijelove vašeg računala i TV-a da vidite kakve su mogućnosti priključivanja računala na TV.

S-video

Kompozitni video

Komponentni video

DVI digitalni video

HDMI video/audio

DVI/HDMI konverter

Možda ćete morati proći kroz brdo informacija da na kraju razumijete koje su vaše mogućnosti priključivanja.

Pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašim računalom i televizijom.

Možete iskoristiti i priručnike koji su dostupni na Internetu.

Kako utvrditi što imate i što trebate

Prije nego što priključite vaše računalo na televizor i zvučnike, morate utvrditi sljedeće:

- Tipovi konektora na računalu i televizoru
- Da li postoje specijalni adapteri (kompozitni, komponentni)
- Tipovi kabela koje trebate za priključivanje
- Tipovi zadataka koje morate učiniti

Te informacije pomoći će vam da upotrijebite pravilne konektore, adaptere i kabele te da ih pravilno priključite.

Kako ustanoviti kakvi su konektori na vašem računalu

Vaše računalo može imati različite vrste video i TV konektora.

Konektor	Opis/Funkcija
	S-video konektor omogućuje priključivanje računala na digitalne/audio uređaje koristeći kabel sa TV/digitalnim audio adapterom.

Konektor

Opis/Funkcija

DVI konektor omogućuje priključivanje računala na vanjski monitor sukladan DVI, kao što su ravni monitori ili TV. DVI konektori se koriste za DVI-D (samo digitalni), DVI-A (analogni visoke rezolucije), i DVI-I (digitalni i analogni).

NAPOMENA: DVI-A, DVI-D, DVI-I konektori međusobno se ne mogu zamijeniti. Kabeli su jedinstveni. Provjerite ako znate koji format podržava vaše računalo.

DisplayPort vam omogućuje priključivanje računala i sustava kućnog kina. Za više informacija pogledajte “DisplayPort™ - funkcije i prednosti” na stranici 58 i “DisplayPort™” na stranici 345.

HDMI konektor omogućuje priključivanje na vanjski monitor sukladan HDMI ili TV. HDMI prenosi nekomprimirane video i višekanalne audio podatke preko jednog kabela.

NAPOMENA: DVI i HDMI su usklađeni i postoje kabeli za konvertiranje. Ako vaše računalo nema HDMI konektor i vaš TV nema DVI konektor, priključite kabel za konvertiranje DVI/HDMI u DVI konektor na vašem računalu i HDMI konektor na vašem TV.

Morat ćete priključiti i odvojeni audio kabel jer DVI konektor ne prenosi tonski signal.

VGA konektor omogućuje priključivanje računala na vanjski monitor sukladan VGA.

Konektor	Opis/Funkcija
	Audio konektor omogućuje priključivanje na standardne audio, S-PDIF digitalni audio ili višekanalne analogne audio uređaje.
	Konektor za slušalice omogućuje priključivanje slušalica na vaše računalo. Taj konektor možete koristiti i za priključivanje na standardne zvučnike.

 SAVJET: NE ZABORAVITE NA AUDIO: spojite audio kabel, ako želite čuti zvuk na bilo čemu osim vaših zvučnika na računalo.

S-video kabele uobičajeno prenose samo video. Međutim, neki adapteri koji se priključuju na TV konektor S-video mogu imati i audio priključke za priključivanje na zvučnike.

Kako odrediti konektore na vašoj televiziji

Vaš TV može imati različite konektore, kao što su S-video konektor, DVI konektor, HDMI konektor, ili VGA konektor. Nadalje, TV može imati više dostupnih priključaka za bilo koji tip tih konektora.

 NAPOMENA: Ako želite utvrditi mogućnosti priključivanja na vaš TV uz pomoć tih kabela, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili sa vašom televizijom.

Da priključite vaše računalo na TV, morate povezati određen izlazni priključak za video na računalo (S-video, VGA, DVI, HMDI) sa odgovarajućim ulaznim portom za video na televiziji.

Pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašom televizijom.

Kako odrediti kombinaciju kabela i adaptera koje trebate

Kada ste utvrdili koji priključci postoje na vašem računalo i televiziji, tada možete odrediti koju kombinaciju kabela i adaptera trebate:

- Video adapter i kabel
 - VGA konektor i VGA kabel
 - Standardni S-video konektor i S-video kabel

- Kompozitni adapter sa složenim video kablom
- Komponentni adapter sa komponentnim video kablom
- DVI konektor sa DVI kablom ili kablom za konvertiranje DVI/HDMI
- HDMI konektor sa HDMI kablom ili kablom za konvertiranje DVI/HDMI
- DisplayPort konektor s DisplayPort kablom ili kablom za konvertiranje DisplayPort/DVI
- Audio adapter i kabl
 - Standardni analogni audio
 - S/PDIF digitalni audio
 - Multikanalni digitalni audio

Ovisno o konektorima na vašem računalu i televiziji, računalo možete priključiti na televiziju na više načina.

NAPOMENA: Video i audio kabele za priključivanje vašeg računala na TV vjerojatno niste dobili s vašim računalom. Dell ima zalihu kabela i TV/digitalnih audio adaptera u ponudi.

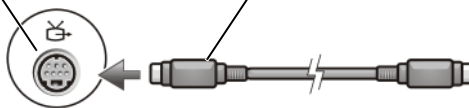
NAPOMENA: Ako ste dobili video i audio kabele i adaptere s vašim računalom, tada ih upotrijebite. Nemojte upotrebljavati kabele i adaptere drugih računala.

Standardni S-video adapter

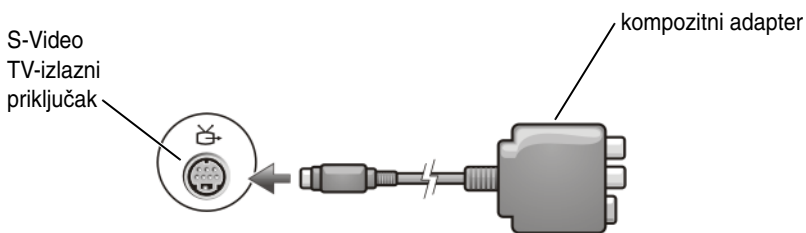
S-Video

TV-izlazni priključak

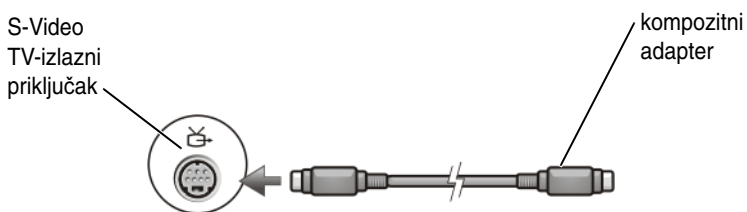
S-Video adapter

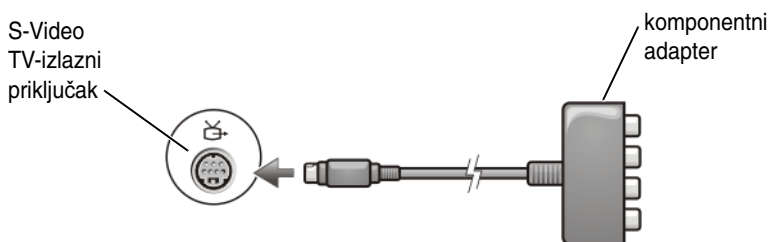
Kompozitni adapter s više priključaka

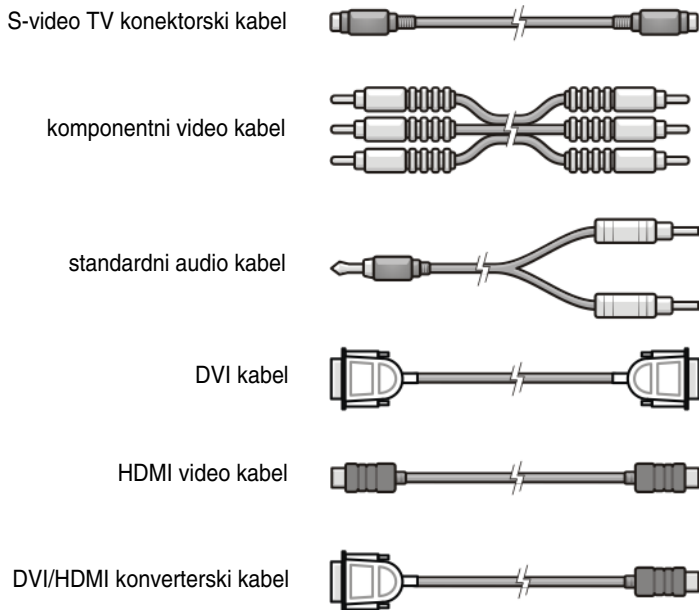
Kompozitni adapter s jednim portom

Komponentni adapter

Kabeli

Kako fizički priključiti vaše računalno na TV ili audio uređaj

Ako želite priključiti vaše računalo na TV ili audio uređaj, preporučujemo da priključite audio i video kabele na jedan od sljedećih načina.

Brzi vodič za moguće konfiguracije	
<p>NAPOMENA: Te konfiguracije se mogu i ne moraju koristiti na vašem računalu i televiziji.</p> <p>NAPOMENA: Pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašim računalom i televizijom.</p>	
Konfiguracija	Napomene
<p>S-video</p> <ul style="list-style-type: none"> • S-video adapter sa standardnim audio • S-video adapter i višekanalni analogni audio adapter 	<p>Standard</p> <p>Općenito dostupan i lako se priključuje</p>
<p>Kompozitni video</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitni adapter sa standardnim audio • Kompozitni adapter sa S/PDIF digitalnim audio • Kompozitni adapter sa višekanalnim analognim audio adapterom 	<p>U redu</p> <p>Kvaliteta može biti slabija od složenog videa ili S-videa</p>
<p>Komponentni video</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitni adapter sa standardnim audio • Kompozitni adapter sa S/PDIF digitalnim audio • Kompozitni adapter sa višekanalnim analognim audio adapterom 	<p>Preporučeno</p> <div style="text-align: right;"> </div>
<p>DVI video (digitalno video sučelje)</p> <ul style="list-style-type: none"> • DVI adapter sa standardnim audio 	<p>U redu</p> <p>Kvaliteta može biti slabija od komponentnog videa</p>
<p>DisplayPort</p> <ul style="list-style-type: none"> • DisplayPort/DVI konverter sa standardnim audio 	<p>Preporučeno</p> <div style="text-align: right;"> </div>
<p>HDMI Video</p> <ul style="list-style-type: none"> • HDMI/DVI konverter sa standardnim audio 	<p>Najbolje</p> <p>Možda nije dostupno</p>

Osnovni koraci za povezivanje

- 1 Utvrdite tip povezivanja koji želite upotrijebiti.
- 2 Provjerite da li imate odgovarajuće video i audio kabele i adaptere.
- 3 Isključite TV, audio uređaje i računalo.
- 4 Priključite video kabele i adaptere na osnovi tipa povezivanja koji ste izabrali.
- 5 Priključite audio kabele koji odgovaraju izabranom tipu povezivanja koji ste izabrali.
- 6 Uključite TV te bilo koji drugi audio uređaj koji ste priključili.
- 7 Izaberite odgovarajući način rada za ulazni video signal na TV (kao što su AV-5, AV-6 za komponentni hardverski ključ). Način rada za ulazni video signal mora odgovarati tipu povezivanja koji ste izabrali. Pogledajte “Kako izabrati pravilan ulazni signal sa TV izbornika” na stranici 240. Također, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili sa vašom televizijom.
- 8 Uključite računalo.
- 9 Kada ste priključili video i audio kabele na vaše računalo i TV, morate omogućiti vašem računalu da radi zajedno sa TV-om.

Postoji više načina kako podesiti zaslon:

- **Prednost se daje – upravljačkoj ploči prodavačeve video kartice**

Iz upravljačke ploče operativnog sustava kliknite **Zaslon**→ **Postavke**→ **Napredno**.

Tada izaberite karticu za video karticu. Koristite upravljačku ploču za video karticu da biste podesili postavke zaslona.

- **Kombinacija funkcijskih tipki** – može se upotrijebiti za uređivanje zaslona, ali tek nakon što se izaberu postavke zaslona.

Kliknite <Fn><F8> da bi odabrali željenu postavku zaslona.

- **Izbornik za postavke zaslona za operativni sustav** – Može se upotrijebiti za uređenje zaslona pri čemu može doći do konflikta sa postavkama video kartice.

Iz **Kontrolne ploče**, kliknite **Karakteristike zaslona**→ **Postavke**

Kontrolne ploče nekih video kartica sadržavaju **Čarobnjak za postavljanje TV-a** što vam može pomoći pri podešavanju postavki za TV.

Da provjerite ako računalo prepoznaje, te radi ispravno sa televizorom, pogledajte:

- “Kako izabrati pravilan ulazni signal sa TV izbornika” na stranici 240
 - “Omogućavanje prikaza slike na računalu i TV” na stranici 252
- 10** Postavite TV (koji je u izborniku za **Display Properties** (Svojstva zaslona prepoznat kao drugi monitor) da funkcioniра kao:
- Kopija (prikazuje isti zaslon kao i monitor računala)
 - Produženi zaslon (proširuje zaslon iz računala na TV)
 - Primarni zaslon (tu opciju ne možete izabrati u nekim situacijama)
- 11** Otvorite izbornik za TV te izaberite odgovarajući ulazni signal za tip priključivanja koji ste postavili. Pogledajte “Kako izabrati pravilan ulazni signal sa TV izbornika” na stranici 240.
- 12** Ako koristite S/PDIF digitalni audio, morate dozvoliti računalu da radi sa S/PDIF digitalnim audio (pogledajte “Omogućavanje S/PDIF digitalnog audio preko medijske programske opreme” na stranici 225 i “Omogućavanje S/PDIF digitalnog audio u Windows audio pogonskom programu” na stranici 225).

Savjeti

Radnje	Zapamtite
Podešavanje postavki za zaslon	Koristite upravljačku ploču video kartice da postavite konfiguraciju zaslona. Time omogućujete najbolje usklađivanje rezolucije zaslona televizije i video kartice.
Priključivanje obavite kada su TV i računalo isključeni	<ol style="list-style-type: none">1 Isključite računalo i TV.2 Povežite računalo i TV.3 Zatim uključite računalo.4 Sljedeće, uključite računalo da bi raspoznalo da je priključeno na TV. Računalo raspoznaje TV kao dodatni vanjski zaslon.
S/PDIF–provjerite da ga vaše računalo podržava	Prije nego što izaberete S/PDIF digitalni audio, provjerite da ga vaše računalo podržava.

<p>Višestruki konektori – držite audio i video konektore zajedno</p>	<p>Ako računalo namjeravate priključiti na TV koji ima više audio i video konektora, priključite audio kabele u isti red konektora kao i video kabele.</p> <p>Na primjer, ako TV ima red video i audio konektora za AV5 i red konektora za AV6, provjerite ako su video i audio kabele priključeni samo na AV5 ili samo na AV6.</p>
---	---

Kako izabrati pravilan ulazni signal sa TV izbornika

Ako TV ima više ulaznih konektora, obično ima TV izbornik koji vam omogućuje da:

- Izaberete odgovarajući ulazni konektor koji je u skladu sa tipom fizičkog priključivanja kojeg ste izabrali.
- Podesite postavke slike i tona.
- Izaberite druge opcije.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite naučiti više o ulaznim postavkama, za raspoložive postavke pogledajte dokumentaciju koju ste dobili sa vašim TV prijemnikom.

Otvorite izbornik za TV te izaberite opciju koja vam omogućuje da izaberete pravilan izvor za ulazni signal na osnovi tipa priključenja vašeg televizora i računala.

NAPOMENA: TV izbornik možete otvoriti uz pomoć vašeg daljinskog upravljača. Na daljinskom upravljaču potražite tipku za označenu s "Menu" (Izbornik). Kliknite tipku **Menu** te izaberite postavku koja omogućuje izbor odgovarajućeg ulaznog signala za vaš TV.

Izaberite izvor za ulazni signal koji odgovara ulaznom izvoru preko kojeg ste priključili vaše računalo i TV. Na primjer, TV izbornik može prikazati zaslon sličan sljedećem primjeru:

Primjer TV izbornika

Izbor ulaza
Natrag
1. VGA
2. HDMI 1
3. HDMI 2
4. TV
5. DIGITAL TV
6. AVI (Kompozitni video signal 1)
7. AV2 (Kompozitni video signal 2)
8. AV3 (S-Video 1)
9. AV4 (S-Video 2)
10. AV5 (komponentni video signal 1)
11. AV6 (komponentni video signal 2)
12. AV7 (komponentni video signal 3)
13. AV8 (S-Video 3)
PRIKAŽI ULAZNE IZBORE <-- SVI AKTIVIRANI --

PRIMJER: ako je vaše računalo priključeno na TV S-video kabelom te ako ste ga priključili na S-video priključak sa karticom **S-Video 1** na stražnjem dijelu vašeg televizora, tada izaberite opciju #8 za AV3 (S-Video 1).

Što učiniti ako TV ne raspoznaje signal

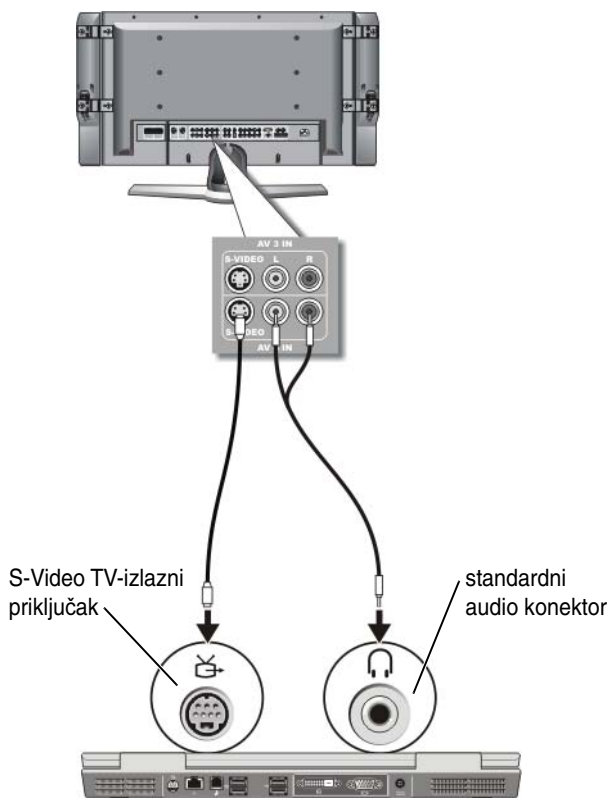
- 1 Isključite TV.
- 2 Isključite S-video kabel iz TV-a.
- 3 Na stražnjem dijelu TV-a potražite priključak označen **S-Video 1**.
- 4 Ponovno priključite S-video kabel na konektor **S-Video 1**.
- 5 Uključite TV.
- 6 Otvorite TV izbornik te izaberite opciju #8 za AV3 (**S-Video 1**).
- 7 Otvorite **izbornik za postavke zaslona** na vašem računalu.
- 8 Izaberite karticu za video karticu.
- 9 Upotrijebite upravljačku ploču vaše video kartice za izbor odgovarajućih postavki zaslona.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o upotrebi upravljačke ploče video kartice, pogledajte “Kako upotrijebiti čarobnjak video kartice za podešavanje postavki zaslona” na stranici 260.

Procjena predložene konfiguracije priključenja računala na TV

S-video i standardni audio

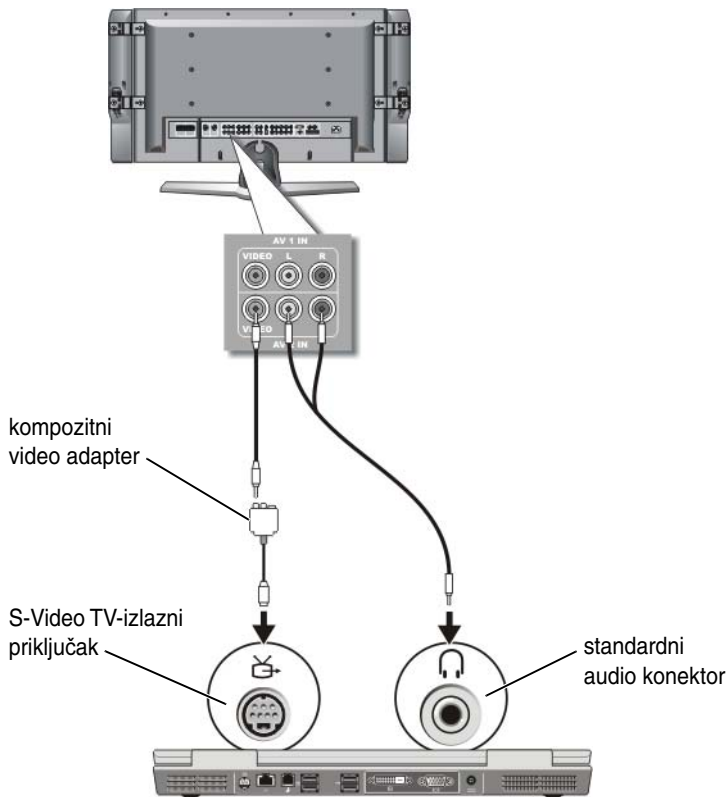

NAPOMENA: S-video kabel možete priključiti neposredno na S-video TV konektor na vašem računalu (bez TV-digitalnog video adapterskog kabela), ako vaš TV ili audio uređaj podržava S-Video ali ne S/PDIF digitalni audio.

- 1 Priključite jedan kraj S-video kabela u S-video izlazni konektor na vašem računalu.
- 2 Priključite drugi kraj S-Video kabela u S-video ulazni konektor na vašem TV.

- 3 Priključite jedan kraj audio kabela u konektor za slušalice na vašem računalu.
- 4 Priključite dva RCA konektora na drugom kraju audio kabela u audio ulazni konektor na vašoj TV ili drugom audio uređaju.

S-video i standardni audio

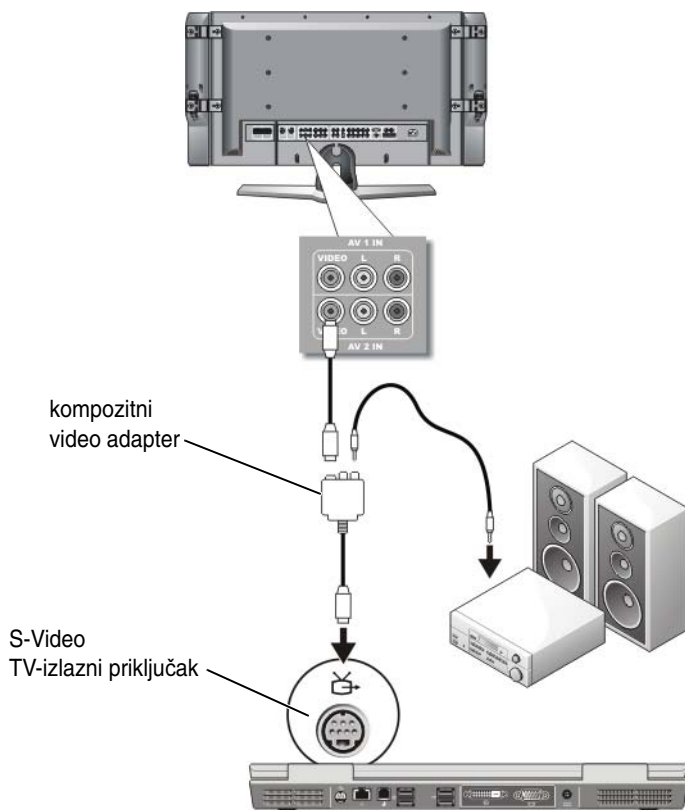

NAPOMENA: Kompozitni video adapter može imati jedan priključak ili hardverski ključ sa više priključaka, što ovisi o vašem računalu. Pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašim računalom.

- 1 Priključite kompozitni video adapter u S-Video TV konektor na vašem računalu.

- 2 Priključite jedan kraj kompozitnog video kabela u izlazni kompozitni video konektor na kompozitnom video adapteru.
- 3 Priključite drugi kraj kompozitnog video kabela u ulazni kompozitni video konektor na vašem TV.
- 4 Priključite jedan kraj audio kabela u konektor za slušalice na vašem računalu.
- 5 Priključite dva RCA konektora na drugom kraju audio kabela u audio ulazni konektor na vašoj TV ili drugom audio uređaju.

Kompozitni video i S/PDIF digitalni audio

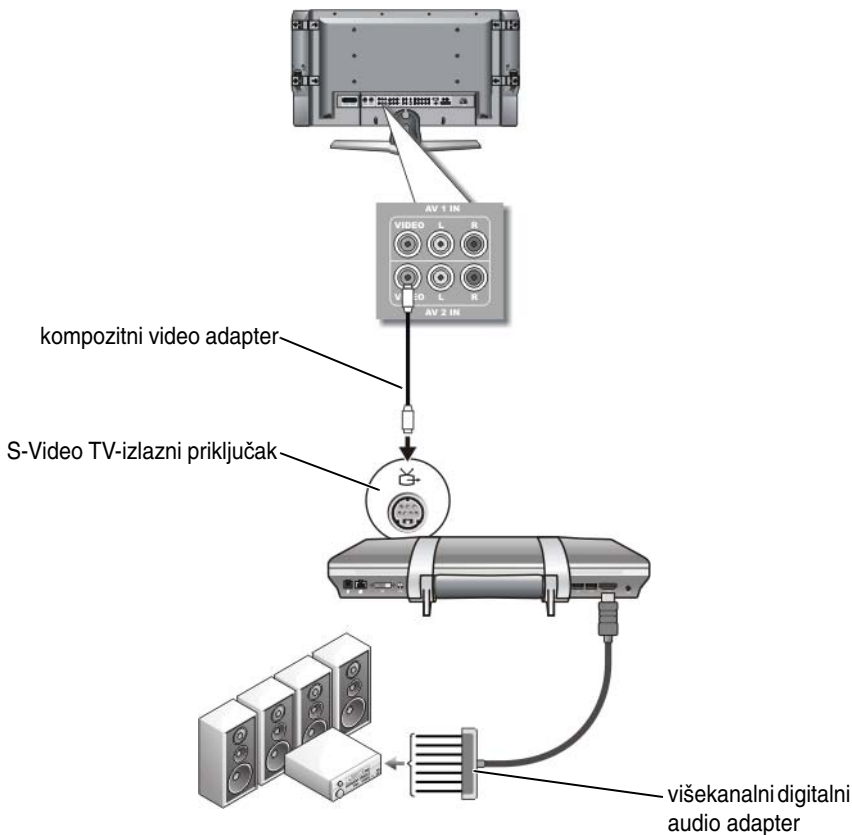

NAPOMENA: Kompozitni S-video adapter može imati jedan priključak ili više priključaka, što ovisi o vašem računalu. Za više informacija, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašom karticom.

- 1** Priključite kompozitni S-Video adapter na S-Video TV konektor na vašem računalu.
- 2** Priključite jedan kraj kompozitnog video kabela u izlazni kompozitni video konektor na kompozitnom video adapteru.
- 3** Priključite drugi kraj kompozitnog video kabela u ulazni kompozitni video konektor na vašem TV.
- 4** Priključite jedan kraj S/PDIF digitalnog audio kabela na S/PDIF audio konektor na složenom video adapteru.
- 5** Priključite drugi kraj digitalnog audio kabela u S/PDIF ulazni konektor na vašem televizoru ili drugom audio uređaju.

Kompozitni Video i višekanalni analogni audio

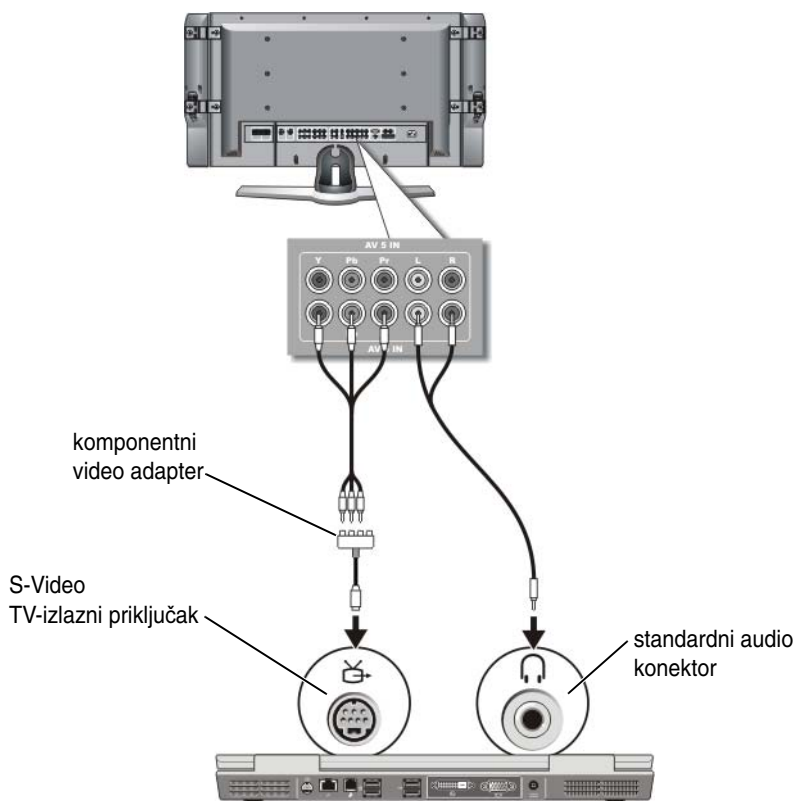
 NAPOMENA: Samo neka računala imaju višekanalni analogni audio hardverski ključ adaptera, kao što je prikazano na primjeru. Za više informacija o tipovima konektora za vaše računalo, pogledajte priručnik za korisnike za vaše računalo.

 NAPOMENA: Kompozitni S-video adapter može imati jedan priključak ili hardverski ključ sa više priključaka, što ovisi o vašem računalo. Za više informacija, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašom karticom.

- 1 Priključite kompozitni video adapter u S-Video TV konektor na vašem računalo.

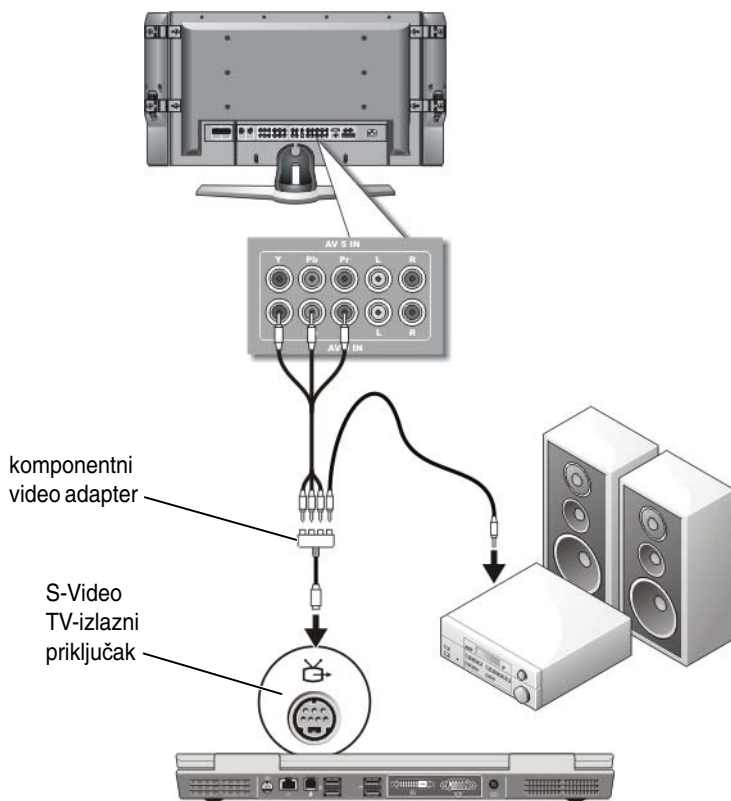
- 2 Priključite jedan kraj kompozitnog video kabela u izlazni kompozitni video konektor na kompozitnom video adapteru.
- 3 Priključite drugi kraj kompozitnog video kabela u ulazni kompozitni video konektor na vašem TV.
- 4 Priključite jedan kraj višekanalnog analognog audio adaptera na audio konektor na vašem računalu.
- 5 Priključite drugi kraj višekanalnog analognog audio adaptera na ulazni audio konektor na vašem televizoru ili na drugi audio uređaj.

Kompozitni S-Video i standardni audio

- 1** Priključite kompozitni Video adapter na S-Video Tv konektor na vašem računalu.
- 2** Priključite sva tri kraja vašeg kompozitnog video kabela u izlazni komponentni video konektor na komponentom video adapteru. Provjerite da se crvena, plava i zelena boja slažu sa odgovarajućim priključcima adaptera.
- 3** Priključite sva tri konektora na drugom kraju kompozitnog video kabela u ulazni komponentni video konektor na vašem TV. Provjerite da se crvena, plava i zelena boja slažu sa odgovarajućim priključcima na TV.
- 4** Priključite jedan kraj audio kabela u konektor za slušalice na vašem računalu.
- 5** Priključite druga dva RCA konektora na drugom kraju audio kabela u audio ulazne konektore na vašem TV ili drugom audio uređaju.

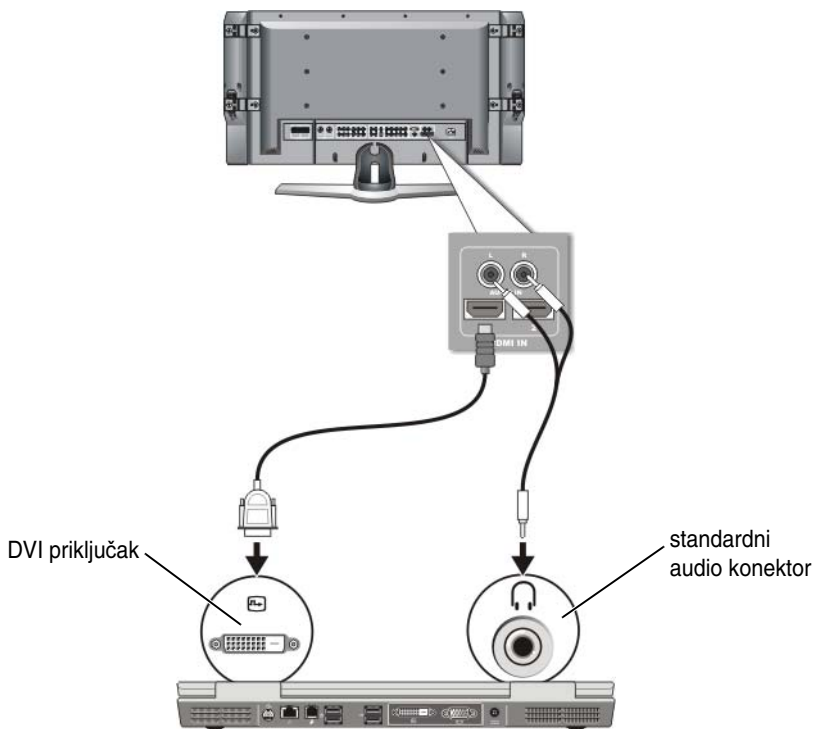
Komponentni video i S/PDIF digitalni audio

- 1 Priključite kompozitni video adapter u S-Video TV konektor na vašem računalu.
- 2 Priključite sva tri kraja vašeg kompozitnog video kabela u izlazni komponentni video konektor na komponentom video adapteru. Provjerite da se crvena, plava i zelena boja slažu sa odgovarajućim priključcima adaptera.
- 3 Priključite sva tri konektora na drugom kraju kompozitnog video kabela u ulazni komponentni video konektor na vašem TV. Provjerite da se crvena, plava i zelena boja slažu sa odgovarajućim priključcima na TV.

- 4 Priključite jedan kraj S/PDIF digitalnog audio kabela na S/PDIF audio konektor na kompozitnom video adapteru.
- 5 Priključite drugi kraj digitalnog audio kabela u S/PDIF ulazni konektor na vašem televizoru ili drugom audio uređaju.

DVI konektor

- 1 Priključite DVI video adapter na DVI konektor na vašem računalu.
- 2 Priključite drugi kraj DVI video kabela na ulazni DVI video konektor na vašem računalu.
- 3 Priključite jedan kraj audio kabela u konektor za slušalice na vašem računalu.
- 4 Priključite druga dva RCA konektora na drugom kraju audio kabela u audio ulazne konektore na vašem TV ili drugom audio uređaju.

Omogućavanje prikaza slike na računalu i TV

Utvrđite ako je računalo priključeno na TV

Za pravilnu pojavu opcija na naslonu, priključite TV na računalo prije nego što otvorite postavke zaslona.

Za više informacija o tipu fizičkog priključenja računala na TV, pogledajte “Kako fizički priključiti vaše računalo na TV ili audio uređaj” na stranici 236.

Utvrđite ulazni signal za TV

Ako TV ne raspoznaje ulazni signal sa računala, otvorite TV izbornik za izbor pravilne konfiguracije ulaznog signala. Pogledajte “Kako izabrati pravilan ulazni signal sa TV izbornika” na stranici 240.

Postavite TV kao uređaj za zaslone

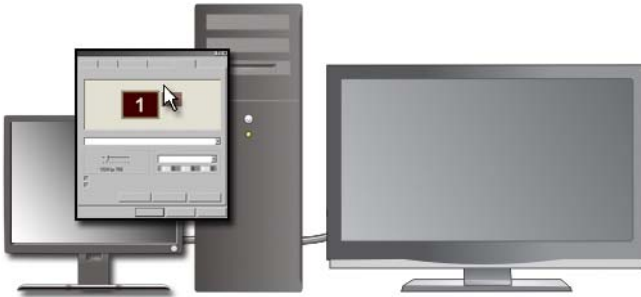
TV možete upotrijebiti kao monitor za:

- Prošireno stolno računalo
- Kopija stolnog računala (točna kopija primarnog zaslona)
- Primarni zaslone

Podesite sliku zaslona

Nakon što ste uspješno priključili računalo na TV ili projektor, možete podesiti sliku zaslona za računalo i TV ili projektor tako da učinite sljedeće:

- Windows **postavke slike zaslona**
- Izbornik za kontrolu zaslona video kartice
- Čarobnjak za kontrolu zaslona TV ili projektor

Upotrijebite **Izbornik Svojstva zaslona** da podesite TV monitor kao uređaj za sliku za vaše računalo.

- 1** Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča).
- 2** Kliknite kategoriju za Izgled i teme. (Ime te opcije različito je kod različitih verzija operativnih sustava.)
- 3** Dva puta kliknite na **Zaslon**. Otvorit će se **izbornik za svojstva zaslona**.

Kartice na tom izborniku uključuju:

- Teme
- Čuvar zaslona
- Postavke
- Radna površina
- Izgled

- 4 Kliknite **Settings** (Postavke).
Prozor sa **postavkama** prikazuje dva monitora za sliku označena sa 1 i 2. Ako niste uspješno spojili vaše računalo na TV, jedan od tih monitora će biti sive boje i nećete ga moći izabrati. Provjerite ako ste pravilno priključili računalo na TV.
- 5 Kod dijela za **Zaslon**, izaberite odgovarajuću opciju za upotrebu ili jednog zaslona ili više zaslona. Pri tome provjerite da su postavke za zaslon odgovarajuće vašem izboru.

Dvostruki neovisni način rada prikaza

Možete na računalo priključiti vanjski monitor ili projektor i koristiti ga kao produžetak svog zaslona (zove se i “dvostruki neovisni zaslon” ili način rada “produžene radne površine”).

Ovaj način rada omogućava vam da koristite oba zaslona neovisno jedan od drugom i da povlačite predmete s jednog zaslona na drugi, učinkovito udvostručujući količinu preglednog radnog prostora.

- 1 Priključite vanjski monitor, TV ili projektor na vaše računalo.
- 2 Otvorite prozor **Svojstva zaslona** preko **Upravljačke ploče**.
- 3 U prozoru **Display Properties** (Svojstva zaslona), kliknite na karticu za **Settings** (Postavke).

NAPOMENA: Ako izaberete rezoluciju ili paletu boja koja je viša od one koju koristi vaš zaslon, postavke se automatski podese na vrijednosti koje najbliže odgovaraju vašem zaslonu. Više informacija potražite u dokumentaciji svog operativnog sustava.

- 4 Kliknite ikonu za monitor 2, kliknite potvrdni okvir za **Extend my Windows desktop onto this monitor** (Proširi moju Windows radnu površinu na ovaj monitor) i kliknite **Apply** (Primijeni).
- 5 Promijenite **Područje zaslona** na odgovarajuće veličine za oba zaslona i kliknite **Apply** (Primijeni).
- 6 Ako vas računalo pita, da li želite ponovno uključiti računalo, kliknite **Primijeni nove postavke za boje bez ponovnog uključivanja računala** te zatim **OK**.
- 7 Ako se to bude tražilo, kliknite **OK** za promjenu veličine radne površine.
- 8 Ako se od vas bude tražilo, kliknite **Yes** (Da) kako biste sačuvali postavke.
- 9 Kliknite **OK** za zatvaranje prozora **Svojstva zaslona**.

Kako onemogućiti način rada sa dva neovisna zaslona

- 1 Kliknite karticu **Settings** (Postavke) u prozoru **Svojstva zaslona**.
- 2 Kliknite simbol za monitor 2, poništite potvrdni okvir za **Extend my Windows desktop onto this monitor** (Proširi moju Windows radnu površinu na ovaj monitor) i kliknite **Apply** (Primijeni).

Ako je potrebno, kliknite <Fn><F8> da se vratite sliku zaslona na zaslon vašeg računala.

Izmjena primarnih i sekundarnih zaslona

Za izmjenu kartica primarnog i sekundarnog zaslona (na primjer, za korištenje vanjskog monitora kao primarnog zaslona nakon spajanja na drugi uređaj):

- 1 U prozoru **Svojstva zaslona**, kliknite na karticu za **Settings** (Postavke).
- 2 Kliknite karticu **Advanced** (Napredno) → **Displays** (Zasloni).

Za više informacija, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili sa vašom video karticom ili pogledajte “Podešavanje postavki zaslona sa kontrolnom pločom video kartice” na stranici 259.

Kako zamijeniti sliku zaslona

Kada uključite računalo sa priključenim vanjskim uređajem (kao što je vanjski monitor ili projektor), slika se može pojaviti na bilo kojem od ta dva zaslona što zavisi o vašim postavkama.

Kliknite <Fn><F8> da postavite sliku zaslona samo na zaslon računala, ili samo na zaslon vanjskog uređaja ili istovremeno na zaslon računala i zaslon vanjskog uređaja.

Podešavanje postavki zaslona

Možete upotrijebiti Windowsov izbornik **Svojstva zaslona** da podesite konfiguraciju zaslona te prilagodite postavke zaslona za vaše računalo kada priključite računalo na TV.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o konfiguriranju postavki zaslona, pogledajte “Podešavanje rezolucije zaslona uz pomoć Windowsovog izbornika Svojstva zaslona” na stranici 256.

 SAVJET: ako upotrebljavate TV kao drugi uređaj zaslona, najbolji način za konfiguraciju razlučivosti zaslona je upravljačka ploča video kartice raspoloživa putem video kartice ugrađene u vaše računalo.

Vaše računalo možda ima posebnu video upravljačku ploču sa opsežnim informacijama za pomoć, što ovisi o video kartici instaliranoj na vaše računalo. Upravljačka ploča video kartice može sadržavati i posebnu programsku opremu za omogućavanje opcija TV zaslona zajedno sa postavkama uobičajenog zaslona.

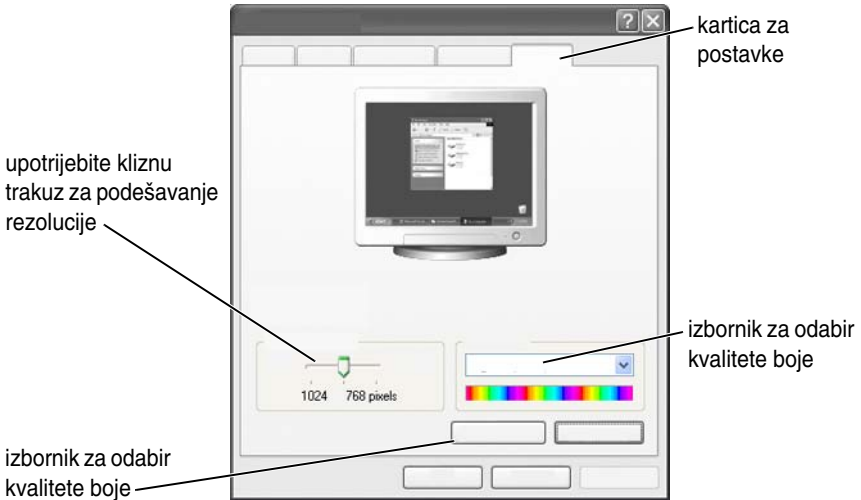
Podešavanje rezolucije zaslona uz pomoć Windowsovog izbornika Svojstva zaslona

Upotrijebite Windows-ov izbornik **Svojstva zaslona** za podešavanje rezolucije zaslona za zaslon računala.

 NAPOMENA: Možete upotrijebiti i upravljačku ploču video kartice preko izbornika **Svojstva zaslona**. Na prozoru za **Display Properties** (Svojstva zaslona), kliknite **Settings** (Postavke) → **Advanced** (Napredno). Tada izaberite karticu za dobavljača video kartice. Za više informacija pogledajte “Podešavanje postavki zaslona sa kontrolnom pločom video kartice” na stranici 259.

 NAPOMENA: Ako želite postaviti neki program na neku specifičnu rezoluciju, tada moraju i video kartica i uređaj za zaslon podržavati taj program, a morate i instalirati potrebne video pogone.

Otvaranje kartice za postavke preko izbornika Svojstva zaslona

Windows Vista

- 1 Desnim klikom kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Personalize** (Personaliziraj). Pojavit će se prozor **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Kliknite **Display Settings** (Postavke zaslona).
- 4 U prozoru **Display Settings** (Postavke zaslona) pod **Resolution** (Razlučivost) pomaknite pokazivač na kliznoj traci u lijevo ili desno za povećavanje/smanjivanje razlučivosti zaslona.
- 5 Kliknite **OK**.

Windows XP

- 1 Preko **Upravljačke ploče**, otvorite izbornik **Svojstva zaslona**.
- 2 Iz izbornika **Svojstva zaslona**, izaberite karticu **Settings** (Postavke). Preko kartice **Settings** možete podesiti rezoluciju zaslona te kvalitetu boje. Pod karticom **Settings** možete pritisnuti i tipku za **program za rješavanje problema**, čime ćete otvoriti Windowsov program za Pomoć i podršku.
- 3 Pokušajte s različitim postavkama za **Kvalitetu boje** i **Rezoluciju zaslona**.

NAPOMENA: Kako se rezolucija povećava, ikone i tekst čine se manjima na zaslonu.

SAVJET: sposobnosti vašeg zaslona i video kartice određuju koliko možete promijeniti razlučivost zaslona. Rezoluciju možda nećete moći pojačati iznad nekog određenog nivoa. Na popisu se nalaze samo rezolucije zaslona koje su preporučene.

Za dodatne postavke, kliknite tipku za **Advanced** (Napredno) na kartici za **postavke**, kliknite karticu za **adapter** te zatim **Nabroji sve načine rada**. Izaberite rezoluciju, nivo boje, te osvježite postavke.

Kako pristupiti dodatnim funkcijama sa tipkom za napredno

Tipka **Advanced** (Napredno) na kartici **Settings** (Postavke) na prozoru Windowsovog izbornika **Display Properties** (Svojstva zaslona) omogućuje pristup različitim dodatnim kontrolnim karakteristikama za podešavanje zaslona. Za rješavanje nekih problema sa zaslonom, možete koristiti i tipku **Troubleshoot** (Rješavanje problema).

Kako pristupiti kontrolnim karakteristikama video kartice

Za dodatne karakteristike i postavke, kliknite **Advanced** (Napredno). Sa kartice **Advanced** (Napredno) izaberite karticu za vašu video karticu instaliranu na vašem računalu.

Ukoliko je postavka video rezolucije viša od onoga što zaslon podržava, računalo prelazi u način rada pan. U pan načinu rada cijeli se zaslon ne može prikazati odjednom. Primjerice, traka s alatima koja se uobičajeno prikazuje na dnu radne površine možda se neće vidjeti. Kako bi vidjeli ostatak zaslona, koristite podlogu osjetljivu na dodir ili uređaj za pomicanje kursora kako bi pomicali sliku prema gore, dolje, lijevo i desno.

OBAVIJEST: Možete oštetiti vanjski monitor korištenjem brzine osvježavanja koja nije podržana. Prije podešavanja brzine osvježavanja, pogledajte *priručnik za korisnike* za vaš monitor.

Kako doći do pomoći za probleme sa rezolucijom video zaslona

Za više informacija o tome kako podesiti karakteristike zaslona preko izbornika **Svojstva zaslona**, gledaj Windowsovu Pomoć i podršku.

Za pomoć sa specifičnim problemima, klikni tipku **Troubleshoot** (Rješavanje problema) na kartici **Settings** (Postavke). Time ćete otvoriti prozor za rješavanje problema sa zaslonom videa u Windowsovom programu Pomoć i podrška.

Vaše računalo možda ima posebnu video upravljačku ploču sa opsežnim informacijama za pomoć, što ovisi o video kartici instaliranoj na vaše računalo. Upravljačka ploča video kartice može sadržavati i posebnu programsku opremu za omogućavanje opcija TV zaslona zajedno sa postavkama uobičajenog zaslona.

Neki prodavači video kartica vam nude:

- Kontrolne ploče video kartica
- Iscrpan vodič za pomoć
- Pomoć ovisna o kontekstu
- Čarobnjaci za podešavanje zaslona
- Čarobnjaci za podešavanje TV-a

Podešavanje postavki zaslona sa kontrolnom pločom video kartice

Najbolji način za podešavanje postavki zaslona, kao što su rezolucija zaslona i boje, je preko upravljačke ploče video kartice. Upravljačka ploča sadržava postavke preporučane od strane proizvođača.

NAPOMENA: Ako koristite Windowsov izbornik **Svojstva zaslona** za podešavanje postavki zaslona, te postavke mogu doći u sukob sa primarnim postavkama vašeg proizvođača, čime može doći do neočekivanih rezultata.

Windows Vista

- 1 Desnim klikom kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Personalize** (Personaliziraj). Pojavit će se prozor za **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Kliknite **Display Settings** (Postavke zaslona) → **Advanced Settings** (Napredne postavke).
- 4 Kliknite karticu za video karticu instaliranu na vaše računalo. Ta kartica će prikazati ime proizvođača vaše video kartice.

Windows XP

- 1 Otvorite izbornik **Svojstva zaslona** preko **Upravljačke ploču**.
- 2 Kliknite karticu za **Settings** (Postavke).
- 3 Kliknite **Advanced** (Napredno).
- 4 Kliknite karticu za video karticu instaliranu na vaše računalo. Ta kartica će prikazati ime proizvođača vaše video kartice.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o video kartici ugrađenoj u vaše računalo, pogledajte Windows-ov program za Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Kada pritisnete karticu za određenu video karticu, pojavit će se odgovarajuća upravljačka ploča video kartice. Na primjer, ako računalo ima video karticu Nvidia, tada će se pojaviti Upravljačka ploča Nvidia.

Na lijevoj strani **upravljačke ploče video kartice** nalazi se iscrpne informacije za pomoć kako upotrebljavati karakteristike upravljačke ploče.

Upotreba čarobnjaka

Na vašem TV-u ili upravljačkoj ploči video kartice mogu se naći specijalni čarobnjaci koji će vam pomoći da podesite TV kao uređaj za zaslone (sliku) i da podesite opcije zaslona:

- TV čarobnjak
- Čarobnjak video kartice

Kako upotrijebiti čarobnjak video kartice za podešavanje postavki zaslona

Upravljačka ploča video kartice može sadržavati i posebnu programsku opremu za omogućavanje opcija TV zaslona zajedno sa postavkama uobičajenog zaslona. Na primjer, kako otvoriti Nvidia čarobnjak za više zaslona:

Windows Vista

- 1 Desnim klikom kliknite otvoreno područje radne površine.
- 2 Kliknite **Personalize** (Personaliziraj). Pojavit će se prozor **Personalize appearance and sounds** (Personaliziraj izgled i zvukove).
- 3 Kliknite **Display Settings** (Postavke zaslona)→ **Advanced Settings** (Napredne postavke).
- 4 Kliknite karticu za Nvidia video karticu.
- 5 Pokrenite upravljačku ploču Nvidia.
- 6 Iz izbornika **Select a Task** (Izaberi kategoriju), izaberite **Display** (Zaslon).

Windows XP

- 1 Otvorite izbornik **Svojstva zaslona** preko **Upravljačke ploče**.
- 2 Kliknite karticu **Settings** (Postavke).
- 3 Kliknite **Advanced** (Napredno).
- 4 Kliknite karticu za Nvidia video karticu.
- 5 Pokrenite upravljačku ploču Nvidia.
- 6 Iz izbornika **Select a Task** (Izaberi zadatak), izaberite kategoriju **Display** (Zaslon).

Nvidia upravljačka ploča će prikazati izbornik za **zaslon**. Ako ste pravilno priključili TV na vaše računalo, pojavit će se Čarobnjak za **više zaslona**.

Izaberite opciju **Run multiple display wizard** (Pokreni Čarobnjaka za više zaslona) da podesite postavke zaslona za računalo i TV.

Za više informacija o čarobnjaku video kartice, pogledajte informacije za pomoć koje su dostupne preko upravljačke ploče video kartice.

PRIMJER: Nvidia čarobnjak za postavljanje više zaslona prikazat će izbore za postavke razlučivosti i radne površine. Pogledajte informacije za pomoć koje su dostupne preko upravljačke ploče video kartice.

Kako upotrijebiti TV čarobnjak za podešavanje postavki zaslona

Upravljačka ploča video kartice može sadržavati i TV čarobnjak koji će vam pomoći pri podešavanju postavki za TV.

PRIMJER: Nvidia upravljačka ploča nudi i Čarobnjaka za podešavanje televizije. Za više informacija o Čarobnjaku za podešavanje televizije, pogledajte Pomoć upravljačke ploče.

Većina televizora ima čarobnjak koji se pokreće automatski kada je TV prepoznat kao dodatan uređaj za zaslom. Pročitajte dokumentaciju za TV za više informacija o TV čarobnjaku.

Kako doći do pomoći za upravljačku ploču video kartice

Ovisi o tome, koja je video kartica instalirana na Vašem računalu, Vaše računalo možda ima posebnu upravljačku ploču za video karticu sa više pomoćnih informacija.

PRIMJER: Nvidia upravljačka ploča nudi primjere pomoći koji su dostupni. Za informacije o prikazanim temama, kliknite **Sadržaj pomoći** prikazan na lijevoj strani zaslona. Kategoriju možete odabrati i tako da tako da kliknete željenu kategoriju na **Sadržaju pomoći** za tu kategoriju.

Za više informacija, pogledajte odlomak Pomoći i podrške za korisničke priručnike te priručnike za uređaje.

Rješavanje problema postavki zaslona

Gdje naći pomoć

Ako vaše računalo ili TV nema slike ili postoje neki drugi problemi sa zaslonom, pomoć možete naći kod različitih izvora:

- Korisnički priručnik za televizor
- Izbornik za pomoć na televizoru

- Dokumentacija koju ste dobili s vašim računalom.
 - Microsoft Windows Pomoći podrška Svojstva zaslona
 - Rješavanje problema upravljačke ploče video kartice
- Ovisi o tome, koja je video kartica instalirana na Vašem računalu, Vaše računalo možda ima posebnu upravljačku ploču za video karticu sa više pomoćnih informacija.

Kako riješiti najčešće probleme

Računalo ne prepoznaje TV kao uređaj za zaslon

- 1** Isključite TV.
- 2** Isključite računalo.
- 3** Isključite video kabel iz računala i TV-a.
- 4** Kada ste provjerili da ste upotrijebili ispravne konektore na TV-u i na računalu, ponovno priključite video kabel na TV i računalo.
- 5** Uključite TV i računalo.

TV bi morao biti prikazan kao uređaj za zaslon na izborniku **Svojstva zaslona**.

Rezolucija TV je zamagljena

Upotrijebite upravljačku ploču video kartice za podešavanje rezolucije zaslona. Time omogućujete nabolje usklađivanje rezolucije zaslona televizije i video kartice.

TV boje nisu prirodne

Upotrijebite upravljačku ploču video kartice za podešavanje boje zaslona. Na taj način ćete najbolje podesiti boje TV-a i računala.

Upotrijebite tu istu upravljačku ploču za podešavanje rezolucije zaslona.

Sigurnost i privatnost

Kako zaštititi vaše računalo-koristeći prava administratora, korisničke grupe i lozinke

Microsoft® Windows® operativni sustav ima sigurnosne funkcije kao što su lozinke administratora i lozinke korisnika kojima imate nadzor nad pristupom vašem računalu i informacijama pohranjenim na vašem računalu.

Prava administratora

Administrator može učiniti mnogo promjena na sustavu računala, promijeniti postavke za sigurnost, instalirati programsku opremu, i pristupiti svim datotekama na vašem računalu. Osoba sa računom administratora računala ima pristup i drugim korisničkim računima na vašem računalu.

PRIMJER: ako računalo u uredu koristi više osoba, prava administratora dopuštaju vam da osigurate da sigurnosne i ostale postavke računala ostanu nepromijenjene i da nije dozvoljen pristup povjerljivim podacima.

PRIMJER: ako više članova obitelji, uključujući i djecu, ima pristup računalu kod kuće, možete, kao administrator, djeci ograničiti pristup informacijama i ograničiti instaliranje nekih programa.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o pravima administratora, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Postavljanje dozvola za pristup direktorijima ili datotekama

- 1 Upišite se na računalo kao administrator.
- 2 Nađite direktorij ili datoteku za koji želite postaviti dozvolu i kliknite ju desnom tipkom miša.
- 3 Kliknite **Properties** (Svojstva) → **Security** (Sigurnost).
- 4 Na kartici za **Security** (Sigurnost), dodajte skupinu/korisnika ili promijenite ili odstranite dozvole iz postojeće skupine

Korisničke skupine

Kao administrator, možete ograničiti pristup korisnika vašem računalu, tako da promijenite tu korisničku skupinu u korisničku skupinu s ograničenim pravima.

Korisnik koji se nalazi u ograničenoj korisničkoj skupini može raditi na računalu i spremati dokumente, ali ne može instalirati programe ili mijenjati postavke sustava.

PRIMJER: ako vaše računalo u uredu dijeli više osoba, svaki korisnik će dobiti svoj korisnički račun s korisničkim dozvolama.

PRIMJER: ako nekoliko članova obitelji dijeli računalo kod kuće, svaka osoba može imati svoj korisnički račun, s ograničenjima za pristup informacijama.

Mijenjanje korisničkog računa ili računa korisničke skupine

Ako želite nekog korisnika dodati skupini ili promijeniti korisničku skupinu, upišite se kao administrator, i pristupite **User Account** (Korisničkim računima) preko **Upravljačke ploče**.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o dodavanju korisnika skupinama, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

NAPOMENA: Neki operativni sustavi omogućuju vam da izaberete u koje vrijeme vaše dijete može koristiti računalo, tako da postavite točno vrijeme za svaki dan u tjednu kada dijete može koristiti računalo i blokirate ostalo vrijeme. Nadalje, možete pregledati i izvještaje o aktivnostima ako želite vidjeti koliko neka osoba koristi računalo. Ako želite saznati da li vaš operativni sustav ima uređaj za roditeljski nadzor, provjerite direktorije ili linkove na upravljačkoj ploči, ili pretražite Windows Pomoć i podršku.

Lozinke

Ako vaše računalo nije zaštićeno lozinkom, svatko se može prijaviti na vaše računalo i pristupiti vašim datotekama. Ako ste na računalu prijavljeni kao administrator, možete stvoriti lozinku za bilo koji korisnički račun.

Lozinke se mogu koristiti za zaštitu vašeg računala na više načina i sa različitim nivoima zaštite. Lozinke se mogu odnositi na datoteke, kao i na računala.

Lozinke s kombinacijom od barem 10 znakova, koji uključuju slova, brojke i posebne znakove pružaju određeni nivo sigurnosti vašem računalu.

Korištenje sigurnih lozinki

Sigurna lozinka važan je način na koji možete zaštititi vaše računalo od neovlaštenih korisnika koji mogu instalirati zlonamjernu programsku opremu, ili pristupiti povjerljivim datotekama na vašem računalu. Što je vaša lozinka složenija, time ćete smanjiti mogućnost napada na vaše računalo.

Jaka lozinka:

- Sadrži i velika i mala slova
- Sadrži kombinaciju brojki, riječi i/ili simbola
- Mijenja se nakon određenog razdoblja

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o stvaranju sigurnih lozinki, gledajte Windowsovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Pametne kartice

NAPOMENA: Funkcionalnost pametnih kartica možda neće biti raspoloživa na vašem računalu.

Pametne kartice su uređaji za prijenosna računala u obliku kreditne kartice s unutarnjim integriranim krugovima. Uporabom pametnih kartica može se poboljšati sigurnost sustava kombiniranjem nečeg što korisnik ima (pametna kartica) s nečim što bi korisnik morao znati (PIN), čime se postiže sigurnija ovjera korisnika od same zaporke. Postoje dva tipa pametnih kartica:

- **Kontaktne pametne kartice** – ove kartice imaju kontaktnu površinu s mnogo pozlaćenih kontakata. Kada se umetnu u čitač kartica, u njezin čip se mogu upisivati i čitati informacije.
- **Pametne kartice bez kontakata** – za ove kartice nije potreban fizički kontakt s čitačem kartica. Čip komunicira s čitačem kartica putem FRID indukcijske tehnologije. Za ove kartice je dovoljno da budu u neposrednoj blizini antene čitača kartica, kako bi se obavila transakcija.

Čitači otisaka prsta

NAPOMENA: Čitač otisaka prsta možda neće biti raspoloživ na vašem računalu.

Čitač otisaka prsta je vanjski uređaj vašeg računala s uskim senzorom. Kada povučete prst preko čitača, čitač očitava vaš jedinstveni otisak prsta kako bi provjerio vaš korisnički identitet te time poboljšava sigurnost Vašeg Dell računala.

Program za prepoznavanje lica

NAPOMENA: Program za prepoznavanje lica možda neće biti raspoloživa na vašem računalu.

Uporabom digitalne slike iz kamere na vašem računalu, program za prepoznavanje lica može identificirati ili ovjeriti vaše lice. To se postiže usporedbom odabranih značajki lica s bazom podataka lica. Nakon što ovjeri vaš identitet, program vam omogućava pristup računalu bez unošenja zaporke.

Korištenje vatrozida za zaštitu vašeg računala

Koristite vatrozid da zaštitite vaše računalo od neovlaštenih korisnika (hackera) ili zlonamjernih programa, kao što su virusi ili crvi. Vatrozid također pomaže sprječavanju širenja zlonamjernih programa s vašeg računala na druga računala.

Uključenje Windows vatrozida

Za Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Security** (Sigurnost) → **Windows Firewall** (Vatrozid).

Za Windows® XP

Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Security Center** (Sigurnosni centar) → **Windows Firewall** (Vatrozid).

- 2 Uključite ili isključite **Windows vatrozid**. Ako se od vas zatraži administratorska lozinka ili potvrda, utipkajte lozinku ili potvrdite.
- 3 Kliknite **On (recommended)** (Uključeno (preporučeno)), te zatim kliknite **OK**.

SAVJET: ako želite uključiti Windows vatrozid, morate se prijaviti na vaše računalo kao administrator.

ZA VIŠE INFORMACIJA: Ako želite saznati više o vatrozidima, pogledajte “Windows Firewall: recommended links” (Windows vatrozid: preporučene veze) u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška). Također, vidite “Vatrozidi” na stranici 194.

Šifriranje datoteka i direktorija

Šifriranje je dodatni način kojim možete zaštititi vaše datoteke i direktorije. Šifriranim datotekama i direktorijima mogu pristupiti samo korisnici s odgovarajućim dozvolama.

- 1 Desnom tipkom miša kliknite direktorij ili datoteku koje želite šifrirati, ta zatim kliknite **Properties** (Svojstva).
- 2 Na kartici **General** (Općenito), kliknite **Advanced** (Napredno).
- 3 Izaberite potvrdni okvir **Encrypt contents to secure data** (Šifriraj sadržaj za zaštitu podataka), te zatim kliknite **OK**.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o šifriranju, pogledajte “Encryption: recommended links” (Šifriranje:preporučene poveznice) u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

Korištenje antivirusne programske opreme

Korištenjem antivirusne programske opreme možete zaštititi vaše računalo od virusa. Računarski virusi mogu zaraziti vaše računalo, oštetiti datoteke, vaše računalo može postati ranjivije te time povećati mogućnost napada od virusa, te uzrokovati širenje virusa sa vašeg računala na druga računala. Računarski virusi mogu se poslati preko elektronske pošte ili preko preuzetih programa.

Za popis kompatibilne antivirusne programske opreme, posjetite katalog Microsofta na Microsoftovoj web stranici (**microsoft.com**).

Održavanje zaštite kod korištenja javne bežične mreže

Obično se koriste dva tipa zaštite kod korištenja javne bežične mreže:

- Sa zaštitom – zaštićena veza pruža određeni nivo zaštite za vaše računalo i informacije koje to računalo sadrži.
- Nezaštićeno – nezaštićena veza učinit će vaše računalo ranjivim čime će se povećati mogućnost napada i drugih opasnosti.

Pravilo je da izbjegavate nezaštićene javne bežične mreže.

Ako je potrebna šifra za mrežu, to znači da je javna bežična mreža zaštićena.

Ako je mreža koju izaberete zaštićena, dogodit će se jedno do sljedećeg:

- Ako mrežni administrator automatski pruža mrežnu šifru, spajanje se odvija automatski.
- Ako mrežna šifra nije automatski unesena, tada pridobijte šifru i unesite ju u polje za podatke mrežne šifre.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o korištenju javnih bežičnih mreža, pogledajte slijedeće teme u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support** (Pomoć i podrška).

- Kako pronaći lokaciju javne bežične mreže
- Ručno dodajte mrežu na popis omiljenih mreža
- Spojite se na dostupnu bežičnu mrežu
- Kako utvrditi da li vaše računalo ima vatrozid
- Pomognite zaštititi vaše računalo

Smanjivanje opasnosti da se vaše računalo zarazi virusima

- Instalirajte antivirusni program
- Izbjegavajte otvaranje sumnjive elektronske pošte ili primitaka elektronske pošte
- Redovito ažurirajte Windowse
- Koristite vatrozid

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o virusima i kako se zaštititi od njih, pogledajte sljedeće teme u Windows-ovoj Pomoći i podršci: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

- How do I remove a computer virus? (Kako da odstranim računarski virus)
- How can I tell if my computer has a virus? (Kako mogu znati da moje računalo ima virus)

Rukovanje s kolačićima

Internetske stranice koriste kolačiće kako bi personalizirali vaš doživljaj pregledavanja te stranice. Na primjer, kolačić može spremiti vaše informacije o lozinkama tako da ju morate unijeti samo prvi puta kada posjetite tu stranicu.

Međutim, neki kolačići mogu koristiti osobne informacije u druge svrhe čime je vaša privatnost u opasnosti.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o kolačićima, pogledajte “Održavanje privatnosti blokiranjem i brisanjem kolačića” na stranici 203.

Blokiranje svih kolačića

- 1 Otvorite Internet Explorer®.
- 2 Kliknite karticu **Tools** (Alati), te zatim **Internet Options** (Internet opcije).
- 3 Kliknite karticu **Privacy** (Privatnost), te zatim pod **Settings** (Postavke) pomaknite kliznu traku na željene postavke za zaštitu, te zatim kliknite **OK**.

 SAVJET: blokiranje kolačića može spriječiti pravilno prikazivanje nekih web stranica. Neke web stranice pohrane vaše člansko ime, lozinku, ili druge informacije o vama u kolačiću. Ako taj kolačić izbrišete, ponovno ćete morati unijeti osobne informacije kada sljedeći put posjetite tu stranicu.

Izbjegavanje Spyware-a i Malware-a

Spyware i malware su tipovi programa koji mogu nanijeti štetu vašem računalu, i sve informacije koje računalo sadrži mogu se naći u opasnosti. Postoji mnogo načina kojim možete spriječiti da spyware i malware zaraze vaše računalo. Na primjer, možete koristiti antivirusne programe za osiguranje, provjeravanje i/ili čišćenje vašeg računala od takvih oblika zlonamjerne programske opreme.

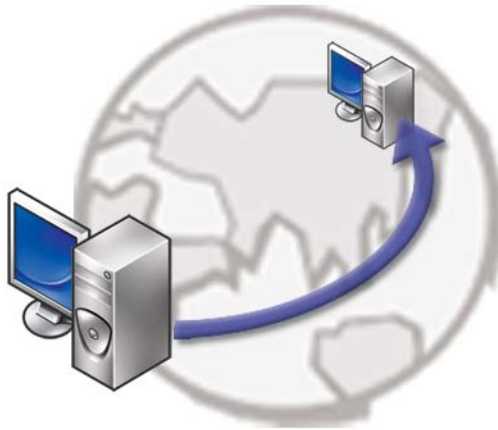
Za popis kompatibilnih anti-spyware i anti-malware programske opreme, posjetite katalog Microsofta na Microsoftovoj web stranici (microsoft.com).

 ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o spyware-u and malware-u, pogledajte “Spyware i Malware” na stranici 196. Nadalje, pogledajte slijedeće teme pod Windows Pomoć i podrška: kliknite

Start ili → **Help and Support**

- Remove spyware from your computer (Odstranite spyware sa vašeg računala)
- Using anti-malware software to help protect your computer (Korištenje anti-spyware programske opreme za zaštitu vašeg računala)
- “Kako znamo da je web stranica sigurna”

Microsoft® Windows® XP Pro daljinska radna površina

Daljinska radna površina omogućava pristup iz udaljene lokacije računalu koji ima Microsoft Windows XP Professional operativni sustav, čime je omogućen rad na vašem računalu bilo kada i iz bilo koje lokacije.

Aktiviranje daljinske radne površine na računalu – domaćinu

Prije korištenja daljinske radne površine, morate aktivirati funkciju za daljinsku radnu površinu na računalu-domaćinu tako da ju možete daljinski kontrolirati sa drugog računala.

Da biste aktivirali tu funkciju, morate biti upisani kao administrator.

Da postavite računalo-domaćin, potrebno je:

- Microsoft Windows XP Professional mora biti instaliran na vašem računalu, sadržavajući sve datoteke i programe kojima želite pristupiti iz udaljenog računala.

- Računalo-domaćin mora biti dio mreže u kojem su dozvoljene veze daljinske radne površine.
- Daljinsko računalo mora imati kompatibilnu verziju Microsoft Windowsa i mora biti spojeno na internet ili mrežu lokalnog područja.
- Daljinsko računalo mora imati instaliranu programsku opremu za spajanje klijenta daljinske radne površine. Daljinsko računalo zove se klijent.
- Oba računala moraju biti spojena na internet preko prividne privatne mreže (VPN).
- Odgovarajući korisnički računi i dozvole konfigurirani na daljinskom Windows XP Professional domaćini su za dopuštanje daljinskog pristupa.

Ako vaše računalo-klijent nije spojeno na računalo-domaćina preko VPN-a, morat ćete upotrijebiti IP naslov računala-domaćina umjesto imena računala.

Instaliranje programske opreme klijenta daljinske radne površine

Ta programska oprema primarno je instalirana na svim računalima koji imaju Windows XP.

Poziv iz udaljene lokacije

- 1 Koristite javnu IP adresu, kojeg vam je namijenio ISP, puno kvalificirano ime domene vašeg računala ili usmjernika/NAT/vatrozida.
Ako je usmjernik/NAT/ vatrozid pravilno konfiguriran, poziv će biti pravilno usmjeren na odgovarajuće računalo.
- 2 Ako vam ISP namijeni dinamičku IP adresu tada je drugo rješenje za postavljanje računa korištenje jedne od usluga za dinamičko imenovanje kojom se puno kvalificirano ime domene mapira za IP.

PRIMJER: neki udaljeni korisnici koriste prednost besplatne usluge iz No-IP.com

No-IP.com programska oprema pokreće se na računalu-klijentu te na osnovi vremenskog rasporeda kontaktira No-IP.com poslužitelje. No-IP.com poslužitelji tada znaju IP adresu i mapiraju tu adresu u puno kvalificirano ime domene.

Ta informacija se zatim propagira preko javnog interneta. Tada daljinski korisnik zove računalo domaćina daljinske radne površine koristeći puno kvalificirano ime domene.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o uporabi funkcije udaljene radne površine, pogledajte “Windows XP Pro Remote Desktop configuration, use, and troubleshooting tips” (Savjeti za konfiguraciju, uporabu i otklanjanje problema za Windows XP Pro udaljene radne površine) u Windows XP Professional alatu za resurse.

Vraćanje operativnog sustava

Operativni sustav možete vratiti na sljedeće načine:

- Značajka Vraćanje sustava vraća računalo u prethodno operativno stanje bez utjecaja na podatkovne datoteke. Koristite Vraćanje sustava kao prvo rješenje za ponovno vraćanje operativnog sustava i očuvanje podatkovnih datoteka.
- Symantec značajka Dell PC Restore (dostupna u sustavu Windows XP) i Dell Factory Image Restore (dostupna u sustavu Windows Vista) tvrdi disk vraća u stanje u kojem je bio u trenutku kupnje računala. Obje značajke trajno brišu sve podatke s tvrdog diska i uklanjaju sve programe instalirane na njemu od trenutka kada ste primili računalo. Opciju Dell PC Restore ili Dell Factory Image Restore koristite samo ako značajka Vraćanje sustava nije riješila problem s operativnim sustavom.
- Ako ste dobili disk *operativnog sustava* s vašim računalom, upotrijebite ga za vraćanje sustava u početno stanje. Međutim, upotrebom diska *operativnog sustava* također ćete izbrisati sve podatke na tvrdom disku. Koristite taj disk *samo* ako program Vraćanje sustava nije riješilo problem operativnog sustava.

Upotreba Microsoft® Windows® programa za vraćanje operativnog sustava u početno stanje

Microsoft Windows operativni sustav pruža mogućnost Vraćanje sustava koja vam dopušta da vratite računalo u prethodno operativno stanje (bez utjecaja na podatke datoteka) ako su promjene tvrdog diska, hardvera i drugih postavki sustava dovele računalo u neželjeno operativno stanje. Sve promjene koje program Vraćanje sustava izvrši na računalu mogu se poništiti.

OBAVIJEST: Redovito radite sigurnosne kopije podatkovnih datoteka. Vraćanje sustava ne nadzire vaše podatkovne datoteke i ne vraća ih u prvobitno stanje.

NAPOMENA: Postupci u ovom dokumentu namijenjeni su zadanom prikazu sustava Windows te se mogu razlikovati ako ste Dell™ računalo postavili na Klasični prikaz sustava Windows.

Pokretanje Vraćanja sustava

- ➔ **OBAVIJEST:** Prije no što računalo vratite na ranije stanje operativnog sustava, spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i zatvorite sve otvorene programe. Datoteke i programe nemojte mijenjati, otvarati niti brisati dok se vraćanje sustava ne završi.

Windows Vista®

- 1 Kliknite **Start** .
- 2 U polje **Start Search** (Pokreni pretraživanje) upišite **System Restore** (Vraćanje sustava u početno stanje) i pritisnite <Enter>.
 - **NAPOMENA:** Možda će se prikazati prozor **User Account Control** (Kontrola korisničkog računa). Ako ste administrator ovog računala, kliknite na **Continue** (Nastavi); u suprotnom, za nastavak se obratite administratoru.
- 3 Kliknite **Next** (Dalje) i slijedite ostale naredbe na zaslonu.

U slučaju da program Vraćanje sustava nije riješio problem, tada možete poništiti zadnje vraćanje sustava u početno stanje.

Windows® XP

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **System Restore** (Vraćanje sustava).
- 2 Kliknite **Restore my computer to an earlier time** (Vrati računalo u ranije stanje) ili **Create a restore point** (Stvori točku za vraćanja sustava).
- 3 Kliknite **Next** (Dalje) i slijedite ostale naredbe na zaslonu.

Poništavanje posljednjeg vraćanja sustava

- ➔ **OBAVIJEST:** Prije poništavanja posljednjeg vraćanja sustava spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i zatvorite sve otvorene programe. Datoteke i programe nemojte mijenjati, otvarati niti brisati dok se vraćanje sustava ne završi.

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** .
- 2 U polje **Start Search** (Pokreni pretraživanje) upišite **System Restore** (Vraćanje sustava u početno stanje) i pritisnite <Enter>.
- 3 Kliknite na **Undo my last restoration** (Poništi posljednje vraćanje) i zatim kliknite na **Next** (Dalje).

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi Programi) → **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **System Restore** (Vraćanje sustava).
- 2 Kliknite na **Undo my last restoration** (Poništi posljednje vraćanje) i zatim kliknite **Next** (Dalje).

Omogućavanje funkcije Vraćanje sustava

NAPOMENA: Windows Vista ne omogućuje postupak vraćanja sustava u početno stanje čak ni kada nema dovoljno mjesta na disku. Stoga se niže navedeni koraci odnose samo na sustav Windows XP.

Ako ponovno instalirate Windows XP s manje od 200 MB dostupnog slobodnog prostora na tvrdom disku, opcija Vraćanje sustava automatski je onemogućena.

Ako želite vidjeti je li funkcija Vraćanje sustava omogućena:

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **System and Maintenance** (Sustav i održavanje) → **System** (Sustav).
- 2 Na lijevom dijelu zaslona, kliknite **System Protection** (zaštita sustava).
- 3 Kliknite karticu **System Protection** (zaštita sustava). Provjerite da nije označeno **System Protection** (zaštita sustava) za tvrdi disk pod **Automatic restore points** (Automatske točke za vraćanje sustava).

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Performance and Maintenance** (Učinkovitost i održavanje) → **System** (Sustav).
- 2 Kliknite na karticu **System Restore** (Vraćanje sustava) i provjerite je li isključena opcija **Turn off System Restore** (Isključi vraćanje sustava).

Korištenje Dell™ PC vraćanja sustava u početno stanje i Dell programa za vraćanje sustava na tvorničke postavke

 OBAVIJEST: Oba programa trajno brišu sve podatke na tvrdom disku i odstranjuju sve programe namještene nakon što ste kupili računalo. Ako je moguće, prije korištenja ovih opcija napravite sigurnosnu kopiju podataka. Koristite ta dva programa samo ako program Vraćanje sustava nije riješilo problem vašeg operativnog sustava.

 NAPOMENA: Symantec-ov Dell PC Vraćanje sustava u početno stanje i Dell program za vraćanje sustava na tvorničke postavke možda nisu dostupni u nekim zemljama ili na nekim računalima.

Koristite Dell-ov program za vraćanje sustava na tvorničke postavke (Windows Vista) ili Dell PC vraćanje sustava u početno stanje (Windows XP) samo kao zadnje rješenje za vraćanje sustava u početno stanje.

Te opcije vraćaju vaš tvrdi disk u operativno stanje u kojem je bio kada ste kupili računalo. Svi programi ili datoteke dodani nakon što ste primili svoje računalo – uključujući podatkovne datoteke – se trajno brišu iz tvrdog diska. Podatkovne datoteke uključuju dokumente, proračunske tablice, poruke e-pošte, digitalne fotografije, glazbene datoteke itd. Ako je moguće, dodatno pohranite sve podatke prije korištenja tih dvaju programa.

Windows Vista: Dell Factory Image Restore

- 1 Uključite računalo. Kada se prikaže logotip Dell, nekoliko puta pritisnite <F8> dok se ne prikaže prozor **Vista Advanced Boot Options** (Napredne mogućnosti podizanja sustava Vista).
- 2 Odaberite **Repair Your Computer** (Popravlak vašeg računala). Prikazat će se prozor **System Recovery Options** (Opcije vraćanja sustava).
- 3 Odaberite raspored tipkovnice i kliknite **Next** (Dalje).
- 4 Za pristup opcijama vraćanja prijavite se kao lokalni korisnik. Za pristup naredbama, upišite `administrator` u polje korisničkog imena te zatim pritisnite **OK**.

5 Kliknite na **Dell Factory Image Restore**.

NAPOMENA: Ovisno o vašoj konfiguraciji, možda ćete morati izabrati **Dell Factory Tools**, te zatim **Dell Factory Image Restore**.

Prikazat će se zaslon dobrodošlice **Dell Factory Image Restore**.

6 Kliknite **Next** (Dalje).

Prikazat će se zaslon **Confirm Data Deletion** (Potvrdi brisanje podataka).

OBAVIJEST: Ako ne želite nastaviti izvođenje opcije Factory Image Restore, kliknite **Cancel** (Odustani).

7 Pritisnite potvrdni okvir kako biste naznačili da želite nastaviti s formatiranjem tvrdog diska i vraćanjem softvera sustava na tvorničke postavke i zatim pritisnite **Next** (Dalje).

Postupak će se pokrenuti i za njegov dovršetak potrebno je pet ili više minuta. Prikazat će se poruka koja će označiti da je dovršeno vraćanje operativnog sustava i tvornički instaliranih aplikacija u tvorničko stanje.

8 Pritisnite **Finish** (Završi) kako biste ponovo pokrenuli sustav.

Korištenje medija s operativnim sustavom

Prije početka

Ako razmišljate o ponovnom instaliranju Windows operativnog sustava kako biste riješili problem s novo instaliranim pogonskim programom, prvo pokušajte koristiti Windows opciju za vraćanje pogonskog programa uređaja. Vidite “Kako odrediti da li je pogonski program uređaja izvor problema s uređajem” na stranici 83. Zatim pokušajte vraćanje pogonskog programa uređaja (gledajte “Kako zamijeniti pogonski program sa prijašnjom verzijom pogonskog programa” na stranici 84).

Ako problem ne možete riješiti pomoću opcije za vraćanje upravljačkog programa uređaja, upotrijebite značajku Vraćanje sustava kako biste operativni sustav vratili u stanje u kojem je bio prije instalacije novog upravljačkog programa uređaja (pogledajte “Upotreba Microsoft® Windows® programa za vraćanje operativnog sustava u početno stanje” na stranici 279).

OBAVIJEST: Prije instalacije napravite sigurnosne kopije svih podataka na primarnom tvrdom disku. U konvencionalnim konfiguracijama tvrdih diskova, računalo prvo pronalazi primarni tvrdi disk.

Za ponovnu instalaciju sustava Windows potrebno vam je:

- Medij Dell™ *Operating system*
- Medij Dell *Drivers and Utilities*

NAPOMENA: Dell medij *Drivers and Utilities* sadrži pogonske programe instalirane tijekom sklapanja vašeg računala. Koristite medij Dell *Drivers and Utilities* za učitavanje potrebnih upravljačkih programa. Ovisno o regiji iz koje ste naručili računalo i o tome jeste li zatražili medije, medij Dell *Drivers and Utilities* i medij *Operativni sustav* možda nećete dobiti zajedno s računalom.

Ponovno instaliranje Windows XP i Windows Vista

Postupak ponovne instalacije može potrajati 1 do 2 sata. Nakon ponovne instalacije operativnog sustava morate ponovo instalirati i pogonske programe uređaja, program za zaštitu od virusa i drugu programsku opremu.

OBVIJEST: Medij *operativni sustav* pruža opciju za ponovno instaliranje Windows XP. Ta opcija može pregaziti postojeće datoteke i može utjecati na programe instalirane na vašem tvrdom disku. Stoga Windows XP ponovo instalirajte samo ako ste takvu uputu dobili od ovlaštenog Dell predstavnika za tehničku podršku.

- 1 Spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i zatvorite sve otvorene programe.
- 2 Umetnite disk s *operativnim sustavom*.
- 3 Pritisnite **Exit** (Izlaz) ako se pojavi poruka `Install Windows` (Instaliraj Windows).
- 4 Ponovo pokrenite računalo.

Kada se prikaže DELL logotip, odmah pritisnite <F12>.

NAPOMENA: Ako predugo čekate i prikaže se logotip operativnog sustava, nastavite čekati dok se ne prikaže radna površina sustava Microsoft® Windows®, a zatim isključite računalo i pokušajte ponovo.

NAPOMENA: Sljedeći koraci samo privremeno mijenjaju slijed podizanja sustava. Prilikom sljedećeg pokretanja, sustav se na računalo podiže prema uređajima koji su postavljeni u programu za postavljanje sustava.

- 5 Kad se prikaže popis uređaja s kojih se može podići sustav, označite **CD/DVD/CD-RW** i pritisnite <Enter>.
- 6 Pritisnite bilo koju tipku kako biste **sustav podigli s CD-ROM-a**.
- 7 Za dovršetak instalacije pratite upute na zaslonu.

Rješavanje problema

 SAVJET: uštedite vrijeme slijedeći osnovne upute, kada želite otkriti grešku na Vašem računalu.

- 1** Ako ste dodali ili uklonili komponentu prije nego što se pojavio problem, pregledajte postupak instalacije i provjerite je li komponenta ispravno instalirana.
- 2** Ako periferni uređaj ne radi, provjerite je li uređaj pravilno priključen.
- 3** Ako se na zaslonu pojavi poruka o pogrešci, zapišite točnu poruku. Ova bi poruka mogla pomoći osoblju podrške prilikom utvrđivanja i rješavanja problema.
- 4** Ako se poruka o pogrešci prikaže u programu, pogledajte dokumentaciju programa.

 NAPOMENA: Postupci u ovom dokumentu napisani su za zadani prikaz sustava Windows te postoji mogućnost da se neće primjenjivati ako Dell računalo postavite na Klasični prikaz sustava Windows.

Alati za rješavanje problema

Neki od alata za rješavanje problema, koje ćete trebati za utvrđivanje i rješavanje problema na vašem računalu su:

Alati	Funkcija
Svjetla za električnu energiju	Tipka za prikaz svjetla za električnu energiju osvijetli i treperi ili ne treperi što pokazuje različita stanja električne energije, kao što su ima električne energije, nema električne energije ili stanje pripravnosti. To svjetlo isto tako pokazuje i probleme sa energijom unutar računala. Pročitajte <i>Servisni priručnik</i> za više informacija o svjetlima.
Dijagnostička svjetla za stolna računala	Neka računala imaju dijagnostička svjetla. Ta svjetla djeluju zajedno sa svjetlima napajanja. Ta svjetla se isto tako uključe ili isključe u određeno vrijeme da naznače stanje u kojem se nalaze i problem. Pročitajte <i>Servisni priručnik</i> za više informacija o svjetlima za električnu energiju.
Dijagnostička svjetla za stolna računala	Svjetla za stanje tipkovnice označavaju stanje u kojem se nalazi tipkovnica i probleme. Pročitajte <i>Servisni priručnik</i> za više informacija o svjetlima za električnu energiju.
Poruke sistema	Vaše stolno ili prenosivo računalo vam može prikazati poruke koje označavaju greške i probleme, koji se moraju riješiti. Zapišite informaciju prikazanu na zaslonu i potražite tu poruku u popisu poruka računala ili u vašem <i>Servisnom priručniku</i> za više informacija o tome kako riješiti taj problem.
Rješavanje problema kod Windows hardvera	Upotrijebite program za rješavanje problema kod Windows hardvera da bi riješili probleme vezane uz konfiguraciju računala, uskladivost sklopovske opreme ili radnim stanjem računala.

Dell Diagnostics	Sa programom za rješavanje problema kod računala Dell, računalo izvodi Ocjenjivanje sustava prije podizanja sustava što znači da izvodi nekolicinu početnih testiranja programske opreme, tipkovnice, zaslona, memorije, hard diska itd. Program za rješavanje problema kod računala Dell se može koristiti i za provođenje testiranja cjelokupnog sistema da se ocijeni vaše računalo.
Dell Uslužni program za podršku	Ovaj uslužni program za podršku koristite za informacije o samostalnoj podršci, ažuriranjima softvera i skeniranju zdravlja vaše računalne okoline.

Dijagnostička svjetla za stolna računala

- **OPREZ:** Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

Svjetlo gumba za uključivanje/isključivanje koji se nalazi na prednjoj strani računala može svijetliti ili treperiti te tako označiti različita stanja:

- Ako je svijetlo zeleno i računalo ne reagira, pročitajte *Servisni priručnik* vašeg računala.
- **NAPOMENA:** Kod određenih sustava svjetlo napajanja je zeleno.
- Ako indikator treperi plavo, računalo je u stanju pripravnosti. Pritisnite bilo koju tipku na tipkovnici, pomaknite miša ili pritisnite gumb za uključivanje/isključivanje kako biste nastavili s radom.
- **NAPOMENA:** Kod određenih sustava svjetlo napajanja je zeleno.

- Ako svjetlo ne svijetli, znači da je računalo isključeno ili nije priključeno na napajanje.
 - Ponovno uključite kabel za napajanje u priključak na stražnjem dijelu računala i u zidnu utičnicu.
 - Ako je računalo priključeno na eklektični razdjelnik, provjerite je li električni razdjelnik uključen u zidnu utičnicu i je li prekidač na električnom razdjelniku uključen.
 - Promijenite uređaje za zaštitu napajanja, električne razdjelnike i produžne kabele sa sličnim uređajima za koje znate da su ispravni kako bi provjerili da li se računalo uključuje.
 - Provjerite da li utičnica radi tako da je testirate pomoću drugog uređaja, poput svjetiljke.
 - Provjerite da li je kabel za električnu energiju pravilno priključen na računalo (vidite *Servisni priručnik* vašeg računala).
- Ako svjetlo trepti žuto, računalo prima električnu energiju, ali postoji problem sa energijom unutar računala.
 - Provjerite ako se odabir napona na prekidaču podudara sa naponom koji se koristi na vašoj lokaciji (ako se primjenjuje prekidač za odabir napona).
 - Provjerite da li je kabel procesora pravilno priključen na računalo (pogledajte *Servisni priručnik* vašeg računala).
- Ako svjetlo stalno svijetli žuto, uređaj možda ne radi ispravno ili nije ispravno instaliran.
 - Uklonite i ponovno namjestite memorijske module (pogledajte dokumentaciju isporučenu s vašim računalom).
 - Uklonite i ponovno namjestite sve kartice (pogledajte dokumentaciju isporučenu s vašim računalom).
- Odstranite sve smetnje. Neki od mogućih uzroka smetnji su:
 - Napajanje, tipkovnica i produžni kabeli za miša
 - Previše uređaja uključenih na električni razdjelnik
 - Više električnih razdjelnika priključenih na jednu utičnicu

Dijagnostička svjetla za stolna računala

Neka stolna računala imaju svjetla označena sa brojevima na prednjem dijelu računala. Ako je s računalom sve u redu, indikatori će prilikom uključivanja zasvijetliti, a zatim će se isključiti.

Ako računalo ne radi pravilno, problem se može utvrditi redoslijedom tih svjetala.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o značenju različitih dijagnostičkih svjetala, pogledajte *Servisni priručnik* vašeg računala potražite informacije na Dell-ovoj internetskoj stranici za podršku support.dell.com.

Dijagnostička svjetla za stolna računala

Prenosiva računala imaju u pravilu svjetla za stanje tipkovnice smještena iznad same tipkovnice. Za podrobnosti, pogledajte dokumentaciju koju ste dobili s vašim računalom.

Za vrijeme normalnog radnog stanja, svjetla za stanje tipkovnice prikazuju trenutno stanje nekih elemenata. Ako računalo ne radi pravilno, problem se može ustanoviti uz pomoć tih svjetala.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o značenju različitih svjetala tipkovnice, pročitajte *Servisni priručnik* vašeg računala potražite informacije na Dell-ovoj internetskoj stranici za podršku support.dell.com.

Poruke sistema za prenosiva računala

NAPOMENA: Ako se poruka koju ste primili ne nalazi na popisu poruka, pročitajte dokumentaciju za operativni sustav ili program koji ste koristili kada se ta poruka prikazala.

ALERT! PREVIOUS ATTEMPTS AT BOOTING THIS SYSTEM HAVE FAILED AT CHECKPOINT [NNNN]. FOR HELP IN RESOLVING THIS PROBLEM, PLEASE NOTE THIS CHECKPOINT AND CONTACT DELL TECHNICAL SUPPORT (UPOZORENJE! PRETHODNI POKUŠAJI PODIZANJA SUSTAVA NISU USPJELI NA KONTROLNOJ TOČKI [NNNN]. ZABILJEŽITE TU KONTROLNU TOČKU I POMOĆ ZATRAŽITE OD TEHNIČKE PODRŠKE TVRTKE DELL) – Računalo tri puta zaredom nije moglo podići sustav za istu pogrešku (pomoć potražite u “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

CMOS CHECKSUM ERROR (CMOS POGREŠKA) – Possible motherboard failure or RTC battery low. (Moguća pogreška na matičnoj ploči ili je RTC baterija gotovo prazna.) Zamijenite bateriju (pogledajte dokumentaciju isporučenu s vašim računalom ili “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355 za pomoć).

CPU FAN FAILURE (POGREŠKA SA CPU VENTILATOROM) – pogreška sa CPU ventilatorom. Zamijenite CPU ventilator (pogledajte *Servisni priručnik* vašeg računala).

HARD-DISK DRIVE READ FAILURE (POGREŠKA PRILIKOM ČITANJA TVRDOG DISKA) – Moguća HDD greška za vrijeme testiranja podizanja HDD (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355 za pomoć).

KEYBOARD FAILURE (POGREŠKA TIPKOVNICE) – Pogreška tipkovnice ili kabel tipkovnice nije dobro pričvršćen (pogledajte “Problemi sa tipkovnicom za vanjske tipkovnice” na stranici 310).

NO BOOT DEVICE AVAILABLE (NEMA DOSTUPNOG UREĐAJA ZA PODIZANJE SUSTAVA) – Sustav ne može pronaći uređaj ili particiju za podizanje sustava.

- Ako sustav podižete pomoću diskete, provjerite jesu li svi kabeli pravilno priključeni i je li disketa u pogonu.
- Ako je tvrdi disk vaš uređaj za podizanje sustava, provjerite jesu li svi kabeli ispravno priključeni i je li tvrdi disk ispravno instaliran i naveden kao uređaj za podizanje sustava.
- Unesite program za postavljanje sustava, i provjerite ako je redosljed za podizanje sustava pravilan (pogledajte “Postav sustava” na stranici 325).

NO TIMER TICK INTERRUPT (NEMA PREKIDA U OTKUČAJU MJERAČA VREMENA) – Jedan od čipova u programskoj opremi ne djeluje pravilno ili postoji greška u samoj programskoj opremi (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355 za pomoć).

NOTICE - HARD DRIVE SELF MONITORING SYSTEM HAS REPORTED THAT A PARAMETER HAS EXCEEDED ITS NORMAL OPERATING RANGE. DELL RECOMMENDS THAT YOU BACK UP YOUR DATA REGULARLY. A PARAMETER OUT OF RANGE MAY OR MAY NOT INDICATE A POTENTIAL HARD DRIVE PROBLEM (NAPOMENA - SUSTAV ZA AUTOMATSKI NADZOR TVRDOG DISKA IZVJESTIO JE DA PARAMETAR PREKORAČUJE UOBIČAJEN RADNI RASPON. DELL PREPORUČA REDOVITO STVARANJE SIGURNOSNIH KOPIJA PODATAKA. PARAMETAR KOJI JE IZVAN RASPONA MOŽE PREDSTAVLJATI PROBLEM S TVRDIM DISKOM) – S.M.A.R.T error, possible HDD failure. (S.M.A.R.T. pogreška, moguća pogreška na tvrdom disku.) Ovu funkciju možete omogućiti ili onemogućiti u postavljaju BIOS-a.

Poruke sistema za prenosiva računala

NAPOMENA: Ako se poruka koju ste primili ne nalazi na popisu poruka, pročitajte dokumentaciju za operativni sustav ili program koji ste koristili kada se ta poruka prikazala.

DECREASING AVAILABLE MEMORY (SMANJIVANJE DOSTUPNE MEMORIJE) – Pogledajte “Problemi s blokiranjem i programskom opremom” na stranici 310.

ERROR 8602 – AUXILIARY DEVICE FAILURE VERIFY THAT MOUSE AND KEYBOARD ARE SECURELY ATTACHED TO CORRECT CONNECTORS (GREŠKA 8602 – GREŠKA NA POMOĆNOM UREĐAJU UTVRĐUJE DA SU MIŠ I TIPKOVNICA PRIKLJUČENI NA PRAVILNE KONEKTORE)

FLASH PART WRITE PROTECTED ERROR (POGREŠKA NA ZAŠTIĆENOM FLASH DIJELU) – Kontaktirajte tvrtku Dell (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

GATE A20 FAILURE (POGREŠKA ULAZA A20) – Pogledajte “Problemi s blokiranjem i programskom opremom” na stranici 310.

INVALID CONFIGURATION INFORMATION-PLEASE RUN SYSTEM SETUP PROGRAM (NEISPRAVNA INFORMACIJA O KONFIGURACIJI – PONOVO POKRENITE PROGRAM ZA POSTAVLJANJE SUSTAVA) – Unesite program za postavljanje sustava (pogledajte “Otvaranje programa za postavljanje sustava” na stranici 326) i promijenite opcije programa za postavljanje sustava (pogledajte “Rad sa opcijama na zaslonu programa za postavljanje sustava” na stranici 326) da bi ispravili grešku kod konfiguracije.

KEYBOARD FAILURE (POGREŠKA TIPKOVNICE) – Pogreška tipkovnice ili kabel tipkovnice nije dobro pričvršćen (pogledajte “Problemi sa tipkovnicom za vanjske tipkovnice” na stranici 310).

MEMORY ADDRESS LINE FAILURE AT (ADDRESS), READ VALUE EXPECTING (VALUE) (POGREŠKA ADRESNE LINIJE MEMORIJE NA (ADRESI), OČITAVANJE VRIJEDNOSTI U OČEKIVANJU (VRIJEDNOSTI)) – Pogledajte “Problemi s blokiranjem i programskom opremom” na stranici 310.

MEMORY DOUBLE WORD LOGIC FAILURE AT (ADDRESS), READ VALUE EXPECTING (VALUE) (POGREŠKA LOGIKE DVOSTRUKE RIJEČI MEMORIJE NA (ADRESI), OČITAVANJE VRIJEDNOSTI U OČEKIVANJU (VRIJEDNOSTI)) – Pogledajte “Problemi s blokiranjem i programskom opremom” na stranici 310.

MEMORY ODD/EVEN LOGIC FAILURE AT (ADDRESS) READ VALUE EXPECTING (VALUE) (POGREŠKA LOGIČKE PARNOSTI MEMORIJE NA (ADRESI), OČITAVANJE VRIJEDNOSTI U OČEKIVANJU (VRIJEDNOSTI)) – Pogledajte “Problemi s blokiranjem i programskom opremom” na stranici 310.

MEMORY WRITE/READ FAILURE AT (ADDRESS), READ VALUE EXPECTING (VALUE) (POGREŠKA PRILIKOM PISANJA/ČITANJA MEMORIJE NA (ADRESI), OČITAVANJE VRIJEDNOSTI U OČEKIVANJU (VRIJEDNOSTI)) – Pogledajte “Problemi s blokiranjem i programskom opremom” na stranici 310.

MEMORY SIZE IN CMOS INVALID (VELIČINA MEMORIJE NA CMOS-U NIJE ISPRAVNA) – Pogledajte “Problemi s blokiranjem i programskom opremom” na stranici 310.

NO BOOT DEVICE AVAILABLE – STRIKE F1 TO RETRY BOOT, F2 FOR SETUP UTILITY. PRESS F5 TO RUN ONBOARD DIAGNOSTICS (NEDOSTUPAN UREĐAJ ZA PODIZANJE SUSTAVA – PRITISNITE F1 ZA PONOVRNO PODIZANJE SUSTAVA, F2 ZA POSTAVLJANJE USLUŽNOG PROGRAMA. PRITISNITE F5 ZA IZVEDBU DIJAGNOSTIKE NA RAČUNALU) – Sustav ne može pronaći uređaj ili particiju za podizanje sustava.

- Ako sustav podižete pomoću diskete, provjerite jesu li svi kabeli pravilno priključeni i je li disketa u pogonu.
- Ako je tvrdi disk vaš uređaj za podizanje sustava, provjerite da je pogon pravilno instaliran i raspoređen kao uređaj za podizanje sustava.
- Unesite program za postavljanje sustava, i provjerite ako je redosljed za podizanje sustava pravilan (pogledajte “Otvaranje programa za postavljanje sustava” na stranici 326).

NO BOOT SECTOR ON HARD-DISK DRIVE (NA TVRDOM DISKU NEMA SEKTORA ZA PODIZANJE SUSTAVA) – Unesite program za postavljanje sistema i provjeri ako je konfiguracija na tvrdom disku ispravna (pogledajte “Otvaranje programa za postavljanje sustava” na stranici 326).

NO TIMER TICK INTERRUPT (NEMA PREKIDA U OTKUČAJU MJERAČA VREMENA) – Pokrenite program Dell Diagnostics (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).

POWER WARNING MESSAGES HAVE BEEN DISABLED. RUN THE SETUP UTILITY TO ENABLE THESE MESSAGES (ONEMOGUĆENE SU PORUKE UPOZORENJA O NAPAJANJU. POKRENITE PROGRAM ZA POSTAVLJANJE SUSTAVA KAKO BISTE OMOGUĆILI OVE PORUKA) – Pogledajte “Otvaranje programa za postavljanje sustava” na stranici 326.

READ FAILURE ON INTERNAL HARD DRIVE (POGREŠKA ČITANJA NA UNUTRAŠNJEM TVRDOM DISKU) – Pogledajte “Problemi s pogonom” na stranici 304.

READ FAILURE ON SECOND INTERNAL HARD DRIVE (POGREŠKA ČITANJA NA DRUGOM UNUTRAŠNJEM TVRDOM DISKU) – Ta poruka odnosi se na prijenosna računala koja uobičajeno imaju više tvrdih diskova. Pogledajte “Problemi s pogonom” na stranici 304.

RTC MODE FIXED – TIME AND DATE MAY BE WRONG (RTC NAČIN RADA JE TOČNO ODREĐEN – VRIJEME I DATUM MOŽDA NISU ISPRAVNI) – Unesite program za postavljanje sistema i ispravi vrijeme ili datum (pogledajte “Otvaranje programa za postavljanje sustava” na stranici 326). Ako se problem još uvijek pojavljuje, zamijenite CMOS bateriju.

SHUTDOWN FAILURE (POGREŠKA PRI ISKLJUČIVANJU) – Pokrenite program Dell Diagnostics (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).

TIME-OF-DAY CLOCK STOPPED – PLEASE RUN THE SYSTEM SETUP PROGRAM (SAT NE RADI – PONOVRNO POKRENITE PROGRAM ZA POSTAVLJANJE SISTEMA PROGRAM) – Otvorite program za postavljanje sistema i ispravite vrijeme ili datum (pogledajte “Otvaranje programa za postavljanje sustava” na stranici 326). Ako se problem još uvijek pojavljuje, zamijenite CMOS bateriju.

TIME-OF-DAY NOT SET – PLEASE RUN THE SYSTEM SETUP PROGRAM (VRIJEME NIJE POSTAVLJENO – POKRENITE PROGRAM ZA POSTAVLJANJE SUSTAVA) – Otvorite program za postavljanje sistema i ispravite vrijeme ili datum (pogledajte “Otvaranje programa za postavljanje sustava” na stranici 326). Ako se problem još uvijek pojavljuje, zamijenite CMOS bateriju.

TIMER CHIP COUNTER 2 FAILED (POGREŠKA ČIPA VREMENSKOG RELEJA, BROJAČ 2) – Pokrenite program Dell Diagnostics (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).

THE AC POWER ADAPTER TYPE CANNOT BE DETERMINED. THE SYSTEM CAN ONLY BOOT WITH A 130-W POWER ADAPTER OR GREATER. STRIKE THE F1 KEY TO SHUTDOWN (NE MOŽE SE ODREDITI TIP PRETVARAČA ZA IZMJENIČNU STRUJU. SISTEM SE MOŽE PODIĆI SAMO SA PRETVARAČEM OD 130 ILI VIŠE WATT-A. ZA ISKLJUČIVANJE PRITISNITE TIPKU F1) – Priključite pretvarač od 130 ili više watt-a na računalo ili priključnu stanicu.

NAPOMENA: Ta poruka u vezi sa upotrebom pretvarača od 130 ili više watt-a odnosi se samo na prenosiva računala koja koriste pretvarač od 130 ili više watt-a.

THE AC POWER ADAPTER WATTAGE AND TYPE CANNOT BE DETERMINED. THE BATTERY MAY NOT CHARGE. THE SYSTEM WILL ADJUST THE PERFORMANCE TO MATCH THE POWER AVAILABLE. PLEASE CONNECT A DELL XXX-W AC ADAPTER OR GREATER FOR BEST SYSTEM PERFORMANCE. STRIKE THE F3 KEY (BEFORE THE F1 OR F2 KEY) IF YOU DO NOT WANT TO SEE POWER WARNING MESSAGES AGAIN. STRIKE THE F1 KEY TO CONTINUE, F2 TO RUN THE SETUP UTILITY (NE MOŽE SE ODREDITI TIP I NAPON PRETVARAČA ZA IZMJENIČNU STRUJU. BATERIJA SE MOŽDA NE PUNI PRAVILNO. SUSTAV ĆE PRILAGODITI RAD TAKO DA BUDE U SKLADU S DOSTUPNIM NAPAJANJEM. ZA OPTIMALNI RAD SUSTAVA, MOLIMO VAS DA PRIKLJUČITE DELL-OV XXX-W PRETVARAČ IZMJENIČNE STRUJE ILI VEĆI. PRITISNITE TIPKU F3 (PRIJE TIPKE F1 I F2) AKO VIŠE NE ŽELITE DA SE PRIKAZUJU PORUKE O UPOZORENJU ZA NAPAJANJE. PRITISNITE TIPKU F1 ZA NASTAVAK, F2 ZA POKRETANJE USLUŽNOG PROGRAMA) – Priključite odgovarajući pretvarač za napajanje na računalo ili priključnu stanicu.

THE COMPUTER IS DOCKED AND ONLY BATTERY POWER IS DETECTED. THIS CAN HAPPEN IF THE POWER ADAPTER IS MISSING, THE POWER CORD IS UNPLUGGED, OR THE COMPUTER IS NOT PROPERLY CONNECTED TO THE DOCKING STATION. YOU SHOULD UNDOCK, REDOCK, ATTACH THE POWER ADAPTER, OR PLUG IN THE POWER CORD. STRIKE THE F1 KEY TO SHUTDOWN (RAČUNALO JE PRIKLJUČENO I OTKRIVENO JE SAMO NAPAJANJE S BATERIJE. TO SE MOŽE DOGODITI AKO NEMATE PRETVARAČ ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU, ILI KABEL ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU NIJE PRIKLJUČEN, ILI RAČUNALO NIJE PRAVILNO PRIKLJUČENO NA PRIKLJUČNU STANICU. MORATE IZVADITI KABEL IZ RAČUNALA I PRIKLJUČNE STANICE, PONOVRNO PRIKLJUČITI KABEL, PONOVRNO PRIKLJUČITI PRETVARAČ ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU, PONOVRNO PRIKLJUČITI KABEL U UTIČNICU. ZA ISKLJUČIVANJE PRITISNITE TIPKU F1)

THE AMOUNT OF SYSTEM MEMORY HAS CHANGED. IF YOU DID NOT CHANGE YOUR MEMORY... TO RESOLVE THIS ISSUE, TRY TO RESEAT THE MEMORY. STRIKE THE F1 KEY TO CONTINUE, F2 TO RUN THE SETUP UTILITY. PRESS F5 TO RUN ONBOARD DIAGNOSTICS (KOLIČINA MEMORIJE SUSTAVA JE PROMIJENJENA. AKO NISTE PROMIJENILI MEMORIJU... ZA RJEŠAVANJE OVOG PROBLEMA, POKUŠAJTE PONOVRNO POSTAVITI MEMORIJU. PRITISNITE TIPKU F1 ZA NASTAVAK, F2 ZA POKRETANJE USLUŽNOG PROGRAMA. PRITISNITE F5 ZA IZVEDBU DIJAGNOSTIKE NA RAČUNALU) –

- Vratite memoriju u početno stanje (za upute pogledajte *Servisni priručnik* vašeg računala).
- Ako memorija nije bila uklonjena ili ugrađena, možda je došlo do pogreške na memorijskom modulu ili matičnoj ploči. Kontaktirajte tvrtku Dell za pomoć (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

UNSUPPORTED MEMORY. STRIKE THE F1 KEY TO SHUTDOWN (NEPODRŽANA MEMORIJA. ZA ISKLJUČIVANJE PRITISNITE TIPKU F1) – Provjerite podržava li vaše računalo memoriju koju koristite (pogledajte odjeljak “Specifikacije” za vaše računalo).

WARNING: A xxx-W AC ADAPTER HAS BEEN DETECTED, WHICH IS LESS THAN THE RECOMMENDED xxx-W AC ADAPTER ORIGINALLY SHIPPED. THIS WILL INCREASE THE TIME TO CHARGE THE BATTERY. THEY SYSTEM WILL ADJUST THE PERFORMANCE TO MATCH THE POWER AVAILABLE. PLEASE CONNECT A DELL xxx-W AC ADAPTER OR GREATER FOR BEST PERFORMANCE. STRIKE THE F3 KEY (BEFORE THE F1 OR F2 KEY) IF YOU DO NOT WANT TO SEE POWER WARNING MESSAGES AGAIN. STRIKE THE F1 KEY TO CONTINUE, F2 TO RUN THE SETUP UTILITY (UPOZORENJE: OTKRIVEN JE xxx-W AC PRETVARAČ ZA NAPAJANJE, KOJI JE MANJI OD PREPORUČENOG ORIGINALNO ISPORUČENOG xxx-W AC PRETVARAČA ZA NAPAJANJE. OVO ĆE PRODUŽITI VRIJEME PUNJENJA BATERIJE. SUSTAV ĆE PRILAGODITI RAD TAKO DA BUDE U SKLADU S DOSTUPNIM NAPAJANJEM. ZA OPTIMALNI RAD SUSTAVA, MOLIMO VAS DA PRIKLJUČITE DELL-OV xxx-W PRETVARAČ IZMJENIČNE STRUJE ILI VEĆI. PRITISNITE TIPKU F3 (PRIJE TIPKE F1 I F2) AKO VIŠE NE ŽELITE DA SE PRIKAZUJU PORUKE O UPOZORENJU ZA NAPAJANJE. PRITISNITE TIPKU F1 ZA NASTAVAK, F2 ZA POKRETANJE USLUŽNOG PROGRAMA) – Priključite odgovarajući pretvarač za napajanje na računalo ili priključnu stanicu.

WARNING: THE PRIMARY BATTERY CANNOT BE IDENTIFIED. THIS SYSTEM WILL BE UNABLE TO CHARGE BATTERIES UNTIL THIS BATTERY IS REMOVED (UPOZORENJE: RAČUNALO NE PREPOZNAJE PRIMARNU BATERIJU. OVAJ SUSTAV NEĆE BITI U MOGUĆNOSTI PUNITI BATERIJU SVE DOK JE OVA BATERIJA UKLONJENA) – Kod računala koja imaju instalirane dvije baterije, primarna baterija možda nije pravilno instalirana ili postoji kvar u bateriji, ili matičnoj ploči.

WARNING: THE SECOND BATTERY CANNOT BE IDENTIFIED. THIS SYSTEM WILL BE UNABLE TO CHARGE BATTERIES UNTIL THIS BATTERY IS REMOVED (UPOZORENJE: RAČUNALO NE PREPOZNAJE SEKUNDARNU BATERIJU. OVAJ SUSTAV NEĆE BITI U MOGUĆNOSTI PUNITI BATERIJU SVE DOK JE OVA BATERIJA UKLONJENA) – Kod računala koja imaju instalirane dvije baterije, sekundarna baterija možda nije pravilno instalirana ili postoji kvar u bateriji, ili matičnoj ploči.

WARNING: THE BATTERIES CANNOT BE IDENTIFIED. THIS SYSTEM WILL BE UNABLE TO CHARGE BATTERIES UNTIL THIS BATTERY IS REMOVED (UPOZORENJE: RAČUNALO NE PREPOZNAJE BATERIJE. OVAJ SUSTAV NEĆE BITI U MOGUĆNOSTI PUNITI BATERIJU SVE DOK JE OVA BATERIJA UKLONJENA) – Kod računala koja imaju instalirane dvije baterije, jedna ili više baterija možda nije pravilno instalirano ili postoji kvar u bateriji, ili matičnoj ploči.

WARNING: THE BATTERY CANNOT BE IDENTIFIED. THIS SYSTEM WILL BE UNABLE TO CHARGE THIS BATTERY (UPOZORENJE: RAČUNALO NE PREPOZNAJE BATERIJU. SUSTAV NEĆE BITI U MOGUĆNOSTI PUNITI BATERIJU) – Baterija možda nije pravilno instalirana ili postoji kvar u bateriji, ili matičnoj ploči.

WARNING: THE BATTERY ATTACHED CANNOT POWER THE SYSTEM. THE SYSTEM WILL NOT BOOT WITH THIS BATTERY PLUGGED IN. PRESS F1 TO SHUTDOWN THE SYSTEM (UPOZORENJE: PRIKLJUČENA BATERIJA NE MOŽE NAPAJATI SUSTAV. SISTEM NEĆE MOĆI PODIĆI SUSTAV AKO ĆE TA BATERIJA BITI PRIKLJUČENA NA RAČUNALO. PRITISNITE F1 ZA ISKLJUČENJE RAČUNALA)

WARNING! BATTERY IS CRITICALLY LOW. HIT F1 TO CONTINUE (UPOZORENJE! BATERIJA JE PRI KRAJU. ZA NASTAVAK PRITISNITE F1)

WARNING: THE TPM COULD NOT BE INITIALIZED (UPOZORENJE: NE MOŽE SE POKRENUTI TPM) – Došlo je do pogreške na matičnoj ploči. Kontaktirajte tvrtku Dell za pomoć (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

WARNING MESSAGES HAVE BEEN DISABLED. RUN THE SETUP UTILITY TO ENABLE THESE MESSAGES (ONEMOGUĆENE SU PORUKE UPOZORENJA. POKRENITE PROGRAM ZA POSTAVLJANJE SUSTAVA KAKO BISTE OMOGUĆILI OVE PORUKA) – Pogledajte “Postav sustava” na stranici 325.

WARNING: DELL'S DISK MONITORING SYSTEM HAS DETECTED THAT DRIVE [0/1] ON THE [PRIMARY/SECONDARY] EIDE CONTROLLER IS OPERATING OUTSIDE OF NORMAL SPECIFICATIONS. IT IS ADVISABLE TO IMMEDIATELY BACK UP YOUR DATA AND REPLACE YOUR HARD DRIVE BY CALLING YOUR SUPPORT DESK OR DELL (UPOZORENJE: DELL-OV SUSTAV ZA NADZIRANJE DISKA OTKRIO JE DA DISK [0/1] NA [PRIMARNOM/SEKUNDARNOM] UPRAVLJAČKI UREĐAJ DJELUJE VAN REDOVNIH SPECIFIKACIJA. SAVJETUJEMO VAM DA ODMAH NAPRAVITE PRIČUVNU KOPIJU SVOJIH PODATAKA I ZAMIJENITE TVRDI DISK TAKO DA ZOVETE TEHNIČKU PODRŠKU ILI DELL) – Kontaktirajte tvrtku Dell za pomoć (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

YOUR POWER ADAPTER DOES NOT SUPPLY ENOUGH POWER TO RUN THE ATTACHED DOCKING STATION. EITHER UNDOCK OR INSERT AN APPROPRIATE ADAPTER. STRIKE THE F1 KEY TO SHUTDOWN (VAŠ PRETVARAČ ZA NAPAJANJE NE DOVODI DOVOLJNO ENERGIJE NA PRIKLJUČENU PRIKLJUČNU STANICU. ISKLJUČITE PRETVARAČ IZ PRIKLJUČNE STANICE ILI UPOTRIJEBITE ODGOVARAJUĆI PRETVARAČ. ZA ISKLJUČIVANJE PRITISNITE TIPKU F1) – Priključite odgovarajući pretvarač za napajanje.

YOUR SYSTEM IS DOCKED, BUT THE AC ADAPTER TYPE CANNOT BE DETERMINED. EITHER UNDOCK OR INSERT AN APPROPRIATE ADAPTER. STRIKE THE F1 KEY TO SHUTDOWN (VAŠ SUSTAV JE PRIKLJUČEN NA PRIKLJUČNU STANICU, NO NE MOŽE SE ODREDITI TIP PRETVARAČA ZA NAPAJANJE. ISKLJUČITE PRETVARAČ IZ PRIKLJUČNE STANICE ILI UPOTRIJEBITE ODGOVARAJUĆI PRETVARAČ. ZA ISKLJUČIVANJE PRITISNITE TIPKU F1) – Pretvarač za napajanje možda nije pravilno instaliran ili postoji kvar na pretvaraču za napajanje, ili na priključnoj stanici.

YOUR SYSTEM AUTOMATICALLY POWERED OFF BECAUSE IT BECAME WARMER THAN EXPECTED. THIS MAY HAVE BEEN CAUSED BY: OPERATING OR STORING THE SYSTEM IN AN ENVIRONMENT WHERE THE AMBIENT TEMPERATURE IS TOO HIGH, OR OBSTRUCTING THE AIR FLOW FROM THE SYSTEM FAN VENTS. IF THE PROBLEM RECURS, PLEASE CALL DELL SUPPORT WITH ERROR CODE #M1004 (VAŠE RAČUNALO AUTOMATSKI SE JE ISKLJUČIO JER SE ZAGRIJAO VIŠE NEGO ŠTO JE BILO OČEKIVANO. UZROK TOME JE: RAD ILI POSTAVLJANJE RAČUNALA U PROSTORU U KOJEM JE OKOLNA TEMPERATURA PREVISOKA ILI JE ONEMOGUĆEN PROTOK ZRAKA IZ SUSTAVA OTVORA ZA VENTILATOR. AKO SE PROBLEM PONOVRNO POJAVI, MOLIMO DA KONTAKTIRATE TEHNIČKU PODRŠKU TVRTKE DELL I NAZNAČITE IM DA JE KOD POGREŠKE #M1004) – Kontaktirajte tvrtku Dell za pomoć (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

*****PROCESSOR SSDT DATA NOT FOUND*** OPERATING SYSTEM POWER MANAGEMENT FOR MULTI CORE PROCESSORS WILL BE DISABLED (***)**PODACI PROCESORA SSDT NISU PRONAĐENI***** UPRAVLJANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM OPERATIVNOG SUSTAVA ZA PROCESORE S VIŠE JEZGRI ĆE BITI DEAKTIVIRANO)**

*****UL CIRCUIT TRIPPED*** THE UL TRIP COUNT IS SHOWN BELOW THE F3-KEY MESSAGE. STRIKE THE F3 KEY TO CLEAR THE UL COUNTER, ANY OTHER KEY TO CONTINUE (***)**UL KRATKI SPOJ***** ZBROJ KRATKIH SPOJEVA UL-A PRIKAZAN JE ISPOD PORUKE NA TIPKI F3. ZA POSTAVLJANJE BROJAČA KRATKIH SPOJEVA NA NULU PRITISNITE TIPKU F3, ZA NASTAVAK PRITISNITE BILO KOJU TIPKU)** – Pokrenite program Dell Diagnostics (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).

*****PROCESSOR MICROCODE UPDATE FAILURE*** THE REVISION OF PROCESSOR IN THE SYSTEM IS NOT SUPPORTED (***)**POGREŠKA KOD AŽURIRANJA PROCESORSKIH MIKRONAREDBI***** RAČUNALO NE PODRŽAVA PONOVI PREGLED PROCESORA)** – Provjerite ako procesor kojeg upotrebljavate odgovara vašem računalu (pogledajte Brzi referentni priručnik za vaše računalo).

Rješavanje problema kod Windows hardvera

Ako uređaj nije prepoznat tijekom postavljanja operativnog sustava ili je prepoznat, ali nije ispravno konfiguriran, tu nekompatibilnost možete riješiti pomoću programa za rješavanje problema s hardverom.

- 1 Kliknite na **Start** → **Help and Support** (Pomoć i podrška).
- 2 Utipkajte `hardware troubleshooter` u polje za pretraživanje i pritisnite <Enter> za početak pretraživanja.
- 3 Ako prozor Pomoć i podrška pokaže dio **Fix a Problem** (Riješi problem), kliknite **Hardware Troubleshooter** (Rješavanje problema strojne opreme). Tada izaberite opciju koja nabolje opisuje problem.

ILI

- 4 U rezultatima pretraživanja odaberite opciju koja nabolje opisuje problem i pratite korake za rješavanje problema.

Izvedba dijagnostike Dall-a

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

OBAVIJEST: Dell Dijagnostika funkcioniira samo na Dell™ računalima.

Kada koristiti program Dell Diagnostics

Ako imate probleme sa vašim računalom, pogledajte “Rješavanje problema” na stranici 285 i izvedite dijagnostiku Dell-a prije nego što kontaktirate Dell za tehničku pomoć.

Preporučuje se da ispišete ove postupke prije nego započnete.

Vidite “Postav sustava” na stranici 325 ako želite pregledati informacije o konfiguraciji računala i provjerite ako je uređaj, koji želite testirati, prikazan u programu za postavljanje sustava i da radi.

Pokrenite Dell dijagnostiku ili s vašeg tvrdog diska ili *Medija Drivers and Utilities*.

NAPOMENA: Medij *Drivers and Utilities* (Upravljački i uslužni programi) nije obavezan i postoji mogućnost da nije isporučen uz vaše računalo.

Pokretanje programa Dell Diagnostics s tvrdog diska

Dell Diagnostics je smješten na skrivenoj uslužnoj particiji za dijagnozu na vašem tvrdom disku.

Pokretanje programa na Dell Diagnostics prijenosnim računalima

NAPOMENA: Ako vaše računalo ne prikazuje sliku na zaslonu, pogledajte “Kontaktiranje Dell-a” u dokumentaciji isporučenoj s vašim računalom.

NAPOMENA: Ako je računalo priključeno na priključnu stanicu, isključite računalo iz priključne stanice. Pregledajte dokumentaciju koju ste dobili zajedno s priključnom stanicom za dodatne upute.

- 1 Provjerite je li računalo priključeno na utičnicu koja ispravno radi.
- 2 Uključite (ili ponovno pokrenite) računalo.
- 3 Pokrenite program Dell Diagnostics na jedan od sljedeća dva načina:
 - Kad se prikaže logotip DELL™, odmah pritisnite <F12>. Na izborniku za pokretanje odaberite **Diagnostics** (Dijagnostika) i pritisnite <Enter>.

NAPOMENA: Ako predugo čekate i prikaže se logotip operativnog sustava, nastavite čekati dok se ne prikaže radna površina sustava Microsoft® Windows®, a zatim isključite računalo i pokušajte ponovo.

ILI

- Kada je vaše računalo isključeno, pritisnite i držite tipku <Fn> pri uključivanju računala.
- **NAPOMENA:** Ako se prikaže poruka s tekstom da nije pronađena uslužna particija za dijagnostiku, program Dell Diagnostics pokrenite s medija *Drivers and Utilities*.

Računalo će pokrenuti Pre-boot System Assessment (PSA, Procjena sustava prije pokretanja), seriju početnih testova sistemске ploče, tipkovnice, zaslona, memorije, tvrdog diska itd.

- Odgovorite na pitanja koja se prikazuju.
- Ako se pronađu pogreške, zapišite šifru pogreške i pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

Ako se postupak provjere sustava prije pokretanja uspješno završi, prikazat će se sljedeća poruka: “Booting Dell Diagnostic Utility Partition. Press any key to continue” (Ponovno pokretanje particije uslužnog programa Dell Diagnostic. Za nastavak pritisnite bilo koju tipku).

- 4 Pritisnite bilo koji gumb kako bi pokrenuli program Dell Diagnostics sa uslužne particije za dijagnostiku na vašem tvrdom disku.
- 5 Kada se pojavi Glavni izbornik Dell dijagnostike, odaberite test koji želite pokrenuti.
- 6 Nastavite sa “Upotrebljavanje glavnog izbornika dijagnostike Dell” na stranici 300.

Pokretanje dijagnostike Dell-a na stolnim računalima

NAPOMENA: Ako vaše računalo ne može prikazati sliku na zaslonu, pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

- 1 Provjerite je li računalo priključeno na utičnicu koja ispravno radi.
- 2 Uključite (ili ponovno pokrenite) računalo.
- 3 Kad se prikaže logotip DELL™, odmah pritisnite <F12>. Na izborniku za pokretanje odaberite **Diagnostics** (Dijagnostika) i pritisnite <Enter>.

NAPOMENA: Ukoliko čekate predugo i prikaže se logotip operativnog sustava, nastavite čekati dok ne vidite Microsoft Windows radnu površinu; zatim isključite računalo i pokušajte ponovno.

NAPOMENA: Ako se prikaže poruka s tekstom da nije pronađena uslužna particija za dijagnostiku, program Dell Diagnostics pokrenite s medija *Drivers and Utilities*.

- 4 Pritisnite bilo koji gumb kako bi pokrenuli program Dell Diagnostics sa uslužne particije za dijagnostiku na vašem tvrdom disku.

- 5 Kada se pojavi Glavni izbornik Dell dijagnostike, odaberite test koji želite pokrenuti. Pogledajte “Upotrebljavanje glavnog izbornika dijagnostike Dell” na stranici 300.
- 6 Nastavite sa “Upotrebljavanje glavnog izbornika dijagnostike Dell” na stranici 300.

Pokretanje programa Dell Dijagnostika s medija *Drivers and Utilities*

- 1 Umetnite medij *Drivers and Utilities*.
- 2 Isključite i ponovno pokrenite računalo.
Kada se prikaže DELL logotip, odmah pritisnite <F12>.
 NAPOMENA: Ukoliko čekate predugo i prikaže se logotip operativnog sustava, nastavite čekati dok ne vidite Microsoft Windows radnu površinu; zatim isključite računalo i pokušajte ponovno.
 NAPOMENA: Sljedeći koraci samo privremeno mijenjaju slijed podizanja sustava. Prilikom sljedećeg pokretanja, sustav se na računalo podiže prema uređajima koji su postavljeni u programu za postavljanje sustava.
- 3 Kad se prikaže popis uređaja za podizanje sustava, označite **CD/DVD/CD-RW** i pritisnite <Enter>.
- 4 Iz prikazanog izbornika odaberite opciju **Boot from CD-ROM** (Pokreni s CD-ROM-a) i pritisnite <Enter>.
- 5 Za pokretanje izbornika CD-a utipkajte 1 i pritisnite <Enter> za nastavak.
- 6 Odaberite **Run the 32 Bit Dell Diagnostics** (Pokretanje 32-bitnog programa Dell Dijagnostics) s numeriranog popisa. Ukoliko je navedeno više verzija, odaberite onu koja je prikladna za vaše računalo.
- 7 Kada se pojavi **Glavni izbornik** Dell dijagnostike, odaberite test koji želite pokrenuti.
- 8 Nastavite sa “Upotrebljavanje glavnog izbornika dijagnostike Dell” na stranici 300.

Upotrebljavanje glavnog izbornika dijagnostike Dell

- 1 Nakon što se program Dell Diagnostics učita i pojavi se zaslon **Glavni izbornik**, pritisnite gumb za opciju koju želite.
 NAPOMENA: Izaberite **Test System** (Testiraj sustav), ako želite pokrenuti potpun test na vašem računalo.

Opcija	Funkcija
Test Memory (Testiraj memoriju)	Pokreni samo testiranje memorije
Test System (Testiraj sustav)	Pokreće dijagnostiku sustava
Exit (Izlaz)	Izlaz iz dijagnostike

- 2 Nakon što ste na glavnom izborniku odabrali opcije za **Testiranje sustava**, pojavit će se sljedeći izbornik:

NAPOMENA: Preporučujemo da izaberete **Extended Test** (Opsežno testiranje) iz navedenog izbornika čime ćete detaljnije provjeriti uređaje na vašem računalu.

Opcija	Funkcija
Express Test (Brzo testiranje)	Izvodi brzo testiranje uređaja u sustavu. Ovaj test obično traje 10 do 20 minuta.
Extended Test (Prošireno testiranje)	Izvodi temeljito testiranje uređaja u sustavu. Takvo testiranje obično traje jedan sat ili više.
Custom Test (Prilagođeno testiranje)	Upotrebljava se za testiranje određenog uređaja ili za prilagodbu testova koji će se upotrijebiti.
Symptom Tree (Stablo simptoma)	Omogućuje vam da izaberete test na osnovi simptoma problema kojeg imate. Ova opcija navodi najčešće simptome.

- 3 Ako se pojavi problem za vrijeme testa, pojavit će se poruka sa kodom greške te opisom problema. Zapišite kodu greške i opis problema i vidite “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

NAPOMENA: Servisna oznaka vašeg računala nalazi se na vrhu svakog zaslona testiranja. Ukoliko se obratite tvrtci Dell, tehnička podrška će vas pitati za servisnu oznaku.

- 4 Ukoliko test pokrenete putem opcija **Custom Test** ili **Symptom Tree** (Uobičajeni test ili Stablo simptoma), kliknite na odgovarajuću karticu opisanu u sljedećoj tablici za više informacija.

Kartica	Funkcija
Results (Rezultati)	Prikazuje rezultate testiranja i sve pronađene pogreške.
Errors (Pogreške)	Prikazuje pronađene pogreške, šifre pogreški i opis problema.
Help (Pomoć)	Prikazuje test i može naznačiti zahtjeve koji su potrebni za pokretanje testa.
Configuration (Konfiguracija)	Prikazuje vašu konfiguraciju strojne opreme za odabrani uređaj. Dell Dijagnostics dobiva informacije o konfiguraciji za sve uređaje iz postavljanja sustava, memorije i svih različitih unutarnjih testova te prikazuje informacije na popisu uređaja u lijevom dijelu zaslona. Popis uređaja možda neće prikazati imena svih komponenti ugrađenih u vaše računalo ili svih uređaja priključenih na vaše računalo.
Parameters (Parametri)	Dozvoljavaju vam da prilagodite test izmjenom postavki testa.

- 5 Kada se testovi dovrše, zatvorite zaslon s testovima i vratite se na zaslon **Glavni izbornik**. Za izlazak iz Dell Dijagnostike i ponovno pokretanje računala, zatvorite zaslon **Glavnog izbornika**.
- 6 Odstranite Dell-ov Medij *Drivers and Utilities* (ako ga imate).

Dell centar za podršku

Uslužni program Dell Support instaliran je na vaše računalo i dostupan je iz ikone Dell Support na alatnoj traci ili s gumba **Start**.

Program automatski prepoznaje vaš broj servisne oznake, broj modela računala, brzi servisni kod, informacije o vašem jamstvu i nudi vam opcije podrške za vaše računalo poput pogonskih programa i preuzimanja, treninga, lekcija i članaka iz baze znanja. Aplikacija također nudi opcije za kontaktiranje Dell-ove tehničke potpore uključujući dopisivanje u realnom vremenu, telefon i E-mail.

Pristup uslužnom programu Dell Support

Uslužnom programu Dell Support pristupite iz ikone Dell Support na alatnoj traci ili iz izbornika **Start**.

NAPOMENA: Ako Dell Centar za podršku nije dostupan iz izbornika **Start**, idite na support.dell.com te preuzmite softver.

Dell Support 3 prilagođen je vašoj računalnoj okolini.

Ikona na alatnoj traci funkcionira drugačije ako je kliknete jednom, dvaput ili desnom tipkom miša.

Klikanje ikone Dell Support

Ikonu kliknite jednom ili desnom tipkom miša kako biste pristupili:

- Dell centru za podršku.
- Upozorenjima Dell centra za podršku.
- Korisničkim postavkama Dell centra za podršku.
- Informacije o uslužnom programu Dell Support 3.

Dvostruki klik ikone Dell Support Centra

Dvaput kliknite ikonu za otvaranje početne stranice i pristup slijedećim sadržajima:

- **Self Help** (Samostalna pomoć) – kliknite kako biste utvrdili i popravili probleme s vašim računalom.
- **Assistance From Dell** (Pomoć iz Dell-a) – kliknite za kontaktiranje Dell-a o problemima vašeg računala i stanje narudžbe.
- **Alerts** (Upozorenja) – kliknite kako biste vidjeli Dell-ova upozorenja za vaše računalo.
- **About Your System** (O vašem sustavu) – kliknite za pristup informacijama i dokumentaciji za vaše računalo.
- **Drivers & Downloads** (Pogonski programi i preuzimanja) – kliknite za pristup pogonskim programima i preuzimanjima za vaše računalo.
- **Dell Datasafe™ Online Backup** (Web sigurnosna kopija sa zaštitom podataka) – kliknite za pristup web usluzi za sigurnosne kopije i vraćanje sustava koje Dell nudi za vaše računalo.
- **ContactUs** (Kontaktirajte nas) – kliknite za pristup brojnim opcijama za kontaktiranje tvrtke Dell.
- **Feedback** (Povratna informacija) – kliknite kako biste pružili povratnu informaciju o aplikaciji Dell Centra za podršku.

Rješavanje problema

Problemi s baterijom

 OPREZ: Ako neispravno postavite novu bateriju, postoji opasnost od eksplozije. Bateriju zamijenite samo istom ili ekvivalentnom vrstom koju preporuča proizvođač. Iskorištene baterije zbrinite u skladu s uputama proizvođača.

 OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

ZAMIJENITE BATERIJU – Ako morate stalno podešavati vrijeme i datum nakon što upalite računalo, ili ako se pojavi netočno vrijeme i datum za vrijeme paljenja računala, molimo vas da zamijenite bateriju (gledajte uputste koja ste dobili sa vašim računalom). Ako baterija još uvijek ne radi ispravno, obratite se tvrtki Dell (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

Problemi s pogonom

 OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

POBRINITE SE DA MICROSOFT® WINDOWS® PREPOZNAJE POGON –

Windows Vista®:

- Kliknite **Start** i kliknite **Computer** (Računalo).

Ako se pogonski program ne nalazi na listi, gledajte *Servisni priručnik* ili kontaktirajte Dell (gledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

Windows® XP

- Kliknite **Start** → i kliknite **My Computer** (Moje računalo).

TESTIRANJE POGONA –

- Umetnite drugi disk kako biste uklonili mogućnost neispravnog originalnog diska.

OČISTITE POGON ILI DISK – Pogledajte “Zadaci održavanja (za poboljšanje djelovanja računala i osiguranje zaštite)” na stranici 137.

PROVJERITE PRIKLJUČKE KABELA

ZA POGONSKE JEDINICE SA VRETENOM I/ILI LADICOM, PROVJERITE AKO SU SVI NOSITELJI PRIKLJUČENI NA VRETENO

ZA POGONSKE JEDINICE KOJE IMAJU OTVOR ZA NOSITELJE, PROVJERITE AKO SU TI NOSITELJI PRAVILNO POSTAVLJENI U TE OTVORE

POKRENITE PROGRAM DELL DIAGNOSTICS – pogledajte *dokumentaciju* vašeg računala i “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297.

Problemi sa optičkom pogonskom jedinicom

POKRENITE PROGRAM ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA S HARDVEROM – Pogledajte “Rješavanje problema kod Windows hardvera” na stranici 297.

POKRENITE PROGRAM DELL DIAGNOSTICS – Pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297.

Problemi sa optičkom pogonskom jedinicom

NAPOMENA: Vibracije prilikom rada brzih optičkih pogona su normalne i mogu biti bučne što ne znači da su pogon ili mediji neispravni.

NAPOMENA: Zbog različitih regija u svijetu i različitih formata diskova, svi DVD naslovi ne rade u svim DVD pogonskim jedinicama.

PODEŠAVANJE KONTROLE GLASNOĆE U SUSTAVU WINDOWS –

- Kliknite na ikonu sa zvučnikom u donjem desnom kutu zaslona.
- Provjerite da je glasnost pojačana tako da klikom povisite glasnost na slide baru.
- Poništite odabir okvira koji, ako su označeni, utišavaju zvuk.

PROVJERITE ZVUČNIKE I SUBWOOFER – Pogledajte “Problemi sa zvukom i zvučnicima” na stranici 317.

Problemi prilikom zapisivanja optičkog pogona

ZATVORITE OSTALE PROGRAME – Optički pogon tijekom postupka zapisivanja mora primiti neprekidan niz podataka. Ako se tok prekine, dolazi do pogreške. Prije zapisivanja na optički disk zatvorite sve otvorene programe.

PRIJE NEGO ŠTO POČNETE ZAPISIVATI NA DISK, U WINDOWSIMA ISKLJUČITE NAČIN RADA U STANJU PRIPRAVNOSTI – Vidite “Konfiguriranje postavki napajanja” na stranici 152 ili potražite šifru *stanje pripravnosti* u odlomku za Windowsovu pomoć i podršku za informacije o načinu rada oko upravljanja električnom energijom.

Problemi sa tvrdim diskom

POKRENITE PROGRAM CHECK DISK (PROVJERI DISK) –

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** i kliknite **Computer** (Računalo).
- 2 Desnom tipkom miša kliknite na **Lokalni disk C:**.
- 3 Kliknite na **Properties** (Svojstva)→ **Tools** (Alati)→ **Check Now** (Provjeri sada).
Možda će se prikazati prozor **User Account Control** (Kontrola korisničkog računa). Ako ste administrator ovog računala, kliknite **Continue** (Nastavi); u suprotnom, za nastavak se obratite administratoru.
- 4 Slijedite upute na zaslonu.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** i kliknite **My Computer** (Moje računalo).
- 2 Desnom tipkom miša kliknite na **Lokalni disk C:**.
- 3 Kliknite **Properties** (Svojstva)→ **Tools** (Alati)→ **Check Now** (Provjeri sada).
- 4 Kliknite na **Scan for and attempt recovery of bad sectors** (Pregledaj i pokušaj popraviti neispravne sektore) te zatim kliknite **Start**.

Problemi s e-poštom, modemom i Internetom

- **OPREZ:** Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.
- **NAPOMENA:** Ako vaše računalo koristi modem, priključite modem samo na utičnicu za analogni telefon. Modem ne funkcionira dok je priključen u mrežu digitalnog telefona.
- **NAPOMENA:** Ne uključite telefonski kabel u konektor za pretvarač električne energije za mrežu. Gledajte dokumentaciju koju ste dobili sa vašim računalom.

PROVJERITE SIGURNOSNE POSTAVKE ZA MICROSOFT OUTLOOK® EXPRESS –

Ako ne možete otvoriti privitke e-pošte:

- 1 U aplikaciji Outlook Express kliknite na **Tools** (Alati)→ **Options** (Opcije)→ **Security** (Sigurnost).
- 2 Kliknite na **Do not allow attachments** (Ne dozvoli privitke) kako biste uklonili znak za potvrdu.

PROVJERITE TELEFONSKU LINIJU

PROVJERITE UTIČNICU ZA TELEFON

PRIKLJUČITE MODEM NEPOSREDNO U TELEFONSKU UTIČNICU

UPOTRIJEbite DRUGU TELEFONSKU LINIJU –

- Provjerite da li je telefonska linija priključena na utičnicu na modemu (utičnica ima ili zelenu oznaku ili simbol sa oznakom konektora).
- Uvjerite se da čujete zvuk klik kada umetnete priključak telefonske linije u modem.
- Isključite telefonsku liniju iz modema i priključite ju na telefon te zatim slušajte ako se čuje signal tonskog biranja.
- Ako imate druge telefonske uređaje za istu telefonsku liniju, na primjer telefonsku sekretaricu, telefaks, osigurač za struju, ili razdvajač linije, molimo vas da sve te uređaje isključite i priključite modem neposredno na telefonsku utičnicu. Ako upotrebljavate kabel koji je dug 3 metara (10 stopa), upotrijebite radije kraći kabel.

AKO VAŠE RAČUNALO IMA MODEM, POKRENITE ALAT ZA DIJAGNOSTIKU MODEMA –

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Programi) → **Modem Helper** (Pomoć za modem) ili **Modem Diagnostic Tool** (Alat za dijagnosticiranje modema).
- 2 Slijedite upute na zaslonu kako biste identificirali i riješili probleme s modемом. Pomoćnik modema nije dostupan na nekim računalima.

PROVJERITE DA LI MODEM KOMUNICIRA S WINDOWSIMA –

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Strojna oprema i zvuk) → **Phone and Modem Options** (Opcije telefona i modema) → **Modems** (Modemi).
- 2 Kliknite COM ulaz na svom modemu → **Properties** (Svojstva) → **Diagnostics** (Dijagnostika) → **Query Modem** (Pošalji upit modemu) da bi potvrdili da modem komunicira sa Windows-ima.

Ukoliko sve naredbe primaju odgovore, modem funkcioniра ispravno.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Phone and Modem Options** (Opcije telefona i modema) → **Modems** (Modemi).
- 2 Kliknite COM ulaz na svom modemu → **Properties** (Svojstva) → **Diagnostics** (Dijagnostika) → **Query Modem** (Pošalji upit modemu) da bi potvrdili da modem komunicira sa Windows-ima.

Ukoliko sve naredbe primaju odgovore, modem funkcioniра ispravno.

PROVJERITE JESTE LI SPOJENI NA INTERNET – Provjerite imate li važeću pretplatu za pružatelja internetskih usluga. U otvorenom programu za e-poštu Outlook Express, kliknite **File** (Datoteka). Ako je označena opcija **Work Offline** (Izvanmrežni rad), uklonite oznaku i spojite se na Internet. Za pomoć se obratite davatelju Internet usluga.

Poruke o pogreškama

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

Ako poruka o pogrešci nije na popisu, pogledajte dokumentaciju operativnog sustava ili program koji je bio pokrenut kada se poruka prikazala.

A FILENAME CANNOT CONTAIN ANY OF THE FOLLOWING CHARACTERS: \ / : * ? " < > | (NAZIV DATOTEKE NE MOŽE SADRŽAVATI NI JEDAN OD SLIJEDEĆIH ZNAKOVA: \ / : * ? " < > |) – Ne koristite ove znakove u nazivima datoteka.

A REQUIRED .DLL FILE WAS NOT FOUND (NIJE PRONAĐENA POTREBNA .DLL DATOTEKA) – Programu koji pokušavate otvoriti nedostaje važna datoteka. Za uklanjanje i ponovnu instalaciju programa:

Windows Vista

- 1 Kliknite na **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Programs** (Programi) → **Programs and Features** (Programi i značajke).
- 2 Odaberite program koji želite ukloniti.
- 3 Kliknite **Uninstall** (Ukloni).
- 4 Upute za instalaciju potražite u dokumentaciji programa.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Add or Remove Programs** (Dodaj ili ukloni programe) → **Programs and Features** (Programi i značajke).
- 2 Odaberite program koji želite ukloniti.
- 3 Kliknite na **Uninstall** (Ukloni).
- 4 Upute za instalaciju potražite u dokumentaciji programa.

drive letter : \ IS NOT ACCESSIBLE. THE DEVICE IS NOT READY (POGON SA SLOVNOM OZNAKOM : \ NIJE DOSTUPAN. UREĐAJ NIJE SPREMAN) – Pogon ne može očitati disk. Umetnite disk u pogon i pokušajte ponovno.

INSERT BOOTABLE MEDIA (UMETNITE MEDIJ ZA PODIZANJE SUSTAVA) – Umetnite CD ili DVD za podizanje sustava.

NOT ENOUGH MEMORY OR RESOURCES. CLOSE SOME PROGRAMS AND TRY AGAIN (NEMA DOVOLJNO MEMORIJE ILI RESURSA. ZATVORITE NEKE PROGRAME I POKUŠAJTE PONOVO) – Zatvorite sve prozore i otvorite program koji želite koristiti. U nekim slučajevima morat ćete ponovno pokrenuti računalo kako biste vratili resurse računala. U tom slučaju prvo pokrenite program koji želite koristiti.

OPERATING SYSTEM NOT FOUND (NIJE PRONAĐEN OPERATIVNI SUSTAV) – Kontaktirajte Dell (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

Problemi s IEEE 1394 uređajima

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

NAPOMENA: Vaše računalo podržava samo standard IEEE 1394a.

PROVJERITE JE LI KABEL IEEE 1394 UREĐAJA ISPRAVNO UMETNUT U UREĐAJ I U PRIKLJUČAK NA RAČUNALU

PROVJERITE AKO JE UREĐAJ IEEE 1394 AKTIVIRAN U PROGRAMU ZA PODIZANJE SUSTAVA – Pogledajte “Rad sa opcijama na zaslonu programa za postavljanje sustava” na stranici 326.

PROVJERITE PREPOZNAJE LI SUSTAV WINDOWS IEEE 1394 UREĐAJ –

Windows Vista

1 Kliknite na **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Hardver i Zvuk).

2 Kliknite **Device Manager** (Upravitelj uređaja).

Windows prepoznaje uređaj IEEE 1394 ako se uređaj nalazi na popisu.

Windows XP

1 Kliknite **Start** i kliknite **Control Panel** (Upravljačka ploča).

2 Pod **Pick a Category** (Odaberite kategoriju), kliknite **Performance and Maintenance** (Učinkovitost i održavanje) → **System** (Sustav) → **System Properties** (Svojstva sustava) → **Hardware** (Strojna oprema) → **Device Manager** (Upravitelj zadataka).

AKO IMATE PROBLEME SA DELL-OVIM UREĐAJEM IEEE 1394 – Kontaktirajte tvrtku Dell (pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

AKO IMATE PROBLEME SA UREĐAJEM IEEE 1394, ČIJI PROIZVOĐAČ NIJE TVRTKA DELL – Obratite se proizvođaču IEEE 1394 uređaja.

Problemi sa tipkovnicom za vanjske tipkovnice

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

PROVJERA KABELA TIPKOVNICE –

- Provjerite je li kabel tipkovnice čvrsto priključen u računalo.
- Isključite računalo (pogledajte Brzi referentni priručnik za vaše računalo), isključite te ponovno priključite kabel za tipkovnicu kao što je prikazano na dijagramu za postavljanje za vaše računalo, te ponovno uključite računalo.
- Provjerite je li kabel oštećen ili zarezan i provjerite ima li na priključku kabela savinutih ili slomljenih nožica. Izravnajte svinute nožice.
- Isključite eventualne produžne kabele za tipkovnicu i priključite je izravno na računalo.

TESTIRANJE TIPKOVNICE – Priključite funkcionalnu tipkovnicu na računalo i pokušajte je koristiti.

POKRENITE PROGRAM ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA S HARDVEROM – Pogledajte “Rješavanje problema kod Windows hardvera” na stranici 297.

Problemi s blokiranjem i programskom opremom

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

Računalo se ne pokreće

PROVJERITE DIJAGNOSTIČKA SVJETLA – Vidite “Dijagnostička svjetla za stolna računala” na stranici 287 ili “Dijagnostička svjetla za stolna računala” na stranici 289 ili “Dijagnostička svjetla za stolna računala” na stranici 289.

PROVJERITE JE LI KABEL ZA NAPAJANJE DOBRO PRIKLJUČEN NA RAČUNALO I ZIDNU UTIČNICU

Računalo prestaje odgovarati

OBAVIJEST: Možete izgubiti podatke ako se operativni sustav ne može isključiti.

ISKLJUČITE RAČUNALO – Ako ne dobijete odgovor pritiskom na tipku na tipkovnici ili pomakom miša, pritisnite i držite gumb za napajanje najmanje 8 do 10 sekundi (dok se računalo ne isključi) i zatim ponovno pokrenite računalo.

Program prestaje reagirati

ZATVORITE PROGRAM –

- 1 Istovremeno pritisnite <Ctrl><Shift><Esc> za pristup Upravitelju zadataka.
- 2 Kliknite na karticu **Applications** (Aplikacije).
- 3 Kliknite kako biste odabrali program koji više ne odgovara.
- 4 Kliknite na **End Task** (Završi zadatak).

Program se stalno ruši

NAPOMENA: Upute za instalaciju većine softvera dostupne su u odgovarajućoj dokumentaciji ili na CD-u ili DVD-u.

PROVJERITE DOKUMENTACIJU SOFTVERA – Ako je potrebno deinstalirajte i zatim ponovno instalirajte program.

Program je namijenjen za raniju verziju operativnog sustava Windows

POKRENITE ČAROBNJAKA ZA KOMPATIBILNOST PROGRAMA –

Windows Vista

Čarobnjak za kompatibilnost programa konfigurira program, stoga se pokreće u okolišu sličnom okružju operativnog sustava koji nije Windows Vista.

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Programs** (Programi) → **Programs and Features** (Programi i značajke) → **Use an older program with this version of Windows** (Korištenje starijeg programa s ovom verzijom sustava Windows).
- 2 Na zaslonu dobrodošlice, kliknite na **Dalje**.
- 3 Sljedite upute na zaslonu.

Windows XP

Čarobnjak za kompatibilnost programa konfigurira program, stoga se pokreće u okolišu sličnom okružju operativnog sustava koji nije Windows XP.

- 1 Kliknite **Start** → **All Programs** (Svi programi) → **Accessories** (Pomagala) → **Program Compatibility Wizard** (Čarobnjak za kompatibilnost programa) → **Next** (Dalje).
- 2 Sljedite upute na zaslonu.
- 3 Prikazuje se puni plavi zaslon

ISKLJUČITE RAČUNALO – Ako ne dobijete odgovor pritiskom na tipku na tipkovnici ili pomakom miša, pritisnite i držite gumb za napajanje najmanje 8 do 10 sekundi (dok se računalo ne isključi) i zatim ponovno pokrenite računalo. Pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

Ostali problemi sa softverom

INFORMACIJE O RJEŠAVANJU PROBLEMA POTRAŽITE U DOKUMENTACIJI SOFTVERA ILI SE OBRATITE PROIZVOĐAČU SOFTVERA –

- Provjerite je li program kompatibilan s operativnim sustavom koji je instaliran na vašem računalu.
- Provjerite zadovoljava li vaše računalo minimalne zahtjeve hardvera potrebne za pokretanje softvera. Za informacije pogledajte dokumentaciju softvera.
- Provjerite je li program pravilno instaliran i konfiguriran.
- Provjerite da upravljački programi uređaja nisu u sukobu s programom.
- Ako je potrebno deinstalirajte i zatim ponovno instalirajte program.

ODMAH NAPRAVITE PRIČUVNU KOPIJU SVOJIH DATOTEKA

KORISTITE PROGRAM ZA SKENIRANJE VIRUSA KAKO BISTE PROVJERILI TVRDI DISK, CD-E ILI DVD-E

SPREMITI I ZATVORITE SVE OTVORENE DATOTEKE ILI PROGRAME I ISKLJUČITE RAČUNALO PREKO IZBORNIKA START

Problemi s memorijom

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

AKO PRIMITE PORUKU O NEDOSTATNOJ MEMORIJI –

- Spremite i zatvorite sve otvorene datoteke i zatvorite sve otvorene programe koje ne koristite kako biste vidjeli hoće li to riješiti problem.
- U dokumentaciji softvera potražite minimalne zahtjeve memorije. Ako je potrebno, ugradite dodatnu memoriju (pogledajte dokumentaciju isporučenu s vašim računalom).
- Ponovno postavite module za memoriju (gledajte Brzi referentni priručnik za vaše računalo) da osigurate uspješnu razmjenu podataka memorije i vašeg računala.
- Pokrenite Dell dijagnostiku (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).

AKO SE POJAVE DRUGI PROBLEMI S MEMORIJOM –

- Ponovno postavite module za memoriju (gledajte Brzi referentni priručnik za vaše računalo) da osigurate uspješnu razmjenu podataka memorije i vašeg računala.
- Provjerite da li ste slijedili upute za ugradnju memorije (pogledajte dokumentaciju isporučenu s vašim računalom).

- Provjerite podržava li vaše računalo memoriju koju koristite. Za više informacija o tipu memorije za vaše računalo gledajte Brzi referentni priručnik za vaše računalo.
- Pokrenite program Dell Diagnostics (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).

Problemi s mišem

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

PROVJERITE KABEL MIŠA –

- Provjerite je li kabel oštećen ili zarezan i provjerite ima li na priključku kabela savinutih ili slomljenih nožica. Izravnajte svinute nožice.
- Isključite eventualne produžne kabele za miša i priključite ga izravno na računalo.
- Provjerite je li kabel miša priključen na način prikazan u dijagramu za postavljanje računala.

PONOVO POKRETANJE RAČUNALA –

- 1 Istovremeno pritisnite <Ctrl><Esc> za prikaz izbornika **Start**.
- 2 Pritisnite <u>, pritisnite gumbe sa strelicama za gore ili dolje kako biste označili **Shut down** ili **Turn Off** (Isključi) i pritisnite <Enter>.
- 3 Kad se računalo isključi, ponovno spojite kabel miša na način prikazan u dijagramu za postavljanje.
- 4 Uključite računalo.

TESTIRANJE MIŠA – Priključite funkcionalni miš na računalo i pokušajte ga koristiti.

PROVJERA POSTAVKI MIŠA –

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Hardver i zvuk) → **Mouse** (Miš).
- 2 Po potrebi prilagodite postavke.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Mouse** (Miš).
- 2 Po potrebi prilagodite postavke.

PONOVO INSTALIRAJTE UPRAVLJAČKI PROGRAM MIŠA – Pogledajte “Pogonski programi za medijske pogone” na stranici 83.

POKRENITE PROGRAM ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA S HARDVEROM – Pogledajte “Rješavanje problema kod Windows hardvera” na stranici 297.

Problemi s mrežom

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

PROVJERITE PRIKLJUČAK MREŽNOG KABELA – Provjerite je li mrežni kabel čvrsto umetnut u priključak mrežnog adaptera na stražnjoj strani računala i u mrežnu utičnicu.

PROVJERITE MREŽNA SVJETLA NA STRAŽNJEM DIJELU VAŠEG RAČUNALA – Ako svjetlo za ispravnost linije ne svijetli (gledajte *Servisni priručnik* za vaše računalo ili pogledajte “Dijagnostička svjetla za stolna računala” na stranici 289) znači da niste povezani na Internet (mrežu). Zamijenite mrežni kabel.

PONOVNO POKRENITE RAČUNALO I USPOSTAVITE MREŽNU VEZU

PROVJERITE POSTAVKE MREŽE – Obratite se administratoru mreže ili osobi koja je postavila vašu mrežu kako biste provjerili jesu li postavke vaše mreže ispravne te da li mreža funkcionira.

POKRENITE PROGRAM ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA S HARDVEROM – Pogledajte “Rješavanje problema kod Windows hardvera” na stranici 297.

Problemi s napajanjem

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

AKO JE SVJETLO PLAVO I RAČUNALO NE REAGIRA – Vidite “Dijagnostička svjetla za stolna računala” na stranici 287 ili “Dijagnostička svjetla za stolna računala” na stranici 289.

NAPOMENA: Kod određenih sustava svjetlo napajanja je zeleno.

AKO SVJETLO NAPAJANJA TREPERI PLAVO – Računalo je u stanju pripravnosti. Pritisnite bilo koju tipku na tipkovnici, pomaknite miša ili pritisnite gumb za uključivanje/isključivanje kako biste nastavili s radom.

NAPOMENA: Kod određenih sustava svjetlo napajanja je zeleno.

AKO SVJETLO NAPAJANJA NE SVIJETLI – Računalo je isključeno ili nema napajanja.

- Ponovno uključite kabel za napajanje u priključak na stražnjem dijelu računala i u zidnu utičnicu.
- Promijenite uređaje za zaštitu napajanja, električne razdjelnike i produžne kabele sa sličnim uređajima za koje znate da su ispravni kako bi provjerili da li se računalo uključuje.

- Provjerite da su razdjelnici napajanja koji se koriste priključeni u utičnicu i uključeni.
- Provjerite da li utičnica radi tako da je testirate pomoću drugog uređaja, poput svjetiljke.
- Provjerite da li su kabel za električnu energiju te kabel za prednju ploču pravilno priključeni na računalo (vidite *Servisni priručnik* vašeg računala).

AKO SVJETLO NAPAJANJA TREPERI ŽUTO – Računalo se napaja električnom energijom, ali došlo je do internih poteškoća s napajanjem.

- Provjerite ako se odabir napona na prekidaču podudara sa naponom koji se koristi na vašoj lokaciji (ako se primjenjuje prekidač za odabir napona).
- Provjerite da su sve komponente i kablovi pravilno instalirani te sigurno spojeni na glavnu ploču (pogledajte *Servisni priručnik* za vaše računalo).

AKO SVJETLO NAPAJANJA STALNO SVIJETLI ŽUTO – Znači da uređaj pogrešno radi ili da postoje nepravilnosti u instalaciji.

- Provjerite ako je kabel procesora pravilno priključen na pravilan konektor računala (POWER2) (Pročitajte *Servisni priručnik* za vaše računalo).
- Uklonite i ponovno namjestite sve memorijske module (pogledajte dokumentaciju isporučenu s vašim računalom).
- Odstranite te ponovno instalirajte bilo kakve dodatne kartice, uključujući grafičke ploče (vidite Brzi referentni priručnik za vaše računalo).

UKLONITE SVE SMETNJE – Neki od mogućih uzroka smetnji su:

- Napajanje, tipkovnica i produžni kabeli za miša
- Previše uređaja priključenih na razdjelnik
- Više električnih razdjelnika priključenih na jednu utičnicu

Problemi s pisačem

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

NAPOMENA: Ako vam je potrebna tehnička podrška za pisač, obratite se proizvođaču pisača.

PROVJERITE DOKUMENTACIJU PISAČA – Informacije o postavljanju i rješavanju problema potražite u dokumentaciji pisača.

PROVJERITE JE LI PISAČ UKLJUČEN

PROVJERITE PRIKLJUČKE KABELA PISAČA

- Informacije o priključku kabela potražite u dokumentaciji pisača.
- Provjerite jesu li kabeli pisača ispravno priključeni na pisač i računalo.

TESTIRANJE ZIDNE UTIČNICE – Provjerite da li utičnica radi tako da je testirate pomoću drugog uređaja, poput svjetiljke.

PROVJERITE PREPOZNAJE LI SUSTAV WINDOWS PISAČ –

Windows Vista

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Strojna oprema i zvuk) → **Printers** (Pisači).
- 2 Ako se pisač nalazi na popisu, desnom tipkom miša pritisnite na ikonu s pisačem.
- 3 Kliknite na **Properties** (Svojstva) i kliknite na **Ports** (Ulazi).
- 4 Po potrebi prilagodite postavke.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **View installed printers or fax printers** (Pregled instaliranih pisača ili faks pisača).
- 2 Ako se pisač nalazi na popisu, desnom tipkom miša pritisnite na ikonu s pisačem.
- 3 Kliknite na **Svojstva** → **Ulazi**. Za paralelni pisač, provjerite da li je postavka **Print to the following port(s)**: (Ispiši na sljedeći ulaz) postavljena na **LPT1 (Printer Port)** (Ulaz za pisač). Za USB pisač, provjerite da li je postavka **Print to the following port(s)**: (Ispiši na sljedeći ulaz) postavljena na **USB**.

PONOVNO INSTALIRAJTE UPRAVLJAČKI PROGRAM PISAČA – Informacije o ponovnoj instalaciji upravljačkog programa pisača potražite u dokumentaciji pisača.

Problemi sa skenerom

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

NAPOMENA: Ako vam je potrebna tehnička podrška za skener, obratite se proizvođaču skenera.

PROVJERITE DOKUMENTACIJU SKENERA – Informacije o postavljanju i rješavanju problema potražite u dokumentaciji skenera.

OTKLUČAVANJE SKENERA – Provjerite je li skener otključan (ako se na skeneru nalazi gumb za zaključavanje ili blokada).

PONOVNO POKRENITE RAČUNALO I POKUŠAJTE RADITI SA SKENEROM

PROVJERITE PRIKLJUČKE KABELA –

- Informacije o priključcima kabela potražite u dokumentaciji skenera.
- Provjerite jesu li kabeli skenera ispravo priključeni na skener i računalo.

PROVJERITE PREPOZNAJE LI SUSTAV MICROSOFT WINDOWS SKENER –

Windows Vista

- 1 Kliknite na **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Hardver i zvuk) → **Scanners and Cameras** (Skeneri i kamere).
- 2 Ako se skener nalazi na popisu, sustav Windows ga prepoznaje.

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Printers and Other Hardware** (Pisači i ostala strojna oprema) → **Scanners and Cameras** (Skeneri i kamere).
- 2 Ako se vaš skener nalazi na popisu, sustav Windows ga prepoznaje.

PONOVO INSTALIRAJTE UPRAVLJAČKI PROGRAM SKENERA – Upute potražite u dokumentaciji skenera.

Problemi sa zvukom i zvučnicima

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

Nema zvuka iz zvučnika

NAPOMENA: Kontrola za glasnoću u MP3 i drugim media playerima ne podudara se sa Windows postavkom za glasnoću. Uvijek provjerite je li glasnoća na media playeru (-ima) bila utišana ili isključena.

PROVJERITE PRIKLJUČKE KABELA ZVUČNIKA – Provjerite ako su zvučnici spojeni na vaše računalo kao što je prikazano na dijagramu za postavljanje zvučnika. Ako ste kupili zvučnu karticu, provjerite ako su zvučnici spojeni na zvučnu karticu.

PROVJERITE JESU LI UKLJUČENI SUBWOOFER I ZVUČNICI – Pogledajte dijagram za postavljanje koji je isporučen sa zvučnicima. Ako vaši zvučnici imaju kontrole glasnoće, podesite glasnoću, bas ili visoke tonove kako biste eliminirali izobličenja.

PODEŠAVANJE KONTROLE GLASNOĆE U SUSTAVU WINDOWS – Jednom ili dvaput kliknite na ikonu sa zvučnikom u donjem desnom kutu zaslona. Provjerite da je zvuk pojačan i da nije odabrana opcija za njegovo utišavanje.

ISKOPČAJTE SLUŠALICE IZ PRIKLJUČKA ZA SLUŠALICE – Zvuk iz zvučnika se automatski onemogućuje kada se slušalice uključe u priključak za slušalice na prednjoj strani računala.

TESTIRANJE ZIDNE UTIČNICE – Provjerite da li utičnica radi tako da je testirate pomoću drugog uređaja, poput svjetiljke.

UKLONITE MOGUĆE SMETNJE – Isključite obližnje ventilatore, fluorescentna svjetla ili halogene svjetiljke koje bi mogle uzrokovati smetnje.

POKRENITE PROGRAM ZA DIJAGNOSTIKU ZVUČNIKA

PONOVNO INSTALIRAJTE UPRAVLJAČKI PROGRAM ZA ZVUK – Pogledajte “Pogonski programi za medijske pogone” na stranici 83.

POKRENITE PROGRAM ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA S HARDVEROM – Vidite “Rješavanje problema kod Windows hardvera” na stranici 297.

Nema zvuka iz slušalica

PROVJERITE PRIKLJUČKE KABELA SLUŠALICA – Provjerite ako je kabel za slušalice pravilno priključen na konektor za slušalice (gledajte Brzi referentni priručnik za vaše računalo).

PODEŠAVANJE KONTROLE GLASNOĆE U SUSTAVU WINDOWS – Jednom ili dvaput kliknite na ikonu sa zvučnikom u donjem desnom kutu zaslona. Provjerite da je zvuk pojačan i da nije odabrana opcija za njegovo utišavanje.

Problemi sa podlogom osjetljivom na dodir te mišem za prenosiva računala

PROVJERITE POSTAVKE PODLOGE OSJETLJIVE NA DODIR –

- 1 Kliknite na **Start**→ **Control Panel** (Upravljačka ploča)→ **Printers and Other Hardware** (Pisači i drugi hardver)→ **Mouse** (Miš).
- 2 Pokušajte podesiti postavke.

PROVJERITE KABEL MIŠA – Isključite računalo. Iskopčajte kabel miša, provjerite ima li oštećenja, te ponovno čvrsto priključite kabel.

Ukoliko koristite produžni kabel za miš, iskopčajte ga i priključite miša izravno u računalo.

KAKO BI SE UVJERILI DA JE PROBLEM U MIŠU, PROVJERITE PODLOGU OSJETLJIVU NA DODIR –

- 1 Isključite računalo.
- 2 Iskopčajte miša.
- 3 Uključite računalo.
- 4 Na Windows radnoj površini koristite podlogu osjetljivu na dodir za pomicanje pokazivača, odaberite ikonu i otvorite je.

Ukoliko podloga osjetljiva na dodir radi ispravno, miš je možda u kvaru.

PROVJERITE POSTAVKE ZA POSTAVLJANJE PROGRAMA – Provjerite da se na popisu za postavljanje programa nalazi pravilan uređaj za opciju za pokazivački uređaj. (Računalo automatski prepoznaje USB miš bez ikakvog dodatnog podešavanja postavki.) Za više informacija o korištenju programa za postavljanje sistema, vidite “Postav sustava” na stranici 325.

TESTIRAJTE POGONSKI PROGRAM MIŠA – Kako biste testirali pogonski program miša (koji utječe na pomicanje pokazivača) te rad podloge osjetljive na dodir ili gumbi na mišu, pokrenite Test za miša u grupi testova **Pointing Devices** (Pokazivački uređaji) u Dell Diagnostics (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).

PONOVO INSTALIRAJTE UPRAVLJAČKI PROGRAM ZA PODLOGU OSJETLJIVU NA DODIR – Pogledajte “Pogonski programi za medijske pogone” na stranici 83.

Problemi sa videom i monitorom

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

OBAVIJEST: Ako ste uz računalo dobili instaliranu PCI grafičku karticu, prilikom instaliranja dodatnih grafičkih kartica nije potrebno da je uklanjate; međutim, kartica će vam biti potrebna ako dođe do potrebe rješavanja određenih problema. Ako uklonite karticu, pohranite je na sigurno mjesto. Za više informacija o vašoj grafičkoj kartici, idite na support.dell.com.

Zaslon je prazan

NAPOMENA: Opis postupaka za rješavanje problema potražite u dokumentaciji monitora.

Zaslonski prikaz je loš

PROVJERITE PRIKLJUČKE KABELA MONITORA –

- Provjerite je li kabel monitora spojen na odgovarajuću grafičku karticu (ako u svom računalu imate dvije grafičke kartice).
- Ako koristite dodatni DVI-VGA adapter, provjerite je li adapter ispravno spojen na grafičku karticu i monitor.
- Provjerite je li kabel monitora priključen na način prikazan u dijagramu za postavljanje računala.
- Isključite eventualne produžne kabele za monitor i priključite ga izravno na računalo.

- Zamijenite kabele za napajanje računala i monitora kako biste provjerili je li kabel za napajanje monitora neispravan.
- Provjerite ima li na priključcima savinutih ili slomljenih nožica (normalno je da na priključku monitora neke nožice nedostaju).

PROVJERITE INDIKATOR NAPAJANJA MONITORA –

- Ako indikator napajanja svijetli ili treperi, monitor je pod napajanjem.
- Ako je indikator napajanja isključen, čvrsto pritisnite gumb kako biste uključili monitor.
- Ako indikator napajanja treperi, pritisnite tipku na tipkovnici ili pomaknite miša kako biste nastavili s normalnim radom.

TESTIRANJE ZIDNE UTIČNICE – Provjerite da li utičnica radi tako da je testirate pomoću drugog uređaja, poput svjetiljke.

PROVJERITE DIJAGNOSTIČKA SVJETLA – Pogledajte “Dijagnostička svjetla za stolna računala” na stranici 287.

PODEŠAVANJE POSTAVKI MONITORA – Upute o podešavanju kontrasta i svjetline, poništavanju efekta magnetiziranja (demagnetiziranju) monitora i pokretanju samotestiranja monitora potražite u dokumentaciji monitora.

UDALJITE SUBWOOFER OD MONITORA – Ako vaš zvučni sustav sadrži subwoofer, provjerite je li on od monitora udaljen barem 60 centimetara.

UDALJITE MONITOR OD VANJSKIH IZVORA NAPAJANJA – Ventilatori, fluorescentna svjetla, halogene svjetiljke i ostali električni uređaji mogu uzrokovati *drhtavu* sliku na zaslonu. Isključite obližnje uređaje koji bi mogli uzrokovati smetnje.

ZAKRENITE MONITOR KAKO BISTE ELIMINIRALI SUNČEV ODSJAJ I MOGUĆE SMETNJE

PODEŠAVANJE POSTAVKI PRIKAZA U SUSTAVU WINDOWS –

Windows Vista

- 1 Kliknite na **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Hardware and Sound** (Hardver i zvuk) → **Personalization** (Prilagodba) → **Display Settings** (Postavke prikaza).
- 2 Prema potrebi podesite postavke za **Rezoluciju i Boje**.
- 3 Kvaliteta 3D slike je loša

Windows XP

- 1 Kliknite **Start** → **Control Panel** (Upravljačka ploča) → **Appearance and Themes** (Izgled i teme).
- 2 Odaberite zadatak koji želite izvršiti ili kliknite ikonu **zaslona**.
- 3 Probajte različite postavke za **Kvalitetu boje** i **Rezoluciju zaslona**.

PROVJERA PRIKLJUČKA ZA NAPAJANJE GRAFIČKE KARTICE – Provjerite je li kabel za napajanje grafičke kartice (grafičkih kartica) spojen s karticom na odgovarajući način.

PODEŠAVANJE POSTAVKI MONITORA. Upute o podešavanju kontrasta i svjetline, poništavanju efekta magnetiziranja (demagnetiziranju) monitora i pokretanju samotestiranja monitora potražite u dokumentaciji monitora.

Samo dio zaslona je čitljiv

PRIKLJUČITE VANJSKI MONITOR –

- 1 Isključite računalo i priključite vanjski monitor na računalo.
- 2 Uključite računalo i monitor i podesite kontrole za jasnoću i kontrast monitora.

Ukoliko vanjski monitor funkcionira, zaslon računala ili video upravljački uređaj su možda u kvaru. Kontaktirajte Dell (vidite “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355).

Svjetla napajanja

OPREZ: Prije nego započnete bilo koji postupak u ovom odlomku, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

Svjetlo gumba za uključivanje/isključivanje koji se nalazi na prednjoj strani računala može svijetliti ili treperiti te tako označiti različita stanja:

- Ako je svjetlo zeleno i računalo ne reagira, pogledajte “Dijagnostička svjetla za stolna računala” na stranici 287.

NAPOMENA: Kod određenih sustava svjetlo napajanja je zeleno.

- Ako indikator treperi plavo, računalo je u stanju pripravnosti. Pritisnite bilo koju tipku na tipkovnici, pomaknite miša ili pritisnite gumb za uključivanje/isključivanje kako biste nastavili s radom.

NAPOMENA: Kod određenih sustava svjetlo napajanja je zeleno.

- Ako svjetlo ne svijetli, znači da je računalo isključeno ili nije priključeno na napajanje.
 - Ponovno uključite kabel za napajanje u priključak na stražnjem dijelu računala i u zidnu utičnicu.
 - Ako je računalo priključeno na eklektični razdjelnik, provjerite je li električni razdjelnik uključen u zidnu utičnicu i je li prekidač na električnom razdjelniku uključen.

- Promijenite uređaje za zaštitu napajanja, električne razdjelnike i produžne kabele sa sličnim uređajima za koje znate da su ispravni kako bi provjerili da li se računalo uključuje.
- Provjerite da li utičnica radi tako da je testirate pomoću drugog uređaja, poput svjetiljke.
- Provjerite da li je kabel za električnu energiju pravilno priključen na računalo (vidite *Servisni priručnik* vašeg računala).
- Ako svjetlo trepti žuto, računalo prima električnu energiju, ali postoji problem sa energijom unutar računala.
 - Provjerite ako se odabir napona na prekidaču podudara sa naponom koji se koristi na vašoj lokaciji (ako se primjenjuje prekidač za odabir napona).
 - Provjerite da li je kabel procesora pravilno priključen na računalo (vidite *Servisni priručnik* vašeg računala).
- Ako svjetlo stalno svijetli žuto, uređaj možda ne radi ispravno ili nije ispravno instaliran.
 - Skinite module za memoriju te ih nakon toga ponovno instalirajte (vidite *Brzi referentni priručnik* za vaše računalo).
 - Skinite te zatim instalirajte sve kartice (vidite *Brzi referentni priručnik* za vaše računalo).
- Odstranite sve smetnje. Neki od mogućih uzroka smetnji su:
 - Napajanje, tipkovnica i produžni kabele za miša
 - Previše uređaja uključenih na električni razdjelnik
 - Više električnih razdjelnika priključenih na jednu utičnicu

Usluga tehničkog ažuriranja tvrtke Dell

Usluga tehničkog ažuriranja tvrtke Dell pruža proaktivno obavješćivanje putem e-pošte o ažuriranjima softvera i hardvera za vaše računalo. Ova usluga je besplatna i može se prilagoditi prema sadržaju, formatu ili koliko često primete obavijesti.

Kako biste se prijavili za Uslugu tehničkog ažuriranja tvrtke Dell, idite na support.dell.com/technicalupdate.

Postav sustava

Pregled postavki sustava s programom za postavljanje sustava

Vaš operativni sustav može automatski konfigurirati većinu opcija dostupnih u programu za postavljanje sustava te tako pregaziti opcije koje postavljate kroz program za postavljanje sustava.

Iznimka je opcija **vanjski vrući ključ** (External hot key) koju možete deaktivirati ili aktivirati samo preko programa za postavljanje sustava.

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o konfiguriranju značajki operativnog sustava, pogledajte Windows-ovu Pomoć i podršku: kliknite **Start** ili → **Help and Support**.

Koristite program za postavljanje sustava za:

- Mijenjanje informacija o konfiguraciji sustava nakon što dodate, promijenite ili odstranite strojnu opremu na vašem računalu
- Postavljanje ili mijenjanje korisničkih opcija kao što je lozinka
- Provjeravanje informacija o trenutnoj konfiguraciji vašeg računala, kao što je količina memorije sustava

Pokrenite program za postavljanje sustava da se upoznate sa informacijama o konfiguraciji sustava i opcionalnim postavkama. Zapišite te informacije za buduću upotrebu.

NAPOMENA: Osim ako ste iskusni korisnik računala ili su vas tako uputili u Dell tehničkoj službi, ne mijenjajte postavke programa za postavljanje sustava. Neke izmjene bi mogle prouzročiti da vam računalo ne radi ispravno.

Otvaranje programa za postavljanje sustava

- 1 Uključite (ili ponovno pokrenite) računalo.
- 2 Kada se pojavi logo DELL™, odmah pritisnite <F2>.
- 3 Ako čekate predugo i pojavi se logo operativnog sustava, nastavite čekati sve dok ne vidite Microsoft® Windows® radnu površinu. Tada isključite vaše računalo i pokušajte ponovno.

Rad sa opcijama na zaslonu programa za postavljanje sustava

ZA VIŠE INFORMACIJA: ako želite saznati više o određenoj stavci na zaslonu programa za postavljanje sustava, označite tu stavku i pogledajte područje **Pomoći** na zaslonu.

Na svakom su zaslonu opcije postavljanja sustava navedene s lijeve strane. S desne strane svake opcije nalazi se postavka ili vrijednost za tu opciju.

Možete mijenjati postavke koje se na zaslonu pojavljuju kao bijele. Opcije ili vrijednosti koje ne možete promijeniti (jer ih određuje računalo) nisu toliko osvijetljene.

Gornji desni kut zaslona prikazuje pomoćne informacije za trenutno označenu opciju. Donji desni kut zaslona prikazuje informacije o računalu. Ključne funkcije za postavljanje sustava nalaze se na popisu na dnu zaslona.

Zasloni programa za postavljanje sustava prikazuju trenutne informacije o postavljanju i postavkama za vaše računalo, poput:

- Konfiguracije sustava
- Redoslijeda podizanja sustava
- Konfiguracije podizanja (pokretanja) sustava
- Postavki konfiguracija osnovnih uređaja
- Postavki za sigurnost sustava i zaporku tvrdog diska

Izmjena redoslijeda podizanja sustava

Redoslijed podizanja sustava kaže računalo gdje može pronaći programsku opremu potrebnu za podizanje operativnog sustava. Možete kontrolirati slijed podizanja sustava i omogućiti/onemogućiti uređaje koristeći **Boot Order** (Slijed podizanja sustava) stranicu programa za postavljanje sustava.

NAPOMENA: Ako želite promijeniti redoslijed podizanja sustava samo jedanput, pogledajte “Izvođenje jednokratnog podizanja operativnog sustava” na stranici 328.

Stranica **Boot Order** (Slijed podizanja sustava) prikazuje opći popis uređaja s kojih se može podići sustav, a mogu biti ugrađeni u vaše računalo, uključujući, ali ne isključivo sljedeće:

- **Disketni pogon**
- **Unutrašnji pogon tvrdog diska**
- **USB uređaj za pohranu podataka**
- **CD/DVD/CD-RW pogon**
- **Modularni otvor HDD**

NAPOMENA: Samo uređajima kojima prethodi broj se može podići OS.

Za vrijeme postupka podizanja sustava, računalo počinje na vrhu popisa i skenira sve omogućene uređaje kako bi pronašlo datoteke za pokretanje operativnog sustava. Kada računalo pronađe datoteke, prestaje tražiti i pokreće operativni sustav.

Za kontrolu uređaja za podizanje sustava odaberite (označite) uređaj pritiskom na strelicu dole ili gore te omogućite ili onemogućite uređaj ili izmijenite redoslijed na popisu.

- 1 Otvaranje programa za postavljanje sustava.
- 2 Pritisnite tipke sa strelicama lijevo desno da označite karticu **Boot** Podizanje sustava.
- 3 Pritisnite tipke sa strelicama gore dolje da označite **Boot Device Property** (Karakteristika uređaja za podizanje sustava) te zatim pritisnite <Enter>.
- 4 Pritisnite tipke sa strelicama gore dolje, da izaberete uređaj za postavljanje kojeg želite promijeniti te zatim pritisnite <Enter>.
- 5 Pritisnite <F10> te zatim <Enter> kako bi izašli iz programa za postavljanje sustava i nastavili s podizanjem sustava.

Izmjene slijeda podizanja sustava postaju učinkovite čim spremite izmjene i napustite program za postavljanje sustava.

Izvođenje jednokratnog podizanja operativnog sustava

Možete postaviti jednokratni slijed podizanja sustava bez otvaranja programa za postavljanje sustava.

- 1 Isključite računalo pomoću izbornika **Start**.
- 2 Uključite računalo. Kada se prikaže DELL logotip, odmah pritisnite <F12>. Ako čekate predugo i pojavi se logotip Windowsa, nastavite čekati sve dok ne vidite ponovno Windows radnu površinu te tada isključite računalo i pokušajte ponovno.
- 3 Kada se pojavi popis uređaja za podizanje sustava, označite uređaje koje želite postaviti i pritisnite <Enter>.

Računalo podiže operativni sustav s odabranog uređaja.

Sljedeći put prilikom podizanja operativnog sustava na računalu, vraća se prethodni redoslijed podizanja sustava.

Mijenjanje redoslijeda podizanja sustava na USB uređaj

- 1 Priključite USB uređaj u USB konektor.
- 2 Uključite (ili ponovno pokrenite) računalo.
- 3 Kada se u gornjem desnom uglu pojavi `F2 = Setup, F12 = Boot Menu` pritisnite <F12>.

Ako čekate predugo i pojavi se logo Windowsa, nastavite čekati sve dok ne vidite ponovno Windows radnu površinu te tada isključite računalo i pokušajte ponovno.

- 4 Pojavit će se **izbornik za podizanje sustava**, nabrajajući sve dostupne uređaje za postavljanje.
- 5 Koristite tipke sa strelicama da izaberete odgovarajući uređaj (samo za trenutno postavljanje).

NAPOMENA: Da biste računalo podigli s USB uređaja, taj uređaj mora biti omogućen za podizanje. Za provjeru da li uređaj sposoban za podizanje, provjerite dokumentaciju za uređaj.

Mijenjanje BIOS postavki

BIOS je uslužni program koji služi kao sučelje između strojne opreme računala i operativnog sustava. BIOS postavke će možda trebati nadograditi nakon zamjene određenih komponenti strojne opreme.

Program za postavljanje sustava dopušta vam da konfigurirate korisničke opcije u BIOS-u, kao što su datum i vrijeme te lozinka sustava. Za više informacija pogledajte “Pregled postavki sustava s programom za postavljanje sustava” na stranici 325.

NAPOMENA: Ako ne razumijete učinak koji postavke imaju na računalo, ne mijenjajte postavke ovog programa.

Pregledavanje BIOS postavki

- 1 Otvorite **Informacije o sustavu** preko tipke za **Start** i izaberite **All Programs** (Svi programi).
- 2 Kliknite **Accessories** (Pomagala) → **System Tools** (Alati sustava) → **System Information** (Informacije o sustavu).
- 3 Pronađite stavku **verzije/datuma BIOS-a** u **Sažetom pregledu** sustava. Stavka **verzija/datum BIOS-a** prikazuje verziju i datum BIOS-a.

Nadograđivanje BIOS-a

BIOS će možda trebati nadgraditi kada je nadograđivanje dostupno ili kod mijenjanja matične ploče.

NAPOMENA: Preporučujemo da pregledate posebnosti BIOS nadograđivanja da odredite da li se odnose na vaš sustav. Neka nadograđivanja sadrže promjene koje utječu na neke konfiguracije, ili pružaju nove karakteristike koje se mogu/ne moraju odnositi na vaše računalo.

- 1 Uključite računalo.
- 2 Pronađite datoteku za nadogradnju BIOS-a za vaše računalo na Dell-ovoj web stranici za podršku **support.dell.com**.
- 3 Kliknite **Download now** (Preuzmi sada) za preuzimanje datoteke.
- 4 Ako se pojavi prozor **Export Compliance Disclaimer**, pritisnite **Da, prihvaćam taj sporazum**.
Pojavit će se prozor **File Download** (Preuzimanje datoteke).

- 5** Kliknite **Save this program to disk** (Spremi ovaj program na disk), a zatim kliknite **OK**.
Pojavit će se prozor **Save In** (Spremi u).
- 6** Kliknite tipku sa strelicom dolje za prikaz izbornika **Spremi u**, odaberite **Desktop** (Radna površina) i zatim **Save** (Spremi).
Datoteka se preuzima na vašu radnu površinu.
- 7** Pritisnite **Close** (Zatvori), kada se pojavi prozor **Download Complete** (Preuzimanje završeno).
Ikona datoteke pojavljuje se na radnoj površini, a naziv je jednak preuzetoj datoteci za ažuriranje BIOS-a.
- 8** Dva puta kliknite ikonu datoteke na radnoj površini i slijedite upute na zaslonu.

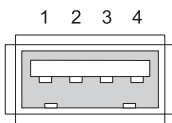
Priključci

USB priključak

Univerzalna serijska sabirnica (USB) je standard vanjske sabirnice koji podržava prijenos podataka brzinom od 480 Mbps u slučaju USB-a 2.0. USB vam pruža jedinstven i standardiziran način za povezivanje mnogih uređaja s vašim računalom. USB također podržava *Plug-and-Play* (Ukopčaj i koristi) ugradnju i *hot swapping* (brzu izmjenu).

USB standard koristi **A** i **B** konektore kako bi se izbjegla zabuna:

- Konektori **A** služe za prijenos *uzvodno* prema računalu.
- Konektori **B** služe za prijenos *nizvodno* i za povezivanje pojedinih uređaja.

Pin	Signal
1	USB5V+
2	USBP-
3	USBP+
4	Uzemljenje

IEEE 1394 priključak

Poput USB-a, IEEE 1394 protokol za serijski prijenos podataka koji podržava brzu izmjenu. Dok USB 2.0 tehnologija podržava brzine prijenosa do samo 480 Mbps, IEEE 1394b podržava brzine do 800 Mbps. IEEE 1394 se preporučuje za širokopojasne primjene kao što su digitalne videokamere i vanjski tvrdi diskovi.

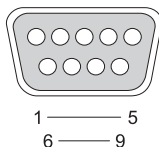
1 2 3 4

Pin	Signal
1	TPB-
2	TPB+
3	TPA-
4	TPA+

RS232 serijski priključak

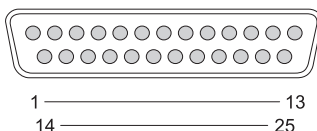
Serijski priključak je fizički priključak za serijsku komunikaciju pri kojoj informacije ulaze ili izlaze bit po bit. Serijski priključak se obično identificira sa strojnom opremom koja podržava RS-232 standard. Neki od uređaja koji obično koriste serijski priključak su dial-up modemi, pisači i serijski miš.

Pin	Signal
1	CD
2	RD
3	TD
4	DTR
5	SG
6	DSR
7	RTS
8	CTS
9	RI

Paralelni priključak

Paralelni priključak je fizički priključak za paralelnu komunikaciju pri kojoj informacije ulaze ili izlaze byte po byte (8 bit). Ovih 8 bitova se prenose u paralelnom slijedu, za razliku od istih 8 bitova koji se kroz serijski priključak prenose serijski (u jednom redu). Paralelni priključak je poznat i kao priključak za pisač ili Centronic priključak i obično se koristi za priključivanje pisača.

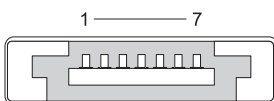
Pin	Signal	Pin	Signal
1	/STROBE	14	/AUTOFD
2	D0	15	/GREŠKA
3	D1	16	/INIT
4	D2	17	/SELIN
5	D3	18	Uzemljenje
6	D4	19	Uzemljenje
7	D5	20	Uzemljenje
8	D6	21	Uzemljenje
9	D7	22	Uzemljenje
10	/ACK	23	Uzemljenje
11	ZAUZETO	24	Uzemljenje
12	PE	25	Uzemljenje
13	SEL		

eSATA priključak

SATA (Napredni dodatak serijske tehnologije) je računalna sabirnica prvenstveno oblikovana za prijenos podataka između računala i uređaja za pohranu podataka poput tvrdih diskova i optičkih pogona.

S vanjskim SATA ili eSATA korisnici sada mogu koristiti oklopljeni kabel duljine do dva metra izvan računala te tako iskoristiti prednosti SATA sučelja za pohranu podataka. eSATA nudi veću učinkovitost od postojećih rješenja (do 6 puta brže od rješenja za vanjsku pohranu podataka: USB 2.0, & 1394) i može se brzo mijenjati.

eSATA se obično koristi za vanjske neposredno povezane uređaje za pohranu podataka za prijenosna i stolna računala, korisničku elektronsku opremu i ulazne poslužitelje.

Pin	Signal
1	Uzemljenje
2	DR+
3	DR-
4	Uzemljenje
5	DT+
6	DT-
7	Uzemljenje

Modem

Priključak za modem povezuje unutarnji modem s telefonskom linijom. Modem se koristi za spajanje računala na Internet podatkovnim pozivom putem telefonske linije prema pružatelju internetskih usluga (ISP).

Obično postoje dva modemska priključka, jedan pored drugog. Jedan je označen s *line* (linija) (ili simbolom linije) i povezan je s konektorom telefonske linije. Drugi je označen s *phone* (telefon) (ili simbolom telefona) i u njega se opcijski može priključiti telefonski aparat, ako na istoj liniji želite koristiti i telefon.

Ukoliko u vaše računalo nije ugrađen unutarnji modem, tada ove priključke nećete vidjeti. Također možete vidjeti i mrežni priključak, pogledajte “Mrežni priključak” na stranici 337. Sličan je modemskom priključku, samo je širi.

1 2

Pin	Signal
1	R-
2	T+

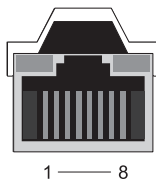
Mrežni priključak

Mrežni priključak koristi uvijene parice za umrežavanje i bržu internetsku vezu.

Kabel ukopčan u ovaj priključak može voditi do mrežnog razdjelnika (razdjelne kutije s mnogo mrežnih kabela), neposredno do kablenskog modema ili do internetskog usmjernika koji dijeli brzu internetsku vezu između više računala.

Podaci se kroz spomenute uređaje prenose brzinama od 10 Mbps, 100 Mbps ili 1000 Mbps ovisno o brzini koju podržava mrežna kartica ugrađena u računalo. Kada se koriste, indikatori na tim uređajima trepere.

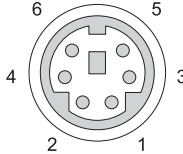
ACT svjetlosni indikator treperi kada se podaci prenose mrežom prema i od priključka. *10* ili *100* svjetlosni indikatori označavaju brzinu prijenosa podataka. *10* označava da se podaci prenose mrežom brzinom od 10 Megabita u sekundi, dok *100* da se podaci prenose brzinom od 100 Megabita u sekundi.

Pin	Mrežna 10/100 baza -T Signal	Pin	Gigabit mrežni signal
1	Prijenos +	1	Prijenos/prijem 0 +
2	Prijenos	2	Prijenos/prijem 0 -
3	Prijem +	3	Prijenos/prijem 1 +
4	NU	4	Prijenos/prijem 2 +
5	NU	5	Prijenos/prijem 2 -
6	Prijem -	6	Prijenos/prijem 1 -
7	NU	7	Prijenos/prijem 3 +
8	NU	8	Prijenos/prijem 3 -

Priključak za tipkovnicu i miš

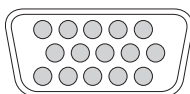
PS/2 standard, uveden od strane IBM-a 1987, označava Osobni sustav/2. PS/2 priključak se obično koristi za ukopčavanje tipkovnice ili miša.

Pin	Signal
1	Podaci tipkovnice/miša
2	(Rezervirano)
3	Uzemljenje
4	Napajanje tipkovnice/miša (+5 V)
5	Sat tipkovnice/miša
6	(Rezervirano)

VGA priključak

Video grafičko polje (VGA) priključak podržava osnovnu grafičku strojnu opremu prije posebnog pogonskog programa učitano u računalu.

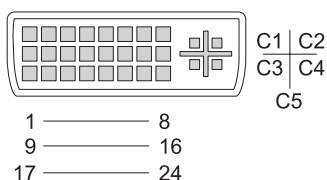

5 ——— 1
10 ——— 6
15 ——— 11

Pin	Signal	Pin	Signal
1	CRVENA video	9	DDC 5V+
2	ZELENA video	10	SINKRO UZEMLJENJE
3	PLAVA video	11	DETEKCIJA_MONITORA-
4	NC	12	DDC_PODACI (SDA)
5	Uzemljenje	13	Vodoravno SINKR
6	CRVENA video uzemljenje	14	OKOMITA SINKR
7	ZELENA video uzemljenje	15	DDC_CLK (SCL)
8	PLAVA video uzemljenje		

DVI-I priključak

DVI-I (Integrirano digitalno video sučelje) priključak podržava i analogne i digitalne signale u istom kabelu. Kabel može prenositi ili digitalni-na-digitalni signal ili analogni-na-analogni, ali ne ih ne može miješati ni na koji način (digitalni-na-analogni ili analogni-na-digitalni). Ako je vaša grafička kartica opremljena DVI-I priključkom, tada možete priključiti većinu DVI-D (Digitalno video sučelje-digitalno) ili DVI-A (Digitalno video sučelje-analogno) uređaja bez potrebe za posebnim prilagodnim članom.

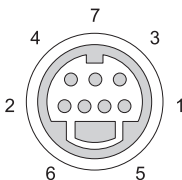

Pin	Signal	Pin	Signal
1	TMDS PODACI2-	13	TMDS PODACI3+
2	TMDS PODACI2+	14	+5V
3	TMDS PODACI2/4 OKLOP	15	UZEMLJENJE (ZA +5V)
4	TMDS PODACI4-	16	DETEKCIJA BRZOG UKAPČANJA
5	TMDS PODACI4+	17	TMDS PODACI0-
6	DDC CLK	18	TMDS PODACI0+
7	DDC PODACI	19	TMDS PODACI0/5 OKLOP
8	ANALOG. OKOM. SINKR.	20	TMDS PODACI5-
9	TMDS PODACI1-	21	TMDS PODACI5+
10	TMDS PODACI1+	22	TMDS CLK OKLOP
11	TMDS PODACI1/3 OKLOP	23	TMDS CLK+
12	TMDS PODACI3-	24	TMDS CLK-

S-Video TV-izlazni priključak

SUPER Video (S-Video), također poznat i kao Y/C je analogni video signal koji prenosi video podatke kao dva odvojena signala, luma (svjetlina) i chroma (boja). S-Video podržava video standardne definicije, ali ne prenosi audio signal istim kabelom. S-Video pruža oštru sliku iz čistog DVD izvora. S-Video obično povezuje korisničke TV prijemnike, DVD playere, kvalitetne video kazetne snimače, digitalne TV prijemnike, DVR-ove i igraće konzole.

Kompozitni video prenosi (niže kvalitete) slikovne informacije kao jedan signal.

S-video

Pin	Signal
1	Uzemljenje
2	Uzemljenje
3	LUMA
4	CHROMA

Kompozitni video

Pin	Signal
5	Uzemljenje
6	CVBS
7	NC

Komponentni video

Komponentni video sastoji se od tri signala.

Prvi je signal za svjetlinu, koji određuje svjetlinu ili informaciju crne i bijele koja je sadržana u originalnom RGB (crvena, zelena, plava) signalu. To se označava kao Y komponenta.

Drugi i treći signal se nazivaju diferencijalni signali boje koji predstavljaju kvant signala plave i crvene u usporedbi sa svjetlinom. Plava komponenta je Y-B, crvena Y-R. Zelena se ne prenosi kao zaseban signal budući da se može derivirati iz Y, Y-B i Y-R kombinacije.

Komponentni video ulazi su raspoloživi kod modernih kvalitetnih TV prijemnika i DVD playera, a pružaju kvalitetniji signal u usporedbi sa starijim sustavima poput RF, kompozitnog i sl.

Pin	Signal
Crvena	Y-R (Pr)
Plava	Y-B (Pb)
Zelena	Y

Kompozitni video

Kompozitni video je sučelje za slanje ili primanje analognog video signala. Sastoji se od nekoliko signala, LUMA, CHROMA i SYNC (zajedno se označavaju kao CVBS ili Kompozitno ograničeni video i sinkronizacija). LUMA predstavlja svjetlinu ili osvjetljenost slike i uključuje impulse za sinkronizaciju ili SYNC. CHROMA prenosi informacije o boji.

Kompozitno video sučelje se obično koristi za priključivanje VHS playera, DVD playera ili igračih konzola na TV prijemnik.

Složeni video

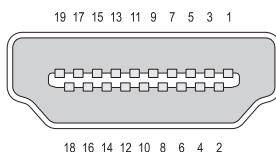
Pin	Signal
1	Uzemljenje
2	CVBS

HDMI priključak

Multimedijsko sučelje visoke definicije (HDMI) je kompaktno audio/video sučelje za prijenos nekompresiranih video zapisa.

HDMI putem jednog kabela podržava računalne ili TV video formate poput videa standardne, poboljšane ili visoke definicije zajedno s do 8 kanala digitalnog audia. Neovisan je o raznim digitalnim TV standardima.

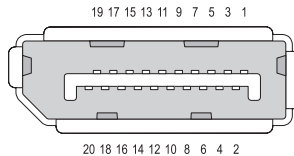
HDMI povezuje digitalne audio/video izvore poput Blu-ray Disc playera, vrhunskih playera, osobnih računala i video igračih konzola s kompatibilnim audio uređajima, monitorima računala i digitalnim TV prijemnicima.

Pin	Signal	Pin	Signal
1	TMDS podaci2+	11	TMDS sat oklop
2	TMDS podaci2 oklop	12	TMDS sat-
3	TMDS podaci2-	13	CEC
4	TMDS podaci1+	14	Rezervirano (N.C. na uređaju)
5	TMDS podaci1 oklop	15	SCL
6	TMDS podaci1-	16	SDA
7	TMDS podaci0+	17	DDC/CEC uzemljenje
8	TMDS podaci0 oklop	18	+5 V napajanje (maks. 50 mA)
9	TMDS podaci0-	19	Detekcija brzog ukapčanja
10	TMDS sat+		

DisplayPort™

DisplayPort je standard video sučelje koje je oformio Video Electronics Standards Association (VESA). Definira novo, besplatno audio/video povezivanje namijenjeno prvenstveno za povezivanje računala i monitora ili računala i sustava kućnog kina. Za više informacija pogledajte “DisplayPort™ - funkcije i prednosti” na stranici 58.

Pin	Signal	Pin	Signal
1	ML_Lane 0(p)	11	Uzemljenje
2	Uzemljenje	12	ML_Lane 3(n)
3	ML_Lane 0(n)	13	Uzemljenje
4	ML_Lane 1(p)	14	Uzemljenje
5	Uzemljenje	15	AUX_CH(p)
6	ML_Lane 1(n)	16	Uzemljenje
7	ML_Lane 2(p)	17	AUX_CH(n)
8	Uzemljenje	18	Brzo ukapčanje
9	ML_Lane 2(n)	19	DP_PWR Povrat
10	ML_Lane 3(p)	20	DP_PWR

S/PDIF priključak (koaksijalni RCA)

Sony/Philips Digital Interconnect Format za povezivanje (S/PDIF) je serijsko sučelje za prijenos digitalnog audia sa CD i DVD playera do pojačala i TV prijemnika.

S/PDIF koristi neuravnoteženi 75 ohmski koaksijalni kabel duljine do 10 metara sa koaksijalnim RCA konektorom ili (Toshiba link) konektorom s optičkim vlaknima.

 NAPOMENA: Nema razlike u signalu koji se prenose preko optičkog ili koaksijalnog S/PDIF konektora - oba prenose potpuno istu informaciju.

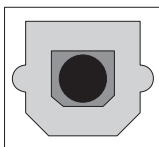
S/PDIF se obično koristi za prijenos PCM-a i Dolby Digital 5.1, ali nije ograničen ni jednom brzinom protoka ili audio standardom.

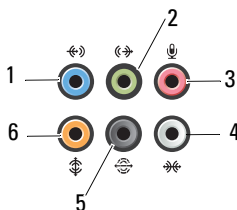
S/PDIF priključak (Toslink)

Toslink se obično odnosi na S/PDIF verzije s optičkim vlaknima.

 NAPOMENA: Nema razlike u signalu koji se prenose preko optičkog ili koaksijalnog S/PDIF konektora - oba prenose potpuno istu informaciju.

Audio priključci

Priključak	Signal	Priključivanje
1	priključak za ulaznu liniju	Koristite plavi priključak ulazne linije za snimanje/reprodukciju uređaja kao što je kasetofon, CD player ili VCR. Na računalima s mrežnom karticom koristite priključak na kartici.
2	izlazna linija/priključak za slušalice	Koristite (zeleni) izlazni konektor za ukapčanje slušalica i zvučnika s ugrađenim pojačalima.
3	priključak za mikrofona	Koristite (ružičasti) priključak za mikrofona za ukapčanje mikrofona osobnog računala za unos glasa ili glazbe u zvučni ili telefonski program.
4	priključak za bočni surround zvuk	Koristite (srebrni) priključak za bočni surround zvuk za ukapčanje dodatnih zvučnika.
5	stražnji surround izlaz	Koristite (crni) surround priključak za spajanje višekanalnih zvučnika.
6	središnji/LFE surround izlaz	Koristite (narančasti) subwoofer konektor za ukapčanje jednog subwoofer-a.

NAPOMENA: Audio kanal LFE (Low Frequency Effects) sadržan u digitalnim surround audio shemama prenosi samo niske frekvencije niže od 80 Hz. LFE kanal navodi subwoofer da proizvede iznimno nizak bas. Sustavi koji ne koriste subwoofere mogu zanemariti LFE informacije za glavne zvučnike u surround okruženju.

Dobivanje pomoći

Dobivanje pomoći

 OPREZ: Prije rada na unutrašnjosti vašeg računala, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili zajedno s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

Ako imate bilo kakve probleme sa vašim računalom, učinite sljedeće da pronađete grešku i postavite dijagnozu problema:

- 1 Pogledajte “Rješavanje problema” na stranici 285 za informacije i postupke koje se odnose na problem vašeg računala.
- 2 Pokrenite program Dell Diagnostics (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).
- 3 Ispunite “Dijagnostički popis za provjeru” na stranici 354. Ta lista provjere pomoći će vam da organizirate informacije koje će Dell-ova usluga za podršku trebati da pronađe grešku na vašem računalu.
- 4 Za pomoć kod instalacije ili kod postupaka rješavanja problema, koristite opsežan skup usluga tvrtke Dell koji su dostupni preko interneta na Dell Podrške (support.dell.com). Gledajte “Usluge preko Interneta” na stranici 351 za opsežniji popis usluga Dell-ove podrške i karakteristika preko interneta.
- 5 Ako prethodni postupci nisu riješili problem, pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

NAPOMENA: Zovite Podršku Dell-a preko telefona blizu vašeg računala tako da vam osoblje za podršku može pomoći kod potrebnih postupaka.

NAPOMENA: Sustav brzog servisnog koda tvrtke Dell možda nije dostupan u svim zemljama.

Kad od vas to bude tražio automatizirani telefonski sustav tvrtke Dell, unesite svoj brzi servisni kod kako biste svoj poziv izravno preusmjerili odgovarajućem osoblju podrške. Ako nemate brzi servisni kod, otvorite mapu **Dell dodaci**, dvaput kliknite ikonu **brzog servisnog koda** i slijedite upute.

Upute za korištenje Dell podrške potražite u odjeljku “Tehnička podrška i služba za korisnike” na stranici 350.

Dell-ova usluga za podršku

NAPOMENA: Neke od usluga neće uvijek biti dostupne u svim državama izvan SAD-a. Informacije o dostupnosti zatražite od lokalnog predstavnika tvrtke Dell.

Tehnička podrška i služba za korisnike

Služba za podršku tvrtke Dell u mogućnosti je odgovoriti na pitanja o Dell™ hardveru. Naše osoblje za podršku koristi posebne dijagnostičke uslužne programe da vam dostavi brze i točne odgovore.

Za kontakt službe za podršku tvrtke Dell, pogledajte “Prije nego nazovete” na stranici 353 i zatim potražite kontaktne informacije za vašu regiju ili idite na **support.dell.com**.

DellConnect™

DellConnect je jednostavan alat dostupan preko Interneta koji usluzi i podršci tvrtke Dell omogućuje povezivanje s vašim računalom preko širokopojasne veze, dijagnosticiranje vašeg problema i ispravljanje problema pod vašim nadzorom. Za dodatne informacije idite na **support.dell.com** i kliknite na **DellConnect**.

Usluge preko Interneta

Ako želite saznati više o proizvodima i uslugama tvrtke Dell, posjetite sljedeća web-mjesta:

www.dell.com

www.dell.com/ap (Samo azijske države i države Tihog oceana)

www.dell.com/jp (samo Japan)

www.euro.dell.com (samo Europa)

www.dell.com/la (države Latinske Amerike i Karipske države)

www.dell.ca (samo Kanada)

Podrški tvrtke Dell možete pristupiti preko sljedećih web-mjesta i adresa e-pošte:

- **Web-mjesta Dell Podrške**

support.dell.com

support.jp.dell.com (samo Japan)

support.euro.dell.com (samo Europa)

- **Adrese e-pošte Dell Podrške**

mobile_support@us.dell.com

support@us.dell.com

la-techsupport@dell.com (samo države Latinske Amerike i Karipske države)

apsupport@dell.com (samo azijske/pacifičke države)

- **Adrese e-pošte Marketinga i prodaje tvrtke Dell**

apmarketing@dell.com (samo azijske/pacifičke države)

sales_canada@dell.com (samo Kanada)

- **Anonimni protokol za prijenos datoteka (FTP)**

ftp.dell.com

Prijavite se kao korisnik: anonymous i kao lozinku unesite svoju adresu e-pošte.

AutoTech usluga

Automatizirana usluga pružanja podrške tvrtke Dell AutoTech daje snimljene odgovore na pitanja koja korisnici Dell računala najčešće postavljaju o svojim prijenosnim i stolnim računalima.

Kad nazovete AutoTech, koristite svoj telefon s tonskim biranjem kako biste odabrali teme koje odgovaraju vašim pitanjima. Za telefonski broj koji možete nazvati u svojoj regiji, pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

Automatizirana usluga za status narudžbe

Ako želite provjeriti status narudžbe Dell-ovih proizvoda, idite na **support.dell.com** ili možete zvati Automatiziranu uslugu statusa vaše narudžbe. Snimljena poruka će vas pitati za informacije, kojima ćete doći do izvještaja o vašoj narudžbi. Za telefonski broj koji možete nazvati u svojoj regiji, pogledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

Problemi s vašom narudžbom

Ako imate problema sa svojom narudžbom, poput dijelova koji nedostaju, krivih dijelova ili netočnog računa, obratite se tvrtki Dell radi pomoći kupcu. Kad zovete pripremite svoj račun ili uplatnicu. Za telefonski broj vaše regije, gledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

Informacije o proizvodu

Ako trebate informacije o dodatnim proizvodima raspoloživim u tvrtki Dell ili ako biste željeli izvršiti narudžbu, posjetite web stranicu tvrtke Dell na **www.dell.com**. Za telefonski broj vaše regije ili ako želite razgovarati sa stručnjakom za prodaju, gledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

Vraćanje proizvoda radi jamstvenog popravka ili povrata sredstava

Sve proizvode koje vraćate bilo za popravak ili povrat sredstava, pripremite na sljedeći način:

- 1 Nazovite tvrtku Dell kako biste dobili broj za autorizaciju povrata materijala i taj broj čitko i jasno napišite na vanjsku stranu kutije.

Za telefonski broj vaše regije, gledajte “Kontaktiranje tvrtke Dell” na stranici 355.

- 2 Priložite primjerak računa i pismo u kojem opisujete razlog vraćanja.

- 3 Priložite kopiju dijagnostičkog popisa za provjeru (pogledajte “Dijagnostički popis za provjeru” na stranici 354) označavajući testove koje ste izveli i bilo kakve poruke o pogreškama programa Dell Diagnostics (pogledajte “Izvedba dijagnostike Dall-a” na stranici 297).
- 4 Uključite bilo kakvu dodatnu opremu koja pripada predmetima koje vraćate (kablovi za električnu energiju, programska oprema, priručnici itd) ako vraćate opremu da dobijete natrag svoj novac.
- 5 Opremu koju vraćate zapakirajte u originalnu (ili odgovarajuću) ambalažu.

Troškove slanja plaćate sami. Također ste odgovorni za osiguravanje vraćenog proizvoda i preuzimate rizik gubitka tijekom otpreme tvrtki Dell. Paketi koji se plaćaju pouzećem se ne prihvaćaju.

Svu vraćenu opremu koja nije zapakirana u skladu s navedenim uputama nećemo primiti i vratit ćemo je na vašu adresu.

Prodajni predstavnici

Sustavi kupljeni preko prodajnih predstavnika podliježu njihovoj politici povrata.

Prije nego nazovete

NAPOMENA: Imajte pri ruci svoj brzi servisni kod kad zovete. Kôd pomaže automatiziranom telefonskom sustavu podrške tvrtke Dell da učinkovito preusmjeri vaš poziv. Također vas mogu pitati i za vaš Servisni kod (obično se nalazi na dnu ili stražnjem dijelu vašeg računala).

Nemojte zaboraviti ispuniti dijagnostički popis za provjeru (pogledajte “Dijagnostički popis za provjeru” na stranici 354). Ako je moguće, uključite svoje računalo prije nego nazovete tvrtku Dell radi pomoći i zovite s telefona na ili blizu računala. Možda će se od vas tražiti da unesete neke naredbe na tipkovnici, prenesete detaljne informacije tijekom operacija ili pokušate ostale korake rješavanja problema koji su mogući samo na samom računalu. Pri ruci imajte dokumentaciju računala.

OPREZ: Prije rada na unutrašnjosti vašeg računala, slijedite sigurnosne upute koje ste dobili zajedno s računalom. Dodatne sigurnosne informacije potražite na početnoj stranici za sukladnost sa zakonskim odredbama na www.dell.com/regulatory_compliance.

Dijagnostički popis za provjeru

Ime:

Datum:

Adresa:

Telefonski broj:

Servisni kod (barkod ili stupčasti kod na dnu ili stražnjem dijelu vašeg računala):

Brzi servisni kod:

Broj autorizacije za povrat materijala (ako vam ga je dao tehničar podrške tvrtke Dell):

Operativni sustav i verzija:

Uređaji:

Kartice za proširenje:

Jeste li spojeni na mrežu? Da Ne

Mreža, verzija i mrežni adapter:

Programi i verzije:

Informacije o datotekama za pokretanje operativnog sustava potražite u dokumentaciji operativnog sustava. Ako je na računalo priključen pisac, ispišite sve datoteke. U suprotnom snimite sadržaj svake datoteke prije nego nazovete tvrtku Dell.

Poruka o pogrešci, šifra upozorenja ili dijagnostička šifra:

Opis problema i postupci rješavanja problema koje ste izvršili:

Kontaktiranje tvrtke Dell

Korisnici iz SAD-a mogu nazvati 800-WWW-DELL (800-999-3355).

NAPOMENA: Ako nemate aktivnu vezu sa internetom, kontaktne informacije možete naći na računu kojeg ste dobili kod kupnje proizvoda, popisu pakiranih proizvoda, računu ili katalogu proizvoda tvrtke Dell.

Tvrtka Dell ima nekoliko opcija za podršku i usluge kojima možete pristupiti preko Interneta ili telefona. Njihova dostupnost ovisi o zemlji i proizvodu, tako da neke usluge neće biti dostupne u vašem području. Ako želite kontaktirati tvrtku Dell u vezi prodaje, tehničke podrške ili problema oko korisničkih usluga:

- 1** Posjetite **support.dell.com**.
- 2** **Odaberite vašu državu** na izborniku s padajućim popisom koji se nalazi na dnu stranice.
- 3** Kliknite **Contact Us** (Kontaktirajte nas) na lijevoj strani stranice.
- 4** Odaberite odgovarajući link za uslugu ili podršku.
- 5** Odaberite način kontaktiranja tvrtke Dell koji vam najviše odgovara.

Glosar

Pojmovi u ovom Rječniku navedeni su samo u informativne svrhe i možda ne opisuju značajke vašeg računala.

A

AC – izmjenična struja (alternating current) – Oblik struje koji napaja vaše računalo kada kabel AC adaptera uključite u zidnu utičnicu.

ACPI – Napredno sučelje za konfiguriranje i napajanje (advanced configuration and power interface) – Tehnički opis upravljanja električnom energijom koji omogućava operativnom sustavu Microsoft® Windows® da stavi računalo u način rada stanje pripravnosti (standby mode) ili način rada spavanje (hibernate mode) pri čemu čuva količinu električne energije namijenjen svakom uređaju priključenom na računalo.

AGP – brzi grafički priključak (accelerated graphics port) – Grafički priključak koji omogućuje korištenje memorije sustava za zadatke vezane uz video reprodukciju. AGP daje čistu sliku prirodnih boja jer je sučelje između video sklopova i memorije računala brže.

AHCI – Napredno sučelje za glavni upravljački uređaj (Advanced Host Controller Interface) – Sučelje za glavni upravljački uređaj SATA tvrdog diska koji pogonu za pohranjivanje omogućava tehnologije poput Native Command Queuing (NCQ) i hot plug.

ALS – senzor za ambijentalno svjetlo (ambient light sensor) – Karakteristika koja pomaže kontrolirati nivo svjetlosti na zaslonu.

antivirusni program – Program dizajniran koji na vašem računalu identificira viruse, stavlja ih u karantenu i/ili briše.

ASF – format standarda za upozorenja (alert standards format) – Standard koji definira mehanizam izvješćivanja upravljačke konzole o upozorenjima strojne i programske opreme. ASF je dizajniran tako da bude neovisan o platformi i operativnom sustavu.

B

bajt – Osnovna podatkovna jedinica koju vaše računalo koristi. Bajt obično iznosi 8 bitova.

BIOS – osnovni sustav ulaza/izlaza (basic input/output system) – Program (uslužni program) koji predstavlja sučelje između računalne strojne opreme i operativnog sustava. Ako ne razumijete učinak koji ove postavke imaju na računalo, nemojte ih mijenjati. Također se naziva i *system setup* (postavljanje sustava).

bit – Najmanja podatkovna jedinica koju računalo može interpretirati.

Bluetooth® bežična tehnologija – Standard bežične tehnologije uređaja za umrežavanje kratkog doseg (9m [29feet]) koji omogućava određenim uređajima da se automatski prepoznaju.

bps – bitova u sekundi – Standardna jedinica za mjerenje brzine prijenosa.

brzina osvježavanja – Frekvencija, izražena u Hz, kojom se ponovo učitavaju vodoravne linije zaslona (ponekad se naziva i *okomitom frekvencijom*). Što je brzina osvježavanja veća, to ljudsko oko primjećuje manje titranja zaslona.

brzina sabirnice – Brzina, u MHz, koja označava koliko brzo sabirnica može prenijeti informacije.

brzina sata – Brzina, izražena u MHz, koja označava brzinu kojom rade komponente računala priključene na sabirnicu sustava.

BTU – British thermal unit (Britanska termalna jedinica) – Mjera za zagrijavanje.

C

C – Celzijus– Skala za mjerenje temperature na kojoj 0° označava točku ledišta, a 100° točku vrelišta vode.

CD za podizanje sustava – CD koji možete koristiti za pokretanje svog računala. Ako je vaš tvrdi disk oštećen ili računalo ima virus, preporučamo da uvijek imate CD ili disketu za pokretanje računala. Vaš medij *Drivers and Utilities* (ili *CD sa resursima*), koji možete koristiti za podizanje sustava vašeg računala.

CD-R – CD recordable – Verzija CD medija na koju se može snimati. Podaci se na CD-R medije mogu snimati samo jednom. Snimljeni podaci se ne mogu izbrisati niti se preko njih mogu zapisati novi podaci.

CD-RW – CD rewritable – Verzija CD medija na koju se može snimati više puta. Podaci se na CD-RW medije mogu snimiti, zatim izbrisati i preko njih se mogu snimiti novi podaci.

CD-RW pogon – Pogon koji može čitati CD-ove i snimati na CD-RW (CD-i, koji se mogu presnimavati) i CD-R diskove. Podaci se na CD-RW medije mogu snimati više puta, dok se na CD-R medije mogu snimiti samo jednom.

CD-RW/DVD pogon – Pogon koji se ponekad naziva i kombiniranim (combo), a može čitati CD i DVD medije, te snimati CD-RW (CD-ovi za višekratno snimanje) i CD-R (CD-ovi za jednokratno snimanje) medije. Podaci se na CD-RW medije mogu snimati više puta, dok se na CD-R medije mogu snimiti samo jednom.

COA – Certificate of Authenticity (Certifikat autentičnosti) – Windows alfanumerički kod koji se nalazi na naljepnici na vašem računalu. Koriste se i pojmovi *Ključ proizvoda* ili *osobna karta proizvoda*.

CRIMM – continuity rambus in-line memory module – Poseban modul koji nema memorijske čipove i koristi se za ispunjavanje neiskorištenih RIMM utora.

D

DDR SDRAM – double-data-rate SDRAM – Vrsta SDRAM komponente koja udvostručuje ciklus protoka podataka te tako poboljšava radne karakteristike sustava.

DDR2 SDRAM – double-data-rate 2 SDRAM – Vrsta DDR SDRAM komponente koja koristi 4-bitni dohvat i druge arhitektonske promjene kako bi brzinu memorije podigla iznad 400 MHz.

DIMM – dvostruki umetnuti memorijski modul (dual in-line memory module) – Sklopovska pločica s memorijskim čipovima koja se spaja na memorijski modul na ploči sustava.

DIN priključak – Okrugli 6-pinski priključak sukladan s DIN (Deutsche Industrie-Norm) standardom; obično se koristi za priključivanje PS/2 tipkovnice ili miša.

disk za podizanje sustava – Disk koji možete koristiti za pokretanje računala. Ako je vaš tvrdi disk oštećen ili računalo ima virus, preporučamo da uvijek imate CD ili disketu za pokretanje računala.

DisplayPort – standard sučelja Video Electronics Standards Association (VESA) koji se koristi za digitalne zaslone.

DMA – direct memory access – Kanal koji omogućuje određene vrste prijenosa podataka između RAM-a i uređaja kako bi se izbjeglo korištenje procesora.

DMTF – Distributed Management Task Force – Konzorcij tvrtki za proizvodnju hardvera i softvera koje razvijaju standarde upravljanja za distribuirana stolna, mrežna, poslovna i Internet okruženja.

dodatak za hlađenje – Metalna pločica na nekim procesorima koja pomaže u hlađenju.

domena – Grupa umreženih računala, programa i uređaja koji su administrirani kao jedinica sa zajedničkim pravilima i procedurama, a koristi ih posebna grupa korisnika. Korisnik se prijavljuje na domenu kako bi dobio pristup resursima.

DRAM – dynamic random-access memory – Memorija u kojoj se podaci spremaju u integrirane sklopove koji sadrže kondenzatore.

DSL – Digitalna pretplatnička linija – Tehnologija koja pruža stalnu, brzu internetsku vezu putem analogne telefonske linije.

dual-core – Tehnologija u kojoj dvije fizičke jedinice računala postoje unutar paketa procesora, čime je poboljšana učinkovitost računala i mogućnost izvedbe više zadataka odjedanput.

DVD-R – DVD recordable – Verzija DVD medija na koju se može snimati. Podaci se na DVD-R medije mogu snimiti jednom. Snimljeni podaci se ne mogu izbrisati niti se preko njih mogu zapisati novi podaci.

DVD+RW – DVD rewritable – Verzija DVD medija na koju se može snimati više puta. Podaci se mogu snimiti na DVD+RW medij, zatim izbrisati i na medij se mogu snimiti novi podaci. (DVD+RW tehnologija je različita od DVD-RW tehnologije.)

DVD+RW pogon – pogon koji može čitati DVD-ove i većinu CD medija te snimati na DVD+RW (DVD-ovi na koje se može snimati i brisati) diskove.

DVI – digitalno video sučelje – Standard za digitalni prijenos podataka između računala i digitalnog video zaslona.

dvostruki prikaz – Postavka zaslona koja vam omogućuje korištenje drugog monitora kao dodatka vašem zaslonu. Naziva se i *prošireni prikaz*.

E

ECC – provjera i ispravljanje pogrešaka (error checking and correction) – Vrsta memorije koja sadrži posebne sklopove za testiranje točnosti podataka dok oni ulaze i izlaze iz memorije.

ECP – extended capabilities port – Oblik paralelnog priključka koji pruža poboljšan dvosmjerni tok podataka. Poput EPP-a, ECP za prijenos podataka koristi izravan pristup memoriji i često poboljšava radne karakteristike računala.

EIDE – enhanced integrated device electronics – Poboljšana verzija IDE sučelja za tvrde diskove i CD pogone.

EMI – elektromagnetske smetnje (electromagnetic interference) – Električne smetnje koje uzrokuje elektromagnetsko zračenje.

EPP – unaprijeđeni paralelni priključak (enhanced parallel port) – Dizajn paralelnog priključka koji omogućava dvostrani prijenos podataka.

ESD – elektrostatički izboj (electrostatic discharge) – Brzi izboj statičkog elektriciteta. ESD može oštetiti integrirane sklopove koji se nalaze u računalu i komunikacijskoj opremi.

Express kod usluge – Numerički kod koji se nalazi na naljepnici na vašem Dell™ računalu. Express kod usluge koristite prilikom kontaktiranja tvrtke Dell radi pomoći. Express kod usluge možda neće biti dostupan u nekim zemljama. Pogledajte i servisna oznaka.

ExpressCard – I/O kartica koja se može vaditi i sukladna je PCMCIA standardu. U uobičajene vrste ExpressCard kartica ubrajaju se modemi i mrežni adapteri. ExpressCard kartice podržavaju i PCI Express i USB 2.0 standard.

F

Fahrenheit – Skala za mjerenje temperature na kojoj je 32° točka ledišta, a 212° točka vrelišta vode.

FBD – DIMM s međuspremnikom – DIMM s DDR2 DRAM čipovima i Advanced Memory Buffer (Napredni memorijski međuspremnik) (AMB) koji ubrzava komunikaciju između DDR2 SDRAM čipova i sustava.

FCC – Federalna komunikacijska komisija – Agencija SAD-a odgovorna za provođenje komunikacijskih propisa koji navode koji nivo zračenja smiju emitirati računala i druga elektronička oprema.

fingerprint reader – čitač otiska prstiju – senzor koji upotrebljava jedinstven otisak prstiju za potvrđivanje identiteta korisnika što povećava zaštitu sigurnosti vašeg računala.

formatiranje – Postupak kojim se pogon ili disk priprema za spremanje datoteka. Prilikom formatiranja pogona ili diska gube se svi podaci koji trenutno na njemu postoje.

FSB – prednja sabirnica (front side bus) – Put za prijenos podataka i fizičko sučelje između procesora i RAM-a.

FTP – protokol za prijenos podataka (file transfer protocol) – Standardni Internet protokol koji se koristi za razmjenu datoteka između računala koja su povezana s Internetom.

G

G – gravitacija – Mjera za težinu i silu.

GB – gigabajt – Mjera za spremanje podataka koja iznosi 1024 MB (1.073.741.824 bajtova). Kada se koristi za opis tvrdog diska, obično se zaokružuje na 1.000.000.000 bajtova.

GHz – gigahertz – Mjera frekvencije koja iznosi jednu tisuću milijuna Hz ili jednu tisuću MHz. Brzina računalnih procesora, sabirnica i sučelja često se mjeri u GHz.

GUI – grafičko korisničko sučelje (graphical user interface) – Programska oprema koji služi za interakciju s korisnikom pute izbornika, prozora i ikona. Većina programa koji rade u operativnim sustavima Windows su grafička korisnička sučelja.

H

HTTP – hypertext transfer protocol – Protokol za razmjenu datoteka između računala koja su povezana s Internetom.

Hz – hertz – Mjerna jedinica za frekvenciju koja iznosi 1 ciklus u sekundi. Za mjerenje frekvencije računala i elektronskih uređaja često se koristi kilohertz (kHz), megahertz (MHz), gigahertz (GHz) ili terahertz (THz).

I

IC – integrirani sklop – Pločica poluvodiča ili čip na koji se ugrađuju tisuće ili milijuni sitnih elektronskih komponenti za upotrebu u računalnoj, audio ili video opremi.

IDE – integrirani uređaj elektronike (integrated device electronics) – Vezni sklop za uređaje masovne pohrane u kojima je upravljački uređaj integriran u tvrdi disk ili pogon CD-a.

IEEE 1394 – Institut za električki i elektronički inženjering, Inc. (Institute of Electrical and Electronics Engineers, Inc.) – Serijska sabirnica visokih performansi za priključivanje uređaja kompatibilnih sa standardom IEEE 1394, na primjer digitalnih fotoaparata i DVD playera, s računalom.

infracrveni senzor – Priključak koji vam omogućuje prijenos podataka između računala i uređaja kompatibilnih s infracrvenim prijenosom podataka bez upotrebe kableske veze.

integriran – Obično se odnosi na sastavne dijelove koji se fizički nalaze na matičnoj ploči. Nazivaju se i *ugrađene* komponente.

I/O – input/output (ulaz/izlaz) – Operacija ili uređaj koji unosi i dohvaća podatke iz računala. Tipkovnice i pisači su I/O uređaji.

I/O adresa – Adresa u RAM-u koja se povezuje s određenim uređajem (na primjer, serijskim konektorom, paralelnim konektorom ili utorom za proširenje) i procesoru omogućava komunikaciju s tim uređajem.

IrDA – Infracrveno pridruživanje podataka (Infrared Data Association) – Organizacija koja postavlja međunarodne standarde za infracrvenu komunikaciju.

IRQ – prekid zahtjeva (interrupt request) – Elektronski pristup koji se dodjeljuje određenom uređaju kako bi taj uređaj mogao komunicirati s procesorom. Svakoj vezi s uređajem mora se dodijeliti IRQ. Iako dva uređaja mogu imati isti IRQ, ne možete istovremeno raditi s dva takva uređaja.

ISP – davatelj internetskih usluga (Internet service provider) – Tvrtka koja vam omogućuje pristup glavnom poslužitelju kako biste se izravno priključili na Internet, slali i primali e-poštu i pristupili web-stranicama. ISP vam uz naknadu obično daje paket programske opreme, korisničko ime i pristupni broj telefona.

K

Kb – kilobit – Jedinica podataka koja je jednaka 1024 bita. Mjera za kapacitet integriranih memorijskih sklopova.

KB – kilobajt – Jedinica podataka koja je jednaka 1024 bajtova, ali se brojka često zaokružuje na 1000 bajtova.

karnet – Međunarodni carinski dokument koji olakšava privremeni uvoz u strane zemlje. Naziva se i *trgovinskom putovnicom*.

kartica za proširenje – Kartica koja se na nekim računalima instalira u matičnu ploču kako bi se proširile mogućnosti računala. U takve se kartice ubrajaju video, modemske i zvučne kartice.

kHz – kilohertz – Mjerna jedinica za frekvenciju koja iznosi 1000 Hz.

kombinacija tipki – Naredba koja od vas zahtijeva istovremeni pritisak više tipki.

L

LAN – lokalna mreža (local area network) – Računalna mreža koja se nalazi na manjem prostoru. LAN se obično nalazi unutar jedne zgrade ili nekoliko obližnjih zgrada. LAN se s drugim udaljenim LAN-om može povezati putem telefonske linije i radio valova mreže koja obuhvaća šire područje (wide area network, WAN).

LCD – zaslon od tekućih kristala (liquid crystal display) – Tehnologija koja se koristi u prijenosnim računalima i ravnim zaslonima.

LED – dioda koja emitira svjetlo (light-emitting diode) – Elektronska komponenta koja emitira svjetlo kako bi označila status računala.

lokalna sabirnica – Podatkovna sabirnica koja uređajima omogućuje brzu vezu s procesorom.

LPT – linijski terminal za ispis (line print terminal) – Oznaka za paralelnu vezu s pisačem ili drugim paralelnim uređajem.

M

Mb – megabit – Mjera kapaciteta memorijskog čipa koja iznosi 1024 Kb.

Mbps – megabita u sekundi – Jedan milijun bitova u sekundi. Ova se mjerna jedinica obično koristi za brzine prijenosa mreža i modema.

MB – megabajt – Mjerna jedinica za spremanje podataka koja iznosi 1.048.576 bajtova. 1 MB iznosi 1024 KB. Kada se koristi za opis tvrdog diska, obično se zaokružuje na 1.000.000 bajtova.

MB/s – megabajta u sekundi – Jedan milijun bajta u sekundi. Ova mjerna jedinica obično se koristi za brzinu prijenosa podataka.

mapa – Pojam koji opisuje prostor na disku ili pogonu u koji se datoteke organiziraju i grupiraju. Datoteke u mapi mogu se prikazati i poredati na različite načine, npr. abecednim redom, po datumu i po veličini.

mapiranje memorije – Postupak kojim računalo prilikom pokretanja fizičkim lokacijama dodjeljuje memorijske adrese. Uređaji i programska oprema tada mogu identificirati informacije kojima procesor može pristupiti.

matična ploča – Glavna tiskana pločica u vašem računalu. Također zvana *motherboard*.

memorija – Prostor za privremeno spremanje podataka unutar računala. Kako podaci u memoriji nisu trajni, preporuča se da datoteke tijekom rada često spremate te da ih obavezno spremite prije no što isključite računalo. Vaše računalo ima nekoliko različitih memorija, na primjer RAM, ROM i video memoriju. Memorija za tekst se često koristi kao sinonim za RAM.

memorijska adresa – Određena lokacija na koju se podaci privremeno spremaju u RAM-u.

memorijski modul – Mala tiskana pločica na kojoj se nalaze memorijski čipovi koji se priključuju na matičnu ploču.

MHz – megahertz – Mjerna jedinica za frekvenciju koja iznosi 1 milijun ciklusa u sekundi. Brzine računalnih procesora, sabirnica i sučelja često se mjere u MHz.

Mini PCI – Mala kartica napravljena za integrirane vanjske uređaje sa naglaskom na komunikaciji kao što su modemi i NIC. Mini PCI kartica je mala vanjska kartica koja djeluje standardima jednakim PCI kartici za proširenje.

Mini-Card – Mala kartica napravljena za integrirane vanjske uređaje kao što je komunikacijski NIC. Mini kartica djeluje standardima jednakim PCI kartici za proširenje.

modem – Uređaj koji vašem računalu omogućuje komunikaciju s drugim računalima putem telefonske linije. Postoje tri tipa modema: vanjski, PC kartica i unutarnji. Modem se obično koristi za povezivanje s Internetom i razmjenu e-pošte.

MP – megapiksel – Mjera za razlučivost slike za digitalne fotoaparate.

mrežni adapter – Čip koji omogućava mrežno povezivanje. Računalo na svojoj matičnoj ploči može sadržavati mrežni adapter ili može sadržavati PC karticu s adapterom na njoj. Mrežni adapter se naziva i *NIC* (upravljački uređaj mrežnog sučelja).

ms – milisekunda – Mjerna jedinica za vrijeme koja je jednaka jednoj tisućinki sekunde. Pristupna vremena uređaja za spremanje podataka često se mjere u ms.

N

način hibernacije – Način upravljanja napajanjem koji sve u memoriji sprema u rezervirani prostor na tvrdom disku i zatim isključuje računalo. Kada ponovo pokrenete računalo, informacije spremljene na tvrdi disk se automatski vraćaju.

način rada grafike – Način video prikaza može se definirati kao x vodoravnih piksela puta y okomitih piksela puta z boja. Način rada grafike može se prikazati u neograničenom broju oblika i fontova.

NIC – Pogledajte *mrežni adapter*.

ns – nanosekunda – Mjerna jedinica za vrijeme jednaka milijuntom dijelu sekunde.

NVRAM – nonvolatile random access memory – Vrsta memorije u koju se podaci spremaju kada se računalo isključi ili izgubi vanjski izvor napajanja. NVRAM se koristi za održavanje informacija o konfiguraciji računala, kao što su datum vrijeme i druge opcije postavljanja sustava.

O

optički pogon – Pogon koji pomoću optičke tehnologije čita ili zapisuje podatke na CD, DVD ili DVD+RW medije. U optičke se pogone ubrajaju CD pogoni, DVD pogoni, CD-RW pogoni i CD-RW/DVD kombinirani pogoni.

P

particija – Fizički prostor na tvrdom disku za spremanje podataka koji se dodjeljuje jednom ili više logičkih prostora za spremanje podataka koji se nazivaju logički pogoni. Svaka od particija može sadržavati više logičkih diskova.

PC kartica – I/O kartica koja se može izvaditi, sukladna PCMCIA standardu. U uobičajene vrste PC kartica ubrajaju se modemi i mrežni adapteri.

PCI – peripheral component interconnect (međusobno povezivanje perifernih komponenta) – PCI je lokalna sabirnica koja podržava 32- i 64-bitni prijenos podataka te tako omogućava brzi prijenos podataka između procesora i značajki kao što su video, pogoni i mreže.

PCI Express – Modificirano PCI sučelje koje poboljšava brzinu prijenosa podataka između procesora i uređaja koji su na njega priključeni. PCI Express brzina prijenosa se kreće između 250 MB/s i 4 GB/s. Ako PCI Express čip i uređaj ne mogu podržati istu brzinu prijenosa podataka, brzina stvarnog protoka podatka bit će nešto manja.

PCMCIA – Personal Computer Memory Card International Association (Međunarodna organizacija za memorijske kartice osobnih računala) – Organizacija koja postavlja standarde za PC kartice.

piksel – Jedna točka na zaslonu. Pikseli su poredani u retke i stupce kako bi stvorili sliku. Razlučivost, na primjer 800 x 600, izražava se kao broj vodoravnih piksela puta broj okomitih piksela.

PIO – programmed input/output (programirani ulaz/izlaz) – Način prijenosa podataka između dva uređaja tako da se procesor koristi kao dio protoka podataka.

Plug-and-Play – Mogućnost računala da automatski konfigurira uređaje. Plug and Play omogućuje automatsku instalaciju, konfiguraciju i kompatibilnost s postojećom strojnom opremom ako su BIOS, operativni sustav i svi uređaji kompatibilni sa značajkom Plug and Play.

pogon tvrdog diska – Pogon koji čita i zapisuje podatke na tvrdi disk. Pojmovi pogon tvrdog diska i tvrdi disk često se koriste naizmjenično.

pogonski program – Programska oprema koja operativnom sustavu omogućuje kontrolu uređaja poput pisača. Mnogo uređaja neće ispravno raditi ako se na računalo ne instalira pogonski program.

pogonski program uređaja – Pogledajte *pogonski program*.

pokazivač – Pokazivač na zaslonu ili prikazu koji pokazuje gdje će se pojaviti sljedeći unos putem tipkovnice, podloge osjetljive na dodir ili miša. Obično se radi o punoj crti koja treperi, znaku podvlake ili strelici.

pokretni modul – Plastična naprava konstruirana tako da stane unutar prostora za module prijenosnog računala i smanjuje težinu računala.

POST – automatsko testiranje prilikom pokretanja (power-on self-test) – Dijagnostički programi koje BIOS automatski učitava, a koji testiraju glavne računalne komponente kao što su memorija, tvrdi disk i video. Ako se prilikom izvođenja POST programa ne pronađu nikakvi problemi, računalo nastavlja s pokretanjem.

postavljanje sustava – Uslužni program koji služi kao sučelje između računalne strojne opreme i operativnog sustava. Postavljanje sustava omogućuje vam da u BIOS-u konfigurirate one postavke koje korisnik može prilagoditi, na primjer datum i vrijeme, odnosno lozinku sustava. Ako ne razumijete učinak koji postavke imaju na računalo, ne mijenjajte postavke ovog programa.

pozadina – Pozadinski uzorak ili slika na Windows radnoj površini. Pozadinu možete promijeniti u opciji Windows Control Panel (Upravljačka ploča). Možete i skenirati svoju omiljenu sliku i od nje načiniti pozadinu.

prečac – Ikona koja omogućuje brz pristup programima, datotekama, mapama i pogonima koji se često koriste. Kada na Windows radnu površinu stavite ikonu, preko nje možete otvoriti odgovarajuću mapu ili datoteku koju pritom ne morate prvo pronaći. Ikone prečaca ne mijenjaju lokaciju datoteka. Izvorna datoteka će ostati netaknuta ako izbrišete samo prečac. Ikoni prečaca možete i dati drugi naziv.

predmemorija – Poseban mehanizam memoriranja velike brzine koji može biti ili rezerviran dio glavne memorije ili nezavisan uređaj za memoriranje velike brzine. Predmemorija poboljšava učinkovitost većine operacija koje izvodi procesor.

L1 predmemorija – Primarna predmemorija unutar procesora.

L2 predmemorija – Sekundarna predmemorija koja može biti eksterna procesoru ili ugrađena u arhitekturu procesora.

pregrada za medije – Pregrada koja podržava uređaje poput optičkih pogona, druge baterije ili Dell TravelLite™ modula.

pregrada za modul – Vidi *pregrada za medije*.

procesor – Računalni čip koji interpretira i izvodi programske upute. Procesor se ponekad naziva i CPU (central processing unit, centralna procesorska jedinica).

program za postavljanje – Program koji se koristi za instalaciju i konfiguraciju strojne i programske opreme. Program **setup.exe** ili **install.exe** isporučuje se s većinom Windows paketa programske opreme. *Program za postavljanje* razlikuje se od *postavljanja sustava*.

program za uređivanje teksta – Program koji se koristi za sastavljanje i uređivanje datoteka koje sadrže samo tekst; na primjer Windows Notepad koristi program za uređivanje teksta. Ti programi obično ne podržavaju word wrap (automatsko prebacivanje riječi u novi redak) ili funkcije oblikovanja (opcije podcrtavanja, mijenjanje slova, itd.).

prostor za obavijesti – Odjeljak Windows trake sa zadacima na kojoj se nalaze ikone koje omogućavaju brz pristup programima i funkcijama računala, na primjer sat, kontroli glasnoće i statusu ispisa. Naziva se i *sistemska traka*.

proširena PC kartica – PC kartica koja kada se umetne izlazi izvan utora za PC karticu.

prošireni prikaz – Postavka prikaza koja vam omogućuje da koristite drugi monitor kao proširenje svog zaslona. Naziva se i *dvostruki prikaz*.

PS/2 – osobni sustav/2 (personal system/2) – Vrsta konektora za priključivanje tipkovnice ili miša kompatibilnog s PS/2 standardom.

PXE – okolina za izvođenje prije pokretanja (pre-boot execution environment) – WfM (Wired for Management) standard koji umreženim računalima na koja operativni sustav nije instaliran omogućuje udaljenu konfiguraciju i pokretanje.

R

radni vijek baterije – Duljina vremena (minute ili sati) koliko baterija prijenosnog računala napaja računalo.

RAID – zalihosni skup neovisnih diskova (redundant array of independent disks) – Način osiguravanja zalihosti podataka. Uobičajene primjene značajke RAID uključuju RAID 0, RAID 1, RAID 5, RAID 10 i RAID 50.

RAM – memorija nasumičnog pristupa (random-access memory) – Primarni prostor za privremeno spremanje programskih uputa i podataka. Sve informacije spremljene u RAM-u će se izgubiti prilikom isključivanja računala.

razdjela na više diskova – Tehnika raspoređivanja podataka na više tvrdih diskova. Razdjela na više diskova može ubrzati operacije kod obnavljanja podataka sa pohrane diska. Računala koja koriste ovu tehniku uglavnom omogućuju korisniku odabir veličine podatkovne jedinice, odnosno širine pojedinog dijela.

razlučivost – Oštrina i jasnoća slike koju ispisuje pisac ili koja se prikazuje na monitoru. Slika je oštrija što je razlučivost veća.

readme datoteka – Tekstualna datoteka koja se isporučuje s paketom programske opreme ili proizvodom strojne opreme. U readme datotekama se obično nalaze informacije o instalaciji i opis novih značajki proizvoda ili ispravki koje još nisu dokumentirane.

redoslijed podizanja sustava – Određuje redoslijed uređaja s kojih se računalo pokušava pokrenuti.

RFI – smetnje na radijskoj frekvenciji (radio frequency interference) – Smetnje koje se generiraju na uobičajenim radijskim frekvencijama, u rasponu od 10 kHz do 100.000 MHz. Radijske frekvencije nalaze se u donjem dijelu spektra elektromagnetskih frekvencija i u tom se pojasu smetnje javljaju češće nego kod viših frekvencija kao što su infracrveni prijenos i svjetlost.

ROM – memorija samo za čitanje (read-only memory) – Memorija u kojoj se spremaju podaci i programi koje računalo ne može izbrisati ili na njih ne može zapisivati. ROM, za razliku od RAM-a, zadržava svoj sadržaj nakon isključivanja računala. U ROM-u su spremljeni neki programi koji su važni za rad računala.

RPM – okretaja u minuti – Broj okretaja u minuti. Brzina tvrdog diska obično se izražava u rpm.

RTC – sat stvarnog vremena (real time clock) – Sat na matičnoj ploči kojeg napaja baterija, a koji pamti datum i vrijeme nakon što isključite računalo.

RTCST – ponovno postavljanje sata stvarnog vremena (real-time clock reset) – Prekidač na matičnoj ploči nekih računala koji se može koristiti za rješavanje problema.

S

sabirnica – Komunikacijski put između komponenata u računalu.

samo za čitanje – Podaci i/ili datoteke koje se mogu pregledati, ali se ne mogu uređivati niti izbrisati. Datoteka može imati status samo za čitanje ako se nalazi na:

- CD-u ili DVD-u koji je fizički zaštićen od zapisivanja.
- Mreži u direktoriju, a administrator sustava je prava dodijelio samo određenim osobama.

SAS – serijski pričvršćeni SCSI – Brža serijska verzija SCSI sučelja (za razliku od izvorne SCSI paralelne arhitekture).

SATA – serijski ATA – Brža, serijska verzija ATA (IDE) sučelja.

ScanDisk – Uslužni program Microsofta koji provjerava datoteke, direktorije, i površinu tvrdog diska za greške. ScanDisk se često pokreće kada računalo ponovo pokrenete nakon što je došlo do zastoja u radu.

SCSI – sučelje malih računalnih sustava – Sučelje velike brzine koje se koristi za spajanje uređaja na računalo, poput tvrdih diskova, CD pogona, pisača i skenera. SCSI može spojiti mnogo uređaja pomoću jednog upravljačkog uređaja. Svakom uređaju se pristupa preko pojedinačnog identifikacijskog broja na SCSI sabirnici upravljačkog uređaja.

SDRAM – sinkronizirana dinamička memorija nasumičnog pristupa (synchronous dynamic random-access memory) – Vrsta DRAM-a koja je sinkronizirana s optimalnom brzinom sata procesora.

serijski priključak – I/O priključak koji se obično koristi za priključivanje uređaja poput dlanovnika ili digitalnih fotoaparata na računalo.

Service Tag – Oznaka s crtičnim kodom koja se nalazi na vašem računalu i služi za identifikaciju vašeg računala prilikom pristupanja stranici Dell Podrške **support.dell.com**, odnosno prilikom poziva Dell korisničkoj ili tehničkoj podršci. Pogledajte i **brzi servisni kod**

SIM – modul pretplatničkog identiteta (Subscriber Identity Module) – SIM kartica ima mikročip za šifriranje prijenosa glasa i podataka. SIM kartice mogu se koristiti u telefonima ili prijenosnim računalima.

smart kartica – Kartica koja je ugrađena u procesor i memorijski čip. Smart kartice mogu se koristiti za provjeru autentičnosti korisnika na računalima koja su opremljena takvim karticama.

S/PDIF – Sony/Philips digitalno sučelje (Sony/Philips Digital Interface) – Format audio prijenosa datoteka koji omogućava prijenos zvuka iz jedne datoteke u drugu bez konvertiranja u i iz analognog formata, čime bi se mogla smanjiti kvaliteta datoteke.

stanje pripravnosti – Način upravljanja napajanjem koji isključuje sve nepotrebne računalne operacije kako bi se uštedjela energija.

Strike Zone™ – Pojačano područje na bazi platforme koje štiti tvrdi disk jer djeluje kao ublaživač kada je računalo pod utjecajem rezonancije ili kada računalo padne (bez obzira na to je li računalo uključeno ili isključeno).

SVGA – super-video graphics array – Video standard za video kartice i upravljačke uređaje. Uobičajene SVGA razlučivosti su 800 x 600 i 1024 x 768.

Broj boja i razlučivost koju program prikazuje ovisi o mogućnostima monitorima, video upravljačkih uređaja i pogonskih programa te o kapacitetu video memorije koja je instalirana na računalo.

S-video TV-izlaz – Priključak koji se koristi za priključivanje televizora ili digitalnog audio uređaja na računalo.

SXGA – super-extended graphics array – Video standard za video kartice i upravljačke uređaje koji podržavaju razlučivosti do 1280 x 1024.

SXGA+ – super-extended graphics array plus – Video standard za video kartice i upravljačke uređaje koji podržava razlučivosti do 1400 x 1050.

T

TAPI – sučelje za programiranje telefonske aplikacije (telephony application programming interface) – Windows programima omogućuje rad s različitim telefonskim uređajima, uključujući glasovne, podatkovne, faks i video značajke.

TPM – pouzdani modul platforme – Sigurnosna značajka koja se temelji na strojnoj opremi, a koja u kombinaciji sa zaštitnom programskom opremom poboljšava sigurnost mreže i računala omogućujući značajke poput zaštite datoteka i emailova.

U

UMA – jedinstvena dodjela memorije (unified memory allocation) – Memorija sustava koja se dinamički dodjeljuje video prikazu.

Upravljačka ploča – Windows uslužna značajka koja vam omogućuje izmjenu postavki operativnog sustava i strojne opreme, na primjer postavki zaslona.

Upravljački uređaj – Čip koji kontrolira prijenos podataka između procesora i memorije, odnosno između procesora i uređaja.

UPS – neprekidni izvor napajanja (uninterruptible power supply) – Rezervni izvor napajanja koji se koristi kada nema električne energije ili njen napon padne ispod prihvatljive razine. Računalo uz UPS može raditi ograničeno vrijeme kada dođe do nestanka struje. UPS sustavi obično su opremljeni zaštitom od izboja, a mogu imati i regulaciju napona. Mali UPS sustavi računalo preko baterije napajaju nekoliko minuta kako biste mogli isključiti računalo.

uređaj – Komponenta strojne opreme poput tvrdog diska, pisača ili tipkovnice koja se instalira unutar računala ili se na njega priključuje.

USB – univerzalna serijska sabirnica (universal serial bus) – Sučelje strojne opreme za uređaje male brzine prijenosa podataka kakvi su tipkovnice, miševi, joystick upravljači, skeneri, zvučnici, pisači, uređaji za širokopojasni pristup (DSL i kabelski modemi), uređaji za uređivanje slika i uređaji za spremanje podataka kompatibilni s USB standardom. Uređaji se izravno uključuju u 4-pinski utor računala ili u sabirnicu s više priključaka koja je priključena na računalo. USB uređaji se mogu priključiti i isključiti kada je računalo uključeno, a mogu se i lančano povezati.

utor za proširenje – Priključak na matičnoj ploči (na nekim računalima) u koji možete umetnuti karticu za proširenje, priključujući je u sabirnicu sustava.

UTP – neoklopljena uvijena parica (unshielded twisted pair) – Opisuje vrstu kabela koji se koristi za većinu telefonskih mreža te za neke računalne mreže. Parice neoklopljenih žica se savijaju kako bi se stvorila zaštita od elektromagnetskih smetnji, umjesto da se na svaki par žica u tu svrhu postavlja metalni omot.

UXGA – ultra extended graphics array – Video standard za video kartice i upravljačke uređaje koje podržavaju razlučivosti do 1600 x 1200.

V

V – volt – Mjerna jedinica električnog potencijala ili električne sile. Sila od jednog V pojavljuje se prilikom otpora od 1 ohma kada kroz taj otpor protječe struja od 1 ampera.

video memorija – Memorija koja se sastoji od memorijskih čipova namijenjenih video funkcijama. Video memorija je obično brža od memorije sustava. Kapacitet instalirane video memorije u prvom redu utječe na broj boja koje program može prikazati.

video način rada – Način rada koji opisuje kako su tekst i grafika prikazani na monitoru. Programska oprema koja se temelji na grafici, na primjer Windows operativni sustavi, koristi video načine rada koji se mogu definirati kao umnožak x vodoravnih piksela, y okomitih piksela i z boja. Programska oprema koja se temelji na znakovima, na primjer programi za uređivanje teksta, koriste video načine rada koji se mogu definirati kao umnožak x stupaca i y redova znakova.

video razlučivost – Pogledajte *razlučivost*.

video upravljački uređaj – Sklopovlje na video kartici ili matičnoj ploči (na računalima s integriranim video upravljačkim uređajem) koje, u kombinaciji s monitorom, omogućuje video značajke vašeg računala.

vijek trajanja baterije – Vrijeme (u godinama) u kojem se baterija prijenosnog računala može prazniti i ponovo puniti.

virus – Program koji je sastavljen kako bi načinio štetu ili uništio podatke koji su spremljeni na vašem računalu. Virus se seli s jednog računala na drugo preko diskova, programske opreme koja je preuzeta s Interneta ili putem privitaka e-pošte. Virus se pokreće zajedno s programom koji je njime zaražen.

Z

zaštita od izboja – Sprječava izboj napona koji se, na primjer, može dogoditi prilikom oluje, a u računalo može ući iz zidne utičnice. Takva zaštita ne štiti od udara groma niti pada napona za više od 20 posto od normalne razine napona izmjenične struje.

Mrežni priključci ne mogu se zaštititi na ovaj način. Tijekom oluje mrežni kabel obavezno isključite iz mrežnog priključka.

zaštita od zapisivanja – Datoteke ili mediji koji se ne mogu promijeniti. Ovu zaštitu koristite kada podatke želite spriječiti promjenu podataka ili njihovo uništavanje.

ZIF – nulta sila pritiska (zero insertion force) – Vrsta utičnice ili konektora koji omogućava instalaciju ili vađenje računalnog čipa bez da se ikakva sila primijeni na čip i pripadajući utor.

Zip – Popularni format za komprimiranje podataka. Datoteke kompresirane sa Zip formatom zovu se Zip datoteke i obično imaju sufiks imena datoteke **.zip**. Posebna vrsta tih datoteka su samo-sažete datoteke koje imaju sufiks **.exe**. Takvu datoteku možete dekomprimirati dvostrukim pritiskom miša.

Zip pogon – Disketni pogon velikog kapaciteta koji je razvila tvrtka Iomega Corporation, a koristi kao medij koristi 3,5-inčne diskove koji se nazivaju Zip diskovima. Zip diskovi su malo veći od običnih disketa, dva puta deblji i mogu pohranjivati 250 MB podataka.

W

W – watt – Mjerna jedinica za električnu snagu. Jedan W jednak je 1 amperu struje od 1 volta.

Whr – watt-sat – Mjerna jedinica koja se obično koristi za približan kapacitet baterije. Na primjer, 66-Whr baterija vas može snabdijevati sa 66W električne energije u jednom satu ili 33W za dva sata.

WLAN – bežična lokalna mreža (wireless local area network). Serija međusobno povezanih računala koji međusobno komuniciraju preko zračnih valova koristeći pristupne točke ili bežične rutere za pristup internetu.

WWAN – mreža bežičnog širokog područja (wireless wide area network). Bežična mreža visoke brzine podataka koja koristi celularnu tehnologiju i pokriva geografsko područje šire od WLAN-a.

WXGA – polje proširene grafike širokog aspekta (wide-aspect extended graphics array) – Video standard za video kartice i upravljačke uređaje koji podržava razlučivost do 1280 x 800.

X

XGA – extended graphics array – Video standard za video kartice i upravljačke uređaje koji podržava razlučivost do 1024 x 768.